

Programmabegroting 2025-2028

Een solide basis maakt sterk!

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Aanbieding	5
Leeswijzer	8
Het programmaplan	10
Programma 1: De gemeente waar het goed wonen is	12
Programma 2: Een leefbare gemeente	28
Programma 3: De werkende gemeente	40
Programma 4: De dienstverlenende gemeente	58
Programma 5: Bedrijfsvoering / overhead	64
Algemene dekkingsmiddelen	76
Onvoorzien	80
Vennootschapsbelasting	81
Paragrafen	82
Paragraaf Financiering	83
Paragraaf Verbonden partijen	88
Paragraaf Lokale heffingen	98
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	104
Paragraaf Grondbeleid	112
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	117
Financiële positie	123
Meerjarenraming	124
Overzicht van baten en lasten	126
Overzicht van incidentele baten en lasten	127
Financiële uitgangspunten	129
Geprognostiseerde balans	132
Bijlagen	140
Bijlage A: Kerngegevens	141
Bijlage B: Investeringslijst (investerings 2025-2028)	143
Bijlage C: Reserves en voorzieningen 2025-2028	146
Bijlage D: Overzicht in beeld	149
Bijlage E: Staat van personeelslasten	150
Bijlage F: Indicatoren	151
Bijlage G: Overzicht geraamde baten en lasten taakvelden	154
Bijlage H: Verdeling taakvelden over de programma's	158
Bijlage I: Afschrijvingstabel	160
SDG's	161

Aanbieding

AANBIEDING

Een solide basis maakt sterk!

Voor u ligt de programmabegroting 2025-2028 “Een solide basis maakt sterk!”, waarmee wij als college afstevenen op de laatste fase van onze collegeperiode. De term 'solide' is de basis voor deze begroting, omdat er in Oude IJsselstreek sprake is van een afgewogen beleid, waarbij ambities in het ruimtelijke, sociale en economische domein met elkaar in balans zijn in combinatie met een financiële positie die in 2025 die een positief saldo laat zien.

Wij zijn 2,5 jaar geleden gestart met veel ambities en gaan daar, voor zover dat mogelijk is, mee door. De afgelopen jaren is veel in gang gezet en in 2025 hebben we voldoende financiële ruimte om die plannen te kunnen voortzetten en realiseren. Wel zijn we ons ervan bewust dat de financiële situatie er vanaf 2026 heel anders uitziet. In 2024 en ook in deze begroting voor 2025 sorteren we hier al op voor. We zijn terughoudend geweest met het maken van nieuwe plannen en we hebben kritisch gekeken naar wat we gaan realiseren. Voor de jaren vanaf 2026 houden we rekening met financieel zwaar weer, waarbij moeilijke keuzes onvermijdelijk zullen zijn.

Voor het realiseren van onze ambities zijn we afhankelijk van onze omgeving. Mondiale en nationale ontwikkelingen, wetgeving en inspraakprocedures bepalen mede het tempo waarin we onze ambities kunnen realiseren. Naast natuurlijk de beperking die het financiële perspectief met zich meebrengt. Bovendien kunnen we niet zonder onze partners, want alleen samen met hen zijn we in staat een verschil te maken voor onze inwoners, organisaties en bedrijven.

Speerpunten Begroting 2025

Onze begroting is opgebouwd rond vijf programma's. In de verschillende programma's beschrijven we de speerpunten voor het komende begrotingsjaar. We lichten er graag nog een aantal uit:

- In de tweede helft van deze coalitieperiode komt meer nadruk te liggen op uitvoering van eerder ontwikkeld ruimtelijk beleid. Rond woningbouw gaan we door met het voorbereidend werk op diverse locaties en we verwachten dat gestart wordt met de bouw van de eerste woningen in De Tuit in Varsseveld.
- Rond mobiliteit zetten we in op verkeersveiligheid, vooral rondom scholen en andere plaatsen waar kinderen veel verblijven, goede fietsverbindingen, het knelpunt N18 en goed openbaar vervoer.
- Voor VANG-beleid staat het behalen van het eerste doel in 2025 op de agenda: maximaal 50 kilogram restafval per inwoner.
- De energietransitie gaan we vergroten en versnellen.
- Op het gebied van leefbaarheid zetten we in op het herstellen van bestaanszekerheid, het vergroten van kansengelijkheid en het makkelijker maken van gezond leven.
- Vanuit het Rijk zijn er verschillende acties uitgezet om deze opgaven het hoofd te bieden. Deze bewegingen zien allemaal toe op meer gezondheid en betrokkenheid van inwoners en een integrale aanpak waarbij achterliggende problematiek, die vaak op verschillende leefgebieden (en verschillende wetten) ligt, adequaat wordt opgepakt.
- Door inwoners en (maatschappelijke) organisaties te ondersteunen of faciliteren kunnen we als lokale overheid helpen om dingen voor elkaar te maken, om maatschappelijke, economische of sociale initiatieven verder te brengen. De komende periode ligt onze focus daarop. Wat kunnen we (nog) wel, waar ligt onze invloed, en hoe kunnen we onze inwoners en bedrijven verder helpen.
- Op onderwijsgebied hebben we een belangrijke wettelijke taak rond huisvesting. Hiervoor gebruiken we het Integrale HuisvestingsPlan (IHP). Begin van het schooljaar 2025/26 wordt de nieuwbouw van het Integraal KindCentrum de Wijsel in Gendringen geopend en de locatie Isala van het Almende college wordt verduurzaamd. Daarnaast werken we samen met onderwijsinstellingen en andere partners om kansengelijkheid te bevorderen.
- We werken ook volop samen met andere partijen, via thematafels, in de Euregio en met andere gemeenten om, vaak in triple helixverband, lobby te voeren en zaken op te pakken die de hele regio raken. Veel onderwerpen spelen lokaal maar zijn regionaal op te lossen. We proberen hier kansen te pakken en synergie te organiseren.

- We maken werk van diverse punten op het gebied van bedrijfsvoering en sturing in de gemeentelijke organisatie. We vinden het belangrijk dat de dienstverlening die we als gemeente aan onze inwoners en bedrijven bieden, kwalitatief goed is.
- Informatiebeveiliging en privacy blijven belangrijke aandachtspunten.
- We zetten de lijn voort om de SDG's als middel in te zetten om onze doelstellingen te structureren en te concretiseren, waarbij we onder meer een afwegingskader opstellen dat kan helpen bij het maken van keuzes.

Financieel beleid

Bij de bespreking van de Voorjaarsnota 2025 is duidelijk gebleken dat wij nog bewuster om moeten gaan met onze beschikbare financiële middelen. Voor 2025 zijn we erin geslaagd om u een sluitende begroting met een positief saldo te presenteren. Dit is niet zonder slag of stoot gegaan. Ook voor 2025 hebben we keuzes moeten maken, wat we wel en wat we niet gaan doen. De basis van deze begroting 2025 is dan ook solide te noemen. Vanaf 2026 hebben we echter een fors tekort, dat weliswaar minder groot is dan de Voorjaarsnota 2025 liet zien. Het is, naar de inzichten van dit moment, nog steeds een tekort van rond de 6 miljoen euro.

Meerjarenraming 2025-2028 (x1000)		2025	2026	2027	2028
Resultaat programmabegroting 2024-2027		849	-6.326	-7.443	-7.443
Autonome ontwikkelingen					
1	De gemeente waar het goed wonen is	342	-26	-151	-462
2	Een leefbare gemeente	-3.150	-2.948	-2.969	-2.548
3	De werkende gemeente	296	-124	-330	-1.099
4	Dienstverlening	-31	109	76	-41
5	Bedrijfsvoering	-2.215	-2.507	-2.427	-1.983
99	Algemene dekkingsmiddelen	4.417	6.020	7.464	7.555
Totaal autonome ontwikkelingen		-341	525	1.663	1.422
Beleidsmatige ontwikkelingen					
1	De gemeente waar het goed wonen is	130	-	-	-
2	Een leefbare gemeente	-81	-51	-	-
3	De werkende gemeente	-	-	-	-
4	Dienstverlening	-	-	-	-
5	Bedrijfsvoering	-	-	-	-
99	Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-
Totaal beleidsmatige ontwikkelingen		49	-51	0	0
Totaal resultaat 2025-2028		557	-5.853	-5.780	-6.021
Incidenteel begrotingssaldo		-1.209	398	-207	647
Structureel begrotingssaldo		1.766	-6.251	-5.573	-6.668

* Saldo resultaat wordt voor 2025 toegevoegd aan de algemene reserve en 2026 t/m 2028 wordt onttrokken.

Ingrijpende maatregelen en keuzes zijn noodzakelijk als het Rijk de Algemene uitkering niet verhoogt en we ontkomen er niet aan om gemeentelijke taken te schrappen. De gesprekken tussen VNG en Rijk volgen we uiteraard nauwlettend, hopelijk lukt het met het nieuwe kabinet tot betere afspraken te komen. We zijn ook blij dat de VNG werk gaat maken van de achterblijvende compensatie voor indexeringen. Voor 2025 bijvoorbeeld leggen we al 1,5 miljoen euro bij uit eigen middelen, omdat de compensatie voor prijsstijgingen veel te laag is. We hopen dan ook dat er alsnog een oplossing komt voor de financiële problemen waar wij - en met ons vele honderden andere gemeenten- mee geconfronteerd worden. We kiezen er daarom bewust voor om in deze begroting niet allemaal bezuinigingen door te voeren, zoals ook geadviseerd is door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Mocht het Rijk niet over de brug komen, dan willen wij wel goed voorbereid zijn. Daarom starten we in het najaar van 2024 een traject om tot bezuinigingsvoorstellen voor 2026 en daarna te komen. Het is onvermijdelijk dat dit leidt tot ingrijpende keuzes die onze inwoners, bedrijven en organisaties gaan raken

Bezuinigingsvoorstellen

Om te komen tot een gebalanceerd pakket aan bezuinigingsvoorstellen hebben wij u toegezegd om een proces uit te lijnen. Daarbij is een belangrijke voorbereidende taak weggelegd voor het college en de ambtelijke organisatie. Uiteindelijk zullen we in de Voorjaarsnota 2026 (besluitvorming juli 2025) een sluitend beeld moeten presenteren. De voorbereiding voor de uitwerking van deze complexe opgave gebeurt langs een aantal sporen.

Spoor 1: Quick-scan

In oktober/november 2024 voert de ambtelijke organisatie een quick-scan uit naar bezuinigingsopties. Deze beschouwen we als een eerste verkenning waaruit een breed pallet aan (technische) mogelijkheden wordt samengesteld.

Spoor 2: Participatietraject

Parallel hieraan starten we een participatietraject op waarin we u als raad meenemen in mogelijke denksporen. Onderdeel hiervan is ook dat we de samenleving vragen te participeren en mogelijke besparingsopties te genereren.

Spoor 3: Creatieve oplossingen en slimmer werken

Als laatste starten we een traject om te komen tot creatieve oplossingen en andere manieren van werken. Hierbij is het denkbaar dat we belangrijke strategische samenwerkingspartners vragen om mee te denken over alternatieve werkwijzen die effectiever of efficiënter zijn. En we zullen hierbij te rade gaan bij andere gemeenten om ideeën op te doen.

In maart 2025 brengen we deze sporen samen en bereiden we bestuurlijke besluitvorming voor. Als college doen we een voorzet, inclusief het aanreiken van alternatieven, zodat er door u als raad daadwerkelijk wat te prioriteren en te kiezen valt. De uiteindelijke keuze zal zijn weerslag hebben op de Voorjaarsnota 2026, waarover u in juli 2025 zult besluiten.

Deze aanpak laat ruimte voor de actualiteit van de Jaarstukken, de eerste Berap en de uitwerking van eventuele bijstellingen vanuit het Rijk. Bij elk verantwoordings- of begrotingsmoment zullen we ook nadrukkelijk stilstaan bij de effecten voor het meerjarenperspectief.

Woonlasten

In overeenstemming met ons coalitieakkoord zijn de woonlasten per saldo gemaximeerd op 3%. Daarbinnen stijgt de OZB met 5%, de rioolheffing beperken we tot 1,2%, de verandering in de hoogte van de afvalstoffenheffing is minimaal. In de paragraaf Lokale heffingen is dit nader toegelicht.

Taakstellende investeringen

In de Voorjaarsnota zijn twee investeringen taakstellend opgevoerd; het knelpunt N18 en de verduurzaming van het Isala (Almende) college. Om de kapitaallasten van ruim 121.000 euro vanaf 2026 te kunnen dekken is gezocht naar dekkingsmiddelen. Hiervoor hebben wij een aantal keuzes gemaakt, waarbij we in een aantal gevallen afwijken van bestaand beleid (zie ook de tweede Berap 2024). In de paragraaf "Financiële uitgangspunten" is hiervan een overzicht opgenomen.

Leeswijzer

De basis van onze begroting bestaat uit de volgende vijf programma's, die elk een verschillend domein vertegenwoordigen:

1. De gemeente waar het goed wonen is (fysiek)
2. Een leefbare gemeente (sociaal)
3. De werkende gemeente (economie, onderwijs en samenwerking)
4. De dienstverlenende gemeente (dienstverlening, veilig en schoon)
5. Bedrijfsvoering

De vier beleidsprogramma's dragen elk vanuit hun eigen domein bij aan één of meer opgaven uit het coalitieprogramma.

De doelen in het programmaplan van deze begroting zijn uitgewerkt in verschillende onderwerpen, die hieronder kort worden toegelicht:

Onderwerp	Toelichting
Nummer en titel doel	Het doel samengevat in enkele woorden
Doelomschrijving	Een beknopte omschrijving van het doel dat we nastreven (horend bij de vraag " <u>wat willen we bereiken?</u> ")
Termijn	De termijn waarop we streven naar realisatie van het doel. Daarbij onderscheiden we: <ul style="list-style-type: none"> - Korte termijn (= 2025, deze begroting) - Middellange termijn (= 2026, einde collegeperiode) - Lange termijn (=2028 of later)
Primair SDG doel	De SDG die het meest van toepassing is

Secundair SDG doel	Eventuele andere SDG's waar het doel invloed op heeft
Portefeuillehouder(s)	De betrokken portefeuillehouder(s)
Taakveld	Het taakveld (financieel) waar het doel bij hoort en waar de relevante middelen op begroot staan (horend bij de vraag " <u>wat mag het kosten?</u> ")
Context	Een toelichting op de aanleiding van het doel, waarom we het belangrijk vinden, welke ontwikkelingen er zijn e.d.
Uitvoering	Welke activiteiten gaan we doen in 2025 om het doel te bereiken (horend bij de vraag " <u>wat gaan we daarvoor doen?</u> ")
Monitoring	Uitleg hoe we de voortgang meten, hoe we vaststellen of we het doel bereiken

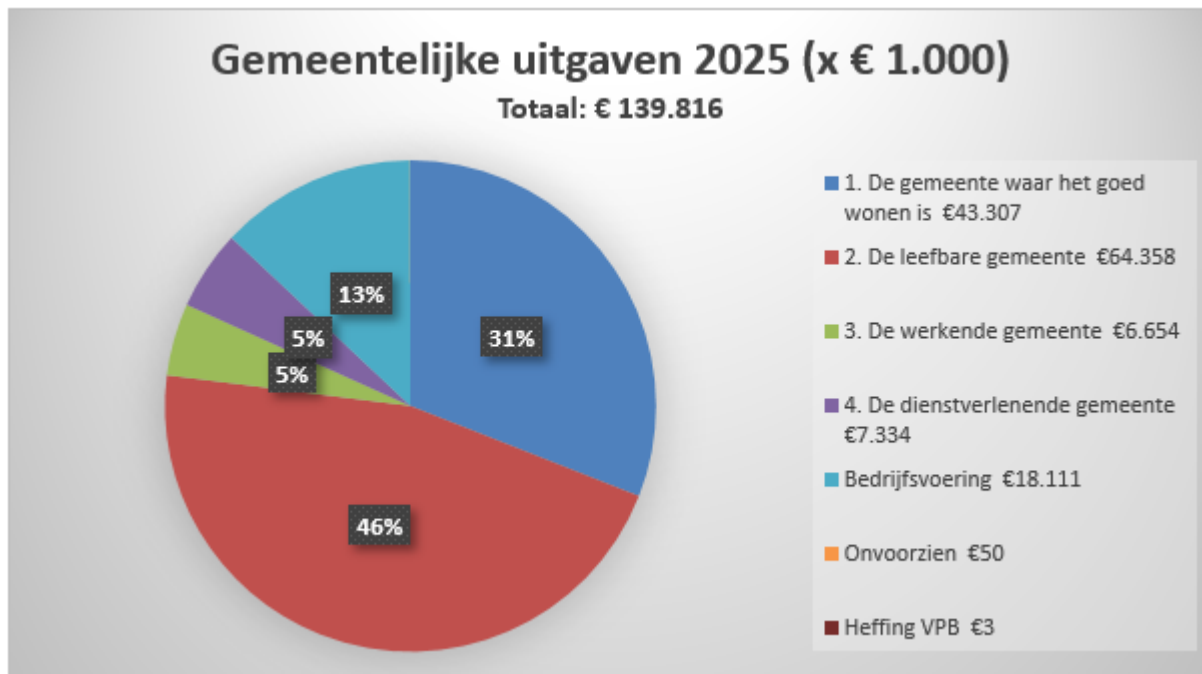
Het programmaplan

Een belangrijk onderdeel van de begroting zijn de programma's met de programmaplannen. Deze plannen zijn de uitwerking van de richting die in de voorjaarsnota is gegeven. Ze bestaan dan ook vooral uit de nieuwe ontwikkelingen (impulsen), doelen en acties waar we (extra) focus op leggen en middelen voor vragen.

In de programma's 1, 2 en 3 geven we aan hóe we inhoudelijk bijdragen aan de dimensies van de brede welvaart en de inhoudelijke stappen die we daarvoor zetten. De manier waaróp we dit doen, is terug te vinden in programma 4; dienstverlening. Tot slot hebben we ook een rol als werkgever. Dit is terug te vinden in programma 5; bedrijfsvoering.

De programmaplannen vertellen echter maar een klein deel van wat wij vanuit onze gemeentelijke organisatie aan taken uitvoeren. Het grootste deel (ruim 80%) is going concern; denk aan het verstrekken van de paspoorten, onderhouden van groen, innen van OZB, verstrekken van subsidies, het afhandelen van meldingen openbare ruimte, etc. De going concern taken zijn uiteraard financieel wel verwerkt, maar vindt u inhoudelijk in de programmabegroting niet uitgebreid terug. Zo is ook het meerjarenperspectief vooral gericht op de financiële wijzigingen.

In onderstaand cirkeldiagram is te zien hoe we het totaal van al onze middelen (ongeveer € 139.816 mln) uitgeven:

Werken aan brede welvaart

In de gemeente Oude IJsselstreek streven we naar brede welvaart. In de huidige samenleving is het economisch perspectief één van de belangrijkste pijlers. Maar welvaart en welzijn bestaan uit meer dan alleen werk en inkomen. Wij willen met brede welvaart streven naar evenwicht waarin ruimte is voor milieu, gezondheid en welbevinden van onze inwoners en economisch perspectief voor bedrijven. Gelijkwaardigheid en vertrouwen hebben in de overheid zijn daarbij belangrijke randvoorwaarden. Daarnaast kijken we niet alleen naar het hier en nu, maar ook naar de brede welvaart voor toekomstige generaties. We gebruiken bij de afweging van belangen en keuzes het kader van de 17 duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's). Dit kader helpt ons de ingezette lijn van brede welvaart verder vorm te geven.

De onderliggende beginselen en uitdagingen van de SDG's sluiten op deze manier goed aan bij de brede welvaartsinslag. De basisgedachte van de SDG-agenda en onderliggende targets is dat economische groei gestoeld moet zijn op een gezonde biosfeer, het welzijn van de mens en rekening moet houden met toekomstige generaties. Waar brede welvaart een abstract begrip is, zijn de SDG's juist geschikt om onze brede welvaartsinslag verder te concretiseren, verdiepen en meetbaar te maken. De SDG's geven ons sturing om doelgericht en integraal verder te werken aan het versterken van onze biosfeer, economie en maatschappij. Je kan dus zeggen dat als we goed scoren op de SDG's we werken aan een toekomstbestendige brede welvaart. Dit doen we overigens niet alleen, maar in gezamenlijkheid met onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners.

Programma 1: De gemeente waar het goed wonen is

Inleiding

In de gemeente waar het goed wonen is gaat het om een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving. Nu en later. In de tweede helft van deze coalitieperiode komt meer nadruk te liggen op uitvoering van het eerder ontwikkelde beleid. Tegelijk blijven we de ontwikkelingen op landelijk en provinciaal niveau nauwlettend volgen, zodat we beleidsmatig tijdig kunnen bijsturen als dat nodig is.

In 2024 wordt het GVP 2010-2020 opgevolgd door het Mobiliteitsplan Oude IJsselstreek 2040. Dit plan zal de gemeentelijke ambities bevatten voor het ontwikkelen van duurzame mobiliteit met oog voor leefbaarheid, veiligheid en bereikbaarheid.

De uitvoering van het VANG-beleid ligt op koers. Op basis van de driehoek milieu-kosten-service wordt ingezet op het halen van het eerste doel: 50 kg restafval per inwoner per jaar in 2025. Voorlichting is daarbij een belangrijk instrument, net als monitoring. Daarbij houden we aandacht voor eventuele ongewenste neveneffecten.

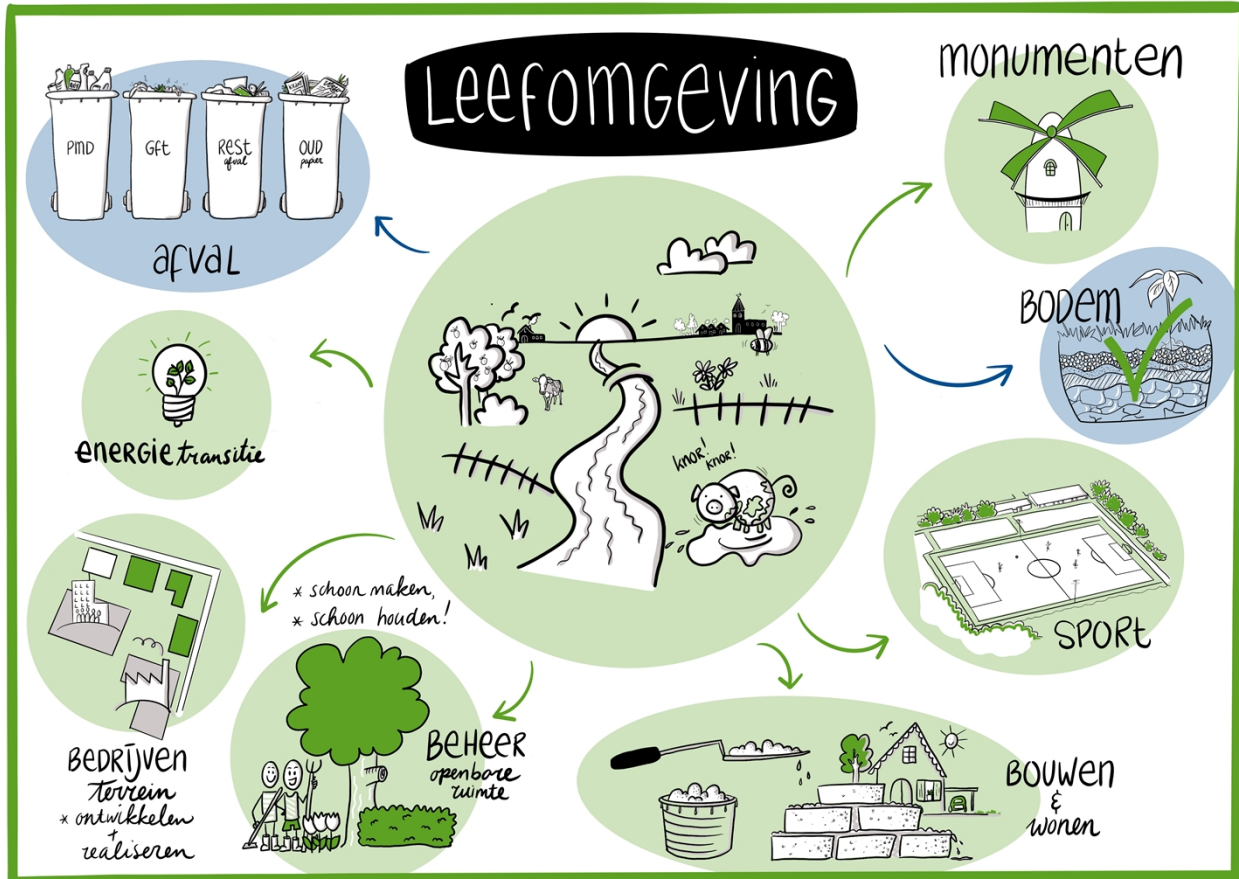
De lopende uitvoering van de woningbouwopgave wordt doorgezet. Het voorbereidende werk voor de in 2021 aangewezen uitleglocaties, De Tuit, Varsseveld-Noord, Biezenakker en Lenteleven, verloopt gestaag. We verwachten dat in 2025 met de bouw van de eerste woningen in De Tuit begonnen kan worden. De voorbereidingen voor de vijfde uitleglocatie Voorbroek-Terborg worden vanaf 2025 opgepakt. Ook zijn we aan de slag met de inzet van eigen panden en grondposities voor woningbouw, onder andere de Keurkamer en Wesenthorst in Ulft.

Daarnaast werken we aan afspraken en regelgeving om stagnatie in de planvorming op langere termijn te voorkomen. Zo verwachten we dat begin 2025 besluitvorming kan plaatsvinden over de onder de Omgevingswet vereiste huisvestingsverordening, waar we in regionaal verband aan werken. Ook zijn we actief betrokken bij de voorbereidingen voor vervolgspraken met de provincie over woningbouw tot en met 2025, de Woondeal 1.1.

Voor het buitengebied geldt dat de invloed van nationale en provinciale besluitvorming van grote invloed is op de mogelijkheden om lokale projecten uit te voeren. In afwachting van nadere uitwerking van het hoofdlijnenakkoord en provinciale besluitvorming over het programma voor het landelijk gebied, gaan we door met eerder ingezette (gebieds)processen en projecten, waaronder de Aanpak droogte Achterhoek. We blijven in gesprek met inwoners en ondernemers en werken verder aan de inzet van data voor monitoring van de effecten van beleid en projecten.

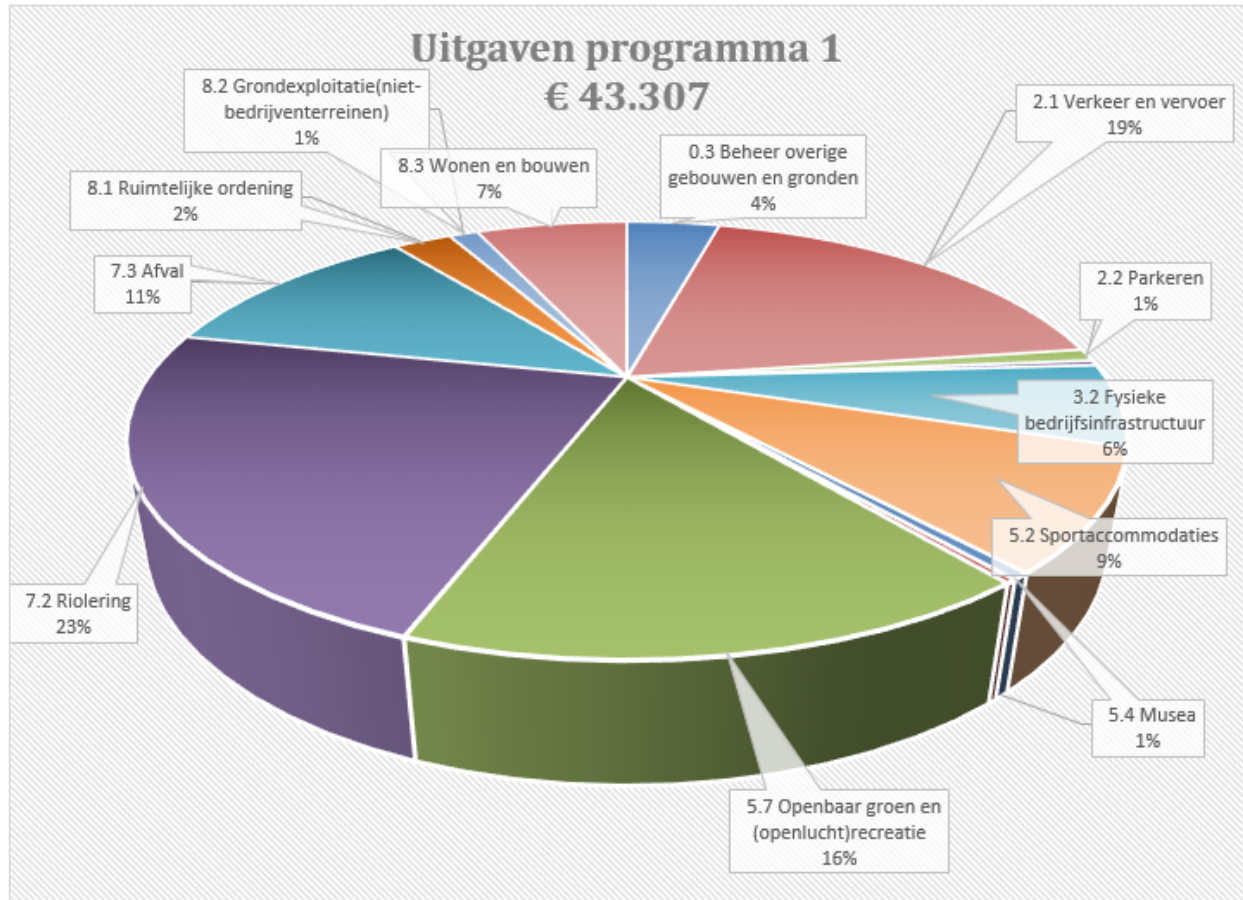
Voor de kernen is in 2024 het kader klimaatadaptieve kernen ontwikkeld. Dit kader vormt de basis voor de uitvoering in de komende jaren. Op basis van data-analyse worden aandachtslocaties geïdentificeerd en geprioriteerd. Maatregelen worden waar mogelijk meegekoppeld met andere gemeentelijke taken, zoals onderhoud wegen en riolering. De effectiviteit wordt gemonitord middels data-analyse, waarbij de klimaatatlas een cruciale rol speelt. Deze wordt in 2025 geactualiseerd.

De uitvoeringsfase van de energietransitie is al gestart. De komende jaren gaat het om vergroten en versnellen en daarvoor hebben we een programma op basis van vier thema's: duurzame woningen, duurzame gebouwen, duurzame opwek en netwerk op orde. De personele capaciteit is aanwezig en het beleidsmatige kader staat. Ook hier spelen data een belangrijke rol in de monitoring. Daarbij werken we samen met DatalabGO en het Energieloket.

Wat geven we eraan uit?

In totaal geven we binnen programma 1 ruim € 43 miljoen uit. In onderstaand overzicht is te zien waar het geld naar toe gaat.

Doelen en acties

-1.1 Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid

Doelomschrijving

Een leefbare, duurzame, verkeersveilige en goed bereikbare gemeente voor alle verkeersdeelnemers, zowel binnen onze gemeente als in de aansluiting op onze regio.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Ria Ankersmit
Taakveld	2.1 Verkeer en vervoer

Context

Mobiliteit is een belangrijk onderdeel van het dagelijks leven. Duurzame mobiliteit draagt bij aan een goede balans tussen belangrijke aspecten van mobiliteit, waaronder leefbaarheid, veiligheid en bereikbaarheid. Onze gemeentelijke doelen en ambities voor deze aspecten zijn, binnen de kaders van Rijks-, provinciaal en regionaal beleid, vertaald in maatregelen.

Voor de komende jaren streven we naar het verder verbeteren van de verkeersveiligheid. Vooral in verblijfsgebieden en rondom scholen en andere plaatsen waar kinderen veel verblijven, willen we zorgen voor een duurzaam veilige omgeving. We werken aan duurzame mobiliteit door te zorgen voor goede fietsvoorzieningen, goed openbaar vervoer en door onze kernen zo in te richten dat er een prettig verblijfsklimaat is. Op de wegen waar doorstroming belangrijk is, zorgen we voor een goede en snelle afwikkeling van het verkeer, met aandacht voor de zwakkere verkeersdeelnemers.

De financiële opgave die hieruit voortvloeit voor de periode 2025-2028 is groot. Uitwerking en uitvoering vraagt om financiële inzet vanuit Rijk, provincie en regio en van onze eigen gemeente. Samenwerken met partners, gebruikmaken van beschikbare subsidies en combineren van werkzaamheden, zorgen ervoor dat doelen haalbaar zijn.

Uitvoering 2025

- Uitbreiding van verkeerseducatie op onze basisscholen; alle scholen doen mee met het landelijk verkeersexamen
- Vervolg op het veiliger maken van de schoolomgeving door het verbeteren van de inrichting van de openbare ruimte rondom scholen; waar mogelijk liften we mee met onderhoud en reconstructies (bijvoorbeeld in Varsseveld en Breedenbroek)
- De bereikbaarheid voor fietsers verbeteren we door knelpunten aan te pakken; deze zijn voortgekomen uit onderzoeken van regionale snelle fietsverbindingen en vanuit het eerdergenoemde mobiliteitsplan; hierbij is financiering vanuit de provincie beschikbaar
- Verbeteren van de bereikbaarheid van station Varsseveld; vanuit de nieuwe wijk De Tuit wordt een nieuwe fietsverbinding gerealiseerd voor de bereikbaarheid van het station; de route van de bus wordt verbeterd door het oplossen van knelpunten, waardoor het reizen comfortabeler wordt; tevens wordt het aantal deelfietsen uitgebreid en wordt de informatievoorziening op het station digitaal verbeterd; dit zijn bouwstenen die bijdragen aan het verder realiseren van een mobiliteitshub bij station Varsseveld, waarmee deze past binnen de provinciale visie voor een bereikbaar Gelderland; aanvullende financiering vanuit de Regiodeal kan dit proces versnellen
- Om de doorstroming op de N18 te verbeteren, wordt de aansluiting op de Lichtenvoordseweg veiliger gemaakt. We doen dit in samenwerking met Rijkswaterstaat en de provincie en zorgen voor cofinanciering.
- Het mobiliteitsplan geeft aan wat de gewenste structuren voor mobiliteit zijn en wat dat betekent voor ons wegennet; bij reconstructies nemen we dit mee
- Nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen worden ontwikkeld en ingericht volgens de uitgangspunten in het mobiliteitsplan
- De knelpunten die voortkomen uit het mobiliteitsplan krijgen een grove prioritering mee, met bijbehorende onderbouwing; door cofinanciering in te zetten voor knelpunten die nu al in beeld zijn en waarvoor al subsidie is ontvangen, worden deze alvast aangepakt
- De infrastructuur voor elektrisch laden wordt verder uitgebreid conform onze Laadvisie 2023-2025, dat we in 2025 evalueren en actualiseren.

Monitoring

Door bovengenoemde opgaven in een uitvoeringsagenda met een planning te plaatsen kan per onderdeel worden bepaald welke ontwikkelingen wanneer en door wie worden opgepakt en wat de voortgang qua doelrealisatie en financiële inzet is. We monitoren of onze activiteiten een positieve bijdrage leveren aan ons doel.

-1.2 Een afvalvrije gemeente

Doelomschrijving

In 2050 hebben wij de transitie Van Afval Naar Grondstof (VANG) succesvol doorlopen en is de gemeente afvalvrij.

Dat doen we door in te zetten op de driehoek milieu, kosten en service:

- Milieu - We verminderen de hoeveelheid grof en fijn restafval van 116 kilogram per inwoner nu naar 50 kilogram in 2025. In 2030 willen we deze verder verlagen tot 25 kilogram en in 2050 bestaat er geen restafval meer (circulaire economie)
- Kosten - We gaan efficiënt om met mensen en middelen en werken hard om de kosten van het afvalbeheer voor onze inwoners zo laag mogelijk te houden. We werken volgens het principe “de vervuiler betaalt”
- Service - We verhogen onze dienstverlening voor de herbruikbare grondstoffen en beperken onze dienstverlening voor het restafval. We vinden het belangrijk dat de meeste inwoners (zeer) tevreden blijven over de manier waarop de grondstoffen worden ingezameld. Waar nodig passen we maatwerk toe om onze inwoners te ontzorgen

Termijn	Lang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Janine Kock
Taakveld	7.3 Afval

Context

We werken aan de transitie naar een circulaire economie, een samenleving zonder afval. We gaan voor een duurzame samenleving, die we kunnen doorgeven aan de generaties na ons. We willen ervoor zorgen dat mensen nu en in de toekomst gezond en veilig kunnen leven. We willen stoppen met roofofbouw plegen op de leefomgeving en met het halen van grondstoffen uit de aarde. Wij zijn ervan overtuigd dat grondstoffen waardevol zijn en dat afval in de nabije toekomst niet meer bestaat. Wel zijn we voor een afvalloze gemeente afhankelijk van het Rijk, dat voorwaarden moet stellen aan leveranciers, zodanig dat zij geen (toekomstig) restafval meer produceren.

Voor het behalen van deze ambities is een wezenlijk nieuwe strategie nodig. In het beleidsdocument VANG (Van Afval Naar Grondstof) 2022-2030 hebben we een samenhangend en integraal maatregelenpakket uitgewerkt.

Uitvoering 2025

We gaan de volgende zaken doen:

1. Invoeren van een nieuwe frequentie voor het inzamelen van PBD en GFT+E (elke drie weken PBD en wekelijks GFT+E in de zomer en minder in de winter);
2. Opstarten project afvalvrije scholen;
3. Voeren van een doorlopende voorlichtingscampagne in nieuwe (huis)stijl;
4. Als gemeente het goede voorbeeld blijven geven;
5. Opstarten acties tegen voedselverspilling;
6. Opstellen tussentijdse evaluatie VANG-beleid;
7. Monitoren aard en omvang ongewenste neveneffecten (zoals dump, zwerfafval, nul aanbieders en gebruik bedrijfsafvalcontainers).

Monitoring

We monitoren de voortgang op ons doel door bij te houden hoeveel restafval we verwerkt hebben. Op basis van het resultaat van de afvalsorteeranalyse uit Q4 van 2024 zien we hoeveel grondstoffen er nog in het restafval zitten, zodat we weten waarop we kunnen bijsturen. Dit bijsturen doen we door constant te kijken naar de driehoek: milieu, kosten, service. Op deze driehoek meten we concreet:

Milieu:

- In 2025 ontstaat max. 50 kilogram per inwoner per jaar;
- In 2030 ontstaat max. 25 kilogram restafval per inwoner per jaar;

- In 2050 ontstaat 0 kilogram restafval per inwoner per jaar (circulaire economie).

Kosten:

- De kosten voor het afvalbeheer houden we, voor waar we als gemeente invloed op hebben, beheersbaar en marktconform;
- Maatregelen uit het gemeentelijk VANG-beleid proberen we, waar mogelijk, te dekken uit de besparing van het verbranden van restafval en de hogere opbrengsten voor de recycling van grondstoffen;

Service:

- We verhogen onze dienstverlening voor de herbruikbare grondstoffen;
- Daarbij vinden we het belangrijk dat de meeste inwoners (zeer) tevreden blijven over de manier waarop deze grondstoffen worden ingezameld.

-1.3 Een thuis voor iedereen

Doelomschrijving

Een passende woning en thuis realiseren voor de verschillende doelgroepen in onze gemeente.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Ben Hiddinga
Taakveld	8.3 Wonen en bouwen

Context

De raad heeft het gemeentelijk woningbouwprogramma vastgesteld op 2250 woningen voor 2030. In de Regionale woondeal 2022-2023 Achterhoek, gesloten met Rijk en provincie op 8 maart 2023, is dit aantal voor Oude IJsselstreek gelimiteerd op 1500 woningen tot en met 2030. Daarbij geldt als aanvullende afspraak dat meer woningen mogelijk zijn als de bouw voorspoedig verloopt. Onze woningbouwambitie is nader vormgegeven in de Regionale woonagenda voor de Achterhoek 2023-2030. Hierin is vastgelegd dat er woningen in onze regio nodig zijn voor de autonome behoefte met een accent op ouderen en starters, de instroom van arbeidskrachten én van woningzoekenden die zich uit andere delen van het land in de Achterhoek willen vestigen.

Naast de reguliere woningbouw is er ruimte nodig voor het huisvesten van aandachtsgroepen; dak- en thuislozen, spoedzoekers, ex-GGZ-cliënten, internationale werknemers, statushouders en vluchtelingen. Daarmee dragen we bij aan het landelijke programma Een Thuis voor Iedereen. Een 'thuis' is veel meer dan alleen een dak boven het hoofd. Bij de huisvesting van bijzondere doelgroepen gaat het niet alleen om de woning, maar is de woonomgeving van belang en ook de aanwezigheid van passende voorzieningen in welzijn en zorg. We brengen dit in beeld in een regionale visie op wonen en zorg bijzondere doelgroepen. Naast de aantallen gaat het zoals gezegd om de goede leefomgeving en een goede verdeling van inwoners uit deze doelgroepen op basis van het fair share principe over de regio Achterhoek.

Urgente doelgroepen ouderen en starters

De sterke toename van het aantal ouderen vraagt om zowel een aanzienlijke nieuwbouw als om transformatie van bestaande bouw om deze geschikt te maken. De komende periode kenmerkt zich door een stop op uitbreiding van de verpleeghuiscapaciteit. Gevolg hiervan is dat vele ouderen zelfstandig thuis zullen blijven wonen en de zorg daar wordt verleend. Deze verpleeghuiszorg thuis noemen we Volledig Pakket Thuis (VPT). We beschikken over een uitvoeringsplan en een uitvoeringsagenda voor de huisvesting van ouderen. Er worden initiatieven ingediend en door middel van de zogenaamde woonzorgzones proberen we de huisvesting zoveel mogelijk te regelen in de nabijheid van belangrijke voorzieningen. Hierbij werken we intensief samen met Azora en Wonion.

Voor starters op de woningmarkt is het belangrijk dat we woningen toevoegen in de sociale huur, maar ook in de goedkope koop. We nemen als gemeente daarom deel in het Achterhoekse project om echt betaalbare woningen voor starters te gaan realiseren. Om er daarna voor te zorgen dat deze ook door starters kunnen worden betrokken, heeft de raad een doelgroepenverordening vastgesteld.

Uitvoering 2025

De woningbouwopgave vraagt om een structurele en consistente inzet van de gemeente. Deze loopt al en hiermee gaan wij de komende jaren verder. De stap van planvorming naar realisatie duurt meerdere jaren. Ook na 2030 blijft er behoefte aan woningbouw. Het Rijk wil daarom samen met de provincie begin 2025 afspraken maken over woningbouw tot en met 2035 aanvullend op de woondeal. Rijk en provincie doen een beroep op de regio Achterhoek om in de periode tot 2035 boven op de al bestaande afspraken nog extra woningen te realiseren. De Achterhoek heeft hiertoe mogelijkheden die elders in Nederland niet meer aanwezig zijn. De nieuwe afspraken worden onder de werktitel Woondeal 1.1 uitgewerkt en begin 2025 aan de raad voorgelegd.

De voortgang van de in 2021 aangewezen uitleglocaties; De Tuit, Varsseveld-Noord, Biezenakker en Lenteleven verloopt gestaag. De Tuit is de locatie waarmee als eerste gestart is en die het verst in het proces is. Het bestemmingsplan is in april 2024 vastgesteld, daartegen is beroep bij de Raad van State ingediend. We hopen dat dit beroep spoedig in behandeling kan worden genomen en zien dit met vertrouwen tegemoet. We verwachten dat er in 2025 met de bouw van de eerste woningen begonnen kan worden. Voor 't Hiddink (Varsseveld-Noord) is een programma vastgesteld en is het voorkeursrecht op grond van de Wet voorkeursrecht gemeenten verlengd. Voor Biezenakker en Lenteleven zijn de stedenbouwkundige plannen vastgesteld als basis voor het omgevingsplan (voorheen bestemmingsplan). De vijfde uitleglocatie Voorbroek-Terborg wordt vanaf 2025 opgepakt.

Ook zijn we aan de slag met onze eigen panden en grondposities om deze in te zetten voor woningbouw. Twee grotere voorbeelden daarvan zijn de Keurkamer en Wesenthorst in Ulft, waar we zelf het voortouw nemen.

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Als onderdeel daarvan is het voor gemeente verplicht een Huisvestingsverordening te hebben. Zo'n verordening heeft Oude IJsselstreek op dit moment niet. Het opstellen van deze verordening pakken wij in regionaal verband op. Wij verwachten dat begin 2025 hierover besluitvorming kan plaatsvinden. Eind 2023 is de Doelgroepenverordening vastgesteld. Hiermee zorgen we ervoor dat woningen toegankelijk zijn en blijven voor de doelgroepen waarvoor deze bedoeld zijn, hierover maken wij afspraken met ontwikkelaars en bouwers. Dit is in lijn met de Wet betaalbare huur die medio 2024 van kracht is geworden. De eerste ruimtelijke plannen waarop deze van toepassing is, zullen in 2024 en 2025 gereedkomen. De Huisvestingsverordening en andere onderdelen van het woningbouwbeleid zijn een regionale en lokale doorvertaling van het woningbouwbeleid van het Rijk, dat een wettelijke basis zal krijgen bij invoering van de Wet versterking regie volkshuisvesting. De wet is in het voorjaar van 2024 naar de Tweede Kamer gestuurd. Nu het nieuwe kabinet is geïnstalleerd zal deze wet naar verwachting in behandeling worden genomen. De wet verplicht de gemeenten om in 2026 te beschikken over een volkshuisvestingsplan. Onderdelen daarvan bereiden we nu al voor.

Monitoring

Oude IJsselstreek doet mee aan de Achterhoekse Woon- en Vastgoedmonitor. Over de voortgang van de woningbouw leggen wij in het kader van de woondeal periodiek verantwoording af aan de provincie Gelderland. Ook de raad ontvangt jaarlijks een rapportage met daarin de voortgang van de woningbouw. Op basis daarvan kan, indien noodzakelijk bijsturing plaatsvinden.

-1.4 Een vitaal buitengebied

Doelomschrijving

De nationale en provinciale ontwikkelingen voor het landelijk gebied monitoren we structureel en we leveren gevraagd en ongevraagd input. Daarnaast werken we aan inzicht in onze lokale situatie van het buitengebied en zijn inwoners. Op basis van deze twee sporen wordt en blijft duidelijk welke activiteiten nu al door onszelf of andere overheden worden uitgevoerd die bijdragen aan een vitaal buitengebied en welke activiteiten nog missen. Dit blijven we verwerken in het Lokaal Programma Vitaal Buitengebied dat ook in 2025 structureel wordt uitgevoerd.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	

Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Ria Ankersmit
Taakveld	8.1 Ruimte en leefomgeving

Context

Het buitengebied (buiten de bebouwde kom) heeft te maken met grote complexe (verduurzamings-)opgaven op het gebied van natuur, klimaat en water. Dit vergt een andere aanpak dan opgaven binnen de bebouwde kom, maar het raakt wel dezelfde thema's zoals het sociaal-economisch perspectief van de bewoners en bedrijven, de energietransitie, woningbouw en mobiliteit.

Een integrale aanpak voor deze opgaven is van belang als wij ons karakteristieke landschap willen behouden en verder versterken. Daarom zijn slimme keuzes voor de korte én lange termijn nodig. Dat kunnen we niet alleen, het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle betrokken overheden. De regie voor veel opgaven ligt vaak niet bij de lokale overheid, maar bij het Rijk of de provincie.

Dit geldt onder meer voor het gebiedsprogramma Vitaal Landelijk Gebied Gelderland onder regie van de provincie Gelderland. Afhankelijk van de keuze van gebieden, de opgaven en maatregelen daarin en bijdragen van derden voortkomend uit dit provinciale proces wordt ook inzichtelijk of er een bijdrage van ons wordt verwacht. Uit het hoofdlijnenakkoord van het nieuwe kabinet blijkt dat het transitiefonds voor het landelijk gebied geschrapt is. Wat het verdwijnen van het transitiefonds voor gevolgen heeft voor het provinciale programma en welke uitwerking dat krijgt richting gemeenten is nog niet duidelijk.

Na duidelijkheid vanuit het Rijk en de provincie wordt inzichtelijk welke eventuele aanvullende lokale bijdrage wij nog kunnen en willen leveren aan een leefbaar en vitaal buitengebied.

Uitvoering 2025

In 2025 geven we uitvoering aan het Lokaal Programma Vitaal Buitengebied. Daarin blijven we in ieder geval:

- Inzichtelijk maken wat we al doen en welke instrumenten wij daarvoor inzetten;
- Inzichtelijk maken waar wij wel en geen invloed op hebben;
- Monitoren van nationale en provinciale ontwikkelingen voor het landelijk gebied in 2025 en op basis daarvan onze (aanvullende) bijdrage aan een vitaal buitengebied bepalen.

In 2025 werken wij:

- Via het regionale proces mee om tot uitvoering van de Aanpak droogte Achterhoek te komen (o.a. bepalend voor binnenhalen van geldstromen);
- Aan de afronding van de laatste integrale gebiedsinrichtingsmaatregelen van het gebiedsproces Aaltense Goor en Zwarte Veen;
- Via het regionale proces mee aan de totstandkoming van het provinciale gebiedsprogramma Vitaal Landelijk Gebied Gelderland;
- Verder aan het ecologisch beheren van gemeentelijk areaal van bermen en watergangen volgens het in 2023 vastgestelde Ecologisch berm- en watergangbeheerplan;
- Aan de uitvoering van de structurele subsidieregeling Aanleg landschap en biodiversiteit;
- Aan het structureel monitoren van onze lokale situatie met behulp van data zoals het aantal en soort agrarische bedrijven;
- Verder in gesprekken met inwoners en ondernemers van het buitengebied over hun vragen en gewenste toekomstige (sociaal-economische) ontwikkelingen (zie ook programma 3: doelstelling 3).

Monitoring

- Periodiek inzichtelijk maken van onze lokale situatie met behulp van data, zoals het aantal en soort agrarische bedrijven en indien nodig ons Lokaal Programma Vitaal Buitengebied hierop aanpassen;
- Naar aanleiding van gesprekken met de inwoners en gebruikers van het buitengebied indien nodig ons Lokaal Programma Vitaal Buitengebied hierop aanpassen.

-1.5 Klimaatadaptieve groene kernen

Doelomschrijving

We werken voor onze inwoners aan een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving in de kernen, door te zorgen dat klimaateffecten van hitte en wateroverlast binnen streefwaarden blijven.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Ria Ankersmit
Taakveld	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Context

In de Klimaatagenda en de Visie op Landschap, Natuur en Groene Kernen is afgesproken dat de leefbaarheid in de kernen voor onze inwoners gewaarborgd is. Door het veranderende klimaat met meer hete dagen, hevige buien en langere periodes van droogte kan de kwaliteit van de leefomgeving onder druk komen te staan. Om te weten of en waar dat voor onze inwoners aan de orde is willen we inzicht in de klimaateffecten van hitte en wateroverlast op wijkniveau. Dit geeft de mogelijkheid om op wijkniveau plannen te maken om de openbare ruimte (her) in te richten om de klimaateffecten op te vangen.

In mei 2024 heeft de gemeenteraad de streefwaarden vastgesteld voor hitte, wateroverlast en groen. Deze streefwaarden vormen de basis voor de uitvoering van het Kader klimaatadaptieve kernen. Locaties waar geen streefwaarden worden overschreden, worden beschouwd als voldoende klimaatadaptief. Locaties waar wél streefwaarden worden overschreden worden nader onderzocht. Als uit dat nadere onderzoek blijkt dat maatregelen nodig zijn om deze locaties voldoende klimaatadaptief te maken, volgt een ontwerp- en uitvoeringsproces. Daarbij wordt ingezet op zoveel mogelijk meekoppelen met bijvoorbeeld het reguliere groot onderhoud aan weg of riolering. Daarnaast is samenwerking mogelijk met partners zoals Wonion, die een verduurzamingsopgave heeft in de bestaande woningvoorraad, of het waterschap. Deze samenwerkingsmogelijkheden zorgen voor een efficiëntere inzet van gemeenschappelijke middelen en voor zo min mogelijk overlast voor onze inwoners.

Uitvoering 2025

In 2025 wordt uitvoering gegeven aan het Kader klimaatadaptieve kernen. Hierbij krijgen de volgende stappen een plek:

1. Aan de hand van de streefwaarden worden alle kernen geanalyseerd. Hieruit volgen aandachtslocaties, dit zijn locaties waar een of meer streefwaarden worden overschreden.
2. Voor de aandachtslocaties uit stap 1 wordt een realiteitscheck uitgevoerd. Komen de bevindingen uit de data overeen met de werkelijkheid?
3. Op basis van de mate van complexiteit en risico worden de aandachtslocaties geprioriteerd.
4. Aanpak per categorie prioriteit:

- Voor één of enkele aandachtslocaties met lage prioriteit ontwikkelen we in samenwerking met stichting Steenbreek een actie/campagne. Op deze locaties is het belangrijkste doel om bewustwording te creëren en bewoners te inspireren zelf aan de slag te gaan.
- Voor de aandachtslocaties met middelhoge prioriteit wordt, in samenwerking met onze beheerders van de openbare ruimte, aan meekoppelkansen, werk met werk maken en een uitvoerbare planning gewerkt. Ook wordt gekeken of hier samenwerking met een partij als Wonion of het waterschap, of meekoppelen met andere gemeentelijke opgaven mogelijk is.
- Voor aandachtslocaties met hoge prioriteit geldt dat de complexiteit en/of de urgentie zo groot zijn dat deze om een eigen project vragen. Dergelijke projecten zullen de reguliere planning & control cyclus volgen.

In 2025 wordt het lopende pilotproject afgerond. In dat project is, in samenwerking met Wonion, een ontwerp gemaakt om het appartementencomplex De Bongerd in Ulft en de directe omgeving ervan klimaatbestendiger te maken. Voor de buitenruimte zijn 3 varianten uitgewerkt, variërend van alleen groen toevoegen tot een algehele herinrichting van de onder- en bovengrondse buitenruimte. Gekozen is voor uitvoering van de minst ingrijpende variant. De grote parkeerplaats waar het complex omheen ligt, wordt opnieuw ingericht waardoor ruimte vrijkomt om een flink aantal bomen toe te voegen. Qua omvang zijn die bomen van voldoende formaat om binnen enkele jaren merkbaar bij te dragen aan het projectdoel, het tegengaan van hittestress.

In 2025 wordt door de samenwerking water regio Achterhoek+, waar Oude IJsselstreek aan deelneemt, de wettelijk verplichte tweede ronde stresstesten uitgevoerd. Daaruit volgt ook een actualisatie van de gemeentelijke Klimaatatlas.

Monitoring & Evaluatie

De data in de Klimaatatlas zijn de basis voor het vaststellen van streefwaarden en het analyseren van de aandachtsgebieden. De Klimaatatlas wordt iedere 5 jaar herzien, de eerstvolgende keer is in 2025. De uitkomsten van de geactualiseerde stresstesten worden door het samenwerkingsverband DataLabGO meegenomen in de tweejaarlijkse monitoring van al onze kernen op het voldoen aan de streefwaarden.

Project De Bongerd wordt na realisatie samen met Wonion geëvalueerd.

-1.6 Minder energie verbruiken, meer duurzame energie opwekken

Doelomschrijving

Om klimaatverandering tegen te gaan (te verminderen) dragen we actief bij aan de uitvoering van het nationaal Klimaatakkoord. Nationaal is het doel gesteld om in 2030 55% minder broeikasgassen uit te stoten dan in 1990 en om in 2050 de energietransitie van fossiele energie naar hernieuwbare energie te hebben voltooid.

De gemeentelijke speerpunten liggen in het verduurzamen van de bestaande bouw en het opwekken van duurzame energie als vervanging van fossiele energie.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Janine Kock
Taakveld	8.3 Wonen en bouwen

Context

In 2023 is het derde Akkoord van Groenlo vastgesteld. De ambitie is om regionaal uiterlijk in 2050 energieneutraal te zijn. In navolging van het Akkoord van Groenlo én het nationale doel uit het Klimaatakkoord van 55% CO2 reductie in 2030, is het Regionaal Uitvoeringsprogramma Energietransitie Achterhoek van december 2023 opgesteld. Hierin zijn de doelen voor de Achterhoek gekwantificeerd. De doelen uit de Regionale Energiestrategie (RES) voor de opwek van duurzame energie zijn integraal meegenomen, evenals de gemeentelijke Transitievisie warmte (TVW).

Het regionale uitvoeringsplan is eind 2024 vertaald voor Oude IJsselstreek in het Gemeentelijk Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2024-2030. Het resultaat dat we nastreven is, net als in het regionale programma, duidelijk weergegeven in cijfers. Het regionale en gemeentelijke uitvoeringsprogramma lopen tot en met 2030.

De afgelopen twee jaar is budget vanuit het Rijk beschikbaar gekomen voor de uitvoering. Er is extra (ambtelijke) capaciteit én uitvoeringsbudget voor de energietransitie. Het budget van het Rijk geldt voor specifieke onderdelen met specifieke voorwaarden (zoals CDOKE en verschillende zogenaamde SPUK's). De komende jaren kunnen we meters maken. De randvoorwaarden zijn ingevuld: het beleid is uitgewerkt, er is (ambtelijke) capaciteit en uitvoeringsbudget.

Uitvoering 2025

Het doel dat we nastreven is duidelijk weergegeven in cijfers in het Gemeentelijk Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2024-2030. De manier waarop we dit willen halen is door middel van het uitvoeren van verschillende projecten en activiteiten, ingedeeld in thema's. Hieronder de belangrijkste onderdelen:

Thema: Duurzaam wonen

Dit thema is gericht op het verduurzamen van de woningvoorraad, energie besparen door huishouders, en het aardgasvrij worden van woningen. Huishoudens worden hierbij geholpen door de gemeente. Wonion neemt de huursector grotendeels voor haar rekening. De gemeente richt zich op alle particuliere woningeigenaren, met speciale aandacht voor de kernen Varsseveld en Silvolde. Het gaat om het beperken van de warmtevraag van huishoudens (door isolatie), het gebruiken van meer duurzame warmtebronnen (o.a. warmtepompen) en het inzetten van meer duurzame elektriciteit (met name zonnepanelen).

We gaan door met het actief inwoners benaderen, en we helpen hen proactief met technische en financiële vragen. Er zijn subsidies en leningen beschikbaar. Specifieke subsidies, zoals de Isolatie Subsidie Achterhoek (ISA), zijn beschikbaar voor woningeigenaren met energielabel D of slechter en voor mensen met een lager inkomen. Zelf hebben we twee inwonersadviseurs verduurzaming; ze lichten inwoners voor, enthousiasmeren ze en helpen bij technische of financiële vragen. Ook kunnen ze assisteren bij het aanvragen van subsidies en leningen. We werken hierbij ook in 2025 intensief samen met het Energieloket Achterhoek.

Ook in 2025 zullen inwoners met een lager inkomen ondersteund worden door o.a. energiecoaching, aanbrenge van kleine energiebesparende maatregelen, een witgoedregeling en isolatiesubsidie. Ook wordt verder gewerkt aan een regionale structurele aanpak voor deze doelgroep.

Er zijn een aantal lokale energiecoöperaties. De grootste is het burgerinitiatief (BEOIJ) met de coöperatie Doe gewoon Watt. De gemeente blijft in gesprek met BEOIJ en assisteert bij het realiseren van activiteiten van het burgerinitiatief.

In 2025 gaat het met name om;

- Activatie, bewustwording en communicatie; d.m.v. het Energieloket, de inwonersadviseurs verduurzaming, de duurzaamheidspagina, de website, het stimuleren van burgerinitiatieven, informatieavonden e.d.
- Subsidies en leningen: informatie geven en begeleiden aanvragen voor de verschillende subsidies en leningen (zoals ISA, OIJ isoleert, ISDE, TBW lening, warmtefonds e.d.)
- Dorpsuitvoeringsplannen Silvolde en Varsseveld
- Aanpak energiearmoede
- Onderzoek mogelijkheden Warmtenet RWZI

Thema: Duurzame gebouwen (niet-woningen)

Dit thema richt zich op het verduurzamen van bedrijfsgebouwen en maatschappelijk vastgoed richting aardgasvrij. Ook eigen gemeentelijke gebouwen vallen hieronder. De verduurzaming van gemeentelijke gebouwen, scholen, sportaccommodaties, bedrijven e.d. is belangrijk en heeft al langer onze aandacht. Er worden elk jaar stappen gezet. Er lopen landelijke en regionale programma's voor scholen, sportaccommodaties en bedrijven. Dit neemt niet weg dat bij de verduurzaming van gebouwen (geen woningen) nog veel winst te behalen is. Er worden successen geboekt, maar te weinig. Er wordt gewerkt aan een succesvollere aanpak in 2025. Eigen energieverbruik van de gemeente wordt verduurzaamd via de AGE B.V.

In 2025 gaat het met name om:

- Maatschappelijk vastgoed (aanpak nog in ontwikkeling)
- Bedrijven en bedrijventerreinen (aanpak nog in ontwikkeling, deels regionale aanpak)
- Zonnige bedrijven; bedrijven begeleiden met het realiseren van een zonnedak
- Gemeentelijke gebouwen (stap voor stap verduurzamen, samen met regulier onderhoud)

Thema: Duurzame opwek (en opslag)

De RES-doelstelling is een regionale doelstelling. De gemeente zet zich actief in om het RES-doel te halen, buiten of binnen onze gemeente. We staan open voor initiatieven en zullen elk initiatief apart beoordelen. In 2023 is de eerste RES-voortgangsrapportage gemaakt. In 2024 is een begin gemaakt met de herijking van de RES Achterhoek. Belangrijk hierin is de verdeling van het niet gealloceerde uit de RES. Het gaat ook over de vraag of wij nog een deel voor onze rekening kunnen nemen.

De opwek van elektriciteit door grootschalig zon op dak is een belangrijk doel in de RES. We streven naar meer dan een verdubbeling van zon op dak. In 2025 gaan we verder met het stimuleren van zon op dak door het programma Zonnige bedrijven Achterhoek (ZBA). Echter door netcongestie is het aanleggen van een zonnedak steeds vaker niet mogelijk.

De afgelopen jaren zijn drie zonnevelden gerealiseerd. Er is één zonneveld met een omgevingsvergunning dat nog wacht op realisatie. Voor zonnevelden zijn eind 2023 nieuwe strengere voorwaarden gesteld vanuit het Rijk en de provincie. Ook vanuit de RES (net efficiëntie) zijn extra voorwaarden gesteld. Er komt geen nieuw gemeentelijk beleid voor zonnevelden, nieuwe initiatieven worden als maatwerk behandeld waarbij de aangescherpte voorwaarden als uitgangspunt worden gehanteerd.

Er is een initiatief om een deel van de windenergie van Den Tol om te zetten in waterstof. Hiervoor is een principe verzoek ingediend. Het idee is dat lokale duurzame energie wordt opgeslagen in waterstof dat weer in de regio gebruikt gaat worden.

We bekijken de mogelijkheden op duurzame warmte in te zetten. Samen met waterschap Rijn en IJssel en gemeente Doetinchem doen we in 2025 een haalbaarheidsstudie naar de mogelijkheid van een warmtenet bij de RWZI in Etten.

Netcongestie is een steeds groter knelpunt voor de gemeente. Tennet en Liander zijn bezig met het verzwaren van het elektriciteitsnetwerk. Dit is op z'n vroegst in 2029 gereed. Bedenk dat de gemeente hierin niet de eerste verantwoordelijke is en dat we maar beperkte invloed hebben. Wel wordt binnen de marges van wat wel mogelijk is, gezocht naar oplossingen. We bekijken samen met de netbeheerder waar er nog voldoende ruimte is op het elektriciteitsnet, wat is nog wél mogelijk is en hoe we efficiënt om gaan met de mogelijkheden.

In 2025 gaat het om:

- RES; invulling geven aan de regionale opgave en als gemeente hier een bijdrage aan leveren
- Windenergie; ontwikkelingen volgen en anticiperen op het plan voor een windpark in het Azewijnse broek (gemeente Montferland)
- Zonnevelden; volgen van de realisaties van de zonnevelden met een vergunning. Nieuwe initiatieven toetsen aan de nieuwe, strengere voorwaarden
- Waterstof: opslag van lokaal geproduceerde elektriciteit
- Onderzoek mogelijkheden Warmtenet RWZI
- Aanpak netcongestie

Monitoring

In 2024 is het Regionale Uitvoeringsprogramma Energietransitie Achterhoek vastgesteld, ook de gemeentelijke vertaling is gereed. Beide documenten worden gemonitord, deels regionaal. Deze monitoring wordt in samenwerking met DatalabGO en het Energieloket opgezet. Energieopwek is onderdeel van het Regionale programma en wordt gemonitord via de RES-monitor, die iedere twee jaar gemeten wordt.

Raadsplanning

Onderwerp	Kwartaal	Horend bij doel
Woondeal 1.1	Q1	Een Thuis voor Iedereen

Huisvestingsverordening	Q2	Een Thuis voor Iedereen
Evaluatie en actualisatie Laadvisie 2023-2025	Q4	Duurzame Mobiliteit en Bereikbaarheid
Actualisatie gemeentelijke Klimaatatlas	Q4	Klimaatadaptieve Groene Kernen

Wat kost het?

Programma 1 (x 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten					
Bestaand beleid	44.197	43.818	44.123	44.033	44.033
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	511-	602	1.085	1.853
Totaal lasten	44.197	43.307	44.725	45.118	45.886
Baten					
Bestaand beleid	24.133	22.858	23.078	23.232	23.232
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	130	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	169-	576	934	1.390
Totaal baten	24.133	22.819	23.654	24.165	24.622
Totaal programma 1	20.065-	20.488-	21.072-	20.953-	21.264-
inclusief:					
Afschrijvingen/Rente	8.162	7.994	8.987	9.489	9.633
Verdeling interne kosten	10.639	11.696	11.582	11.572	11.572
Totaal	18.800	19.691	20.569	21.061	21.205

Beleidsmatige ontwikkelingen.

Baten beleidsmatig	afwijking	toelichting
Verkoop opstal Polse Molen	130.000	V Vanuit de voorjaarsnota 2025: In 2025 staat de verkoop van de overtollige opstal Polse Molen op de planning. De verkoopwaarde hiervan is getaxeerd op 130.000. Deze opstal heeft geen boekwaarde meer.

130.000

Autonome ontwikkelingen.

Lasten autonoom	afwijking	toelichting
MJOP onderhoud	79.217 N	De totale bijstelling van de meerjarenonderhoudsplanning accommodaties resulteert in een hogere onttrekking. Alle budgettaire aanpassingen binnen het MJOP verlopen via de reserve (programma 5) en geven in totaliteit geen saldo voor de begroting.
Subsidie sportcomplex	95.856 V	Indexering van de subsidiebijdragen. Een deel van de exploitatiebijdragen wordt bepaald door de gas en elektriciteitsprijs index. Betreft aanpassingen sportcomplex de Paasberg, van Pallandt en IJsselweide.
Boombeheer	51.000 N	Uit Voorjaarsnota 2025
Onderhoudsbudget Zwarte Veen	13.000 N	Uit Voorjaarsnota 2025
Riolering	162.900 V	De budgetten riolering zijn budgettair neutraal aangepast naar de begroting 2025-2028. Het voordeel op de kosten wordt veroorzaakt door de kapitaallasten, dit omdat projecten een langere doorlooptijd hebben en omdat er voor 2025 gerekend is met een lagere rente dan is ingeschat.
Afval	504.126 N	De budgetten afval zijn geactualiseerd voor de begroting 2025-2028. De stijging van de kosten wordt voornamelijk veroorzaakt door de overgang naar een nieuwe inzamelaar. Daarnaast zijn er diverse budgetten geïndexeerd.
Revitaliseringsfonds wonen	195.000 V	Uit Voorjaarsnota 2025
Aanpak energiearmoede	250.000 V	Uit Voorjaarsnota 2025
Regeling CDOKE	31.000 N	De SPUK CDOKE voor uitvoeringskosten klimaat en energie wordt voor 2025 met 31.000 geïndexeerd. Deze indexatie wordt ook aan de uitgavenkant als stijging van de kosten meegenomen.
Klein onderhoud wegen	12.000 N	Door het onderhoud aan de recreatieve paden met padvast (Engbergen, Sinderen e.o.) moet er per jaar meer padvast geleverd worden. Dit zorgt voor stijgende kosten.
Verkeersmaatregelen	52.000 N	De bollard installatie in de Kerkstraat in Uift (verzinkbare palen) moet gereviseerd en ge-update worden. De kosten hiervan bedragen incidenteel ca. 26.500. Daarnaast moet het verkeersborden areaal ge-updated worden. De kosten bedragen hier incidenteel 25.500.
Kleine bedragen	2.000 V	
Indexering diverse budgetten	162.814 N	Loon en prijsindexatie diverse budgetten. In programma 1 gaat het voornamelijk om gebouwen, wegen, openbaar groen en sportaccommodaties.
De Wesenthorst	83.000 N	De herontwikkeling van de Wesenthorst is uitgesteld met 2 jaar. In deze periode vindt in het voormalig schoolgebouw leegstandbeheer door AdHoc plaats.
Kapitaallasten	793.366 V	Verwerking van de kapitaallasten. De nieuwe investeringen zijn hierin meegenomen net als de rente-ontwikkeling.

-510.965

Baten autonoom	afwijking	toelichting
Omgevingsvergunningen RO	3909 V	Hogere leges in verband met aanpassing tarief.
Pachten en huren	7.450 N	Beëindiging pacht percelen.
Riolering	370.832 N	De budgetten riolering zijn budgettair neutraal aangepast naar de begroting 2025-2028. Door het voordeel op de kapitaallasten kan de rioolheffing minder stijgen dan waar in de begroting 2024-2027 rekening mee is gehouden.
Afval	195.000 V	De stijging van de kosten afval worden opgevangen door een hogere vergoeding vanuit het zwerfafval en door een stijging van de afvalstoffenheffing. Daarnaast wordt in 2025 incidenteel 300.000 onttrokken uit de reserve afval. Hiermee worden de stijgende kosten opgevangen door de buffer die de laatste jaren is opgebouwd.
Regeling CDOKE	31.000 V	De SPUK CDOKE voor uitvoeringskosten klimaat en energie wordt voor 2025 met 31.000 geïndexeerd.
De Wesenthorst	19.150 N	De herontwikkeling van de Wesenthorst is uitgesteld met 2 jaar. AdHoc verzorgt het leegstandbeheer in het voormalig schoolgebouw. AdHoc huisvest minder personen waardoor de bijdrage terugloopt.
Kleine bedragen	1.309 N	Beëindiging pacht percelen.

-168.832

Wat zijn onze reguliere taken in dit programma.

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000) Programma 1	2025	
	lasten	baten
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.720	1.381
<i>Aan-en verkoop onroerende zaken, pachten en huren en accommodaties.</i>		
2.1 Verkeer en vervoer	8.118	159
<i>Verkeersbeleid, verkeersveiligheid, beheer en onderhoud wegen, gladheidsbestrijding, openbare verlichtingen en civieltechnische kunstwerken.</i>		
2.2 Parkeren	402	-
<i>Uren.</i>		
2.5 Openbaar vervoer	168	-
<i>Basismobiliteit.</i>		
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.646	2.638
<i>Grondexploitatie bedrijventerreinen bijdrage zand- en grindwinning.</i>		
5.2 Sportaccommodaties	3.729	1.259
<i>Beheer, exploitatie en onderhoud sportaccommodaties voor sportbeoefening.</i>		
5.4 Musea	214	-
<i>Bijdrage oudheidkundige verenigingen.</i>		
5.5 Cultureel erfgoed	124	11
<i>Historische gebouwen, beschermde stads- en dorpsgezichten en overige objecten met historische waarde in de publieke ruimte.</i>		
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	6.909	37
<i>Bossen en natuurterreinen, groenvoorzieningen, speelplaatsen en landschapsbeleid.</i>		
7.2 Riolering	9.924	10.399
<i>Beheer en onderhoud, vervanging en uitbreiding riolering. O.b.v. GRP (Gemeentelijk Riolering Plan). Opbrengsten rioolheffing.</i>		
7.3 Afval	4.950	5.274
<i>Inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. Opbrengsten afvalstoffenheffing en reinigingsrechten.</i>		
8.1 Ruimtelijke ordening	1.067	27
<i>Bestemmingsplannen, Omgevingsvergunningen, plattelandsontwikkeling en Basisregistratie Grootchalige topografie.</i>		
8.2 Grondexploitatie(niet-bedrijventerreinen)	533	499
<i>Grondverwerving, bouw en woonrijp maken, verkoop van bouwrijpe gronden van niet-bedrijventerreinen (zie hiervoor 3.2).</i>		
8.3 Wonen en bouwen	2.802	1.135
<i>Omgevingswet, bouwvergunningen, volkshuisvesting, duurzaamheidsagenda en circulaire economie.</i>		
Totaal Programma 1	43.307	22.819

Programma 2: Een leefbare gemeente

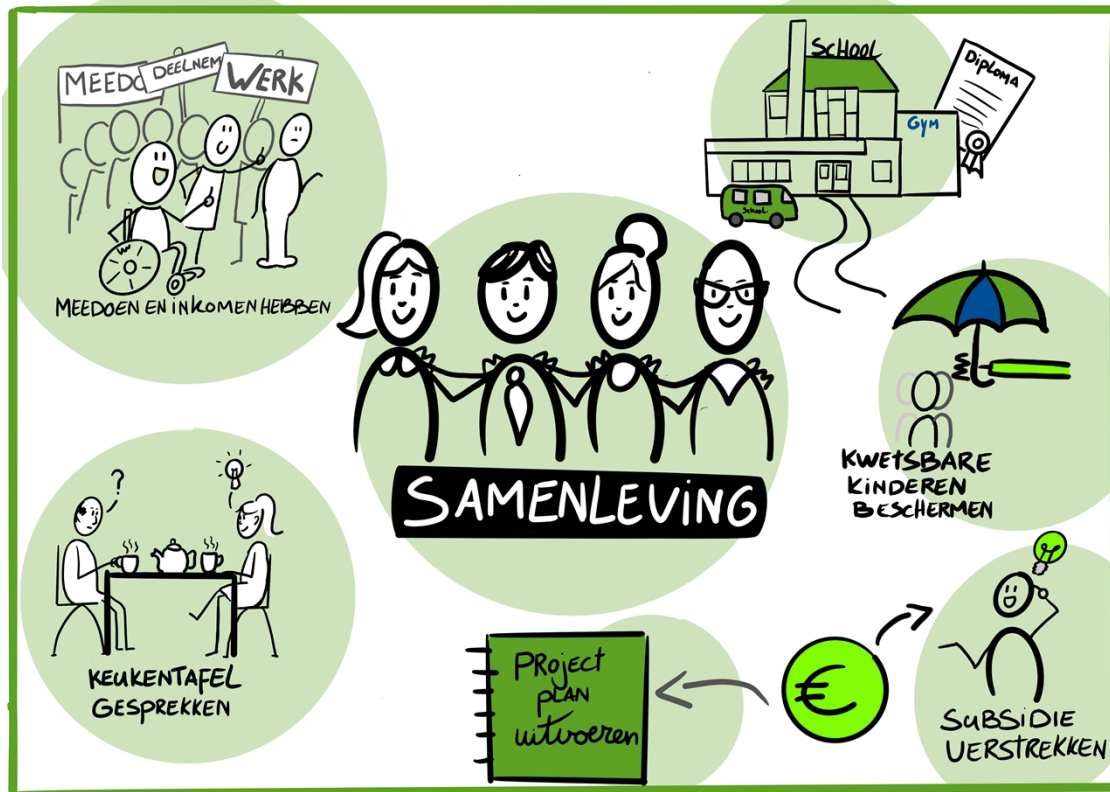
Inleiding

Een leefbare gemeente zijn en blijven in de toekomst; dat is waar wij ons hard voor maken! Dit is een uitdaging die wij samen met onze inwoners en maatschappelijke partners aan moeten en willen gaan. De druk op de zorg neemt toe, dat zien we doordat de arbeidsmarkt vergrijsd en daarmee ook direct meer inwoners die ondersteuning hebben. De complexiteit van problematiek neemt toe. Onze cijfers tonen dat meer inwoners een beroep doen op inkomensondersteuning en schuldhulpverlening.

De oorzaak van deze ontwikkelingen is vooral aan te pakken door het herstellen van bestaanszekerheid, het vergroten van kansengelijkheid en het makkelijker maken van gezond leven. Dat zijn de belangrijkste maatschappelijke opgaven die we op dit moment voor ons zien. Vanuit het Rijk zijn er verschillende acties uitgezet om deze opgaven het hoofd te gaan bieden. Denk daarbij aan de afspraken in het Integraal Zorg Akkoord, het Gezond en Actief Leven Akkoord, de Hervormingsagenda Jeugd, het toekomstscenario Kind en gezinsbescherming en het Breed Offensief.

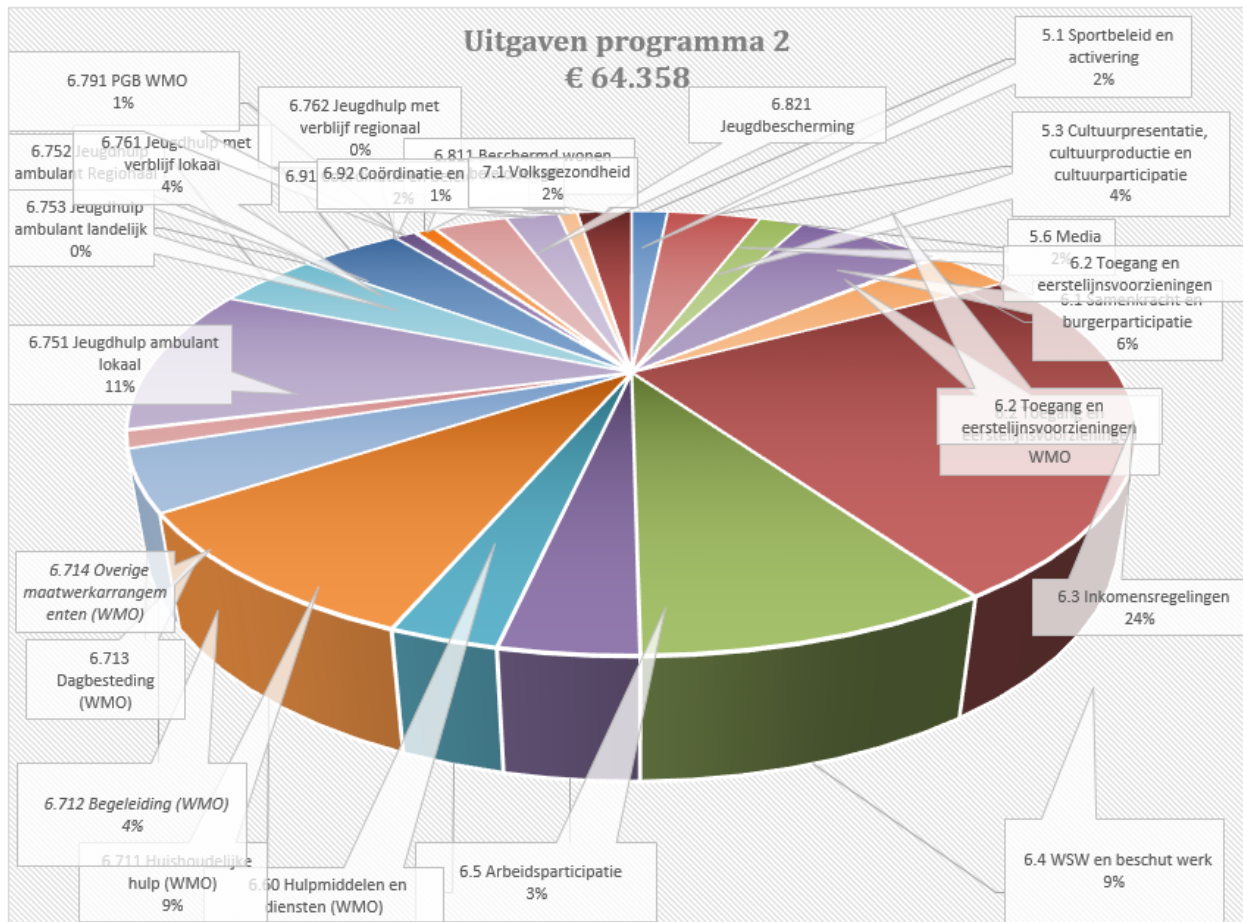
Deze bewegingen zien allemaal toe op meer gezondheid en betrokkenheid van inwoners en een integrale aanpak waarbij achterliggende problematiek, die vaak op verschillende leefgebieden (en verschillende wetten) ligt, adequaat wordt opgepakt. Hierdoor zal op termijn minder zorg en ondersteuning nodig zijn. Dit vraagt van ons allemaal (inwoners, zorgaanbieder en onszelf) een andere manier van kijken naar verantwoordelijkheden en rollen. We gaan hiermee aan de slag door de dialoog met onze inwoners en onze samenwerkingspartner te (blijven) voeren.

We leren door te doen en we vinden het belangrijk om ook inzichtelijk te maken wat we leren en hoe we dit vertalen naar beleid en de praktijk. We doen dit door middel van reflexieve monitoring in combinatie met datagedreven werken. Reflexieve monitoring richt zich op interactief leren en bijsturen, getoetst aan lange termijn ambities voor systeemverandering. In dit soort fundamentele veranderingen zijn er te veel factoren die invloed hebben op data waardoor data alleen geen goed inzicht geeft of de gewenste verandering wordt bereikt. De combinatie met reflexieve monitoring helpt om deze invloeden en veranderingen te herkennen en inzichtelijk te maken.

Wat geven we eraan uit?

In totaal geven we binnen programma 2 ruim € 64 miljoen uit. In onderstaand overzicht is te zien waar het geld naar toe gaat.

Doelen en acties

-2.1 Inwoners ervaren een positieve gezondheid

Doelomschrijving

Het is onze ambitie dat iedere inwoner kansrijk opgroeit, een leven lang leert, gezond leeft en regie voert op het eigen leven. Door onder andere de vergrijzing, de toename van (welvaart)ziektes en krapte op de arbeidsmarkt staat deze ambitie onder druk. Daarom is onze doelstelling om de door de inwoners ervaren goede gezondheid minimaal stabiel te houden.

Termijn	Middellang en lange termijn
Primair SDG doel	

Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Janine Kock, Marco Bennink, Ria Ankersmit
Taakveld	Meerdere

Context

De komende decennia neemt de zorgvraag verder toe, met name door de vergrijzing. Door een groeiend tekort aan zorgpersoneel is het steeds moeilijker om nu en in de toekomst zorg te blijven leveren.

We vinden dat iedereen ertoe doet en mee moet kunnen doen naar eigen mogelijkheden. Het uitgangspunt is dat inwoners verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen gezondheid door bewuster en gezonder te leven. Positieve gezondheid (preventie) en herstelvermogen (weerbaarheid) staan daarbij centraal. Wij geloven er in dat positieve gezondheid en herstelvermogen bijdragen aan het zo lang mogelijk onafhankelijk en zelfstandig blijven van inwoners en dat dit bijdraagt aan het vergroten van hun levensgeluk.

Als gemeente werken we vanuit de bedoeling. Daarbij organiseren we het zo dat inwoners en professionals niet belast zijn met de verschillende wetgevingen en hun financieringsstromen. De professional heeft de ruimte om echt te doen wat nodig is.

Uitvoering 2025

- Met de uitvoering van het 'Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) Plan van Aanpak Oude IJsselstreek 2024-2026' werken we verder aan de beweging van ziekte en zorg naar gezondheid;
- Door de implementatie van vijf ketenaanpakken (Kansrijke start, Aanpak overgewicht en obesitas jeugd, Gecombineerde Leefstijl Interventie, Welzijn op Recept en Valpreventie) leggen we nadrukkelijker de verbinding tussen het medisch en sociaal domein.
- We evalueren de lokale gezondheidsagenda 'Gezonde Kansen in Oude IJsselstreek 2021-2024'. In 2025 verschijnt waarschijnlijk een nieuwe landelijke nota gezondheidsbeleid. Deze landelijke nota werk we verder uit in een nieuwe wettelijk verplichte (regionale of lokale) gezondheidsagenda;
- Met het Integraal Zorg Akkoord bouwen we via het *Regioplan Achterhoek* aan een Regionale Preventie Infrastructuur op vier thema's: Gezond leven en preventie, Veerkrachtig ouder worden, Mentaal gezond en Prettig werken in zorg en welzijn.
- Samen met het bouwteam (de specialistische aanbieders voor jeugd en Wmo) en de partners uit het voorliggende veld gaan we de sociale basis verder versterken. Vanuit een sterke sociale basis zien inwoners naar elkaar om en lossen ze hulpvragen met en voor elkaar op;
- De domeinoverstijgende samenwerking met Azora en Sensire in het programma Samen Sterker Thuis borgen we. Daarmee vergroten we het bereik om inwoners zo lang als mogelijk zelfstandig thuis te laten wonen.
- Vanuit het gedachtegoed 'Health in all policies' zoeken we actief de verbinding met andere beleidsterreinen en dan met name het fysieke domein. De inrichting van de omgeving heeft invloed op de gezondheid en leefstijl van inwoners. Zo werken we vanuit onze 'Visie Wonen en Zorg' samen met partners als Azora en Wonion aan zorgzame buurten en wijken.
- We volgen de beweging via Reflexieve Monitoring om te volgen of we blijven werken vanuit de bedoeling.

Monitoring

Het CBS, RIVM en de GGDén meten één keer per vier jaar de (zeer) goed ervaren gezondheid via de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen. In 2022 is er één extra meting geweest vanwege COVID '19. Volgens de meest recente meting (2022) ervaart 69,8% van de inwoners in Oude IJsselstreek een (zeer) goede gezondheid. Ter vergelijking landelijk is dat 69,0% en in de Achterhoek is dat 71,1%.

Na een jarenlange stijging is de landelijke trend dat (onder andere door COVID'19 en de vergrijzing) de ervaren gezondheid aan het afnemen is. Bij de resultaten uit de volgende meting (2024) streven we er daarom na dat minstens 69,8% van de inwoners nog steeds een (zeer) goede gezondheid ervaart.

Als aanvulling op (landelijke) beschikbare databronnen maken we daarnaast gebruik van Reflexieve Monitoring. Bij deze wijze van monitoren staat voortdurend reflecteren en leren vanuit samenwerking en gelijkwaardigheid centraal.

-2.2 Integrale aanpak Zorg en Veiligheid

Doelomschrijving

In Oude IJsselstreek willen we kindermishandeling en huiselijk geweld zo veel mogelijk voorkomen. Gebeurt het toch, dan werken we actief aan het stoppen ervan en aan duurzaam herstel van de veiligheid. Inwoners voelen zich gehoord, weten waar ze aan toe zijn (navolgbaarheid) en voelen zich gesteund. Zo streven we ernaar het huidige percentage beschermingsmaatregelen van 1,8% (van alle jeugdige in onze gemeente) te verlagen naar het landelijk gemiddelde van 1,1%.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Marco Bennink, Janine Kock, Mirjam Maasdam.
Taakveld	Meerdere

Context

Al jaren zijn er verschillende rapporten met daarin zorgen over en verbetermogelijkheden van de aanpak van geweld in Nederland. Denk aan “geweld hoort nergens thuis”, “kwestie van een lange adem” en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Oude IJsselstreek is hiermee aan de slag. In Oude IJsselstreek hebben we een bovengemiddeld aantal beschermingsmaatregelen. We zien kansen met de integrale aanpak zorg en veiligheid om escalatie (en daarmee beschermingsmaatregelen) te voorkomen, dit hebben we ook opgenomen in het Integraal Veiligheidsbeleid dat is vastgesteld door de raad.

Uitvoering 2025

- We versterken het Lokaal Team Jeugd, Wijkfunctionarissen/Wmo-consulenten, Stoer en we versterken de samenwerking met de (veiligheids-)partners.
- Doorontwikkeling van de uitvoering van het convenant ‘ketenaanpak zorg en veiligheid jeugd en gezin Oude IJsselstreek 2023’.
- We ontwikkelen en implementeren een nieuwe ketenaanpak zorg en veiligheid voor volwassenen.
- We zetten stap om invulling te geven aan het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (0-100).

Monitoring

We meten de voortgang op deze doelstelling onder andere aan de hand van de volgende indicatoren:

- Aantal unieke jeugdigen met een jeugdbeschermingsmaatregel.
- Aantal huisverboden in de gemeente.
- Aantal meldingen Veilig Thuis
- Aantal veiligheidsplannen door Buurtzorg Jong in relatie tot het aantal verzoeken tot bespreking op de jeugdbeschermingstafel en het aantal onderzoeken door de Raad voor de Kinderbescherming en het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen.

-2.3 Wonen doe je thuis

Doelomschrijving

Jeugdigen groeien zo thuis mogelijk op: minder instroom in verblijfsvoorzieningen omdat ouders in staat zijn om jeugdigen thuis op te voeden. Jeugdigen die toch een verblijfsvoorziening nodig hebben kunnen zo snel als mogelijk naar huis.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Marco Bennink
Taakveld	Meerdere

Context

In 2019 is in Oude IJsselstreek met de bestuursopdracht 'transformatie in de hulp voor jeugd en gezin' een impuls gegeven aan de transformatie van de jeugdhulp. In het coalitieprogramma 'Oude IJsselstreek maakt samen sterk' is vastgelegd dat we deze transformatie voortzetten met de visie 'naar het hart van de beweging' als basis. Landelijk is met de Hervormingagenda Jeugd deze richting ook bekrachtigd.

Uitvoering 2025

- Met het bouwteam bouwen we verder aan het vormgeven van hulp rondom het gezin.
- Intensiveren van de samenwerking tussen het Lokaal Team (Buurtzorg Jong) en de jeugdbescherming (GI's).
- We sturen op versterken van de thuissituatie naast de inzet van een verblijfsvoorziening.
- We maken afspraken met zorgaanbieders over de inzet op in-, door-, en uitstroom.
- We bekijken alle dossiers van jeugdigen in een verblijfsvoorziening en onderzoeken - out of the box - mogelijkheden om thuis te wonen.

Monitoring

We monitoren de volgende indicatoren:

- Het aantal jeugdigen in een verblijfsvoorziening.
- Het aantal jeugdigen dat gedurende het jaar naar een minder zware verblijfsvoorziening.
- Het aantal jeugdigen dat instroomt in verblijfsvoorzieningen.
- Het aantal jeugdigen dat teruggaat naar het gezin van herkomst.

-2.4 Groter bereik minimabeleid

Doelomschrijving

Alle inwoners krijgen de ondersteuning en vergoeding die zij nodig hebben en waar zij recht op hebben. Door de beleidsregels en uitvoeringsregels te vereenvoudigen zijn de minimaregelingen makkelijker te begrijpen voor inwoners die daar recht op hebben. De drempel voor het aanvragen wordt verlaagd, aanvragen kunnen worden gecombineerd en vergoedingen zijn passend. Dit maakt het gebruik groter.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	

Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	John Haverdil
Taakveld	6.3 Inkomensregelingen

Context

De beleids- en uitvoeringsregels zijn vereenvoudigd. Bij een aanvraag kijken we niet meer alleen naar wat gevraagd wordt, maar we gaan direct beoordelen of de aanvrager ook voor andere (jaarlijkse) vergoedingen/tegemoetkomingen in aanmerking komt. Ook gaan we voor volgende jaren beoordelen of de inwoner nog steeds in aanmerking komt voor één of meerdere regelingen. Als de situatie niet is veranderd, kennen we toe zonder aanvraag. We gaan uit van vertrouwen.

Uitvoering 2025

Naast de standaard dienstverlening waarbij we de inwoner in beeld hebben en houden, passende trajecten bieden en het versterken van het netwerk zal de focus in 2025 op de volgende punten liggen:

- Doorontwikkeling van de dienstverlening aan inburgeraars
- Inzet van loopbaanbegeleiding aan Oekraïners
- Actieve deelname aan het te ontwikkelen Regionaal Werkcentrum
- Verdiepen van de samenwerking met onderwijspartners en intermediairs

Monitoring

- Iedere inburgeraar heeft een traject ter ondersteuning van de inburgering
- Het percentage werkende Oekraïners is in beeld
- Meer inwoners maken gebruik van de dienstverlening van onderwijspartners en intermediairs

-2.5 Participeren voor iedereen

Doelomschrijving

Elke inwoner met inkomensondersteuning of een ondersteuningsvraag rondom participatie in de maatschappij ontvangt ondersteuning en begeleiding om zo op het hoogst haalbare niveau te participeren in de samenleving.

Termijn	Kort
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	John Haverdil

Taakveld	6.5 Arbeidsparticipatie
----------	-------------------------

Context

Stoer is opgericht om iedereen mee te laten doen in de maatschappij. Hierbij staan de mogelijkheden, competenties en wensen van de inwoner centraal. Stoer is laagdrempelig benaderbaar en biedt ondersteuning aan inwoners passend bij de behoefte van de inwoner.

Bij het bieden van ondersteuning wordt gekeken naar de hele situatie van de inwoner en wordt, indien nodig, geschakeld met andere in- en externe partijen. Denk aan WMO, schuldhulpverlening en sociaal werk.

Het doel is om de inwoners te ondersteunen in hun ontwikkeling om zo te kunnen participeren op het voor hun hoogst mogelijke niveau. Dit varieert van deelname aan sociale activiteiten, mantelzorg, vrijwilligerswerk, betaald werk met ondersteuning of regulier betaald werk.

Uitvoering 2025

- Loopbaanbegeleiding;
- Het goed in beeld houden van de inwoners;
- Bieden van passende trajecten aan de inwoner, denk aan coaching, groepsgewijs trainen, scholing, werkervaringsplaatsen, etc.
- Stoer sluit aan bij regionale projecten vanuit de arbeidsmarktregio om een brede dienstverlening aan te kunnen bieden, passend bij de visie van Stoer;
- Stoer en het lokale bedrijfsleven gaan we verder aan elkaar verbinden om kansen voor inwoners te creëren.

Monitoring

- In een Klanttevredenheidsonderzoek vragen we inwoners of onze inzet laagdrempelig en passend bij de inwoner is;
- Iedere inwoner met inkomensondersteuning heeft een traject en een activiteit;
- Iedere inwoner met een ondersteuningsvraag heeft een activiteitenplan.

Raadsplanning

Onderwerp	Kwartaal	Horend bij doel
Voortgang Buurtzorg Jong	Q1 en Q3	Inwoners ervaren een positieve gezondheid
Lokale inkoop Jeugd en Wmo	Q1	Inwoners ervaren een positieve gezondheid
Voortgang IZA/GALA	Q1	Inwoners ervaren een positieve gezondheid
Voortgang uitvoering Stoer	Q2	Groter bereik minimabeleid en re-integratie Participeren voor iedereen
Regionale inkoop Jeugd en Wmo	Q2	Wonen doe je thuis
GGD	Q2	Inwoners ervaren een positieve gezondheid
Stadsbank Oost Nederland	Q2	Groter bereik minimabeleid
Veilig thuis	Q2	Integrale aanpak zorg en veiligheid

Wat kost het?

Programma 2 (x 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten					
Bestaand beleid	59.893	60.940	60.645	60.010	60.010
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	81	51	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	3.336	3.119	3.140	2.719
Totaal lasten	59.893	64.358	63.815	63.150	62.730
Baten					
Bestaand beleid	12.344	12.698	12.553	11.937	11.937
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	187	171	171	171
Totaal baten	12.344	12.885	12.724	12.108	12.108
Totaal programma 2	47.549-	51.473-	51.091-	51.043-	50.622-
inclusief:					
Afschrijvingen/Rente	203	226	230	223	212
Verdeling interne kosten	6.450	7.283	7.283	7.283	7.283
Totaal	6.653	7.508	7.513	7.506	7.494

Beleidsmatige ontwikkelingen.

Lasten beleidsmatig	afwijking	toelichting
Cultuur	30.000 N	Uit voorjaarsnota 2025
Mediawet	51.000 N	Naast haar rol als lokale omroep, speelt REGIO8 ook een belangrijke rol in de vorming van een streekomroep zoals vereist door het Rijk. Vanaf 2027 zal er een stelselwijziging plaatsvinden waarbij het Rijk de basisfinanciering op zich neemt. In de tussentijd wordt aan de lokale overheden gevraagd om nog bij te dragen aan de financiering in 2025 en 2026.

81.000

Autonome ontwikkelingen.

Lasten autonoom	afwijking	toelichting
Sport, combinatiefuncties en regionale sportstimulering	29.000 N	Indexering en aanbesteding
Kunst en cultuur	13.067 N	Indexering cultuur
Media	30.000 N	Indexering Bibliotheek
Arbeidsparticipatie inburgering	23.500 N	Zie Voorjaarsnota, 50.000 is naar het P-budget
Antidiscriminatievoorziening	35.604 N	Indexatie Aanpassing van de gemeentelijke bijdrage Stimenz. Oude IJsselstreek is penvoerder en ontvangt van en draagt af aan Stimenz de bijdrage van de overige 7 gemeenten.
Veilig Thuis	31.537 N	Indexering voor 2025 inclusief de verhoging uit 2024.
Verlagen budget kapitaalverstrekkingen	264.876 V	Totaal afwijking van 265.876, waarvan 210.500 lot de voorjaarsnota komt. salderen met baten
BUIG	175.000 N	Zie Voorjaarsnota, salderen met baten
Studietoeslag	35.000 N	Zie Voorjaarsnota
Participatie/WSW	62.922 N	Taakmutatie vanuit de algemene uitkering voor Participatie/WSW
Participatie/WSW	298.849 N	De lasten voor de WSW zijn opgenomen conform de begroting van Laborijn. Voor het onderdeel beschut werk zijn de lasten opgenomen ter hoogte van de rijksbijdrage in verband met een mogelijke wetswijziging omtrent de afrekening hiervan. Het tekort wordt voor 247.217 gedekt uit extra rijksmiddelen.
Re-integratiekosten/jobcoaching	79.099 V	De budgetten van jobcoaching en re-integratiekosten zijn herverdeeld op basis van werkelijkheid 2023 en lopende afspraken. Hierbij is een voordeel op de lasten jobcoaching ingezet om een nadeel op de baten re-integratiekosten te dekken.
Jeugdzorg	1.894.987 N	Bij de voorjaarsnota is een nadeel ingeschat van 1.500.000. De jeugdbudgetten zijn opgehoogd met het OVA-indexcijfer van 3,94% Uitgangspunt voor de jeugdbudgetten is de werkelijkheid over 2023 en 2024 tot nog toe (de indexatie van 3,94% is onder indexatie meegenomen). Hierbij is geen rekening gehouden met nieuwe indicaties en herindicaties. Door te sturen op het terugbrengen van het aantal maatwerkcontracten, in te zetten op reële prijzen en ingezette gesprekken met aanbieders denken we dat dit haalbaar moet zijn. Er is sprake van dekking algemene uitkering besparingsverlies jeugd 1.244.326 en compensatieregelingen Voogdij 18+ 79.925 vanuit de meicirculaire.
Landelijk tarief Gf's	160.000 N	In de voorjaarsnota is 160.000 opgevoerd, gedeeltelijk wordt dit gedekt middels de algemene uitkering/meicirculaire werkdrukverlaging jeugdbescherming ad 77.129.
Meedoenbeleid/bijzondere bijstand	13.729 N	De budgetten zijn realistisch begroot op basis van de werkelijke cijfers over 2023 en 2024 tot nog toe. De effecten van het nieuwe beleid zijn nog niet in beeld, omdat die per 1-7-2024 met terugwerkende kracht in is gegaan. De omvang hiervan gelijk gehouden aan de uitgangspunten bij de besluitvorming. (dekking algemene uitkering armoede (meicirculaire) en schulden en armoedebestrijding kinderen 59.945).
WMO indexatie	399.824 N	Voor maatwerkvoorzieningen is een indexatie van 2% (CPI) doorgevoerd, voor vervoer 3,4% (NEA) en voor huishoudelijke hulp en begeleiding 3,94% (OVA). (Dekking algemene uitkering hulpmiddelen 16.964).
WMO PGB begeleiding	184.000 N	In de 1e Berap 2024 is reeds een budgetwijziging van 184.000 opgenomen. Dit had een structurele wijziging moeten zijn, omdat is gebleken dat dit budget de afgelopen jaren al te laag was begroot. Met de toegang wordt onderzocht hoe we Q kunnen gaan beïnvloeden om te komen tot vermindering van inzet (afschalen).
WMO Lokale inkoop	101.290 N	Voor deze begroting zijn we uitgegaan van het zorgvolume van 2023 en het tarief van 2024 als basis (de indexatie van 3,94% is onder indexatie meegenomen). Op basis daarvan moeten we 101.290 bijramen. Hierbij gaan we uit van een lager volume dan de aanbieders voor 2024 hebben aangevraagd. Wij denken dat dit haalbaar is op basis van de prognose voor 2024 en de interventies die we op dit moment uitzetten richting de aanbieders. Op deze manier kunnen we ook beter het kader richting de aanbieders onderbouwen.
Preventie jeugd/maatschappelijk werk	73.018 N	Indexatie budgetten Yunio, Sensire en SDA
Maatschappelijk werk	29.000 N	Subsidie Sensire is in 2024 geïndexeerd, maar dit was nog niet in de budgetten voor 2024 en volgende jaren opgenomen. Met dit bedrag is het budget op het niveau van werkelijk 2024 gebracht (index 2025 zit onder indexatie hierboven).
Wet verplichte GGZ	25.000 V	Verlaging van het budget in verband met onderbesteding in de afgelopen jaren.
Sociaal Medische indicatie	40.000 N	Uit de voorjaarsnota 2025
Volksgezondheid	69.825 N	Indexering gemeentelijke bijdrage GGD
Kleine mutaties	22.759 V	Betreft diverse kleine mutaties
Kapitaallasten	27.985 N	Verwerking van de kapitaallasten. De nieuwe investeringen zijn hierin meegenomen net als de rente-ontwikkeling.

3.336.403

Baten autonoom	afwijking	toelichting
Verlagen budget kapitaalverstrekkingen	54.376	N Zie Voorjaarsnota, salderen met lasten
BUIG	325.000	V Zie Voorjaarsnota, salderen met lasten
Participatie/WSW	20.000	N De uitkeringen van het UWV voor onze SW-medewerkers zijn structureel te hoog geraamd.
Re-integratiekosten	95.000	N In de begroting van 2023 zijn stijgende opbrengsten voor inleenvergoedingen opgenomen voor detachering van inwoners. Wij detacheren echter geen inwoners en genereren daardoor ook geen inkomsten.
Antidiscriminatievoorziening	31.200	V Aanpassing van de gemeentelijke bijdrage Stimenz. Oude IJsselstreek is penvoerder en ontvangt van en draagt af aan Stimenz de bijdrage van de overige 7 gemeenten.
186.824		

Wat zijn onze reguliere taken in dit programma.

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000)	2025	
	lasten	baten
Programma 2		
5.1 Sportbeleid en activering	969	269
<i>Ondersteunen en stimuleren van recreatieve sportbeoefening. Oa subsidies sportverenigingen, Achterhoek in beweging en buurtsportcoaches.</i>		
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.498	271
<i>Activiteiten ter bevordering van beeldende kunst, muziek, dans en toneel. Oa. Culturele subsidies oa Dru en bijdrage muziekschool.</i>		
5.6 Media	1.162	-
<i>Bibliotheken, Regionaal Media Centrum.</i>		
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.945	363
<i>Statushouders, subsidiëring maatschappelijke stichtingen, buurtcentra, samenlevingsinitiatieven, vrijwilligerswerk, preventie jeugd, senioren, maatschappelijk werk, toezicht kinderopvang, gezond in de stad antidiscriminatievoorziening en schoolmaatschappelijk werk.</i>		
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	94	-
<i>Alle loketvoorzieningen WMO gericht op het identificeren van eigen kracht en het geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning.</i>		
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	2.113	-
<i>Alle loketvoorzieningen jeugd gericht op het identificeren van eigen kracht en het geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning.</i>		
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-	-
<i>Alle loketvoorzieningen integraal gericht op het identificeren van eigen kracht en het geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning.</i>		
6.3 Inkomensregelingen	15.474	10.953
<i>Inkomens- en bijstandsvoorzieningen oa bijzondere bijstand en kwijtschelding gemeentelijke belastingen. Rijksbijdrage BUIG.</i>		
6.4 WSW en beschut werk	5.751	40
<i>Voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke participatie oa beschut werk en werkverbanden sociale werkvoorziening.</i>		
6.5 Arbeidsparticipatie	2.222	-
<i>Op arbeidgerichte participatie- en re-integratievoorzieningen.</i>		
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	1.763	447
<i>Materiële voorzieningen verstrekt om zelfstandig te kunnen (blijven) functioneren, onder meer leef- en woonvoorzieningen.</i>		
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	5.910	-
<i>Dienstverlening aan individuele cliënten met een beperking, oa. Hulp in het huishouden.</i>		
6.712 Begeleiding (WMO)	2.785	-
<i>Begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf overige ondersteuning gericht op het individu of huishouden/gezin.</i>		
6.713 Dagbesteding (WMO)	802	-
<i>Dagbesteding, overige groepsgerichte ondersteuning.</i>		
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	50	-
<i>Baten en lasten van maatwerkarrangementen.</i>		
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	6.855	-
<i>Lokaal en subregionale ingekochte jeugdhulp zoals dagbehandeling, vervoersdiensten jeugdhulp ambulant.</i>		
6.752 Jeugdhulp ambulant Regionaal	2.675	-
<i>Regionaal niveau ingekochte ambulante zorg zoals dagbehandeling, vervoersdiensten jeugdhulp ambulant.</i>		
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	-	-
<i>Landelijk niveau ingekochte ambulante zorg in natura, ook bekend als de Landelijk Transitiearrangement (LTA).</i>		

6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	2.679	-
<i>Lokaal ingekochte jeugdhulp waarbij de jongere niet in het eigen gezin verblijft maar in een pleegezin of een andere vorm van verblijf, waaronder crisisverblijf.</i>		
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-	-
<i>Regionaal niveau jeugdhulp waarbij de jongere niet in het eigen gezin verblijft maar in een pleegezin of een andere vorm van verblijf, waaronder crisisverblijf.</i>		
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	-	-
<i>Landelijk niveau ingekochte jeugdhulp met verblijf bekend als het Landelijk Transitiearrangement (LTA).</i>		
6.791 PGB WMO	577	-
<i>Persoonsgebonden budgetten.</i>		
6.792 PGB Jeugd	55	-
<i>Persoonsgebonden budgetten jeugd.</i>		
6.811 Beschermd wonen (WMO)	523	250
<i>Beschermd wonen, maatwerkarrangementen intramuraal of GGZ.</i>		
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	25	-
<i>Opvang, spoedopvang</i>		
6.821 Jeugdbescherming	1.959	-
<i>Kinderbeschermingsmaatregelen OTS en Voogdij.</i>		
6.822 Jeugdreclassering	80	-
<i>Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen.</i>		
6.91 Coördinatie en beleid WMO	1.413	-
<i>Coördinatie maatwerkarrangementen.</i>		
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	517	-
<i>Coördinatie Maatwerkarrangementen jeugdhulp.</i>		
7.1 Volksgezondheid	1.461	291
<i>Bijdrage GGD, hartveilig wonen.</i>		
Totaal Programma 2	64.358	12.885

Programma 3: De werkende gemeente

Inleiding

Waarom

De samenleving is en blijft in beweging. We hebben te maken met de effecten van gestegen kosten, een oververhitte huizenmarkt met bijbehorende productiebehoefte en netcongestie problemen. Oorlogen elders in de wereld zorgen voor een toenemende stroom van vluchtelingen naar Nederland en ook naar de gemeente Oude IJsselstreek. Politieke verschuivingen op landelijk niveau betekenen op verschillende thema's mogelijk een andere koers. Middelen en ruimte zijn of worden schaars. De uitdagingen voor de komende jaren zijn deels nog ongewis, maar zeker fors.

Inwoners en inwonersverbanden hebben invloed op sociale cohesie, lokale ontwikkelingen en maatschappelijke trends. Door inwoners en (maatschappelijke) organisaties te ondersteunen of faciliteren kunnen we als lokale overheid helpen om dingen voor elkaar te maken, om maatschappelijke, economische of sociale initiatieven verder te brengen. De komende periode ligt onze focus daarop. Wat kunnen we (nog) wel, waar ligt onze invloed, en hoe kunnen we onze inwoners en bedrijven verder helpen.

We kunnen dat niet natuurlijk alleen en zijn afhankelijk van andere partijen. We gaan bijvoorbeeld niet over de inhoud van het onderwijs, maar zetten wel in op adequate onderwijshuisvesting en ondersteunen allerlei projecten die sterk aan het onderwijs gerelateerd zijn. Van lokale projecten als Technobasis en laaggeletterdheid tot (Eu)regionale projecten met bijvoorbeeld thematafels en Duitse partners. Dat geldt ook voor onze inzet voor ondernemers, waar we als gemeente niet gaan over hoe of wat een bedrijf onderneemt, maar waar we met de individuele agrarische ondernemer, toeristische ondernemer of winkelier kijken naar de toekomst. We werken aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat, en leveren een bijdrage aan de eigen kracht van de samenleving. Op bedrijventerreinen kijken we naar revitalisering en uitbreiding zodat bedrijven zich op kwalitatief goede locaties kunnen blijven ontwikkelen. Dit komt uiteindelijk de werkgelegenheid ten goede.

Waarmee

De beperkte, maar niet geringe invloed van de gemeente is al beschreven. Wat we hier vooral in willen benadrukken is dat samenwerking met onze partners essentieel is om onze gezamenlijke doelen te bereiken. We benoemen hieronder de belangrijkste samenwerkingen, in willekeurige volgorde.

- De ondernemers. Er zijn meerdere keren per jaar bestuurlijke overleggen met de industriekringen, Stichting Toerisme en Recreatie Oude IJsselstreek (STROIJ), de winkeliersverenigingen en marktcommissie. In open dialoog praten we over wat er nodig is, wat de gemeente hier wel of niet in kan betekenen of kan faciliteren, maar ook wat ondernemers zelf kunnen bewerkstelligen als ze zich verenigen. Niet alleen voor zichzelf maar ook voor hun mede-ondernemers, de leefbaarheid en de economische dynamiek. Goed voorbeeld hiervan is de netwerkplaats waarbij wij als gemeente de kennis van Saxion inschakelen zodat de toeristische ondernemers er hun voordeel mee kunnen doen of het door ons ingehuurde expertisebureau Firan waarmee industriële ondernemers in Varsseveld mogelijkheden geboden worden om te verduurzamen en hun energieuishouding beter af te stemmen op hetgeen het net aankan.

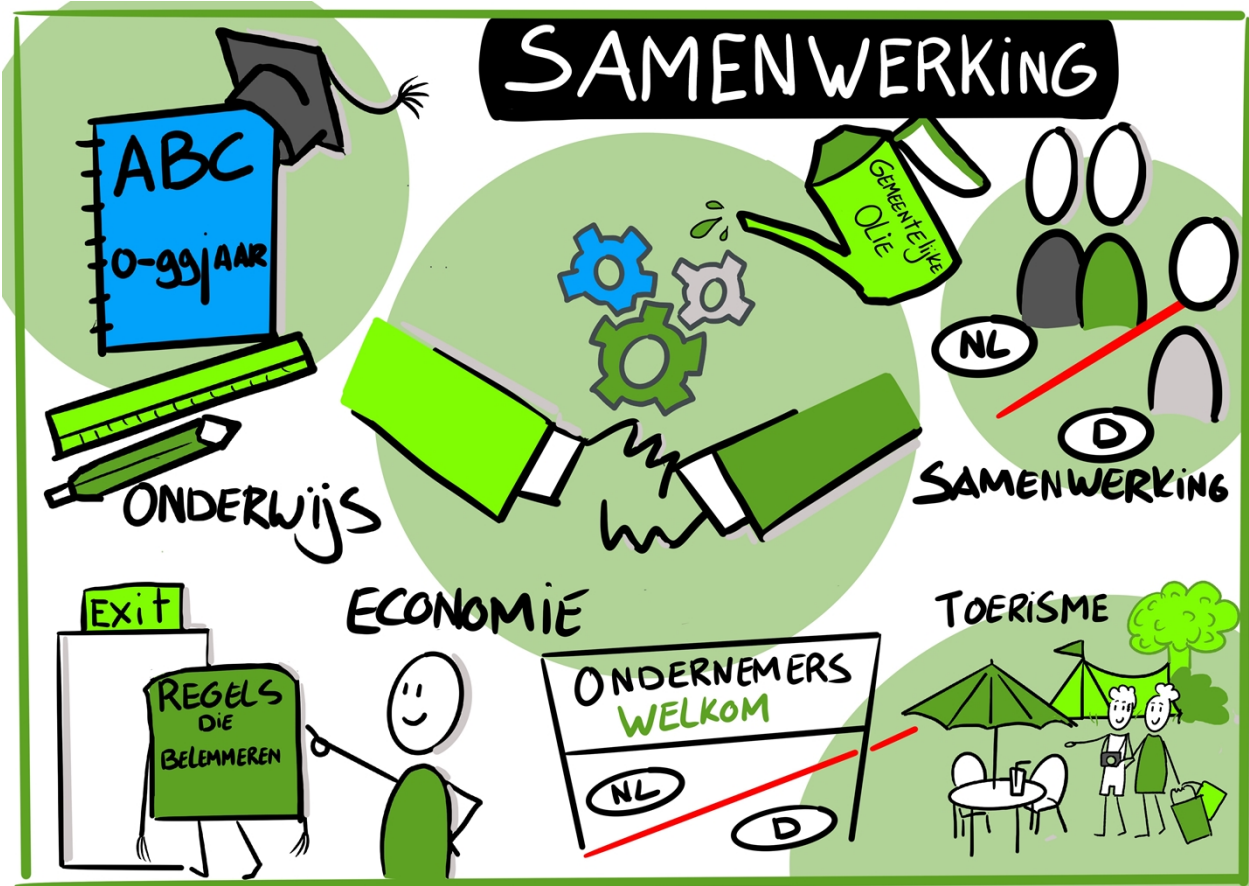
- Het onderwijs. We kiezen hier voor twee rollen, waarbij onderwijshuisvesting een wettelijke taak is. Hiervoor gebruiken we het Integrale HuisvestingsPlan (IHP). Daarnaast werken we samen met onderwijsinstellingen en andere partners om kansengelijkheid te bevorderen. Een voorbeeld hiervan is LEA (Lokaal Educatieve Agenda) waar alle onderwijsinstellingen, kinderopvangorganisaties, jeugdzorgorganisaties en de GGD in structureel overleg aansluiten om ontwikkelingen rondom kinderen en jeugd te signalen en gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen voor interventies. Samen met deze partners maken we afspraken over waar we ons in 2025 op willen focussen en inzetten.

-De regio met de thematafels, Euregio's, andere gemeenten. Deze samenwerkingsverbanden bieden ons de mogelijkheden om, vaak in triple helixverband, lobby te voeren en zaken op te pakken die de hele regio raken. Veel onderwerpen spelen lokaal maar zijn regionaal op te lossen. We proberen hier kansen te pakken en synergie te organiseren. Een voorbeeld hiervan is het EMOIJ-project.

- Cultuur en Sport. Verenigingen zijn zeer belangrijk voor de samenleving. Door gericht te investeren in specifieke ontwikkelingen, en in de breedte aandacht te hebben voor de toegankelijkheid van de basis, geven we onze inwoners mogelijkheden om deel te blijven nemen aan de samenleving. We zijn met verschillende verenigingen in gesprek over toekomstplannen, en hoe wij daar als gemeente bij kunnen ondersteunen.

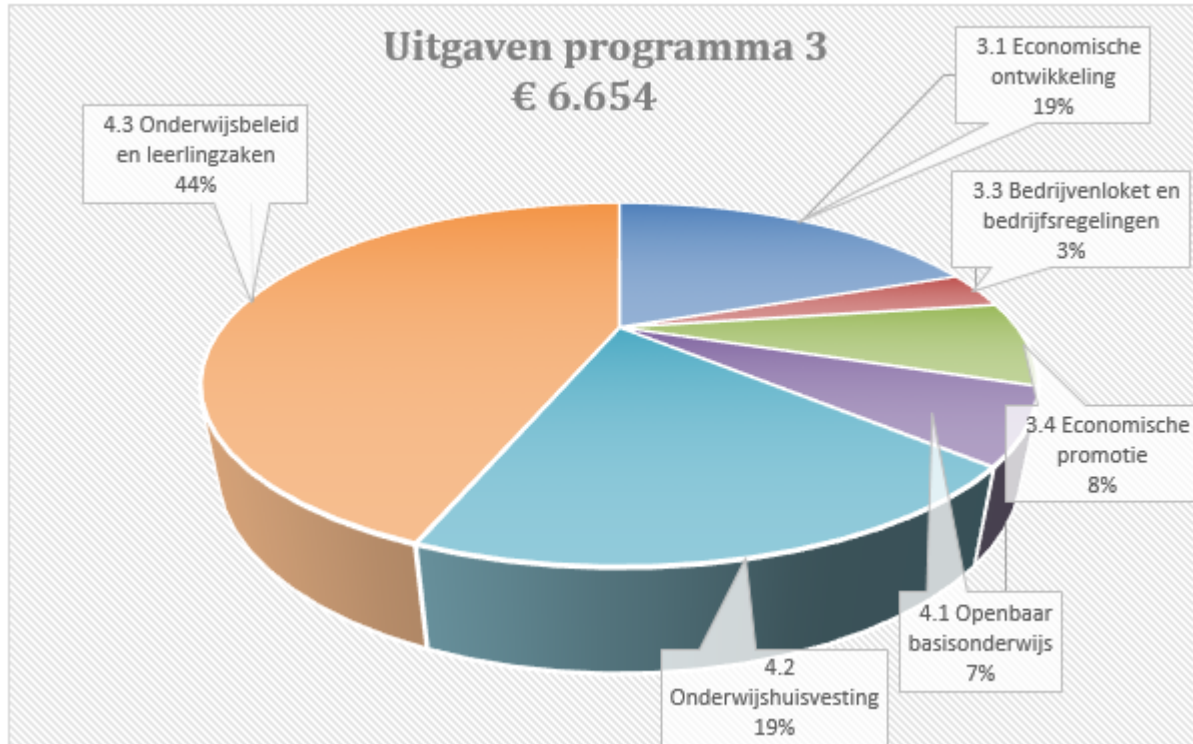
Hoe

Hoe we onze doelen concreet willen bereiken, is per doel uitgeschreven. De toekomstvisie geeft daarbij mede richting aan ons handelen en voor programma 3 gaat dit dan specifiek om recreatie en toerisme en florierende industrie. Daarbij is het niet zo dat als we alles gedaan hebben zonder meer het doel ook bereikt is. We proberen zaken in gang te zetten, inwoners, ondernemers, scholen en kinderen zodanig te faciliteren zodat we in de richting van de doelen bewegen. Alle acties en maatregelen dragen daaraan bij. De effectiviteit daarvan valt of staat met de samenwerking en inzet van alle partners, niet alleen bij die van de gemeente. Binnen onze financiële en personele middelen dragen wij bij aan de economie en het onderwijs in onze gemeente.

Wat geven we eraan uit?

In totaal geven we binnen programma 3 ruim € 6 miljoen uit. In onderstaand overzicht is zichtbaar waar het geld naar toe gaat.

Doelen en acties

-3.1 Faciliteren van duurzame economische ontwikkeling

Economische groei faciliteren in alle sectoren, met specifieke aandacht voor de thema's energie, onderwijs en arbeidsmarkt.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Ben Hiddinga
Taakveld	3.1 Economische ontwikkeling

Context

Het faciliteren van duurzame economische ontwikkeling is een belangrijke manier om op verschillende terreinen de brede welvaart te versterken. We kijken daarbij, conform het coalitieakkoord en de geactualiseerde Economische Beleidsvisie, naar meerdere aspecten van verschillende economische sectoren. Dat zijn: toerisme, industrie en bedrijventerreinen, versterken van compacte, toegankelijke en groene winkelcentra, de agrarische sector en de energietransitie inclusief netcongestie. Voor dat laatste geldt dat het bedrijfsleven moet en ook wil verduurzamen. Eén van de mogelijkheden om dat te doen is het gebruik van waterstof. We volgen dat dossier met interesse en als er kansen komen faciliteren we die zo goed mogelijk.

Tegelijkertijd zorgt netcongestie ervoor dat grootverbruikers niet aangesloten kunnen worden totdat de netbeheerders het energienet op orde hebben. Voor bijvoorbeeld het VIP is dat niet eerder dan 2029. Dat heeft negatief effect op allerlei projecten, ontwikkelingen en ambities en dus proberen we keuzes te maken, maximaal mee te werken met netbeheerder Liander en te kijken naar eventuele alternatieven.

De economische ontwikkelingen staan niet op zichzelf, maar hangen nauw samen met onze inzet om andere doelstellingen op verschillende beleidsvelden te bereiken. Zo hangt de aanwezigheid van voldoende werkgelegenheid nauw samen met bijvoorbeeld voldoende woningbouw, goede bereikbaarheid en een aantrekkelijk voorzieningenniveau.

Op de arbeidsmarkt zit in onze regio een grote uitdaging vanwege de pensioengolf, vergrijzing en economische dynamiek. De gemeente Oude IJsselstreek wil haar steentje bijdragen in het laten toenemen van de werkgelegenheid. Dit doen we regionaal door deel te nemen aan de Regiodeal en de thematafel Onderwijs en Arbeidsmarkt. Dat vullen we lokaal aan met additionele afspraken met onderwijsinstellingen als AT-Techniekopleidingen. Allemaal met het doel om bij te dragen aan een gezonde arbeidsmarkt.

Uitvoering 2025:

Uitgangspunt bij ons handelen is dat we de duurzame economische ontwikkeling bevorderen.

1. Bedrijventerreinen

Nu het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) is vastgesteld, komt het aan op de uitvoering zowel lokaal als op West Achterhoekniveau.

Bij de lokale uitvoering kijken we enerzijds naar bestaande bedrijventerreinen. Voor IJsselweide geldt dat we de werkzaamheden in het openbare gebied afronden. Voor Hofskamp Zuid geldt dat we in 2024 nog besluiten wat we, samen met ondernemers, gaan doen met dit verouderde terrein. Dit leidt dan mogelijk tot uitvoering in 2025. Anderzijds betreft dat het, ondanks de netcongestie, doorzetten van de werkzaamheden voor de ontwikkeling van het Varssevelds Industrie Park (VIP). Bij Het VIP gaat het om het starten met bouwrijp maken, zodat we klaar zijn voor het verkooptraject. Dat gaat dan onder andere over het aanbrengen van bomen en heesters, het graven van archeologische proefsleuven en de sloop van woningen.

Ook volgt er, conform het door de gemeenteraad vastgestelde RPW, een doorvertaling om aan de ruimtebehoefte op West Achterhoekniveau te kunnen voldoen. Dit moet ertoe leiden dat er op de middellange termijn besluitvorming in gemeenteraden van de West Achterhoek komt over het ontwikkelen van een regionaal bedrijventerrein als aanvulling op DocksNLD in Montferland en het A18 Bedrijvenpark in Doetinchem. Nieuw is dat we kijken naar een eerste aanzet tot uitbreiding van De Rieze.

2. Compacte, toegankelijke en groene winkelcentra

De gemeenteraad van Oude IJsselstreek heeft het Kader Klimaatadaptieve Kernen vastgesteld. In 2025 maken we een nadere analyse van te verbeteren locaties. Als een gekozen locatie een winkelcentrum is, nemen we in de plannen ook de gewenste verbeteringen mee die leiden tot een aantrekkelijker kernwinkelgebied.

Winkelcentra zijn gebieden waar verschillende partijen vanuit hun eigen rol actief zijn. Dat gegeven nemen we in de plannen én de uitvoering in ieder geval ook mee.

3. Effecten economische dynamiek op voorzieningen

De bedrijven in de gemeente Oude IJsselstreek groeien. Dat gaat gepaard met een toenemende behoefte aan personeel, waarvoor meer woningen en voorzieningen nodig zijn. We werken momenteel hard aan deze bouwopgave.

De effecten van deze economische dynamiek (werkgelegenheid, onderwijs, arbeidsmarkt, bereikbaarheid, voorzieningenniveau) brengen we gedetailleerd in beeld.

Monitoring

Raadsvoorstel in 2025 over de uitbreiding van De Rieze en de West Achterhoeksamenwerking.

De rapportage met de effecten van de economische dynamiek wordt in 2025 afgerond en ter kennisname aangeboden aan de gemeenteraad.

-3.2 Ondersteunen van de Agrarische sector

Doelomschrijving

We willen een vitaal buitengebied in stand houden. Onderdeel van een vitaal buitengebied is ook de economische potentie van dat buitengebied.

Door ondernemers te informeren en te communiceren over de mogelijkheden die er zijn vanuit de verschillende overheden, ondersteunen we ondernemers op maat.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Ria Ankersmit
Taakveld	3.1 Economische ontwikkeling

Context

Agrarische ondernemers en het daarmee verbonden economisch ecosysteem in de gemeente en de regio zijn een belangrijke drager van het buitengebied.

Waar circa 5% van de werkgelegenheid in onze gemeente in deze sector te vinden is, wordt ruim 80% van het grondgebied in Oude IJsselstreek agrarisch gebruikt en is het daarom een belangrijk ruimtelijk en sociaaleconomisch onderdeel van het buitengebied.

De sector is aan grote en complexe ontwikkelingen onderhevig waar we als gemeente niet bepalend in zijn.

Want net als bij de andere sectoren, zoals toerisme, detailhandel en industrie zijn ook hier de ondernemers primair aan zet. Zij gaan over de invulling van bijvoorbeeld hun bedrijfsactiviteiten en opvolging. Daarbij zijn Europees, Rijks- en provinciaal beleid (juridisch) leidend, waarbij het nog steeds afwachten blijft waar het Rijk mee gaat komen. De nieuwe landelijke coalitie komt mogelijk met wijzigingen ten opzichte van bestaand beleid.

Tegelijkertijd zien we in het buitengebied een snelle demografische verandering waarbij enerzijds veel agrariërs op leeftijd zijn en anderzijds veel nieuwe inwoners er voor de rust en ruimte willen gaan wonen.

In 2024 is al gekeken waar wij als gemeente aanvullend op Europees, Rijks- en provinciaal beleid agrarische ondernemers met een maatwerk aanpak kunnen faciliteren.

Door middel van (gevoerde) keukentafelgesprekken is al een deel van de vragen van de agrarische sector in beeld. Bij de grote opgaves die op de sector afkomen (bijv. derogatie die stopt) twijfelen veel ondernemers aan de toekomst, en het voortbestaan van hun bedrijf. Met de faciliterende en verbindende rol die de gemeente op zich kan nemen kijken we naar de mogelijkheden die passen in de plannen van de individuele agrarische bedrijven. We kijken breder dan de bedrijfsactiviteiten die er altijd plaats hebben gevonden, zodat er een basis wordt gelegd voor het toekomstbestendig maken van het bedrijf en de leefbaarheid van het buitengebied.

Uitvoering 2025

Het voeren van keukentafelgesprekken door de accountmanager agrarisch blijft van groot belang. Een deel van de vragen is in beeld. In 2025 worden ook de agrariërs gesproken waar nu nog geen contact mee is geweest. In deze gesprekken halen we informatie op, en schetsen we de mogelijkheden van het uitnodigingskader recreatie en toerisme, en het uitnodigingskader wonen.

Als de hogere overheden komen met nieuw beleid dat mogelijkheden biedt voor o.a. PAS melders staan wij in de startblokken om hen te ondersteunen indien nodig en mogelijk.

Uiteindelijk keuzes voor de toekomst liggen uiteraard bij de ondernemer zelf.

Monitoring

We blijven inzetten op maatwerk. Elk agrarisch bedrijf heeft zijn eigen vragen en eigen ideeën. Hierbij is het belangrijk dat er niet gekeken wordt naar hoe een bedrijf er nu uit ziet, maar naar waar het bedrijf zelf zijn toekomst in ziet, en hoe de gemeente daarbij kan helpen.

-3.3 Faciliteren van de opvang van Vluchtelingen

Doelomschrijving

Mensen die op de vlucht zijn voor oorlog of onderdrukking moeten bescherming kunnen krijgen. Daarom huisvesten we asielzoekers, statushouders en Oekraïense vluchtelingen overeenkomstig de regionale afspraken.

Termijn	Kort
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Mirjam Maasdam, John Haverdil, Ben Hiddinga
Taakveld	8.3 Wonen en bouwen

Context

Mensen die op de vlucht zijn voor oorlog of onderdrukking moeten bescherming kunnen krijgen. Ook de Achterhoek en de gemeente Oude IJsselstreek neemt hierin zijn verantwoordelijkheid. Op de Provinciale Regie Tafel zijn afspraken gemaakt over de Achterhoekse aanpak voor de huisvesting van vluchtelingen in onze regio. Het college heeft op 26 juni 2023 ingestemd met deze Achterhoekse aanpak waarin ook een taakstelling is opgenomen voor de gemeente Oude IJsselstreek.

De regionale taakstelling betekent op dit moment (juni 2024) dat we 1.691 asielzoekers opvangen, 2.348 Oekraïense vluchtelingen opvangen en 600 statushouders huisvesten. Binnen die regionale taakstelling heeft de gemeente Oude IJsselstreek zich gecommitteerd aan het huisvesten van tenminste 211 asielzoekers, 100 statushouders en 308 Oekraïense vluchtelingen.

De gemeente is samen met de woningcorporatie verantwoordelijk voor voldoende aanbod van betaalbare woningen voor alle doelgroepen. Dit gaat over de huisvestingsopgave die belegd is in Programma 1, paragraaf 1.3.

Zoals elke gemeente worstelt ook Oude IJsselstreek met krapte op de woningmarkt. We moeten daarom creatief zijn in het oplossen van dit vraagstuk. Dat vraagt nadrukkelijk de samenwerking tussen alle betrokken partners. Gezamenlijk moeten oplossingen gezocht worden zodat zowel de huidige inwoners, als vluchtelingen, waaronder de statushouders, gehuisvest kunnen worden. Kamergewijze verhuur, mixen van doelgroepen met behoud van leefbaarheid, inzetten op flexwoningen of tiny houses, woningsplitsing en zelfs het opkopen en verbouwen van (grote) panden kan daarbij niet onbesproken blijven. Het is echter niet alleen een huisvestingsvraagstuk. Ook de sociale context vraagt nadrukkelijk aandacht. Immers onderwijs, zorg, Wmo, jeugdhulpverlening, werk etc. moet toegankelijk zijn en blijven voor iedereen, ondanks de toename van het aantal inwoners als gevolg van de verschrikkingen van oorlog en onderdrukking elders.

Uitvoering 2025

De verwachting is dat ook de taakstellingen in 2025 verder worden verhoogd. De gemeente zal bij het behalen van alle 3 de taakstellingen in nauwe samenwerking met onze maatschappelijke partners een actieve rol blijven spelen.

Het aantal vluchtelingen dat we als gemeente willen opvangen en helpen is stevig. Hier is ook huisvesting voor nodig. Daarbij blijft geen enkele mogelijkheid onbesproken. Afhankelijk van welke opties haalbaar zijn, worden hier dus ook wellicht investeringen verwacht.

Monitoring

De taakstelling voor de gemeente is behaald.

-3.4 Versterken van onderscheidend toeristisch recreatief aanbod

Doelomschrijving

Oude IJsselstreek is een gemeente waar het prettig wonen, werken en recreëren is. Een impuls in toerisme en recreatie zorgt niet alleen voor banen en bestedingen bij lokale ondernemers, maar levert ook een bijdrage aan het behoud van onze voorzieningen. Ook op plekken waar deze onder druk staan. We gaan daarom onze toeristische ondernemers helpen en uitdagen zowel het aanbod te verbreden en nieuwe doelgroepen te bedienen.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	John Haverdil
Taakveld	3.4 Economische promotie

Context

In de beleidsnotitie 'recreatie en toerisme' en in de cultuurnota hebben we beschreven dat we meer veelzijdigheid en onderscheidend vermogen willen toevoegen aan het toeristisch, cultureel en recreatief aanbod. Daarmee kunnen (maatschappelijke) ondernemers de huidige doelgroepen beter bedienen en spreken we nieuwe doelgroepen aan.

We vinden het van belang dat we door een sterke lokale inkleuring en positionering de eigen identiteit van Oude IJsselstreek benadrukken. We doen dat onder andere door onze lokale marketing en acquisitie mee te laten liften op het regionale 'merk' Achterhoek, dat door Achterhoek Toerisme wordt gepromoot, en door bij te dragen aan de regionale marketing van de Achterhoek. Daar zijn we immers onderdeel van.

Wij bevorderen de innovatie en samenwerkingskracht van de vrijetijdssector, via Stichting Toerisme en Recreatie Oude IJsselstreek (STROIJ). Deze zet zich in voor kennisdeling en arrangementontwikkeling en organiseert thematische netwerkbijeenkomsten voor de lokale ondernemers.

Ook met de inzet van de Saxion Kennis- en Innovatiewerkplaats werken studenten samen met ondernemers kansrijke thema's voor arrangementen, producten en diensten verder uit.

Op dit moment vindt er een herijking van de vrijetijdsagenda plaats met de daarbij horende geactualiseerde uitvoeringsagenda voor 2025-2029. Vanaf 2025 pakken we verschillende speerpunten op om de vitaliteit en het fundament voor een prettige bezoekerservaring aan de Achterhoek te waarborgen. De vrijetijdsagenda sluit goed aan bij de nieuwe visie van Achterhoek Toerisme en de Provincie.

We versterken de ambities vanuit de beleidsnota's recreatie & toerisme en kunst & cultuur, door gerichte activiteiten te faciliteren zodat er synergie kan plaatsvinden op deze doelstellingen.

Uitvoering 2025:

1. Marktbenadering waterrecreatie

Met het toekomstbeeld voor 'Het landschapspark Oude IJssel' zijn allerlei initiatieven en ideeën beschreven, zoals meer waterbeleving op en rond het water door onder andere het bevorderen van recreatievaart. In 2024 is de 'visie waterrecreatie' opgesteld en in 2025 gaan we marktpartijen verleiden om aan te haken op het potentieel dat waterrecreatie te bieden heeft. We zetten de stap tot marktconsultatie om op die wijze het recreatieve aanbod uit te breiden en nieuwe doelgroepen aan te trekken.

2. Actualiseren uitvoeringsprogramma recreatie en toerisme

In 2021 is de beleidsnotitie 'recreatie en toerisme' vastgesteld door de gemeenteraad en is er een meerjarige uitvoeringsagenda opgesteld. De uitvoeringsagenda loopt af in 2024 maar het hele programma is nog niet compleet uitgevoerd. Vandaar dat we het huidige uitvoeringsprogramma actualiseren en aan laten sluiten bij relevante ontwikkelingen.

3. Plaatsen Schabracq meubilair

Gemeente Oude IJsselstreek heeft nog verschillende stalen ornamenten van de kunstenaar Schabracq in haar bezit. Dit kunstzinnige straatmeubilair wordt op diverse plekken in de gemeente geplaatst om zo onze rijke ijzerhistorie beleefbaar te maken. In 2025 zal het project worden afgerond.

4. IJzerbiënnale

We stimuleren partijen om in 2025 de eerste IJzerbiënnale te organiseren. Voortvloeiend uit het nieuwe evenement komt extra aandacht voor de ijzerhistorie en het DNA van onze gemeente.

Door allerlei activiteiten en workshops wordt de ijzerhistorie nog beter zichtbaar en kunnen zowel inwoners als toeristen de rijke ijzerhistorie cultureel beleven.

Monitoring

1. Er vinden gesprekken met marktpartijen plaats over de mogelijkheden van waterrecreatie
2. Het uitvoeringsprogramma Toerisme en Recreatie is geactualiseerd
3. Project Schabracq-meubilair afgerond
4. Nieuw evenement IJzerbiënnale vindt plaats

-3.5 Versterken van Kunst en Cultuur in de samenleving

Doelomschrijving

Kunst en Cultuur wordt versterkt in de samenleving omdat het een belangrijke rol speelt bij het verbeteren van de fysieke en mentale gezondheid van onze inwoners en bij het versterken van sociale cohesie.

Termijn	Middel
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Janine Kock
Taakveld	5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie

Context

Cultuurregio

De Achterhoek is recent door het ministerie van Onderwijs Cultuur & Wetenschappen benoemd tot Cultuurregio. Dat maakt de Achterhoek landelijk zichtbaar, en we mogen deelnemen aan regionale en landelijke netwerken (zoals het landelijk Cultuurregio-overleg). Ook krijgen we financiering voor cultuureducatie en participatie met name gericht op jongeren.

We zetten ons in voor betere regionale samenwerking tussen gemeenten en organisaties in de Achterhoek om de culturele infrastructuur in de regio toekomstbestendig te maken. Deze professionele basis is nodig voor 'Cultuur in de breedte' zoals de amateurkunst en cultuureducatie.

Onderwijs

Cultuureducatie draagt bij aan historisch besef en daagt leerlingen uit zichzelf te ontdekken. Cultuureducatie stimuleert bovendien een creatieve en onderzoekende houding. Daarom werken we, o.a. door de bemiddeling en deskundigheid van Stichting Kick, aan de kwaliteit en borging van cultuureducatie binnen het basisonderwijs en aan een doorlopende leerlijn, ook naar het voortgezet onderwijs.

Verenigingsleven

Ons verenigingsleven is het cement van onze samenleving. Onze verenigingscoach voor sport en cultuur en onze cultuurmakelaar adviseren hen bij de te maken keuzes voor de toekomst. We zetten cultuuractiviteiten in om mensen actief deel te laten nemen aan de samenleving, we ontwikkelen of sluiten aan bij lokale en regionale gezondheidsprogramma's.

Onze cultuurmakelaar kent alle wegen en partijen binnen en buiten het gemeentehuis en jaagt aan, verbindt en initieert. Dit moet leiden tot een toekomstbestendige culturele infrastructuur.

Openbare Ruimte

Kunst in de openbare ruimte maakt de gemeente mooier en herkenbaar, het vertelt een verhaal en maakt een plek interessanter. De verhalen en de objecten zijn ook voor bezoekers en toeristen interessant en daarom bij uitstek geschikt om fiets- of wandelroutes aan te koppelen.

Uitvoering 2025

We blijven lid en penvoerder van het Cultuur -en Erfgoedpact Achterhoek (CEPA). We werken aan een regionaal Cultuurakkoord en nemen deel aan de Landelijke Cultuurregio en Landsdeel Oost. We sluiten in de regio een regionaal Cultuurakkoord. We willen binnen onze regionale cultuurakkoord gaan werken volgens het principe van Social Design; het ontwerpen van creatieve oplossingen van maatschappelijke vraagstukken. We onderzoeken de mogelijkheden om een eerste opdracht in de markt te zetten.

In 2025 geven we uitvoering aan de nieuwe CEPA-uitvoeringsprogramma. Daarbij richten we ons specifiek op de doelgroepen ouderen en jongeren. De uitvoering in de regio Achterhoek gebeurt door verschillende lokale maatschappelijk-culturele organisaties.

We inventariseren en actualiseren onze kunstcollectie, en maken een plan om deze toegankelijk te maken voor onze inwoners. We maken de expositieruimtes in ons gemeentehuis bruikbaar voor lokale makers en wisselen met regelmaat van collectie.

We onderzoeken of beleid voor kunst in de openbare ruimte gewenst is.

Bij lopende ontwikkelingen zetten we kunst in om de openbare ruimte te verfraaien en betekenis te geven. Een vorm daarvoor is 'Community Art', waarbij inwoners en kunstenaars werken aan een gemeenschappelijk kunstwerk dat past bij de omgeving.

We faciliteren het Regionaal Programma Vrijheid. Verenigingen kunnen gebruik maken van subsidie voor het organiseren van allerlei activiteiten in het kader van 80 jaar Vrijheid.

Monitoring

Het regionaal cultuurakkoord is afgesloten.

We hebben de activiteiten uit het CEPA-uitvoeringsprogramma uitgevoerd.

De inventarisatie en actualisatie van de kunstcollectie is afgerond.

-3.6 Faciliteren van sport en sportaccommodaties

Doelomschrijving

We willen ervoor zorgen dat iedereen toegang heeft tot kwalitatieve en toegankelijke sportfaciliteiten en activiteiten. Dat levert namelijk een belangrijke bijdrage aan de gezondheid en sociale cohesie van onze inwoners. We doen dit door het ondersteunen van sportfaciliteiten en sportactiviteiten.

Termijn	Middellang
---------	------------

Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Ria Ankersmit
Taakveld	5.1 Sportbeleid en activering

Context

De gemeente wil een gezonde leefstijl bevorderen door in te zetten op sport & bewegen en adequate sportaccommodaties. Hierbij stellen we het verminderen van gezondheidsongelijkheden, het verbeteren van de fysieke en mentale gezondheid en het versterken van sociale cohesie ten doel. Ten aanzien van sport & bewegen spelen het lokale en regionale sport- en beweegakkoord, de inzet van de buurtsportcoaches én Achterhoek in Beweging een belangrijke rol.

We geven uitvoering aan het Gezond en Actief Leven Akkoord, waarbij ingezet wordt op een goede gezondheid van jongeren en ouderen, op een gezonde leefstijl, het tegengaan van eenzaamheid en het voorkomen van dementie. Dat doen we omdat de druk op de zorg en ondersteuning bij inwoners aan jaren toeneemt. We zetten in op 'de beweging naar de voorkant'. Voorkomen is immers beter dan genezen.

Uitvoering 2025:

1. We zorgen ervoor dat er lokale sportactiviteiten worden georganiseerd voor jongeren en senioren, variërend van naschoolse sportactiviteiten tot beweessessies voor ouderen en activiteiten gericht op een gezonde leefstijl om obesitas bij jongeren tegen te gaan.
2. Wij stimuleren brede samenwerking van (sport)verenigingen. Dat doen wij met de inzet van een of meer verenigingsondersteuners (VIEP) en professionele sportparkmanagers. Sportverenigingen op sportpark IJsselweide worden ondersteund door de inzet van een sportparkmanager.
3. Voor SV Wisch wordt een locatieonderzoek uitgevoerd.

Monitoring

- Monitoring op basis van kwartaalrapportages opdrachtnemer buurtsportcoachwerk.
- Indicator (gericht op ouderen 65+): percentage 'voldoet aan de beweegrichtlijn' is gestegen van 36% naar minimaal 37%. Bron: <https://www.achterhoekmonitor.nl/dashboard.php>
- Monitoring op basis van kwartaalrapportages opdrachtnemer buurtsportcoachwerk.
- De sportparkmanager is aan de slag op sportpark IJsselweide.
- Het locatieonderzoek voor SV Wisch is afgerond en er is een eindrapportage opgeleverd.
- Er is een wielerevenementenkalender opgeleverd.
- Het percentage 'kinderen 4-12 jaar beweegt minstens 1 uur per dag' is gestegen van 41% naar minimaal 42%. Bron: <https://www.achterhoekmonitor.nl/dashboard.php>

-3.7 Versterken van onderwijskansen voor jeugdigen

Doelomschrijving

Alle jeugdigen (0-18 jaar) hebben in Oude IJsselstreek gelijke onderwijskansen zodat ze met een goede start aan hun toekomst kunnen beginnen.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	

Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Marco Bennink
Taakveld	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Context

Kansengelijkheid is en blijft een belangrijk thema in Oude IJsselstreek. Was eerder de coronacrisis een directe aanleiding om kansengelijkheid hoog op de agenda te zetten, zijn het nu andere actuele ontwikkelingen zoals toenemende armoede, schulden en gezondheidsverschillen. De groeiende jeugdproblematiek en de toenemende instroom van nieuwkomers zorgen ervoor dat de komende jaren kansengelijkheid extra aandacht blijft vragen.

Gelijke kansen betekent dat jeugdigen - binnen hun eigen mogelijkheden en ongeacht de omgeving waarin zij opgroeien - zich optimaal kunnen ontwikkelen. Hiervoor is een houding nodig waarbij we niet eenzelfde aanpak voor alle kinderen hanteren maar kinderen afhankelijk van hun (gebrek aan) kansen verschillend/ongelijk behandelen. Om dit te bereiken is het essentieel om naast persoonskenmerken het hele systeem rondom de jeugdige mee te nemen zoals belemmerende en bevorderende omgevingsfactoren, gezondheid, ouders, familie, vrienden, sport en cultuur. Dit betekent ook dat wij onze (LEA-)partners vragen op dezelfde manier naar jongeren te kijken.

Naast de activiteiten die bij de 'uitvoering 2025' worden genoemd gaan we ook door met de uitvoering van het onderwijskansenbeleid/onderwijsachterstandenbeleid waarbij we ons specifiek richten op de kinderen en ouders die extra hulp nodig hebben om optimale onderwijskansen te krijgen. Zo zetten we in op peuteropvang en voorschoolse educatie, en bekostigen wij taalklassen, zomerschool, 'Voorleesexpres' en 'Boekjes & babbels'.

In het kader van het nieuwkomersonderwijs zijn in 2024 afspraken gemaakt tussen de Achterhoekse gemeenten en VO-Achterhoek om in het nieuwe schooljaar gezamenlijk op te trekken waar nodig bij het invullen van het ISK (Internationale Schakelklas)-onderwijs in onze regio.

Uitvoering 2025

Kansengelijkheid via een gerichte aanpak:

Ouderconsulent continueren voor de komende 3 jaar.

Nu de pilot ouderconsulent in 2024 is geëvalueerd en de resultaten en betrokken partijen positief zijn, zal de ouderconsulent een vast onderdeel worden van het onderwijskansenbeleid. De ouderconsulenten ondersteunen en wijzen gezinnen door die niet goed de weg weten naar onze lokale voorzieningen zoals Stoer, BuurtzorgJong, gemeente maar soms ook verenigingen en zwembaden.

We zetten in op 6 basisscholen waar de kans op onderwijsachterstanden het grootst is. Het betreft de Dynamiek (Terborg), Oersprong (Ulft), Plakkenberg (Silvolde), Woelwaters (Ulft), Wijssel (Gendringen) en Groeituin (Varsseveld). Drie scholen (Groeituin, Woelwaters en Plakkenberg) willen het nieuwe schooljaar 2024-2025 bepalen of men ook de 2 daaropvolgende schooljaren gebruik willen blijven maken van de ouderconsulent.

Nieuwkomersonderwijs

Ook nieuwkomers moeten zich zo optimaal mogelijk kunnen ontwikkelen. Tot op heden ving het basisonderwijs dit altijd lokaal op. Door de hogere instroom van nieuwkomers is de druk op het onderwijs om hen goed te begeleiden groter geworden. In het nieuwe schooljaar (2024-2025) is het plan om samen met een aantal gemeentes (o.a. Doetinchem en Bronckhorst) en schoolbesturen een centrale regionale voorziening te creëren (al dan niet in relatie tot een regionaal AZD) waar nieuwkomers op basisschoollleeftijd in het eerste jaar in Nederland naartoe gaan om de Nederlandse taal te leren om daarna goed in te kunnen stromen in het reguliere lokale basisonderwijs.

Rijke Schooldag

We zien dat mede door armoede en schulden in het gezin kinderen niet altijd het zelfde aanbod krijgen wat andere kinderen die niet in deze situatie zitten, wel krijgen. Dit kan de ontwikkeling van kinderen belemmeren. Een rijke schooldag betekent een buitenschools aanbod voor alle kinderen op het gebied van onder andere sport en cultuur. We gaan onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om op de schaal van Oude IJsselstreek dit ook aan te bieden.

Monitoring

Ouderconsulent

Deze interventie wordt jaarlijks geëvalueerd en op basis van de resultaten wordt samen met de betrokken partners bepaald hoe we hier verder meegaan.

Nieuwkomersonderwijs

De hoogte van de instroom van jonge nieuwkomers zal bepalen in hoeverre in 2025 het nieuwkomersonderwijs onder druk zal komen te staan. We volgen de ontwikkelingen en acteren naar bevind van zaken. We informeren de raad over de besluitvorming rondom het nieuwkomersonderwijs en hoe de gekozen oplossing is geïmplementeerd

Rijke Schooldag

Het onderzoek naar de mogelijkheden van het organiseren van een rijke schooldag in Oude IJsselstreek is afgerond.

-3.8 Faciliteren van passende en toekomstgerichte onderwijshuisvesting

Doelomschrijving

We dragen, nu en in de toekomst, bij aan inclusief, gelijkwaardig en thuisnabij onderwijs (basis- en voortgezet onderwijs) en kinderopvang. Dit doen we door te zorgen voor passende huisvesting waarin kinderen en medewerkers zo goed mogelijk kunnen spelen, leren en werken. De huisvesting van het bewegingsonderwijs hoort hier ook bij.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Marco Bennink
Taakveld	4.2 Onderwijshuisvesting

Context

Als gemeente willen we er zijn voor onze toekomstige generatie en hen zo veel mogelijk kansen geven. Goed onderwijs is essentieel voor de toekomst van de kinderen in onze gemeente. Goed onderwijs is inclusief, biedt alle kinderen gelijke kansen en is voor zo veel mogelijk kinderen dichtbij huis beschikbaar. Met goed onderwijs dringen we armoede en kansenongelijkheid terug en leveren we een bijdrage aan een samenleving waarin iedereen mee kan doen.

Kinderen en medewerkers spelen, leren en werken het beste in een gebouw dat daarvoor geschikt is qua omvang maar ook qua indeling, fysieke en sociale veiligheid en gezondheid. Passende huisvesting is een belangrijke randvoorwaarde om de kwaliteit van het onderwijs tot zijn recht te laten komen en een wettelijke taak en verantwoordelijkheid van de gemeente. Daarnaast zijn schoolgebouwen echte ontmoetingsplaatsen die deel uit maken van een breder aanbod van (maatschappelijke) voorzieningen. Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2023-2039 sluit daarom aan op bredere maatschappelijke doelen en ontwikkelingen in onze gemeente.

Kinderopvang, basisonderwijs en voortgezet onderwijs bieden momenteel onderdak aan ongeveer 1300 kinderen in de opvang, 2600 leerlingen in het basisonderwijs en 1800 leerlingen in het voortgezet onderwijs. De helft van de huidige schoolgebouwen is ouder dan vijftig jaar. Ook moeten alle schoolgebouwen in 2050 energieneutraal zijn (Energie- en Klimaatakkoord). Deze gezamenlijke opgave voor nieuwbouw, renovatie, uitbreiding en verduurzaming van deze schoolgebouwen (en deels kinderopvang) is inzichtelijk gemaakt in het IHP 2023-2039.

Uitvoering 2025

- Gendringen: We ronden de realisatie van IKC De Wijssel af zodat de school met ingang van het nieuwe schooljaar 2025/2026 in gebruik genomen kan worden.
- Silvolde: Het stedenbouwkundig kader, het ambitiedocument, de wijziging van het omgevingsplan en de nodige onderzoeken zijn afgerond. De voorbereidingen voor de bouw kunnen beginnen.
- Silvolde: De noodzakelijke verduurzaming van de locatie Isala van het Almende College zal dit jaar worden gerealiseerd, waarbij middelen vanuit VO Achterhoek, de gemeente en subsidiemiddelen uit de SUVIS regeling (Specifieke Uitkering Ventilatie Scholen) samen de dekking vormen voor dit project.
- Ulft: In 2025 zullen we samen met het schoolbestuur van De Woelwaters onderzoeken wat nodig is om dit schoolgebouw langer in de lucht te houden. Hierbij wordt in het kader van de veiligheid ook de dakconstructie beoordeeld. Op basis hiervan zal inzicht ontstaan in de inzet van de school en gemeente om deze school twee jaar langer in de lucht te houden door vertraging van het project Wesenthorst.
- Terborg: We optimaliseren het gebruik en exploitatie van de ruimte in Kulturhus De Rietborgh. We brengen in beeld wat nodig is om hier een sterk gezamenlijk aanbod voor de wijk te realiseren. Het gaat dan om onderwijs (Dynamiek), kinderopvang, zorg en ondersteunende dienstverlening voor de wijk. We sluiten aan bij de gebiedsgerichte aanpak vanuit het Sociaal Domein.
- We onderzoeken de mogelijkheden om meer financiële continuïteit te kunnen bieden voor de plannen zoals die opgenomen zijn in het IHP 2023-2039.
- Op basis van het onderzoek naar de locaties voor bewegingsonderwijs, stellen we een plan van aanpak op om de toekomst van dit bewegingsonderwijs te waarborgen.

Monitoring

- We monitoren het aantal leerlingen, om onze locaties af te stemmen op het verwacht aantal leerlingen. We maken gebruik van prognoses.
- Samen met de onderwijs- en kinderopvangorganisaties hebben we een ordening aangebracht voor lopende en toekomstige projecten. Deze zijn opgenomen in het IHP 2023-2039. Jaarlijks passen we deze planning vanwege nieuwe landelijke of lokale ontwikkelingen aan, indien nodig en gewenst.
- Het IKC De Wijssel is in gebruik genomen.
- Het ventilatiesysteem van het Almende College is aangepast.

-3.9 Versterken van het DRU IndustriePark

Doelomschrijving

Het DRU IndustriePark is binnen de gemeente Oude IJsselstreek een belangrijk toeristisch kerngebied waar het industrieel erfgoed met rijksmonumentale status ruimte geeft aan het verleden, het heden en de toekomst. Een plek die een belangrijke bijdrage levert aan het cultureel-maatschappelijk voorzieningenniveau binnen onze gemeente, de grensregio en ook daarbuiten. Uiteenlopende thema's als kunst & cultuur, recreatie & toerisme, onderwijs & innovatie, wonen & werken en natuur & landschap worden hier met elkaar verbonden. Het doel is dit kloppend hart in stand te houden en te versterken door in te zetten op het verbreden van aanbod en nieuwe doelgroepen te bedienen.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	

Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Janine Kock
Taakveld	n.n.t.b.

Context

Voor het DRU Industriepark zijn er ambities om verder door te ontwikkelen door het versterken van de evenementenfunctie en het toevoegen van een museum(functie) en overnachtingsfunctie. In 2021 zijn de ambities onderzocht en vertaald in een haalbaarheidsonderzoek. In 2023 is besloten de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek verder uit te werken in een scenariostudie.

Hoe de doorontwikkeling wordt doorgezet en in welk tijdspad is afhankelijk van te maken keuzes.

Ongeacht de inzet op de doorontwikkeling van het DRU Industriepark voor de 3 specifieke functies wordt met de Stichting DRU Industriepark ingezet op versterken van samenwerking en het uitdiepen en meer formaliseren van afspraken tussen de gemeente als opdrachtgever en de stichting als opdrachtnemer.

Daarnaast heeft de stichting DRU Industriepark een eigenstandige verantwoordelijkheid om binnen haar doelen te pionieren en te ondernemen op het DRU Industriepark.

Uitvoering 2025

In 2024 ronden we het keuzetraject voor de doorontwikkeling van het DRU Industriepark af. Welke stappen daarvan worden gezet in 2025 en verder zijn van de gemaakte keuzes afhankelijk.

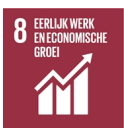

Monitoring

Over monitoring maken we in 2024 nadere afspraken in overleg met Stichting DRU Industriepark.

-3.10 Samenwerken met Duitsland

Doelomschrijving

De ligging van onze gemeente aan de grens biedt geweldige kansen. Zoals extra potentieel aan vakmensen, meer voorzieningen die net een tikje anders zijn, en een diverser cultureel aanbod. Dat maakt onze gemeente en de regio extra aantrekkelijk. In de praktijk zorgt de grens nog vaak voor belemmeringen. Om deze weg te nemen investeren we op allerlei manieren in grensoverschrijdende samenwerking met Duitsland.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Mirjam Maasdam
Taakveld	3.1 Economische ontwikkeling

Context

Als voorzieningen aan de andere kant van de grens in Duitsland net zo toegankelijk zijn voor onze inwoners als de voorzieningen in eigen land, levert dat een positieve bijdrage aan de brede welvaart in onze gemeente en in de grensregio. Het betekent meer keus en een ruimer aanbod in een groter gebied. Datzelfde geldt voor studeren, stagelopen, werken en ondernemen.

We zien kansen in de grensoverschrijdende samenwerking en de lange traditie van samenwerken met onze Duitse burens. Daarom zijn we lid van twee euregionale samenwerkingsverbanden, EUREGIO Rijn Waal en EUREGIO Gronau. In Gronau werken we samen met onze buurgemeenten in Regio Achterhoek verband. In Rijn Waal trekken we samen op met de gemeente Doetinchem en de gemeente Montferland. De banden met de Duitse gemeenten in de grensregio, en dan met name Bocholt, zijn van oudsher sterk.

Uitvoering 2025

1. We doen samen met de Wirtschaftsförderung Bocholt mee aan de voortzetting van de activiteiten van het Internationaal Netwerkbureau. Het Netwerkbureau is een adviesdienst voor Nederlandse en Duitse ondernemers. Andere beoogde samenwerkingspartners zijn de Regio Achterhoek gemeenten en een aantal Duitse gemeenten. De gemeente Aalten wordt de nieuwe leadpartner, stelt de projectbeschrijving op, en dient een aanvraag in voor subsidie in het kader van de nieuwe Regiodeal.
2. Samen met Bocholt, Aalten en Winterswijk nemen we deel aan de activiteiten van de JugendUni, een initiatief van Stadt Bocholt. De JugendUni biedt buitenschoolse activiteiten op het gebied van techniek en de bètavakken voor Nederlandse en Duitse kinderen en jongeren van 7 tot 14 jaar.
3. Met de gemeente Montferland en de gemeente Emmerich zijn we in 2022 het EMOJI-project gestart (de afkorting staat voor de beginletters van de drie gemeente, waarbij die van Oude IJsselstreek zijn omgedraaid). Dit project stimuleert en begeleidt initiatieven voor samenwerking met Duitsland vanuit de samenleving zelf. Deze werkwijze sluit goed aan bij de participatiegedachte in ons coalitieakkoord. Voor projecten die zo ontstaan vragen we INTERREG VI subsidie aan. Daarmee biedt het EMOJI-project ook de mogelijkheid om initiatieven uit Oude IJsselstreek te realiseren. Het EMOJI project loopt eind 2024 af. We onderzoeken de mogelijkheid om de projectactiviteiten al dan niet gesubsidieerd voort te zetten.
4. We gaan meer inzetten op de samenwerking met de regio Rijn Waal.

Monitoring

1. A.d.h.v. de projectdoelen zoals geformuleerd in de projectaanvraag en overeengekomen met de subsidieverstrekker Regio Achterhoek.
2. Bocholt legt verantwoording aan de partners af in de Senaat (portefeuillehoudersoverleg).
3. Zoals onder 1, maar hier is de subsidieverstrekker EUREGIO Rijn Waal.

- 3.11 Regionale samenwerking

Doelomschrijving

We zien grote opgaven op ons afkomen. Demografische ontwikkelingen, klimaatverandering, biodiversiteitsverlies, digitalisering enzovoorts. Opgaven die een grote impact hebben op onze welvaart en welzijn. Opgaven die complex zijn en niet bij gemeentegrenzen ophouden. Onze gemeente staat niet op zichzelf hierin, het functioneert binnen een dynamisch speelveld. Samenwerking met buurgemeenten binnen de regio is daarom belangrijk en noodzakelijk.

Termijn: Lang	
Primair SDG doel:	
Secundaire SDG doelen:	
Portefeuillehouder(s)	Mirjam Maasdam
Taakveld 3.1	

Context

Onze gemeente werkt met zeven andere buurgemeenten samen om deze grote opgaven aan te pakken. Dit gebeurt binnen de mogelijkheden van onze cirkel van invloed. Wij doen dit in het samenwerkingsverband Regio Achterhoek.

Binnen deze samenwerking werken we samen om onze regionale welvaart en welzijn te versterken. Dit doen wij op basis van het door alle gemeenten vastgestelde visiedocument Achterhoek 2030. Belangrijke thema's zijn economie, woningbouw, klimaatadaptatie, energietransitie, mobiliteit, zorgpreventie en arbeidsmarkt.

Het aanpakken van deze thema's vraagt om veel middelen. Middelen die we als regio niet altijd voor handen hebben. Zeker gezien de komende financiële uitdaging waarin gemeenten verkeren. Daarvoor zoeken we partnerschap met de provincie en het Rijk. Een goede lobbyorganisatie is daarbij essentieel, zowel vanuit onze gemeente als ook vanuit de regionale samenwerking. Hiermee kunnen we onze opgaven onder de aandacht brengen en de juiste middelen en regelgeving binnenhalen.

Op dit moment hebben we de vierde tranche Regio Deal van het Rijk binnengehaald. De komende jaren hebben we in totaal €25 miljoen euro te besteden om te werken aan onze opgaven. Ook zijn we één van de tien pilotregio's van het Rijksprogramma Elke Regio Telt. Hierin gaat het Rijk structurele afspraken met maken met regio's om ze te helpen bij het aanpakken van hun opgaven.

Uitvoering 2025

1. We doen als gemeente mee aan de Regio Deal. We inventariseren welke projecten in onze gemeente gekoppeld kunnen worden aan Regio Deal middelen. De Regio Deal loopt van 2024 tot 2028.
2. Samen met de Regio Achterhoek dragen we bij aan de verdere totstandkoming van Elke Regio Telt, de structurele afspraken tussen Rijk en Regio. Elke Regio Telt loopt van 2025 tot 2045.
3. We continueren de samenwerking met onze buurgemeenten via de bestuurlijke en ambtelijke regionale gremia.
4. We investeren in onze eigen public affairs/lobby. Brengen ons speelveld in beeld, maken een netwerkanalyse en schrijven een lobbynotitie. Hiermee versterken we onze eigen positie, maar dragen we ook bij aan de regionale lobby.

Monitoring

Monitoring 8RHK Ambassadeurs: dit samenwerkingsverband wordt elke 2 jaar geëvalueerd. Als Oude IJsselstreek gebruiken we voor onszelf die evaluatiemomenten om de werkzaamheden te toetsen op de vraag: komen we samen verder? De laatste evaluatie heeft plaatsgevonden in 2024. De verwachting is dat begin 2025 de Regio Achterhoek een onderzoek gaat doen naar haar eigen efficiëntie en effectiviteit, mogelijk gaat dit iets betekenen voor de toekomst van dit samenwerkingsverband.

Monitoring overige regionale samenwerking: tijdens elke jaarrekening blikken we kort terug op de activiteiten die we gedaan hebben en of deze hebben bijgedragen aan het principe "samen kom je verder". Activiteiten die daar (op de lange termijn) aan bijdragen zetten we voort. Activiteiten die daar niet aan bijdragen stoppen we.

Raadsplanning

Onderwerp	kwartaal	Horend bij doel
Update over uitvoering RPW - bedrijventerreinen	Q2	3.1 Faciliteren van duurzame economische ontwikkeling
Besluitvorming over de uitbreiding van De Rieze en de West Achterhoek samenwerking	Q3	3.1 Faciliteren van duurzame economische ontwikkeling
Rapportage over de effecten van economische dynamiek ter kennisname voorleggen aan de gemeenteraad	Q3	3.1 Faciliteren van duurzame economische ontwikkeling
Jaarverantwoording toezicht en handhaving kinderopvang 2024	Q3	3.7 gelijke onderwijskansen bieden aan iedere jeugdige
Jaarverantwoording LEA/VVE	Q2	3.7 gelijke onderwijskansen bieden aan iedere jeugdige

Wat kost het?

Programma 3 (x 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten					
Bestaand beleid	6.243	6.865	7.004	7.117	7.117
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	212-	208	413	1.183
Totaal lasten	6.243	6.654	7.211	7.530	8.299
Baten					
Bestaand beleid	1.121	1.172	1.172	1.172	1.172
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	84	84	84	84
Totaal baten	1.121	1.255	1.255	1.255	1.255
Totaal programma 3	5.122-	5.398-	5.956-	6.275-	7.044-
inclusief:					
Afschrijvingen/Rente	1.010	1.034	1.592	1.960	2.729
Verdeling interne kosten	1.217	1.355	1.355	1.355	1.355
Totaal	2.227	2.389	2.947	3.315	4.085

Beleidsmatige ontwikkelingen.

Voor programma 3 zijn er geen beleidsmatige ontwikkelingen.

Autonome ontwikkelingen.

Lasten autonoom	afwijking	toelichting
Regionale samenwerking	22.260 N	Indexering Regio Achterhoek en Euregio.
Uitvoering lokaal voedselbeleid	5.000 V	Uit Voorjaarsnota 2025
Promotie Toerisme	24.265 N	Indexering Stichting Achterhoek Toerisme, bijdrage vrijetijdsagenda, Regiocoördinator.
Onderwijsachterstandenbeleid	77.447 N	Specifieke uitkering (Spuk) voor bestrijding van onderwijsachterstanden
Leerplicht	22.000 N	Hogere kosten regionale leerplicht
Tijdelijke onderwijshuisvesting Meeander	100.000 N	Uit voorjaarsnota 2025
Indexering diverse budgetten	57.646 N	Loon en prijsindexatie diverse budgetten. In programma 3 gaat het voornamelijk om budgetten voor overeenkomsten op onderwijsvergoedingen en leerlingenvervoer.
Kapitaallasten	510.406 V	Verwerking van de kapitaallasten. De nieuwe investeringen zijn hierin meegenomen net als de rente-ontwikkeling.

-211.788

Baten autonoom	afwijking	toelichting
Onderwijsachterstandenbeleid	77.447	V Specifieke uitkering (Spuk) voor bestrijding van onderwijsachterstanden.
Onderwijshuisvesting	6.269	V Verwachte hogere bijdrage verhuur kinderdagopvang IKC de Wijssel.

83.716

Wat zijn onze reguliere taken in dit programma.

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000)	2025	
	lasten	baten
Programma 3		
3.1 Economische ontwikkeling	1.292	-
<i>Algemeen beleid ter versterking van de economische bedrijvigheid. Regionale samenwerking Regio Achterhoek.</i>		
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	219	22
<i>Ondernemerscentrum en markten.</i>		
3.4 Economische promotie	501	150
<i>Reclamebelasting, promotie toerisme en arbeidsmarktinitiatieven</i>		
4.1 Openbaar basisonderwijs	433	-
<i>Materiële instandhouding en gebruiksvergoeding gymlokalen / sporthallen.</i>		
4.2 Onderwijshuisvesting	1.273	74
<i>Nieuwbouw, aanpassing en uitbreiding schoolgebouwen.</i>		
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.935	1.010
<i>Onderwijsbeleid, uitvoering onderwijsachterstanden, leerlingenvervoer, peuterspeelzalen, stimulering schooldeelname.</i>		
Totaal Programma 3	6.654	1.256

Programma 4: De dienstverlenende gemeente

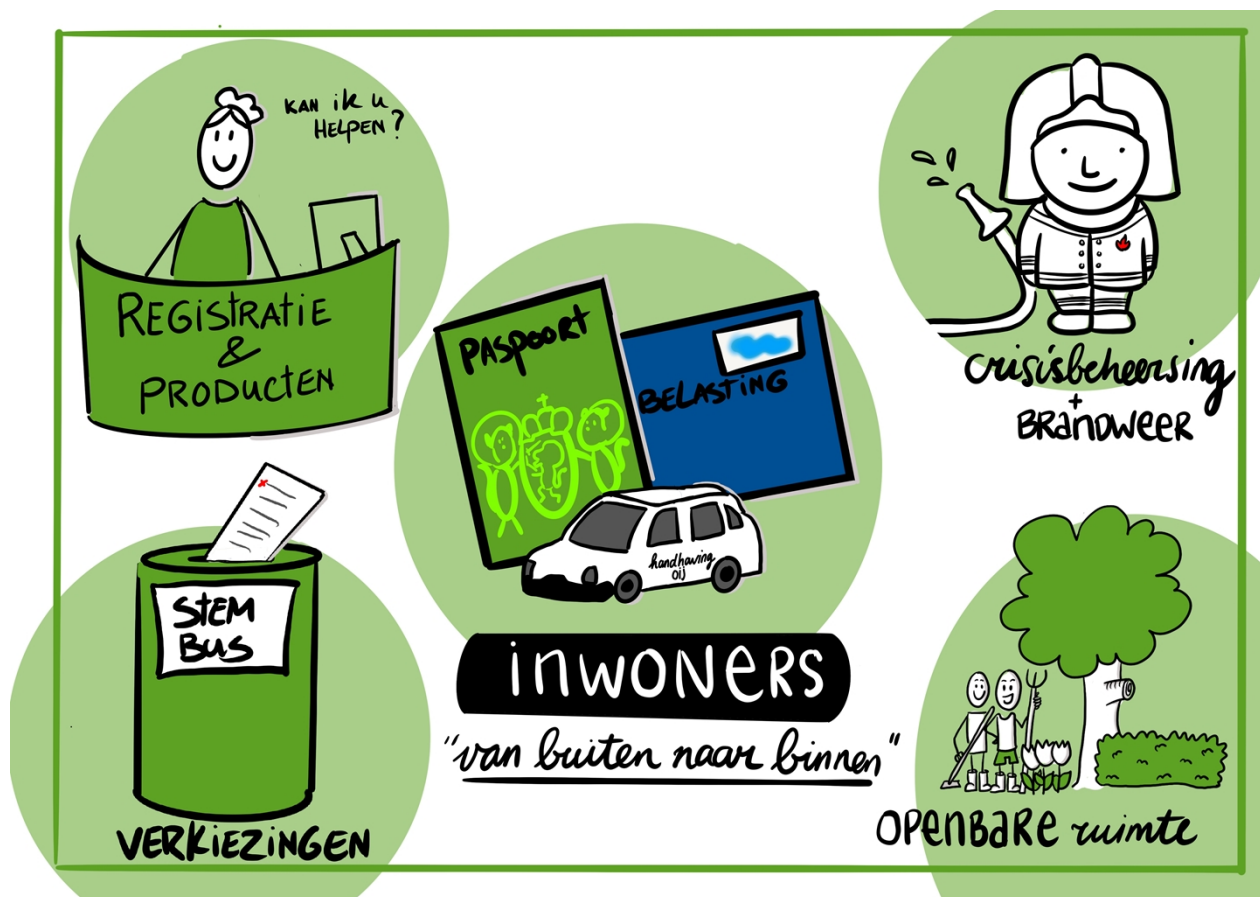
Inleiding

Bij de dienstverlening staat centraal: het verstrekken van diensten en producten en de contacten van de inwoners en bedrijven met de gemeente. Denk daarbij aan vragen, verzoeken, aanvragen of klachten. De gemeente levert passend, eigentijds en betrouwbare dienstverlening.

Naast de gemeente zelf, verlenen ook andere samenwerkingspartners diensten namens ons. Wij verwachten van hen dat zij zich committeren aan onze kwaliteit en manier van dienstverlening.

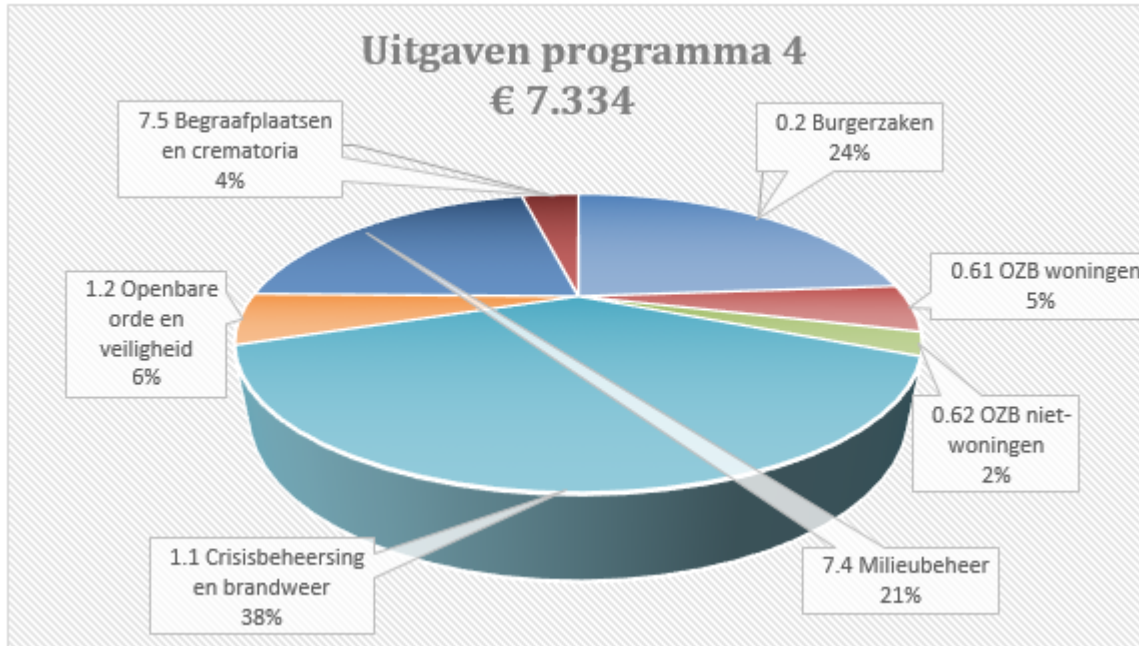
De kwaliteit van de dienstverlening heeft verschillende aspecten. In de eerste plaats de relatie tot de inwoner die een dienst nodig heeft zoals bejegening, klantgerichtheid en aansluiten op de behoefte. Ten tweede zijn snelheid, juiste informatie, integraliteit en deskundigheid belangrijk voor de kwaliteit van de dienstverlening. Verder moet het kanaal dat de inwoner kan gebruiken zoals de website, balie, telefoon of webportal goed geregeld en toegankelijk zijn. En tot slot is de werkwijze binnen de organisatie van belang: eenduidigheid, zorgvuldigheid, integraliteit en communicatie.

Omdat de dienstverlening vanuit de verschillende eenheden plaatsvindt is een goede verbinding nodig binnen en ook tussen de eenheden. Dit kan nog verder worden versterkt met als hoofddoel: uniformiteit en herkenbaarheid naar buiten toe.

Wat geven we eraan uit?

In totaal geven we binnen programma 4 ruim € 7 miljoen uit. In onderstaand overzicht is te zien waar het geld naar toe gaat.

Doelen en acties

-4.1 Versterken van bereikbaarheid en persoonlijke dienstverlening

Doelomschrijving

We willen een sterke publieke dienst zijn, die toegankelijk is voor iedereen, waarbij vertrouwen in de gemeente essentieel is. Het optimaliseren (doorontwikkelen) van onze dienstverlening bij Publiekszaken draagt bij aan het toegankelijk maken en het opbouwen van vertrouwen in onze gemeente als overheidsorgaan. Wanneer onze dienstverlening optimaal is ingericht sluiten we aan bij de behoefte van de samenleving als het gaat om de toegang tot de gemeente die eerlijk, begripvol en simpel is.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	-
Portefeuillehouder(s)	Mirjam Maasdam
Taakveld	0.8 Overige baten en lasten

Context

De samenleving verwacht een toegankelijke, eenvoudige en misschien wel simpele overheid. Mensen hebben enerzijds behoefte aan fysiek contact maar een steeds groter wordende groep wil ook graag via de digitale weg contact hebben met de gemeente op een door hen gekozen tijdstip. We willen aansluiten op deze behoefte en zetten daarom in op het door ontwikkelen van onze dienstverlening zowel op digitaal vlak als analoog. We willen daarmee onze bereikbaarheid vergroten.

Continuïteit en kwaliteit van onze dienstverlening is daarbij een belangrijk aandachtspunt. Tegelijkertijd komt er steeds meer wetgeving die van invloed is op onze dienstverlening. Ook de vragen die onze inwoner heeft worden complexer. Dat betekent dat onze persoonlijke dienstverlening de komende jaren aan veranderingen onderhevig is. We willen daar zorgvuldig uitvoering aan geven zodat de inwoners blijvend kunnen rekenen op de continuïteit en kwaliteit van onze dienstverlening.

Uitvoering 2025

- **Bereikbaarheid**

We hebben onze bereikbaarheid op het gebied van telefonie, mail en social media onderzocht. De uitkomsten waren over het algemeen voldoende, maar hebben ook laten zien dat we meer moeten inzetten op onder andere het verbeteren van de bereikbaarheid. Om onze bereikbaarheid te verbeteren richten we ons op de onderdelen techniek en organisatie. Om onze informatie/telefoons/mails/social media goed te verwerken zorgen we ervoor dat we voldoende uitgerust zijn. Door invoering van enkele nieuwe systemen en techniek verbeteren we onze dienstverlening en bereikbaarheid. Naast een goedwerkende techniek actualiseren we de afspraken over bereikbaarheid.

- **Paspoortpiek**

Paspoorten en identiteitskaarten waren in 2014 voor het eerst 10 jaar geldig in plaats van 5 jaar. Veel mensen hebben toen gewacht op het nieuwe document omdat het langer geldig is. Bovendien hoefden mensen pas na 10 jaar voor een nieuw document terug te komen in plaats van na 5 jaar. De vraag naar nieuwe paspoorten en identiteitskaarten was de afgelopen vijf jaar daarom erg laag. Maar sinds 2024 is er dus weer een stijging in het aantal aanvragen voor paspoorten. Dit houdt de komende jaren nog aan.

Onze dienstverlening is daar goed op ingericht. Waar we wel tegen aanlopen is dat onze inwoner niet altijd goed voorbereid is op de documenten die ze mee moeten nemen. Zoals een goedgelijkende pasfoto. Om terugkerende afspraken te voorkomen, gaan we onderzoeken of we in de ontvangsthal een fotocabine kunnen plaatsen om zelf pasfoto's te maken voor een paspoort, identiteitskaart, rijbewijs of gehandicaptenparkeerkaart.

Monitoring

De nieuwe applicaties en systemen zijn in gebruik genomen.
De afspraken over bereikbaarheid zijn geactualiseerd.
Het onderzoek naar het plaatsen van de fotocabine is afgerond.

-4.2 Aanpak ondermijning

Doelomschrijving

Ondermijning gaat over de vermenging van de onder- en bovenwereld. We willen hier als gemeente weerbaar tegen zijn. De gemeente wordt door de aanpak van ondermijning onaantrekkelijker voor criminele activiteiten.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	-
Portefeuillehouder(s)	Mirjam Maasdam
Taakveld	1.2 Openbare orde en veiligheid

Context

Ondermijnende criminaliteit kent veel verschillende uitingsvormen die de veiligheid, leefbaarheid, economie en onze democratie kunnen aantasten. Dit is ook de reden geweest om ondermijning op te nemen als prioriteit in het veiligheidsbeleid, vastgesteld door de raad. De gemeente staat voor een krachtige aanpak van ondermijning en ondermijnende criminaliteit. Om dit te bereiken werken we aan een sterke informatiepositie, integrale samenwerking en aan versterking en voorkoming van georganiseerde criminaliteit. Door de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit te prioriteren, behouden we een brede scope. Dit biedt de mogelijkheid om in te kunnen spelen op bijvoorbeeld actualiteiten en/of trends die voor onze gemeente belangrijk zijn en waar we accenten op willen leggen.

Uitvoering 2025

- We gaan aan de slag met de resultaten van de veiligheidsmonitor, in samenspraak met heel Achterhoek-West en -Oost.

- Investeren in het creëren van weerbaarheid op verschillende niveaus, zowel bij gemeente als bij inwoners, ondernemers en ketenpartners.
- We voeren in samenwerking met onze partners meer integrale controles uit om beter zicht te krijgen op criminele samenwerkingsverbanden en deze te verstoren.
- Actief gebruik maken van de verschillende mogelijkheden van wet- en regelgeving om ondermijnende criminaliteit tegen te gaan, waaronder de Wet Bibob.
- We intensiveren de samenwerking met onze netwerkpartners, zowel publiek als privaat. Voorbeelden hiervan zijn de processen veilig buitengebied, winkelgebied en bedrijventerreinen.
- Continuering van het Lokaal Ondernijningsoverleg. Hier versterken we onze informatiepositie door interne en externe informatie, binnen de wettelijke mogelijkheden, bij elkaar te brengen.
- We investeren in de bekendheid van het meldpunt Meld Misdaad Anoniem waar alle verdachte signalen van inwoners en ondernemers gemeld kunnen worden.
- Inbedden van de ketenaanpak mensenhandel.
- Achterhoek brede campagne om aandacht te vragen voor tegen gaan van het produceren van- en handelen in drugs

Monitoring

Een eerste veiligheidsmonitor is uitgevoerd en geeft inzicht in cijfers voor onze gemeente. Het uitvoeren van de veiligheidsmonitor zal herhaaldelijk terug blijven komen. Hiermee kunnen we monitoren waar we als gemeente staan op het gebied van ondermijning. Daarnaast geven de integrale controles ons een beeld van hoe het staat met ondermijning binnen onze gemeente.

Door het organiseren van bijeenkomsten met belanghebbenden over het thema ondermijning, krijgen we inzicht of het fenomeen ondermijning helder is en of bekend is hoe met signalen van ondermijning om te gaan.

Wat kost het?

Programma 4 (x 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten					
Bestaand beleid	6.881	7.159	7.233	7.374	7.374
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	175	51	90	64
Totaal lasten	6.881	7.334	7.283	7.464	7.438
Baten					
Bestaand beleid	1.016	1.037	1.164	1.241	1.241
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	144	160	166	23
Totaal baten	1.016	1.181	1.324	1.407	1.264
Totaal programma 4	5.864-	6.153-	5.959-	6.057-	6.174-
inclusief:					
Afschrijvingen/Rente	88	87	81	82	81
Verdeling interne kosten	2.298	2.509	2.509	2.509	2.509
Totaal	2.386	2.597	2.590	2.591	2.591

Beleidsmatige ontwikkelingen.

Voor programma 4 zijn er geen beleidsmatige ontwikkelingen.

Autonome ontwikkelingen.

Lasten autonoom	afwijking	toelichting
Reisdocumenten	25.000	N Afdracht rijksleges reisdocumenten
Huwelijken	5.000	V Facturatie van de huur van de trouwlocaties loopt niet meer via de gemeente.
Verkiezingen	88.054	V Uit voorjaarsnota 2025
MJOP onderhoud	43.575	N De totale bijstelling van de meerjarenonderhoudsplanning accommodaties resulteert in een hogere onttrekking. Alle budgettaire aanpassingen binnen het MJOP verlopen via de reserve (programma 5) en geven in totaliteit geen saldo voor de begroting.
VNOG (Veiligheidsregio)	65.000	N Hogere gemeentelijke bijdrage VNOG als gevolg van indexering. In 2026 en 2027 een voordeel op de kapitaallasten in verband met de langere levertijd van het materieel.
ODA (Omgevingsdienst)	53.800	N Hogere gemeentelijke bijdrage ODA als gevolg van indexering.
Bodemsanering	60.000	N Uit voorjaarsnota 2025
Brandbestrijding	12.000	N Het aantal geboorde putten neemt per jaar toe. Hierdoor nemen de kosten voor de jaarlijkse inspectie ook toe. Daarnaast neemt het onderhoud aan de geboorde putten, door o.a. leeftijd, ook toe.
Indexering diverse budgetten	8.501	N Loon en prijsindexatie diverse budgetten. In programma 4 gaat het voornamelijk om budgetten op het gebied van openbare orde en veiligheid.
Kapitaallasten	320	N Verwerking van de kapitaallasten. De nieuwe investeringen zijn hierin meegenomen net als de rente-ontwikkeling.
	175.142	

Baten autonoom	afwijking	toelichting
Reisdocumenten	44.000	V Bijstelling gemeentelijke en rijksleges reisdocumenten
Huwelijken	5.000	N Facturatie van de huur van de trouwlocaties loopt niet meer via de gemeente
Leges omgevingsvergunningen Milieu Belastende activiteiten	100.000	V Uit voorjaarsnota 2025
Evenementenvergunningen	4.625	V Hogere leges als gevolg van meer evenementen
Kleine bedragen	375	V
	144.000	

Wat zijn onze reguliere taken in dit programma.

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000)	2025	
	lasten	baten
Programma 4		
0.2 Burgerzaken	1.742	862
<i>Publieksbalie. Verstrekken met name reisdocumenten, rijbewijzen, diverse uittreksels. Organisatie verkiezingen en voltrekken huwelijken.</i>		
0.61 OZB woningen	378	50
<i>Belasting eigendom woningen, heffing en waardering onroerende zaken.</i>		
0.62 OZB niet-woningen	182	-
<i>Belasting eigendom en gebruik bedrijven, heffing en waardering onroerende zaken.</i>		
0.64 Belastingen overig	-	8
<i>Reclameopbrengsten, precario rechten</i>		
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.812	10
<i>Rampenplan, rampenbestrijding, preventie, brandweergarages en de bijdrage VNOG</i>		
1.2 Openbare orde en veiligheid	408	23
<i>Veiligheidsbeleid, toezicht en handhaving openbare orde, APV maatregelen</i>		
7.4 Milieubeheer	1.545	102
<i>Inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. Opbrengsten afvalstoffenheffing en reinigingsrechten.</i>		
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	267	126
<i>Beheer en onderhoud begraafplaatsen.</i>		
Totaal Programma 4	7.334	1.181

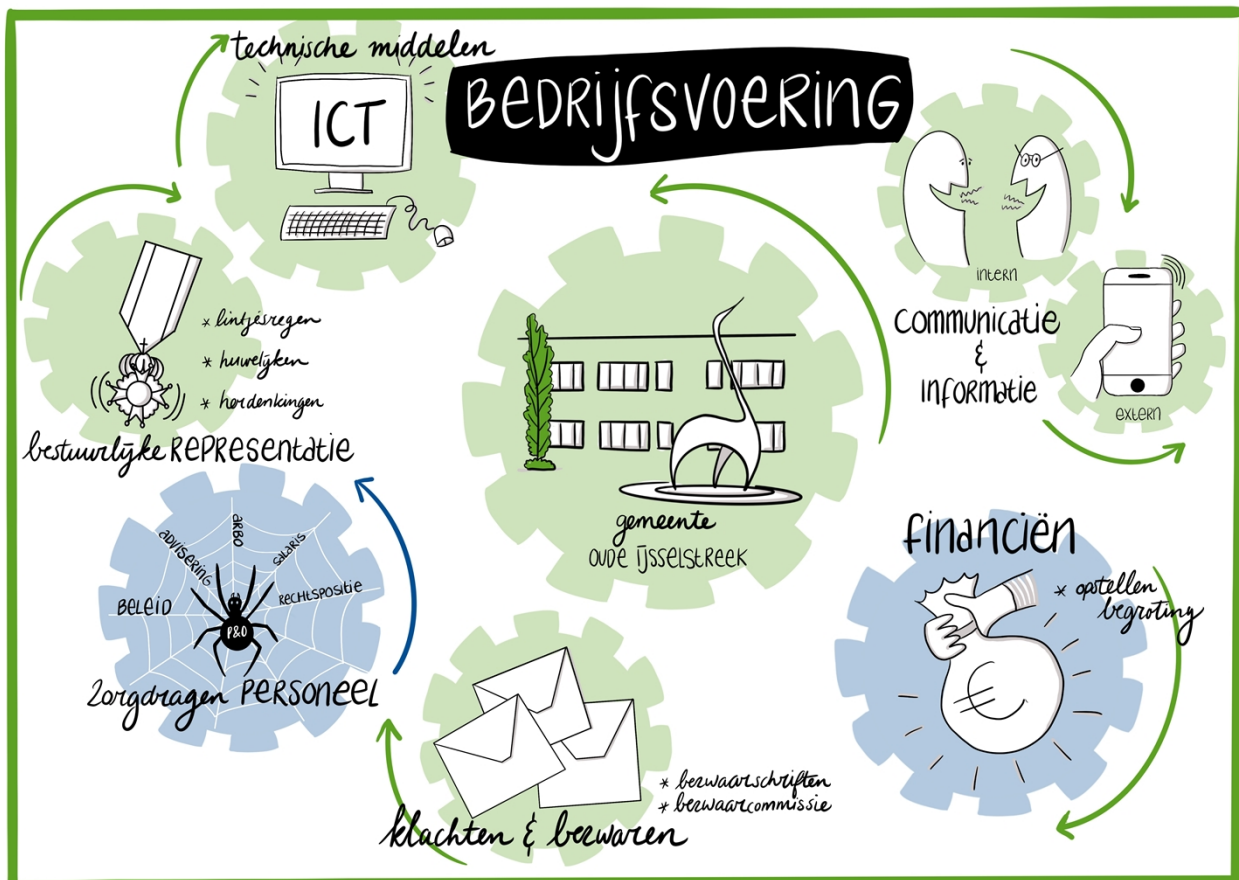
Programma 5: Bedrijfsvoering / overhead

Inleiding

We streven naar een goede bedrijfsvoering die bijdraagt aan de realisatie van de doelen en ambities van de programma's en de dienstverlening aan onze inwoners. De expertise van de teams van financiën, p&o, informatisering, DIV, belastingen, inkoop, facilitair en gebouwen en communicatie ondersteunen de uitvoering van de beleidsmatige primaire processen en de ondersteunende secundaire processen. Dit doen zij door hun kader stellende, adviserende en uitvoerende rol op een efficiënte en effectieve manier op te pakken. De medewerkers werken daarbij nauw samen met de andere eenheden en teams.

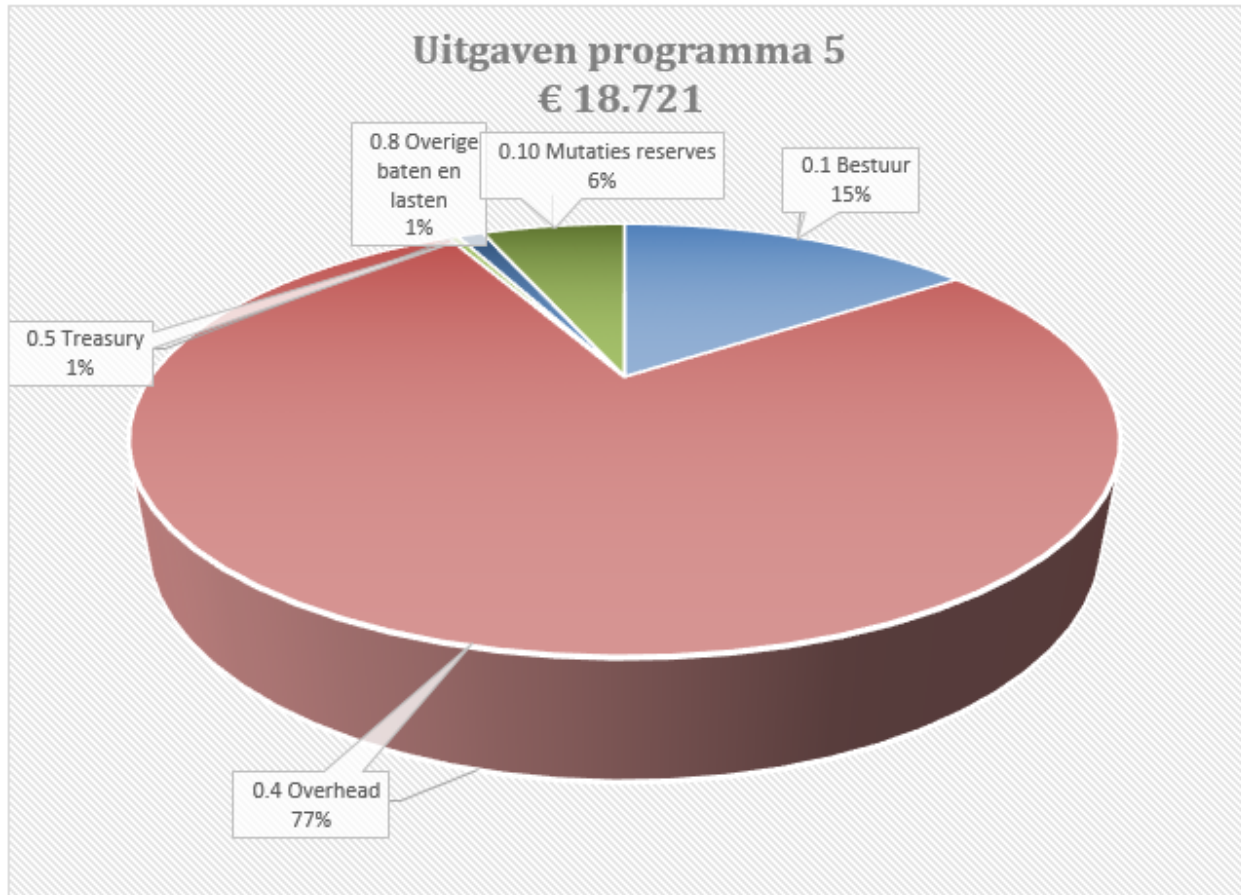
De bedrijfsvoering is verantwoordelijk voor het beheer van de financiële middelen, de begrotingsplanning en financiële rapportages. Verder is er aandacht voor goed en inclusief werkgeverschap, participatie en de invoering van de verschillende fases van de Wet Open Overheid. We gaan het procesmatig en datagedreven werken als een nog vanzelfsprekender manier van werken verder ontwikkelen en zorgen dat de informatievoorziening op orde is. We zetten de koers van het hybride werken door en we doen onderzoek naar onze huisvestingsbehoefte door verschillende scenario's onderbouwd in beeld te brengen.

De concernstaf is de verbindende schakel tussen het gemeentebestuur en de eenheden van de organisatie en ziet toe vanuit de controlerende rol. De medewerkers ondersteunen het bestuur en organisatie bij de ontwikkeling van strategische doelstellingen en monitoren de voortgang en de kwaliteit. Verder onderhouden zij de relaties met andere stakeholders en kan bij crisis of een noodsituatie expertise en coördinatie geboden worden om snel en effectief te reageren. De concernstaf geeft ondersteuning aan het gemeentebestuur waaronder agendabeheer en advies. De interne beheersing zal planmatig worden aangepakt, daarbij is specifiek aandacht voor het in beeld brengen van de belangrijkste bedrijfsprocessen in relatie tot de (financiële) rechtmatigheid. Informatiebeveiliging en privacy staan hoog op onze agenda.

Wat geven we eraan uit?

In totaal geven we binnen programma 5 bedrijfsvoering ruim € 18 miljoen uit. In onderstaand overzicht is zichtbaar waar het geld naar toe gaat. Zoals te zien, gaat het grootste deel naar de overhead. Dit wordt onder het kopje ‘toelichting overhead’, aan het eind van dit hoofdstuk, verder uitgewerkt.

Doelen en acties

-5.1 We zijn een inclusieve werkgever

Doelomschrijving

We streven naar inclusie en willen een afspiegeling zijn van de diversiteit in onze gemeenschap. Wij willen dat iedereen mee kan doen, ongeacht sekse, leeftijd, afkomst of beperking. We hebben oog voor de speciale behoeften van elke groep. We zorgen dat iedere medewerker zichzelf kan zijn, erbij hoort en dat ook zo voelt.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	10 ONGELIJKHEID VERMINDEREN
Secundaire SDG doelen	-
Portefeuillehouder(s)	Mirjam Maasdam
Taakveld	0.4 Overhead

Context

Het realiseren van een inclusievere samenleving komt steeds hoger op de maatschappelijke agenda te staan. De afgelopen jaren is de ongelijkheid binnen onze samenleving gegroeid. Deels door de pandemie, deels door de economie en deels door de toenemende complexiteit van de maatschappij. Hoe kunnen we een samenleving creëren waarin ieder mens zo zelfstandig mogelijk mee kan doen en iets kan bijdragen aan de wereld? Dat betekent toegankelijke voorzieningen voor iedereen en de bevordering van de participatie van groepen die achterblijven. Een complexe opgave waar wij als gemeente een belangrijke rol in spelen, ook binnen onze eigen organisatie.

Uitvoering 2025

- We zetten onze personeelsinstrumenten (werving en selectie, gesprekscyclus, opleiden en ontwikkeling, personeelshandboek) in om te komen tot een divers personeelsbestand met kansen voor iedereen.
- We bieden stageplaatsen en traineeships aan jonge mensen.
- We besteden aandacht aan vitaliteit van medewerkers.
- We bieden werkplekken en werkervaringsplaatsen aan voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. We gebruiken daarbij ook de korte lijnen met STOER.
- De werkgroep GENDERingen doet gevraagd en ongevraagd aanbevelingen aan het CMT.

Monitoring

- We houden eenmaal per drie jaar (in 2024 en daarna in 2027) een groot vitaliteitsonderzoek waarbij wordt gekeken naar lichamelijke en geestelijke gezondheid, werkbeleving en werkdruk. Er wordt verslag uitgebracht aan de directeur.
- We meten de verhouding man/vrouw op het niveau van eenheidsmanagers, leiders en binnen onze teams en streven naar een gelijke verdeling.
- We meten de aantallen werkplekken/werkervaringsplaatsen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- We meten hoe wij ons verhouden tot de banenafpraak.
- We vragen de vertrouwenspersoon om eenmaal per jaar een verslag uit te brengen met bevindingen over psychische incidenten en de mentale veiligheid van de medewerkers.

-5.2 Vergroten(cyber-)bewustzijn en weerbaarheid van inwoners, organisatie en de gemeente

Doelomschrijving

We voorkomen en beperken schade door onder meer de impact van verstoring van onze voorzieningen tijdig in beeld te hebben. Daarom maken we onze collega's, inwoners en organisaties bewuster van (cyber-)risico's en vergroten we de (digitale) weerbaarheid aan de hand van standaarden. Daarnaast hebben we een beeld van het gedrag en cultuur waarmee we de weerbaarheid kunnen vergroten en kunnen voorbereiden op crisissituaties.

Termijn	Kort
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Mirjam Maasdam
Taakveld	0.4 Overhead

Context

De samenleving verandert gestaag naar een steeds meer digitaal-afhankelijke samenleving. Het college en de raad worden wettelijk aansprakelijk voor dataincidenten en het voldoen aan de regelgeving vanaf het intreden van de Cyberbeveiligingswet, gepland halverwege 2025. Leven zonder smartphone is voor veel mensen ondenkbaar. Ook delen mensen steeds meer informatie over hun persoonlijke leven met verschillende partijen en wordt verwacht dat inwoners digitaal zaken doen met de overheid. Als deze diensten niet goed beveiligd zijn of niet beschikbaar zijn geworden door interne of externe factoren, zorgt dit voor lastige situaties voor de samenleving en voor de gemeente. Veel situaties kunnen voorkomen worden door bewust te zijn van de omgeving en te luisteren naar het onderbuikgevoel. Binnen de gemeente kunnen we afspraken maken over hoe we werken en voldoen aan standaarden en aan wet- en regelgeving. Als het dan toch misgaat, zorgen we er gezamenlijk voor dat we voorbereid zijn en weten welke stappen we moeten nemen om (zo goed als mogelijk) terug te keren naar het “normaal”. Weerbaarheid en bewustzijn van inwoners en organisaties is één van de speerpunten uit het Integraal Veiligheidsbeleid. De weerbaarheid en bewustzijn van de gemeentelijke organisatie is onderdeel van het informatieveiligheids- en privacybeleid.

Ook onze omgeving verwacht steeds meer van ons als gemeente. Dit zien we onder andere in nieuwe wetgeving die vanuit Europa naar ons toe komt. De Beveiliging van netwerk- en informatiesystemen richtlijn 2 (NIS2), de AI-Act, Cyberbeveiligingsverordening, Cyberweerbaarheidsverordening, Critical Entities Resilience richtlijn (CER) enz. De hoofdlijnen uit deze wetgeving brengen vooral verplichtingen met zich mee om techniek, mens en middelen op het niveau te brengen dat wij als gemeente grip hebben op onze risico's. Het inzichtelijk hebben van alle risico's is daarbij essentieel en vanaf 2025 verplicht bij de kroonjuwelen en later voor alle processen en verwerkingen van informatie. We zien ook verplichtingen op ons afkomen die aansluiten bij ons veiligheidsbeleid en de rol van de VNOG. Deze verplichtingen zijn vervat in de CER.

Deze ontwikkelingen zullen (extra) capaciteit vragen van alle eenheden. Elke eenheid zal namelijk actief aan de slag moeten met risicomanagement. Extra budget hiervoor wordt nu niet opgenomen omdat de totale impact nog niet duidelijk is per eenheid. Wel kunnen we tussentijds actief op zoek gaan naar het behalen van synergievoordeel tussen andere beleidsterreinen zoals interne beheersing, openbare orde en veiligheid en financiën.

Uitvoering 2025

Voor 2025 zetten we verschillende activiteiten uit:

- We stellen nieuw informatieveiligheidsbeleid op, in lijn met de nieuwe wet- en regelgeving.
- We voeren twee grotere bewustzijnsprogramma's uit voor onze inwoners en organisatie;
- We oefenen een cybercrisis samen met het college en betrekken de raad bij de resultaten van de oefening.
- We voeren een extra intern bewustzijnsprogramma uit met een kennistest, een mystery guest en een escaperoom;
- We brengen een Informatiesecuritymanagementsysteem (ISMS) in de organisatie. Dit ISMS is een hulpmiddel voor de eenheden om te kunnen voldoen aan de eisen die op ons afkomen, maar ook om structureel te kunnen monitoren per eenheid op de voortgang.

Monitoring

- Er zijn twee bewustzijnsprogramma's uitgevoerd voor inwoners en organisaties.
- Er is een cybercrisis gesimuleerd.
- We hebben een extra programma voor bewustzijn uitgevoerd voor de gehele gemeentelijke organisatie (inclusief de raad) met een kennistest, mystery guest en een escaperoom.
- Er is nieuw vastgesteld beleid voor informatieveiligheid.
- Er is een ISMS geïmplementeerd en wordt gevuld onder verantwoordelijkheid van de verschillende eenheidsmanagers en de directeur.

-5.3 Een betrouwbare gemeente

Doelomschrijving

- De inwoner beoordeelt de communicatie als betrouwbaar, transparant en duidelijk.
- Door de communicatie voelt de inwoner zich meer betrokken bij de opgaven waar we als gemeente en samenleving voor staan

- Door de inclusieve communicatie voorkomen we ongelijkheid in de bereikbaarheid van diensten
- Door inwoners meer te betrekken en meer samen te werken worden plannen en beleid beter

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	-
Portefeuillehouder(s)	Mirjam Maasdam
Taakveld	0.4 Overhead

Context

We willen een betrouwbare partner zijn voor onze inwoners, ondernemers, organisaties en partners. We bouwen aan dit vertrouwen door te luisteren, door uit te leggen wat we doen en waarom we dingen doen. En door inwoners eerlijke, duidelijke en transparante informatie aan te bieden over besluiten en plannen. Participatie en communicatie kan bijdragen aan een ander en eerlijker beeld van de gemeente en wederzijds begrip. We zenden minder en gaan meer de dialoog aan. We betrekken de samenleving bij onze opgaven, zodat we ons beleid daar beter op af kunnen stemmen. Aan de inwoners laten we zien hoe hun inzichten zijn verwerkt. We monitoren wat er leeft in de samenleving, zodat we de communicatie meer kunnen laten aansluiten bij de behoefte. We werken voortdurend aan de toegankelijkheid van onze communicatiemiddelen; dat wil zeggen dat inwoners, met en zonder beperking, onze informatie tot zich kunnen nemen en begrijpen.

Uitvoering 2025

- We onderzoeken en meten hoe inwoners de communicatie en participatie van de gemeente ervaren door een vragenlijst voor te leggen aan ons online panel 'Oude IJsselstreek spreekt'.
- We optimaliseren onze community (het online platform 'ouzeoudeijsselstreek' met 1480 deelnemers) en breiden het verder uit naar circa 2000 deelnemers.
- We zetten de meeleesgroep van Stichting Onbeperkt Meedoen enkele keren per jaar in om (nieuwe) communicatie-uitingen en/of brieven te testen op leesbaarheid.
- De jongerenraad en kinderraad komen beide meerdere keren per jaar bij elkaar, delen hun inzichten en doen beide in ieder geval 1 voorstel aan de gemeenteraad.

-5.4 Versterken interne beheersing

Doelomschrijving

Doelstellingen van de organisatie zijn duidelijk en de (processen in de) organisatie is goed ingericht om die doelen te realiseren. Bijsturen is mogelijk doordat er sprake is van betrouwbare (management)informatie waarin de voortgang van de doelen wordt gemonitord. Door datagedreven te gaan werken (het consequent analyseren en sturen op basis van (onbewerkte) feiten en data) ontstaat er meer inzicht en er wordt nieuwe kennis verworven zodat we meer gefundeerde beslissingen kunnen nemen. Dit alles doen we met inachtneming van wet- en regelgeving.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	Dit raakt alle andere doelen
Portefeuillehouder(s)	Marco Bennink, Mirjam Maasdam
Taakveld	0.4 Overhead

Context

Als overheidsorganisatie ligt voor ons de focus vooral op het creëren van “publieke waarde”. Daarvoor is het allereerst van belang dat we zo duidelijk mogelijk omschrijven welke maatschappelijke effecten we nastreven en hoe we die trachten te bereiken. Dit ondersteunen we door het consequent analyseren van (onbewerkte) feiten en data (datagedreven werken). Hiermee vergroten we het fundamenteel van onze beslissingen en waar we op sturen. Ook voldoen we met het concreter maken van onze doelstellingen aan de aanbeveling vanuit zowel auditcommissie als de rekenkamer (rekenkameronderzoek Samenspel uit 2023).

Vervolgens is het van belang dat onze (gemeentebrede) processen bijdragen aan het behalen van die doelstellingen. Hoe meer inzicht we hebben in “hoe” we dingen doen (dagelijkse werkzaamheden) en “wat” het oplevert (resultaten), hoe beter we kunnen (bij)sturen als we onze doelen niet dreigen te halen. Het inzicht en de kennis door het analyseren en sturen op data helpen ons hierbij. En als bijsturen niet kan, hoe eerder we mogelijke afwijkingen kunnen melden, zodat de voorspelbaarheid toeneemt. Het geeft ons ook de mogelijkheid om tussentijds beslissingen te nemen, bijvoorbeeld in het anders toewijzen van middelen, waardoor de kans op het alsnog halen van het doel toeneemt. Mede op aangeven van de accountant is het noodzakelijk om duidelijker in beeld te hebben hoe belangrijke processen verlopen, welke risico's we daarin zien en of welke maatregelen we hebben getroffen om die risico's te beheersen. Ook in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording is dit belangrijk. De nieuwe verplichte rechtmatigheidsverantwoording van het college gaat over drie onderdelen: misbruik en oneigenlijk gebruik, naleving wet- en regelgeving, begrotingscriterium. Het versterken van ons financiële inzicht en onze sturingsmogelijkheden dragen positief bij aan de rechtmatigheidsverantwoording.

Uitvoering 2025 (deels meerjarig)

- We zetten de lijn voort om de SDG's als middel in te zetten om onze doelstellingen te structureren en te concretiseren. Daarnaast werken we vanuit de praktijk aan de SDG's. Dat gaan we op twee manieren doen. We gaan aan de slag met het opstellen van een afwegingskader. En dit afwegingskader passen we toe in een pilot.
- We versterken onze management- en bestuurlijke informatiecyclus door verbeterde rapportages en het ontwikkelen en implementeren van een bijpassend instrumentarium om tijdig te kunnen bijsturen. We verwerken dit in een periodiek rapportageproces. Zo geven we steeds meer inhoud en vorm aan onze sturing. Hiermee bereiden we ons ook voor op onze toekomstige financiële uitdagingen.
- We werken verder aan het vormgeven van ons risicomanagement. In 2025 voeren we een risicoanalyse uit rond onze belangrijkste financiële processen. We inventariseren welke risico's we hierin lopen. We toetsen onze beheersmaatregelen en onderzoeken welke verbeteringen nodig zijn.
- We zijn in staat de rechtmatigheidsverantwoording af te geven en streven daarbij naar een verbetering ten opzichte van het voorgaande jaar. We werken daarvoor onder andere aan de implementatie van de spelregels die hierover zijn opgenomen in de geactualiseerde Financiële verordening.

Monitoring

- De belangrijkste taken en (interne) doelstellingen zijn op dezelfde manier uitgewerkt als de speerpunten in deze begroting en opgenomen in de teamplannen
- De (interne) verslaggevingscyclus is verbeterd en geeft periodiek inzicht in de stand van zaken.
- Er is een risicoanalyse uitgevoerd rond de belangrijkste financiële processen en hierbij is duidelijk welke verbeteringen in beheersingsmaatregelen wenselijk en noodzakelijk zijn.
- Er is een begin gemaakt met het ontwikkelen en implementeren van een sturingsinstrumentarium rond de vier levers of control.
- De Financiële verordening is aangepast en bevat spelregels hoe we omgaan met financiële afwijkingen in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording.

Met college, auditcommissie en raad wordt afgestemd of de stappen die we zetten aansluiten op de bestuurlijke wensen. In de ambtelijke organisatie vinden evaluaties plaats of de veranderende aanpak betere sturing mogelijk maakt en we zien daarop toe. Zowel intern als met de accountant wordt de voortgang van de stappen rond procesverbetering, risico-inventarisatie en rechtmatigheidsaanpak periodiek besproken. Uit de bevindingen van zowel onze eigen interne controle als de accountant blijkt de voortgang op dit onderwerp.

-5.5 Een toekomstbestendig en toegankelijk gemeentehuis

Doelomschrijving

We willen ons gemeentehuis toekomstbestendig maken en brengen naar de huidige eisen, zodat het gemeentehuis toegankelijk blijft voor onze inwoners en we hen optimaal kunnen blijven bedienen. Daarnaast is het gemeentehuis een werkomgeving die ondersteunend is aan ons werk zodat we ons werk op diverse manieren kunnen uitvoeren; faciliterend aan een hybride en vitale werkstijl.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Mirjam Maasdam
Taakveld	0.4 Overhead

Context

In het Meerjaren onderhoudsplan (MJOP) wordt bijgehouden wanneer welk onderhoud aan het gemeentelijk vastgoed plaats moet vinden en wat de geraamde kosten hiervan zullen zijn. Dit plan wordt opgesteld en bijgehouden door accommodatiebeheer. Uit dit plan blijkt dat het gemeentehuis dermate is verouderd dat in de komende jaren forse investeringen aan zowel het gebouw als de installaties nodig zijn om de kunnen voldoen aan de huidige eisen.

Tezamen met de consequenties van het hybride werken (denk aan behoefte aan minder vierkante meters werkplek en een ander gebruik van de vierkante meters), de digitalisering van onze dienstverlening, de verduurzamingsopgave en de vraag wat voor een werkgever we willen zijn vraagt dit om een herbezinning op én onderzoek naar de opties voor de toekomstbestendigheid van ons gemeentehuis.

Uitvoering 2025

In 2024 is de scenariostudie afgerond met als eindresultaat financieel onderbouwde, uitgewerkte scenario's. Duidelijk is geworden dat op dit moment geen van de onderzochte scenario's financieel haalbaar is. Gezien het feit dat niets doen geen optie is zijn we gestart met de uitwerking van een 4e scenario. Dit doen we door te onderzoeken of we diverse opgaven kunnen gaan verbinden en zo te komen tot een toekomstbestendig gemeentelijke huisvesting. Inmiddels is duidelijk is geworden dat er ook gekeken moet worden naar de huisvesting van STOER.

De redenen hiervoor zijn van inhoudelijke en van huisvestingstechnische aard.

Inhoudelijk omdat er een VNG kadernota is opgesteld met betrekking tot de integrale toegang tot het Sociaal Domein. Vormgeving hiervan is gebaat bij huisvesting van het Sociaal Domein onder 1 dak, inclusief de verbinding met belangrijke partners. In het gemeentehuis is hiervoor geen ruimte. Dus wordt nadrukkelijk gekeken naar andere kantoorpanden die reeds in ons bezit zijn.

Huisvestingstechnisch gezien weten we dat de huurkosten voor het huisvesten van STOER op de DRU enorm zijn gestegen en dat de verdiepingen die we huren niet voldoen aan de Arbo voorschriften. (klimaat, veiligheid etc.)

STOER inpassen in het gemeentehuis kan niet zonder bouwtechnische aanpassingen. Dat past gewoonweg niet en dit brengt dus een grote(re) investering met zich mee. We hebben een eigen pand, het Frank Daamen pand, voor een gedeelte leeg staan. We kunnen in dit traject gematigd vooruit kijken omdat er veel onzekerheden zijn.

Monitoring

Besluitvorming wordt onderbouwd met een business case van een mogelijk scenario 4. Hierin verbinden we diverse opgaven en maken we een inschatting van de kosten voor de uitvoering van dit mogelijke scenario.

-5.6 Publiceren Woo-informatie

Doelomschrijving

Wij willen een transparante organisatie zijn, omdat de vrije beschikbaarheid van informatie een belangrijke bijdrage levert aan participatie. Daarom publiceren we actief informatie zoals bedoeld in de Wet open overheid (Woo).

Termijn	Kort
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	-
Portefeuillehouder(s)	Mirjam Maasdam
Taakveld	0.4 Overhead

Context

In 2024 hebben als organisatie al een aantal stappen gezet door bijvoorbeeld een applicatie aan te schaffen die ons gaat helpen bij het actief publiceren van informatie. In 2025 zullen we verder inzetten op het actief publiceren van informatie. Voor elke categorie die actief gepubliceerd moet worden, wordt een apart koninklijk besluit genomen. Welke categorieën we in 2025 verplicht actief publiceren, is nog niet bekend. Wel kijken wij in 2025 naar welke informatie wij naast de benoemde categorieën actief kunnen publiceren. Op basis van bijvoorbeeld een analyse van informatieverzoeken kan worden gekeken welke informatie vaker wordt opgevraagd. Op basis daarvan kunnen we de keuze maken deze informatie actief te publiceren.

Uitvoering 2025

- In 2025 publiceren wij informatiecategorieën die het Rijk aanwijst om actief te moeten publiceren.
- We analyseren de inkomende informatieverzoeken om te kijken welke vragen vaker gesteld worden.

Monitoring

- In 2025 voldoen wij aan de wet door actief informatie te publiceren.
- De analyse op de inkomende informatieverzoeken zal bijdragen aan de verbetering van dit proces

Wat kost het?

Bedrijfsvoering en overhead (x 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten					
Bestaand beleid	18.115	16.343	16.079	15.649	15.649
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	557	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	1.821	2.526	2.383	2.793
Totaal lasten	18.115	18.721	18.606	18.032	18.442
Baten					
Bestaand beleid	1.422	1.357	8.099	8.562	8.562
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	5.853	5.780	6.021
Autonome ontwikkelingen	-	455	6.307-	7.486-	6.633-
Totaal baten	1.422	1.812	7.645	6.855	7.950
Totaal bedrijfsvoering en overhead	16.693-	16.909-	10.961-	11.177-	10.492-
inclusief:					
Afschrijvingen/Rente	740	922	931	976	960
Verdeling interne kosten	20.603-	22.843-	22.729-	22.719-	22.719-
Totaal	19.863-	21.922-	21.798-	21.743-	21.759-

Beleidsmatige ontwikkelingen.

Lasten beleidsmatig	afwijking	toelichting
Reserve baten en lasten	556.908	Saldo begroting 2025-2028.
	556.908	

Autonome ontwikkelingen.

Lasten autonoom	afwijking	toelichting
Verzekeringen	25.000	V Vanuit de voorjaarsnota 2025: Opheffen budget voor eigen risico verzekeringen. Afdekking van dit risico vanaf 2025 middels ons aanwezige weerstandsvermogen.
Informatiesysteem onderhoud en ontwikkeling	125.000	N Aanbesteding en implementatie van nieuwe systemen binnen de ICT, hiermee wordt voldaan aan rechtmatige inkoop.
MJOP-onderhoud	10.828	N Bijstelling meerjarenonderhoudsplanning accommodaties. Alle budgettaire aanpassingen binnen het MJOP verlopen via de reserve (programma 5) en geven in totaliteit geen saldo in de begroting. Voor programma 5 gaat het om het meerjaren onderhoud van het gemeentehuis en de gemeentewerf.
VNG Fonds GGU	25.000	N Verhoogde bijdrage deelname transitieprogramma Common Ground. Betere dienstverlening door samen te werken aan moderne gemeentelijke dienstverlening.
Gemeentehuis en werf facilitair	12.200	V Lagere kosten als gevolg van nieuw contract schoonmaak.
Stoer facilitair	25.000	N Hogere huurkosten Stoer als gevolg van indexering en aanpassing servicecontract.
Cao 2024	735.000	N In totaal een stijging van 735.000 waarvan 500.000 uit de Voorjaarsnota 2025.
Cao 2025	631.000	N Loonkosten inclusief de verwachte ontwikkeling van de CAO 2024 en premies.
Periodieke verhogingen	329.000	N Effect periodieke verhogingen personeel.
Personeel VJN bestaand beleid	245.000	N Voorjaarsnota 2025
Bestuur	146.000	N Loonkosten ontwikkeling college B&W, gemeenteraad, griffie en directie.
Indexering diverse budgetten	68.549	N Loon en prijsindexatie diverse budgetten. In programma 5 Bedrijfvoering gaat het voornamelijk om budgetten op het gebied van gemeentehuis bestuurskosten, Arbo en ICT.
Saldo 2024-2027	848.506	V Saldo begroting vanuit 2024-2027.
Kapitaallasten	366.635	N Verwerking van de kapitaallasten. De nieuwe investeringen zijn hierin meegenomen net als de rente-ontwikkeling.
	1.821.306	

Baten autonoom	afwijking	toelichting
Reserve onttrekking beheer gebouwen MJOP	133.620	V Onttrekking reserve beheer gebouwen tbv het MJOP onderhoud.
Reserve onttrekking beheer gebouwen	21.200	V Onttrekking reserve beheer gebouwen tbv Kapitaallasten Oekraïne.
Reserve onttrekking afval	300.000	V Onttrekking reserve beheer gebouwen tbv afval. Dit heeft betrekking op programma 1 maar boekhoudkundig zitten de reserve onttrekkingen in programma 5.
Kleine bedragen	168	V
	454.988	

Wat zijn onze reguliere taken in dit programma.

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000) Bedrijfsvoering / Overhead / Algemene dekkingsmiddelen	2025	
	lasten	baten
0.1 Bestuur <i>Salarissen, pensioenen en vergoedingen raad, college B&W, rekenkamer, griffie, bestuurskosten en de accountskosten.</i>	2.856	-
0.4 Overhead <i>Loonkosten ondersteunende organisatie en management, ICT kosten, huisvesting, bestuursondersteuning, gereedschappen en voertuigen.</i>	14.413	280
0.5 Treasury <i>Financiering, dividenden.</i>	80	959
0.61 OZB woningen <i>Belasting eigendom woningen, heffing en waardering onroerende zaken.</i>	-	6.784
0.62 OZB niet-woningen <i>Belasting eigendom en gebruik bedrijven, heffing en waardering onroerende zaken.</i>	-	2.932
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds <i>Algemene uitkering, integratie-uitkeringen en decentralisatie uitkeringen.</i>	-	89.509
0.8 Overige baten en lasten <i>Nog functioneel toe te rekenen stelposten en taakstellende bezuinigingen, onvoorzien.</i>	207	345
0.9 Vennootschapsbelasting(VpB) <i>Het eventueel te betalen bedrag voor vennootschapsbelasting.</i>	3	-
0.10 Mutaties reserves <i>Storting en onttrekkingen aan algemene - en bestemmingsreserves.</i>	1.161	1.130
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten <i>Overschot of tekort ten opzichte van de begroting.</i>	-	-
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur <i>Grondexploitatie bedrijventerreinen bijdrage zand- en grindwinning.</i>	-	84
3.4 Economische promotie <i>Toeristenbelasting</i>	-	210
Totaal Bedrijfsvoering / Overhead / Algemene dekkingsmiddelen	18.721	102.232

Toelichting overhead

Overhead, zoals bedoeld in het BBV, wordt samengevat als bedrijfsvoeringskosten of als kosten die voortvloeien uit de PIOFACH-taken (personeel, informatie, organisatie, financiën, automatisering, communicatie en huisvesting).

Overhead mag wel worden toegerekend aan grondexploitaties, investeringen en kostendekkende activiteiten als (subsidie)projecten.

Overhead 2025 x 1.000	
Personeel	4.212
Informatie	1.039
Organisatie	1.574
Financiën	919
Automatisering	3.908
Communicatie	836
Huisvesting	1.925
Totaal	14.413

Indicatoren

Indicatoren	2025	Per 1000 inwoners
Formatie (fte)	358	9,06
Bezetting (fte)	287	7,27
Loonsom (x 1.000)	29.491	747
Externe inhuur (x 1.000)	2.344	59
Overhead (x 1.000)	14.413	365
Apparaatslasten (x 1.000)	36.424	922

Apparaatskosten toegerekend	
Grondexploitatie (x 1.000)	499
Investeringen (x 1.000)	287
Totaal toegerekende apparaatskosten	786
Totaalbedrag loonsom	29.491
Apparaatslasten in % van de loonsom	3%

Algemene dekkingsmiddelen

Inleiding

Baten en lasten van de gemeente, die niet direct aan een programma zijn toe te rekenen, zijn in de algemene dekkingsmiddelen opgenomen. Het gaat hierbij om

- lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is;
- de algemene uitkering uit het Gemeentefonds;
- dividend;
- rente converteerbare hybride obligatielening van Alliander;
- het saldo van de financieringsfunctie;
- de overige algemene dekkingsmiddelen;
- het bedrag voor onvoorzien.

Beleid

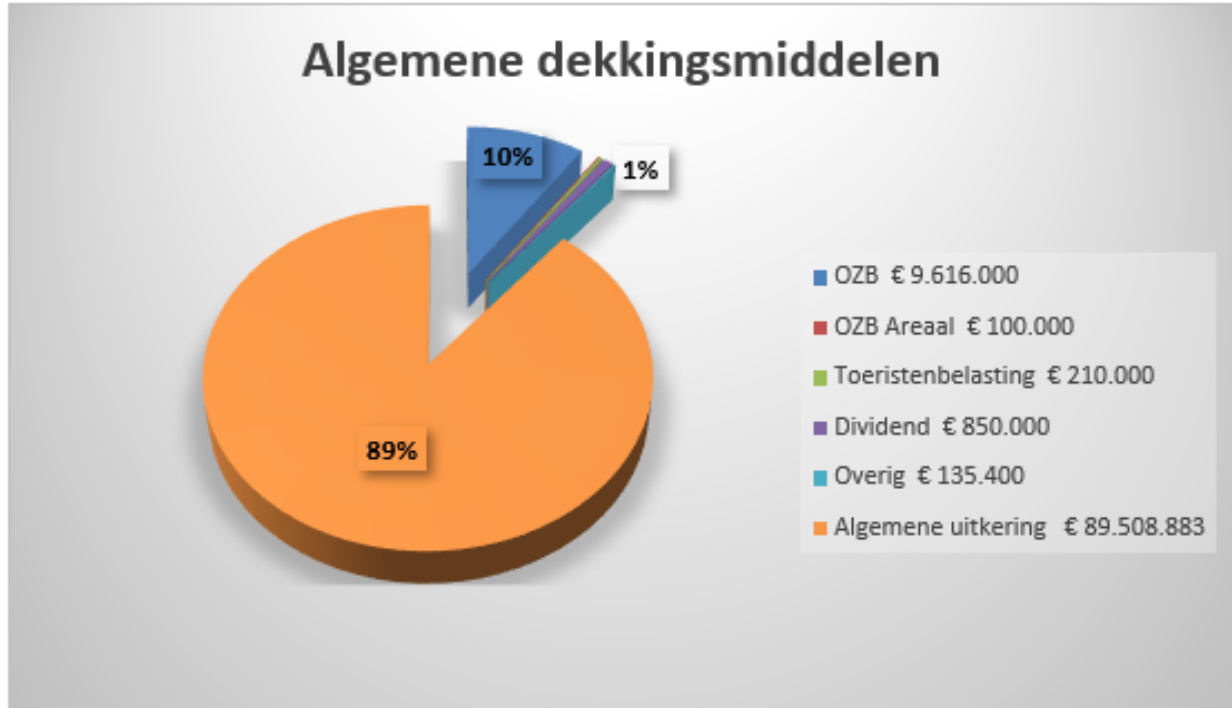
De beleidsruimte “Algemene dekkingsmiddelen” is beperkt. De belangrijkste regels zijn opgenomen in de Gemeentewet, het Besluit Begroting en Verantwoording, de Wet Financiering Decentrale Overheden en de Wet Waardering Onroerende Zaken. Voor zover de gemeente aanvullende lokale regels wil stellen voor het financiële beleid vindt dat plaats in een aantal verordeningen en nota’s.

In Oude IJsselstreek zijn de volgende kaderstellende notities en verordeningen vastgesteld:

- verordening financieel beleid, beheer en financiële organisatie (2016)
- verordening controle financieel beheer en financiële organisatie (2005)
- verordening periodiek onderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid (2005)
- treasurywet (financiering) (2017)

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	2024	2025	2026	2027	2028
Lokale heffingen:					
- OZB	9.133	9.616	9.616	9.616	9.616
- OZB Areaal	100	100	100	100	100
- Toeristenbelasting	165	210	210	210	210
Algemene uitkering	85.060	89.509	84.127	84.593	84.684
Dividend	700	850	850	850	850
Overig	135	135	135	135	135
Saldo financieringsfunctie	-	-	-	-	-
Totaal	95.293	100.420	95.039	95.504	95.596
Onvoorzien	50	50	50	50	50

Algemene dekkingsmiddelen (x 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten					
Bestaand beleid	-	-	-	-	-
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Totaal lasten	-	-	-	-	-
Baten					
Bestaand beleid	95.293	96.003	89.018	88.041	88.041
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	4.417	6.020	7.464	7.555
Totaal baten	95.293	100.420	95.039	95.504	95.596
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	95.293	100.420	95.039	95.504	95.596

Autonome ontwikkelingen

Baten autonoom	afwijking	toelichting
Dividend BNG en Alliander	150.000	V Raming aangepast naar werkelijk ontvangen dividend in boekjaar 2024.
Algemene uitkering	3.739.270	V De Algemene uitkering is verwerkt volgens de meicirculaire 2024. Het financiële effect wordt veroorzaakt door accresontwikkeling, hoeveelheidsverschillen, taakmutaties en decentralisatie/integratieuitkeringen. Een deel van het bedrag is bestemd voor het opvangen van loon- en prijsontwikkelingen. Zie hieronder een opsomming van een aantal belangrijke (taak)mutaties uit de meicirculaire 2024: Eenmalige korting (incidenteel) 1.375.000 (volgens de provinciale richtlijnen) Stelpost BCF 400.000 Onderstaande voordelen in de algemene uitkering dienen (deels) ter dekking van nadelen in programma 2, in dit programma zijn reële ramingen doorgevoerd. Besparingsverlies jeugd 1.244.326 Vrijval Voogdij 18+ 79.925 Schulden en armoedebestrijding jeugd 59.945 Werkdrukverlaging jeugdbescherming 77.129 Participatie 247.217
Toeristenbelasting	45.000	V Uit Voorjaarsnota 2025
OZB	342.810	V De woonlasten stijgen met 3%. Doordat de afvalstoffenheffing en rioolheffing minimaal stijgen, neemt de OZB met 5% toe.
OZB niet woningen	140.230	V Conform de stijging van de OZB bij de woningen, ook bij de niet woningen een OZB stijging van 5%.
4.417.310		

Toelichting

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is.

De lokale heffingen zijn uitgebreid beschreven in de betreffende paragraaf.

Algemene uitkeringen uit het Gemeentefonds

De berekening van de Algemene Uitkering is gebaseerd op de Meicirculaire 2024. Daarnaast zijn de compensatiegelden Jeugdzorg en de eenmalige korting van € 675 miljoen op macroniveau verwerkt volgens de voorgeschreven richtlijnen. De raming BTW compensatiefonds is uit voorzichtigheid gezet op € 400.000, waar er mogelijke ruimte zit tot boven € 1 miljoen.

De raming van het gemeentefonds gebaseerd op constante lonen en prijzen, net als alle overige ramingen. In de meerjarenraming is rekening gehouden met de gevolgen die voortvloeien uit de bij de begrotingsuitgangspunten genoemde aantallen. De financiële uitgangspunten zijn benoemd in het betreffende hoofdstuk.

De algemene uitkering valt uiteen in een algemeen deel en een deel wat betrekking heeft op de daarbij behorende onderwerpen (decentralisatie- en integratie-uitkeringen).

- *Algemene deel*
 Het algemene deel omvat het deel van het budget, waar de gemeente vrij over kan beschikken. De verschillen in de hoogte van de uitkering komen ten opzichte van eerdere ramingen op grond van de meicirculaire 2023 onder andere door:
 - Compensatie voor loon- en prijsstijgingen en nieuw beleid.
 - Actualisering van aantallen (bv aantal inwoners, bijstandsgerechtigden, woningen, etc).
 - Actualisering van de WOZ-waarden van ons onroerend goed.
 - In de meicirculaire 2024 is de nieuwe financieringssysteem vervroegd van 2027 naar 2024. Het betekent dat de koppeling van het accres aan de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp) per 2024 al is ingevoerd en dus ook geldt voor de begroting 2025-2028. Het volume accres wordt vanaf 2024 gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde (t-9 t/m t-2) van de ontwikkeling van het bbp.
 - Het deel voor het sociaal domein is vanaf 2024 (ook begroting 2025-2028) grotendeels opgenomen in de Algemene uitkering.
- *Integratieuitkeringen / Decentralisatieuitkering*
 Deze uitkeringen zijn bedoeld voor een specifiek doel, hieronder vallen uitkeringen als participatie, voorschouwe voorziening peuters, armoedebestrijding kinderen, wet kwaliteitsborging bouwen en vergunningverlening/toezicht/handhaving.

Dividend

Het bedrag dat we aan dividend verwachten in de komende begrotingsperiode is omhoog gegaan op basis van de dividend uitkeringen in 2024, te weten € 850.000. Dividend vanuit de BNG bank ramen we deze begrotingsperiode op € 350.000 én dividend vanuit Alliander op € 500.000. Zie ook het onderdeel deelnemingen van de paragraaf Verbonden partijen.

Saldo financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie wordt bepaald door de verschillen in de geraamde rente en de gerealiseerde rente. Zie ook de paragraaf Financiering. Het percentage bespaarde rente dat wordt berekend over de stand van de eigen financieringsmiddelen per 1 januari is bepaald op 0%.

De rentelasten van de vaste activa (investeringen) worden aan de programma's toegerekend tegen de volgende omslagpercentages. Deze verschillen per jaar naar aanleiding van de begrote meerjarige financieringsbehoefte: Jaar 2025 - 1,89%, jaar 2026 - 2,20%, jaar 2027 - 2,50%, jaar 2028 - 2,75% (voor enkele geactiveerde kapitaaluitgaven gelden (historisch bepaalde) uitzonderingspercentages). Op rekeningbasis vindt nogmaals een (her)berekening plaats en worden op nacalculatorische wijze de kapitaallasten doorbelast.

Rente converteerbare hybride obligatielening van Alliander

Eind 2021 hebben wij Alliander een geldlening verstrekt van € 2.565 miljoen. Hiervoor ontvangen 0,10% rente (de marktrente van dat moment) met een opslag van 1,975%. Deze opslag is een vrij te besteden voordeel voor onze gemeente én wordt derhalve vanaf nu, tot het moment dat de lening is afgelost of geconverteerd, verantwoord bij de algemene dekkingsmiddelen.

Onvoorzien

Op basis van wet- en regelgeving is in de begroting een stelpost onvoorzien opgenomen. Dit is € 50.000 per jaar. Om van de stelpost onvoorzien gebruik te maken, moet het doel voldoen aan de 3 O's, onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar.

	2025	2026	2027	2028
Onvoorzien uitgaven	50.000	50.000	50.000	50.000

Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting

Sinds 1 januari 2016 is de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen (vpb) een feit. Dit betekent dat de belastingplicht ingevoerd is voor ondernemingen van overheden voor de vennootschapsbelasting. Het achterliggende doel van de wet is, mede onder druk van de Europese Commissie, het scheppen van een gelijkwaardig speelveld tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Het is de bedoeling dat overheden die winst of structureel overschotten behalen met activiteiten die concurreren met de 'markt', vennootschapsbelasting gaan betalen.

Overheidsondernemingen zijn dus vpb-plichtig indien en voor zover zij een onderneming drijven. Dat betekent dat gemeenten vpb moeten betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken.

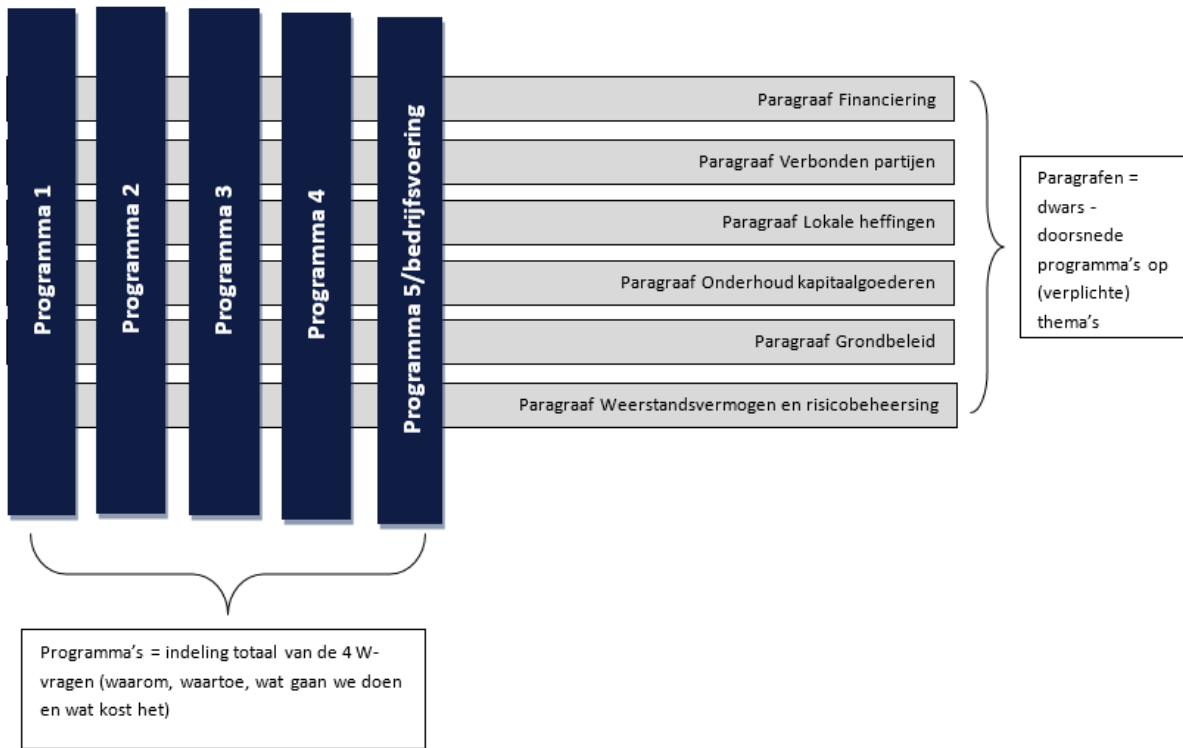
De inventarisatie van vpb-plichtige activiteiten, de vpb-druk, het inrichten van de financiële administratie, de juridische structuur en het uiteindelijke beheer van de vpb-geldstroom is cruciaal voor het beheersen van de (fiscale) risico's.

Op basis van de gedefinieerde en beoordeelde clusters en na afstemming met de Belastingdienst is voor gemeente Oude IJsselstreek in de programmabegroting 2025-2028 structureel € 3.000 opgevoerd voor het cluster bedrijfsafval. Voor de overige clusters binnen de exploitatie en het grondbedrijf verwachten wij op dit moment dat, deze begrotingsperiode, geen of geringe afdracht zal moeten plaatsvinden. Het grondbedrijf wordt jaarlijks afzonderlijk beoordeeld door een externe adviseur. Een definitief oordeel volgt uiteindelijk, ieder jaar, na controle door de Belastingdienst.

Paragrafen

Paragrafen

In de paragrafen geven we een dwarsdoorsnede van de begroting op een aantal onderwerpen door alle opgaven en programma's heen. Dit betekent dat hier algemene beleidsregels worden geformuleerd die doorwerken in verschillende opgaven en programma's. Het is dan ook mogelijk dat er doublures ontstaan met wat gemeld is in de programma's zelf. Zeven paragrafen zijn verplicht. De paragraaf bedrijfsvoering is ondergebracht bij programma 5 (bedrijfsvoering/overhead), aangezien vrijwel alle activiteiten feitelijk onderdeel uitmaken van de overhead. De gemeente is vrij om extra paragrafen toe te voegen.

Paragraaf Financiering

Inleiding

De paragraaf financiering geeft inzicht in de financieringspositie en de beheersing van de risico's die aanwezig kunnen zijn bij het aantrekken en/of uitzetten (uitlenen) van geld. In deze paragraaf brengen we de kansen en risico's rond financiering in beeld.

Beleid

Bij het aantrekken en uitlenen van geld is het van belang dat slechts beperkt risico wordt genomen. De belangrijkste kaders hierover zijn opgenomen in de volgende beleidsdocumenten:

- Financiële verordening, artikel 212 (2005)
- Treasurystatuut (2017)
Het treasurystatuut heeft de raad in 2017 vastgesteld. Het treasurystatuut is de vertaling van het door de gemeente gehanteerde treasurybeleid. In dit statuut zijn de doelstellingen, richtlijnen en limieten van het beleid vastgesteld. Doel van het treasurybeleid is enerzijds om op een verantwoorde wijze een zo goed (lees: hoog) mogelijk rendement te maken op belegde gelden. Anderzijds is het doel om op een verantwoorde wijze gelden aan te trekken tegen een zo aantrekkelijk (lees: laag) mogelijke rente. Kort gezegd levert een actief en gedegen treasurybeleid de gemeente juist geld op, respectievelijk bespaart het de gemeente geld.
- Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido).
Op de bepalingen in deze wet berust het treasurystatuut. Het uitgangspunt van de Wet Fido is het beheersen van risico's. Het doel is om doelmatig en doeltreffend om te gaan met de beschikbare financiële middelen.

Financiering

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte is het verschil tussen de boekwaarde van de investeringen en de vaste financieringsmiddelen. Deze zijn terug te vinden op de balans. Onder vaste financieringsmiddelen verstaan we de reserves en voorzieningen plus de vaste geldleningen. Hierbij houden we rekening met investeringen waarover is besloten (nieuwe investeringen). Een eventueel financieringstekort wordt eerst opgevangen door het opnemen van kasgeld (tot de kasgeldlimiet - zie onder kasgeldlimiet-). Voor het overige deel wordt een vaste geldlening aangetrokken.

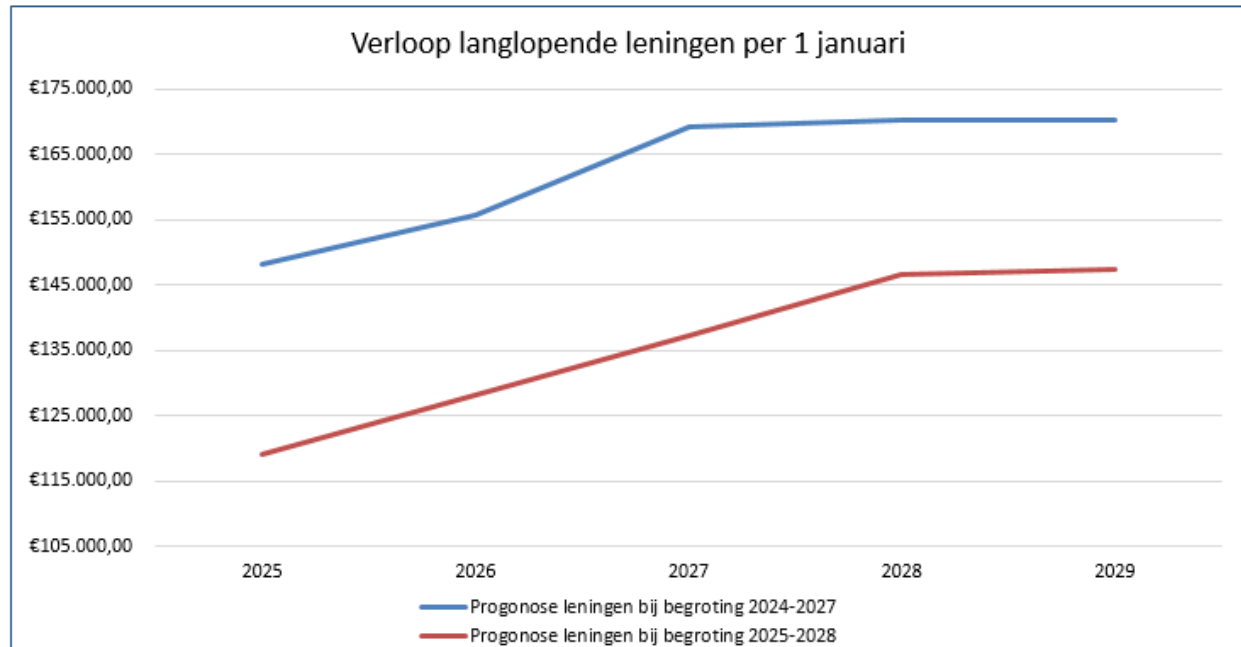
Het komend jaar verwachten wij een financieringstekort, dat wordt opgevangen door een aanvullende kasgeldlening. We gebruiken langlopende geldleningen ook om de voorraden te kunnen financieren. We verwachten daarom ook aankomende jaren, naast kasgeldleningen, langlopende geldleningen aan te moeten trekken.

Financieringsbehoefte (x 1.000)	1-1-2025
Financieringsbehoefte	
boekwaarde (im)materiële vaste activa	148.769
boekwaarde financiële vaste activa	12.125
<i>Totaal financieringsbehoefte</i>	160.894
Financieringsmiddelen	
reserves	34.366
voorzieningen	5.434
vaste geldleningen	118.959

Totaal financieringsmiddelen	158.759
Financieringstekort	-/-2.135

Leningenportefeuille

De gemeente heeft behoefte aan externe financiering voor het herfinancieren van de huidige (aflopende) geldleningen, voor het bekostigen van investeringen en voor tijdelijke liquiditeitsbehoeften van de exploitatie uitgaven.

Leningenportefeuille (x 1.000)	2025
Stand leningen per 1 januari	118.958
Reguliere aflossingen	15.779
Nieuwe leningen (*1)	25.000
Stand leningen per 31 december	128.179

(*1) Op basis van de huidige (restant) investeringskredieten en de verwachte kosten voor (nieuwe) bouwgrondexploitaties. Toekomstige leningen worden afgesloten voor een duur van 20 jaar.

Renteschema

In onderstaand overzicht presenteren wij het rente schema van het 1e begrotingsjaar.

De totaal verschuldigde rente over onze langlopende leningen en het kort geld, minus de rente die wij ontvangen vanuit de bouwgronden in exploitatie, worden middels de kapitaallasten uiteindelijk verdeeld over de diverse taakvelden.

Renteschema	2025
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	3.206.571
b. De externe rentebaten over de korte en lange financiering	0
Saldo externe rentelasten en rente baten	3.206.574

c1. Doorberekende rente aan de grondexploitatie	-170.404	
c2. Doorberekende rente van projectfinanciering aan taakvelden	0	
c3. De rentebaar van doorverstrekte leningen	0	
Aan de taakvelden toe te rekenen externe rente		-170.404
d1. Rente over eigen vermogen	0	
d2. Rente over voorzieningen	0	
Aan taakvelden toe te rekenen interne rente		0
Totaal aan taakvelden toegerekende rente		3.036.167
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-
		3.036.167
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury		0

Activa

De activa bestaan uit investeringen met maatschappelijk nut en investeringen met economisch nut. Investerings die kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. Investerings met maatschappelijk nut hebben geen mogelijkheid tot het verwerven van inkomsten, zoals wegen en bruggen.

Op het moment dat een investering volledig is afgerond, worden de kapitaallasten berekend en het eerstvolgende jaar meegenomen in de exploitatie. De kapitaallasten bestaan uit rente en afschrijving. Als de investering helemaal is afgeschreven (bijvoorbeeld na 10 jaar), vallen de afschrijvingslasten vrij. Elk jaar hebben we daardoor zogenaamde 'vrijval' in de afschrijving. Dit is in feite de ruimte voor nieuwe investeringen, uitgaande van een vast bedrag per jaar voor kapitaallasten. In deze Programmabegroting houden we de komende jaren rekening met nieuwe kapitaallasten.

Risicobeheer

Wij zijn als gemeente voor onze uitgaven afhankelijk van externe financiering. De gemeente leent alleen geld voor de uitvoering van gemeentelijke taken binnen de kaders van de Wet Fido en het treasury statuut. Er is sprake van totaal financiering; de gemeente trekt geen financiering aan voor specifieke projecten. Totaal financiering houdt in dat de gemeente alle uitgaven samen financiert. Deze wijze van financiering leidt tot eenvoud en efficiency. De gemeente gebruikt bij de financiering geen ingewikkelde financiële producten, zoals derivaten.

In de Wet Fido zijn kaders opgenomen ter beperking van het renterisico op de netto vlottende schuld (kasgeldlimiet) en het renterisico op de vaste schuld (renterisiconorm).

Kasgeldlimiet

Om het risico van kortlopende financiering te beperken is in de Wet Fido de kasgeldlimiet vastgesteld. De kasgeldlimiet is een vastgesteld percentage berekend over de lastenkant van de begroting. De kasgeldlimiet bedraagt 8,5 % van het begrotingstotaal. We sluiten een langlopende lening af zodra de hoogte van de kortlopende geldleningen de kasgeldlimiet drie opeenvolgende kwartalen overschrijdt. Wij benutten de kasgeldlimiet, afhankelijk van de rentestand, zo maximaal mogelijk.

Kasgeldlimiet (x 1.000)	2025
Begrotingstotaal per 1 januari	139.816
Vastgesteld percentage	8,5%

Kasgeldlimiet	11.884
Verwacht gemiddelde op te nemen kortlopende leningen	8.500
Ruimte (+)	3.384

Op grond van de Wet Fido is voor gemeenten de zogenaamde renterisiconorm ingesteld. Doel hiervan is dat gemeenten hun leningenportefeuille zodanig spreiden, dat de renterisico's gelijkmatig over de jaren worden gespreid ingeval van herfinanciering en renteherziening van geldleningen. De renterisiconorm geeft een aanwijzing voor de gevoeligheid van de gemeente voor veranderingen in de rente.

De renterisiconorm is gesteld op 20% van het begrotingstotaal per 1 januari. Daar wordt het berekende renterisico op de vaste schuld tegen af gezet. Het renterisico op de vaste schuld mag de renterisiconorm niet overtreffen. Navolgend schema laat de berekening over 2025 zien.

Renterisiconorm (x 1.000)	2025
Renterisiconorm	
Lasten begroting	139.816
Percentage risiconorm	20%
Totaal renterisiconorm	27.963
Aflossingen en renteherzieningen	
Reguliere aflossingen geldleningen	15.779
Geldleningen met renteherziening	0
<i>Totaal aflossingen en renteherzieningen</i>	15.779
Ruimte (+)	12.184

Op basis van de voorliggende begroting en het investeringsprogramma, met daarin ook opgenomen de restantkredieten uit voorgaande jaren, is de doorkijk voor de renterisiconorm voor de komende jaren als volgt:

Doorkijk renterisiconorm	2025	2026	2027	2028
Leningenportefeuille, ultimo jaar	118.958	128.179	137.150	146.671
Begrotingstotaal	139.816	141.641	141.295	142.795
Norm wet FIDO 20%	27.963	28.328	28.259	28.559
Aflossingen berekend	15.779	-	-	-
Aflossingen globaal benaderd		16.000	16.000	19.000
Ruimte binnen wet FIDO	12.184	12.328	12.259	9.559

Hierbij zijn de aflossingen in de jaren 2026 t/m 2028 globaal naar rato benaderd.

Op basis hiervan is de verwachting dat we de komende jaren ruim onder de norm blijven. Dit komt onder meer door:

- het verlengen van de aflossingstermijn voor nieuwe leningen op basis van 20 jaar
- Een hoger begrotingssaldo door het beter separaat ramen van baten en lasten op diverse plekken in de begroting (in plaats van alleen het saldo).

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn partijen waar de gemeente een bestuurlijke relatie mee heeft en waarin we een financieel belang hebben. We hebben een zetel in het bestuur (vertegenwoordiging) of we hebben vanwege eigendom van aandelen stemrecht in de aandeelhoudersvergadering. Met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die in geval van een faillissement achterblijven.

Beleid

Het BBV schrijft voor om van de verbonden partijen een samenvattend overzicht te geven en onderscheid te maken in gemeenschappelijke regelingen, stichtingen/verenigingen en coöperaties/vennootschappen. Conform onze financiële verordening (verordening op grond van artikel 212 gemeentewet), lichten we de verbonden partijen op hoofdlijnen toe in deze paragraaf. Het gaat hierbij om partijen met aanmerkelijk financieel belang (dit zijn partijen waar we minimaal € 50.000 per jaar aan bijdragen). Per verbonden partij zijn de doelstellingen, activiteiten, ontwikkelingen en risico's benoemd. De paragraaf sluit af met het financieel overzicht.

De wijze waarop de verbonden partijen bijdragen aan het realiseren van onze maatschappelijke opgaven is in de programma's van deze begroting inzichtelijk gemaakt.

Erfgoed Centrum Achterhoek Liemers (Doetinchem)			
Relatie met de programma's	1. De gemeente waar het goed wonen is.		
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van alle wettelijke archieftaken voor de acht gemeenten in de Achterhoek. • Uitvoeren van de zogenaemde "Staring-taken" (diensten op het gebied van behoud van en onderzoek naar streekcultuur en -historie). Voor 15 gemeenten in Achterhoek en Liemers. 		
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Het beheren, toegankelijk maken en beschikbaar stellen van archiefbewaarplaatsen van de deelnemende overheidslichamen conform de Archiefwet. • Het toezicht door de streekarchivaris op het beheer van de niet naar de centrale archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden van de (8) gemeenten in de Achterhoek. • Het in stand houden en bevorderen van het cultureel erfgoed in het gebied van de Achterhoek en de Liemers in de ruimste zin van het woord. 		
Deelnemende partijen	<table border="0"> <tr> <td> <ul style="list-style-type: none"> • Aalten • Berkelland • Bronckhorst • Doetinchem </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> • Montferland • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Winterswijk </td> </tr> </table>	<ul style="list-style-type: none"> • Aalten • Berkelland • Bronckhorst • Doetinchem 	<ul style="list-style-type: none"> • Montferland • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Winterswijk
<ul style="list-style-type: none"> • Aalten • Berkelland • Bronckhorst • Doetinchem 	<ul style="list-style-type: none"> • Montferland • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Winterswijk 		
Bestuurlijk belang	Wethouder Janine Kock neemt namens Oude IJsselstreek zitting in het Algemeen Bestuur.		
Ontwikkelingen	Het ECAL richt zich vooral op het in goede, geordende en toegankelijke staat brengen en houden van archieven zowel fysiek als digitaal. Hierbij hoort ook het digitaliseren van de archieven en collecties. Het ECAL heeft voor de periode van 2025-2028 de bijdrage verhoogd in verband met hogere structurele kosten. Het ECAL bekijkt de komende periode de opties om op structurele kosten te bezuinigen van onder andere huisvesting.		

Risico's en getroffen beheersmaatregelen	Geen.
--	-------

GGD Noord- en Oost Gelderland (Wamsveld)			
Relatie met de programma's	2. Een leefbare gemeente		
Doelstelling	De Gemeentelijke Gezondheids Dienst Noord- en Oost-Gelderland (GGD NOG) is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten. Vanuit het missiestatement 'een gezond houvast' bewaakt, beschermt en bevordert de GGD NOG de gezondheid van inwoners in de regio Noord- en Oost-Gelderland.		
Activiteiten	<p>Met de werkzaamheden geeft de GGD NOG invulling aan de verantwoordelijkheid van gemeenten voor de publieke gezondheid van inwoners. Daarnaast voert de GGD NOG ook een aantal wettelijke taken van de Wet publieke gezondheid (Wpg) uit.</p> <p>De basistaken van de GGD NOG zijn onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jeugdgezondheid (4-18 jaar) • Infectieziektebestrijding • Vaccinaties • Medische milieukunde • Technische hygiënezorg • Maatschappelijke zorg • Beleidsadvisering • Epidemiologie • Gezondheidsbevordering • Bevolkingsonderzoeken • Forensische zorg <p>Bovenstaande basisdienstverlening is voor alle gemeenten gelijk op basis van een financiële bijdrage per inwoner. De GGD NOG voert daarnaast ook nog aanvullende dienstverlening tegen betaling uit. Dat gaat om de volgende drie taken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wettelijke gemeentelijke taken: gemeenten hebben de keuze om deze taken in opdracht door de GGD NOG uit te laten voeren. • Autonome gemeentelijke taken: gemeenten hebben de keuze om deze taken in opdracht door de GGD NOG uit te laten voeren. • Externe taken: de GGD NOG voert deze uit in opdracht van externen (bijvoorbeeld politie). <p>Sinds 2023 heeft de GGD NOG een Producten- en Diensten Catalogus (PDC) voor het aanbieden van concrete, actuele, toegankelijke en praktische informatie over de GGD-dienstverlening.</p>		
Deelnemende partijen	<ul style="list-style-type: none"> • Aalten • Apeldoorn • Berkelland • Bronckhorst • Brummen • Doetinchem • Elburg • Epe 	<ul style="list-style-type: none"> • Ermelo • Harderwijk • Hattem • Heerde • Lochem • Montferland • Nunspeet • Oldebroek 	<ul style="list-style-type: none"> • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Putten • Voorst • Winterswijk • Zutphen
Bestuurlijk belang	Wethouder Marco Bennink is lid van het Algemeen Bestuur en de Auditcommissie.		
Ontwikkelingen	<p>Het Algemeen Bestuur heeft een Bestuursagenda voor de periode 2023 - 2027 vastgesteld. Hierin staan de belangrijkste uitgangspunten en prioriteiten voor de GGD in de jaren 2023-2027.</p> <p>In de Bestuursagenda 2023-2027 staan vier prioriteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vergroten van gelijke kansen op gezondheid voor iedereen; • Mentale gezondheid; • Gezonde leefstijl; • Gezonde fysieke en sociale leefomgeving; 		

	<p>Meer informatie is te vinden in de <i>Bestuursagenda 2023-2027</i>.</p> <p>De GGD NOG werkt de prioriteiten uit de Bestuursagenda jaarlijks verder uit in een Programmabegroting. De Programmabegroting bestaat uit vijf onderdelen: Jeugdgezondheid, Algemene Gezondheidszorg, Kennis en Expertise, Organisatieprojecten en Overhead.</p>
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	<p>Het Algemeen Bestuur heeft de onderstaande risico's als belangrijkste risico's voor het risicomanagement vastgesteld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inhoudelijke risico's en risico's in de opbrengsten; • Risico's door personele omstandigheden; • Risico's in de bedrijfsvoering; <p>Bovenstaande risico's zijn gekwantificeerd om het weerstandsvermogen te bepalen. Het weerstandsvermogen was in 2023 gedaald naar 70%. Met het vaststellen van het positieve saldo van de Jaarrekening 2023 is €19.000,- toegevoegd aan de algemene reserve. De weerstandscapaciteit is daarmee weer gestegen naar 100%.</p> <p>Daarbij is het aan te houden weerstandsvermogen in de concept Programmabegroting 2025 wel teruggebracht naar €1.150.000,-. In de Programmabegroting 2024 was het aan te houden weerstandsvermogen nog €1.626.000,-. De verlaging komt door de toevoeging van jaarlijks €100.000,- aan de post onvoorzien in de exploitatie vanuit nieuw beleid in de Programmabegroting 2024.</p>

Omgevingsdienst Achterhoek (Hengelo Gld.)			
Relatie met de programma's	4. De dienstverlenende gemeente		
Doelstelling	Het uitvoeren van omgevingsrecht conform de landelijke kwaliteitscriteria.		
Activiteiten	Vergunningverlening en handhaving op het gebied van milieuwetgeving en aanverwante specialismen.		
Deelnemende partijen	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeente Aalten • Gemeente Berkelland • Gemeente Bronkhorst • Gemeente Doetinchem 	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeente Lochem • Gemeente Montferland • Gemeente Oost Gelre • Gemeente Oude IJsselstreek 	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeente Winterswijk • Gemeente Zutphen • Provincie Gelderland
Bestuurlijk belang	Wethouder Ben Hiddinga neemt namens de gemeente deel aan het Dagelijks Bestuur.		
Ontwikkelingen	<p>De ODA voert in de Achterhoek voor gemeenten en provincie WABO-taken uit, zoals vergunningverlening, toezicht en handhaving en advies, met name gericht op milieu.</p> <p>Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Samen met de partners hebben we ons zo goed mogelijk voorbereid op de Omgevingswet. Door de uitgebreide samenwerking en voorbereiding met de partners zijn de eerste beelden in 2024 niet verontrustend.</p> <p>De ODA gestart met een nieuwe risico-analyse die gebaseerd is op de Omgevingswet. In de loop van 2024 worden de effecten hiervan bekend voor de begroting 2025 en verder.</p> <p>Het interbestuurlijk programma versterking VTH stelsel (IBP), naar aanleiding van het rapport van de commissie Van Aartsen 'Om de leefomgeving' loopt door tot september 2024 waarbij de doelen eind 2025 gerealiseerd moeten zijn. In 6 pijlers wordt gewerkt aan verbeterplannen. Pijler 1 gaat onder andere over robuustheid. Hiervoor heeft het Algemeen bestuur voor 1 april 2024 Plan van Aanpak ingediend bij de staatssecretaris. De ODA is na het rapport van Van Aartsen gestart met de nodige verbeteracties. Het Plan van Aanpak kunnen we deels uitvoeren en deels wachten we de reactie van de staatssecretaris hierop af. Ondanks de criteria lijkt er een achterliggende agenda te zijn om tot minder Omgevingsdiensten te komen.</p> <p>Door de krapte op de arbeidsmarkt kan niet alles opgelost worden door meer personeel in te zetten. Daarom blijft de ODA zoeken naar innovatieve en flexibele manieren om de taken goed uit te voeren. Hierbij is de risicobenadering een belangrijk uitgangspunt. Daarvoor wordt steeds meer uitgegaan van data-analyse waardoor er meer zicht is op risico's. Ook het gebruik van innovatieve technieken helpt om efficiënt te werken, bijvoorbeeld met de inzet van een drone.</p>		
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	<p>De Omgevingsdienst Achterhoek is een uitvoeringsorganisatie die - met de Gelderse Maat als uitgangspunt - conform wet- en regelgeving uitvoering geeft aan vergunningverlening, toezicht en handhaving (de zgn. VTH-taken). Formeel blijven de deelnemende organisaties hiervoor verantwoordelijk. Voor zover er sprake is van zelfstandige beleidsvoornemens hebben die hoofdzakelijk betrekking op het niveau van bedrijfsvoering.</p> <p>De gevolgen van het IBP zijn nog niet duidelijk maar kan grote gevolgen hebben voor het voortbestaan van de ODA zal zelfstandige organisatie.</p>		

Relatie met de programma's	<ol style="list-style-type: none"> 1. De gemeente waar het goed wonen is 2. Een leefbare gemeente 3. De werkende gemeente 4. De dienstverlenende gemeente 		
Doelstelling	De Regio Achterhoek wil met haar partners bereiken dat de Achterhoek in 2030 een sterke bloeiende en innovatie economie heeft, uitgaande van eigen kracht met een aantrekkelijke arbeidsmarkt. Met een duurzaam werk-, leer-, woon- en leefklimaat. Met gezonde inwoners en oog voor de brede welvaart. Belangrijke opgaven daarin zijn: zorgen voor voldoende arbeidskrachten, verhogen van de arbeidsproductiviteit, betaalbaar en betrouwbaar vervoer, een energie neutrale en circulaire Achterhoek, een passende woningvoorraad, een hogere score op leefbaarheid en een toename van de regionale volksgezondheid.		
Activiteiten	<p>De Regio Achterhoek samenwerking richt zich op een regionaal ruimtelijk-economische agenda, de Visie 2030 is daarvoor het kompas. Het is een samenwerking tussen overheden, ondernemers en maatschappelijke organisaties, dit vindt plaats onder de naam 8RHK Ambassadeurs. Onder de 8HRK Ambassadeurs vallen de entiteiten Achterhoek Raad, Achterhoek Board en Achterhoek Thematafels. De Achterhoek Raad heeft de Visie 2030 vastgesteld. Op basis van deze visie stelt de Achterhoek Board samen met de Achterhoek Thematafels de nodige inhoudelijke activiteiten vast, die worden beschreven in jaarlijkse plannen. De Achterhoek Raad ziet toe op de voortgang. De uitvoering van deze inhoudelijke activiteiten gebeurt aan de volgende zes Thematafels:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Smart werken en Innovatie • Onderwijs en Arbeidsmarkt • Wonen en Vastgoed • Mobiliteit en Bereikbaarheid • Circulaire energie en Energietransitie • De Gezondste Regio <p>De Regio Achterhoek is de juridische entiteit van deze structuur en voert de volgende taken uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voert de regie op de algehele samenwerking (via een Dagelijks en Algemeen Bestuur) • Faciliteert het opstellen en uitvoeren van de Achterhoek Visie 2030, de jaarplannen en bijbehorende investeringsagenda • Adviseert Board en Raad over de lobby en subsidies en levert hiervoor ook de capaciteit 		
Deelnemende partijen	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <ul style="list-style-type: none"> • Aalten • Berkelland • Bronckhorst • Doetinchem </td> <td style="vertical-align: top;"> <ul style="list-style-type: none"> • Montferland • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Winterswijk </td> </tr> </table>	<ul style="list-style-type: none"> • Aalten • Berkelland • Bronckhorst • Doetinchem 	<ul style="list-style-type: none"> • Montferland • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Winterswijk
<ul style="list-style-type: none"> • Aalten • Berkelland • Bronckhorst • Doetinchem 	<ul style="list-style-type: none"> • Montferland • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Winterswijk 		
Bestuurlijk belang	Burgemeester Mirjam Maasdam heeft zitting in het Algemeen Bestuur. Daarnaast zijn we bestuurlijk vertegenwoordigd aan alle zes Thematafels.		
Ontwikkelingen	<p>De provincie Gelderland heeft in het kader van haar herijkingsoperatie aangekondigd de (inwoner)bijdrage aan de Regio Achterhoek per 2025 stop te zetten. Dit heeft een fors effect op de begroting. Tegelijkertijd wil de Regio Achterhoek in 2025 haar personeelsbestand uitbreiden, met name op het gebied van lobby. Dankzij de toetreding van Montferland wordt een deel van deze negatieve effecten opgevangen. De rest wordt tot en met 2028 opgevangen binnen bestaande middelen en mogelijkheden. Vanaf 2029 zal naar alle waarschijnlijkheid pas gekeken worden naar verhoging van de inwonerbijdrage en of snijden in het personeelsbestand.</p> <p>In 2024 is een nieuwe Regio Deal van 25 miljoen met het Rijk gesloten. In de Deal zijn de opgaven, doelen, aanpak en resultaten beschreven die de basis zijn voor nieuw te starten projecten. Veel projecten worden eind 2024 en begin 2025 voorbereid door de Thematafels. Een belangrijk deel zal in 2025 starten. De looptijd van de nieuwe Regio Deal is tot en met 2028. De gemeente heeft via een letter of support de intentie tot cofinanciering afgegeven.</p>		
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	Geen		

Stadsbank Oost Nederland (Enschede)	
Relatie met de programma's	2. Een leefbare gemeente (sociaal domein)
Doelstelling	<p>Op zowel maatschappelijk als zakelijk verantwoorde wijze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • voorzien in de behoefte aan sociaal geldelijk krediet; • regelen van schulden van personen in financiële moeilijkheden conform de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening; • voorzien in budgetbeheer;

Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • kredietverlening • budgetbeheer • bewindvoering • schuldhulpverlening • verzorgen van aanvragen wet schuldsanering natuurlijke personen 		
Deelnemende partijen	<ul style="list-style-type: none"> • Almelo • Berkelland • Borne • Bronckhorst • Dinkelland • Enschede • Haaksbergen 	<ul style="list-style-type: none"> • Hellendoorn • Hengelo (O) • Hof van Twente • Lochem • Losser • Montferland • Oldenzaal 	<ul style="list-style-type: none"> • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Rijssen-Holten • Tubbergen • Twenterand • Wierden • Winterswijk
Bestuurlijk belang	Wethouder John Haverdil is vanuit het college lid van het Algemeen Bestuur.		
Ontwikkelingen	<p>De Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening is ingegaan per 1 juli 2012. In algemene zin zien we een verslechterende financiële positie voor een deel van onze inwoners. Er wordt steeds vaker gebruik gemaakt van financiële ondersteuning om (dreigende) schulden op te lossen.</p> <p>Sinds 2018 voeren we de intake voor de dienstverlening van de Stadsbank uit in eigen beheer. De Stadsbank is actief met de gemeenten in gesprek om de dienstverlening beter in te richten en aan te sluiten bij de behoeften van de gemeenten. Vanaf 1 januari 2023 is er gestart met de Klantreis. Meer persoonlijke aandacht zodat onze inwoners sneller en beter geholpen worden en de kans op recidive te voorkomen. Dit vraagt doorlopend afstemming met de Stadsbank zodat de dienstverlening aan onze inwoners verbeterd wordt.</p> <p>In 2023 is de budgetcoach in dienst van de gemeente gestart. Zij coacht inwoners die een beheerrekening hebben richting zelfredzaamheid. Een nauwe samenwerking met de Stadsbank is hier van groot belang. In 2024 is ingezet op samenwerking en betere dienstverlening voor onze inwoners, voor 2025 verwachten wij hier een verdere doorontwikkeling in.</p>		
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	De in gang gezette registratie en verantwoording van de geldstroom vormt een vast onderdeel van bestuurlijke rapportages vanuit het sociaal domein.		

Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland (Zutphen)	
Relatie met de programma's	4. De dienstverlenende gemeente
Doelstelling	Het gemeenschappelijk en op regionaal niveau uitvoeren van veiligheidsbeleid, specifiek gericht op brandweertaken, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en multidisciplinaire samenwerking, zowel preventief als repressief. Daarnaast draagt de VNOG bij aan de behartiging van deze belangen en zorgt zij voor afstemming met de taken van de gemeenten in het kader van bevolkingszorg.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • inventariseren van risico's van branden, rampen en crises; • adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen als ook in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald; • adviseren van het college van burgemeester en wethouders over: <ul style="list-style-type: none"> ○ het voorkomen, beperken en bestrijden van brand; ○ het beperken van brandgevaar; ○ het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt; ○ het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand; ○ voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing; ○ instellen en in stand houden van een brandweer; ○ instellen en in stand houden van een GHOR; ○ voorzien in de meldkamerfunctie; ○ aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel;

	<ul style="list-style-type: none"> ○ inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de eerder genoemde taken. 		
Deelnemende partijen	<ul style="list-style-type: none"> • Aalten • Apeldoorn • Berkelland • Bronckhorst • Brummen • Doetinchem • Elburg • Epe 	<ul style="list-style-type: none"> • Ermelo • Harderwijk • Hattem • Heerde • Lochem • Montferland • Nunspeet • Oldebroek 	<ul style="list-style-type: none"> • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Putten • Voorst • Winterswijk • Zutphen
Bestuurlijk belang	Burgemeester Mirjam Maasdam vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur. Gemeentesecretaris Ron Frerix vertegenwoordigt de gemeente in het Cluster Secretarissen Overleg.		
Ontwikkelingen			
Risico's en getroffen beheersmaatregelen			

Stichting Achterhoek Toerisme (Borculo)			
Relatie met de programma's	3. De werkende gemeente		
Doelstelling	Gemeenten en bedrijfsleven willen de vrijetijdsector duurzaam en evenwichtig doorontwikkelen in omvang, kwaliteit en veelzijdigheid tot een grotere economische drager in de Achterhoek. STAT verzorgt de toeristische marketing van de Achterhoek om zo meer bezoekers te genereren die langer in de Achterhoek willen verblijven, meer willen besteden en een herhalingsbezoek plannen. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan de Achterhoekse economie en maatschappelijk opgaven, zoals instandhouding van voorzieningen, werkgelegenheid en het binden van jongeren aan de Achterhoek.		
Activiteiten	Ondersteuning voor de leden voor allerlei toeristische activiteiten op het gebied van regionale marketing en promotie. Bevordering van gastheerschap, een goede infrastructuur qua routes, werken aan onderscheidend profiel, vitaliteit en kwaliteitsverbetering en verdere professionalisering van het aanbod. Daarnaast overkoepelend orgaan, regionale monitoring en sparring partner voor de gemeenten in de Achterhoek op het gebied van toerisme en recreatie.		
Deelnemende partijen	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <ul style="list-style-type: none"> • Aalten • Berkelland • Bronckhorst • Doesburg • Doetinchem • Lochem </td> <td style="vertical-align: top;"> <ul style="list-style-type: none"> • Montferland • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Winterswijk • Zutphen </td> </tr> </table>	<ul style="list-style-type: none"> • Aalten • Berkelland • Bronckhorst • Doesburg • Doetinchem • Lochem 	<ul style="list-style-type: none"> • Montferland • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Winterswijk • Zutphen
<ul style="list-style-type: none"> • Aalten • Berkelland • Bronckhorst • Doesburg • Doetinchem • Lochem 	<ul style="list-style-type: none"> • Montferland • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Winterswijk • Zutphen 		
Bestuurlijk belang	De Achterhoekse gemeenten, met Doesburg, Lochem en Zutphen nemen deel in het bestuur. Door formeel een besluit te nemen tot deelneming in de stichting werd een correcte juridische procedure gevolgd, waardoor gemeentelijke vertegenwoordigers niet meer op persoonlijke titel deelnemen.		

Ontwikkelingen	In de visie van STAT over de huidige periode staat vermeld dat STAT zich primair bezighoudt met doorontwikkeling van regiomarketing, versterking van de route infrastructuur, het opzetten kennisontwikkelingstraject en grip op Gastheerschap en informatievoorziening in de regio. Er is in onze regio nog steeds voldoende ruimte voor groei, maar het zorgt ook dat we moeten nadenken hoe we die groei zo tot stand kunnen brengen dat ook onze inwoners de voordelen van het toerisme blijven inzien. Achterhoek Toerisme speelt daar een verbindende, faciliterende en stimulerende rol in.
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	Met STAT worden meerjarige contracten afgesloten. De stichting is afhankelijk van de bijdrage van gemeenten voor de uitvoering van hun activiteiten. Mochten deze inkomsten teruglopen, door bijv. een steeds meer terugtrekkende overheid die meer aan de markt overlaat, dan loopt de stichting het risico om haar taken voor de gemeenten niet meer te kunnen uitvoeren. Ook spelen de politieke agenda's van de verschillende gemeenten hierbij een rol. STAT moet van toegevoegde waarde blijven voor alle gemeenten. De gemeente OIJ huurt bij STAT een regio coördinator in die ingezet wordt voor toeristische productontwikkeling en lokale promotie en marketing. De regio coördinator ondersteunt daarbij tevens STROIJ, de toeristische organisatie in Oude IJsselstreek. Mocht STAT dit niet meer kunnen doen, dan heeft dit gevolgen voor deze inhuurstructuur en voor de toeristische organisatie in Oude IJsselstreek.

AGEM

AGEM	
Relatie met de programma's	1. De gemeente waar het goed wonen is
Doelstelling	De Agem is opgericht door de acht Achterhoekse gemeenten om de energietransitie te versnellen en de Achterhoek energieneutraal te maken. Hiervoor zijn verschillende activiteiten ontwikkeld (zie hieronder). Agem is bezig met een doorontwikkeling.
Activiteiten	De Agem bestaat uit verschillende entiteiten, de belangrijkste zijn: <ul style="list-style-type: none"> Energieloket Achterhoek: alles m.b.t. energiebesparing voor inwoners, van inzicht en advies over energiebesparing, tot informatie over financieringsmogelijkheden. AGE (Agem gemeentelijke Energie) : inkoop gemeentelijke energie, waarbij (duurzame) zelflevering een van de doelen is. Coöperatie streekenergie; realiseren van lokale Achterhoekse energieproducten, en leverancier van energie via de partner EnergieVanOns Agem Energie Experts; Agem Ontwikkeling (project- en adviesbureau) . Adviseert o.a. op alle onderdelen van Agem, maar ook aan gemeenten en externe partijen.
Deelnemende partijen	Afhankelijk van het onderdeel van Agem, maar in ieder geval <ul style="list-style-type: none"> Achterhoekse gemeenten (Winterswijk heeft een aparte positie) Gemeente Doesburg (aparte positie) Lokale energiecoöperaties
Bestuurlijk belang	De acht Achterhoekse gemeenten hebben in 2013 de Agem opgericht. De Agem is doorontwikkeld en er is nu een gemeentelijk deel (Energieloket, Anders Omgaan met Energie, AGE) en een niet gemeentelijk deel (streekenergie, Agem Energie Experts; ontwikkeling en levering). De betrokken partijen zitten samen in een federatie "Anders omgaan met energie" . De gemeenten zijn de enige leden van de coöperatie Energieloket Achterhoek, de Stichting Vrijwilligers Anders Omgaan met Energie, en de enige aandeelhouders van de AGE. We zitten in het bestuur van deze onderdelen van de Agem.
Ontwikkelingen	De Agem is in ontwikkeling, de opsplitsing van het gemeentelijke en niet gemeentelijke deel is voltooid maar op onderdelen zal het nog doorontwikkelen. Zo is de federatie "Anders omgaan met energie" opgericht en schrijft aan een gedeelde visie. Daarnaast moet de stichting " Vrijwilligers Anders Omgaan met Energie" vormgegeven worden.
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	

Deelnemingen

BNG	
Activiteiten	De strategische doelstelling van de bank is het behoud van substantiële marktaandelen in Nederlandse publieke en semipublieke domein en het behalen van een redelijk dividend voor de aandeelhouders.
Deelnemende partijen	De Staat is houder van 50% procent van de aandelen, de andere 50% is verdeeld onder gemeenten, provincies en hoogheemraadschap.
Financieel	Wij bezitten 161.460 aandelen. We begroten voor 2025-2028 € 350.000.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, wethouder Marco Bennink vertegenwoordigt onze gemeente.
Risico's	Financieel risico bij eventuele liquidatie is het verlies van maximaal de nominale waarde van onze aandelen en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. De kans hierop schatten wij in op nihil.
Alliander N.V. (Arnhem)	
Primair doel	Netwerkbedrijf dat verantwoordelijk is voor een groot deel van de energieleidingen in Nederland.
Activiteiten	Kernactiviteit is het aansluiten van klanten op de energienetwerken en het distribueren van gas en elektriciteit.
Deelnemende partijen	Provincie Gelderland, Friesland, Noord Holland en de gemeente Amsterdam bezitten 75% van de aandelen. De overige 25% is verdeeld over diverse gemeenten.
Financieel	Wij bezitten 580.414 aandelen. We begroten voor 2025-2028 € 500.000.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, wethouder Marco Bennink vertegenwoordigt onze gemeente.
Risico's	Financieel risico bij eventuele liquidatie is het verlies van maximaal de nominale waarde van onze aandelen en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. De kans hierop schatten wij in op nihil.
Vitens (Utrecht)	

Primair doel	Drinkwaterbedrijf dat drinkwater levert aan 5,6 miljoen klanten.
Activiteiten	Verantwoordelijk voor een gezonde en duurzame samenleving met zorg voor de bescherming van natuur en milieu.
Deelnemende partijen	De aandeelhouders bestaan uit provincies en gemeenten.
Financieel	Wij bezitten 40.057 aandelen. We begroten voor 2025-2028 geen dividend.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, wethouder Marco Bennink vertegenwoordigt onze gemeente.
Risico's	Financieel risico bij eventuele liquidatie is het verlies van maximaal de nominale waarde van onze aandelen en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. De kans hierop schatten wij in op nihil.
STOER B.V.	
Primair doel	STOER B.V. is per 1 januari 2021 opgericht door de gemeente Oude IJsselstreek als het participatiebedrijf van de gemeente; een bijzonder bedrijf dat de werkgever is voor inwoners met een dienstverband Beschut werk of een Maatschappelijke baan
Activiteiten	STOER B.V. geeft namens de gemeente Oude IJsselstreek uitvoering aan het werkgeverschap en detacheert de inwoners met een dienstverband aan een passende werkgever
Deelnemende partijen	Gemeente is houder van 100% van de aandelen
Financieel	Gemeente is houder van 100% van de aandelen. De gemeente voert de financiële administratie voor STOER. De kosten die STOER maakt worden hierin separaat geadmistreerd en aan STOER doorbelast. Voor de werkzaamheden die STOER uitvoert ontvangt zij jaarlijks een vergoeding van de gemeente, gelijk aan de werkelijke kosten. Deze werkwijze leidt ertoe dat de totale baten en lasten van STOER tevens in de gemeentelijke begroting zijn opgenomen. Een verzoek tot het aanmerken van een fiscale eenheid voor de BTW tussen de gemeente en STOER is in behandeling bij de Belastingdienst. Het bij oprichting geplaatste kapitaal bedraagt € 10.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, burgemeester Mirjam Maasdam is vertegenwoordiger van de gemeente.
Risico's	Financieel risico bij eventuele liquidatie is het verlies van maximaal de nominale waarde van onze aandelen. De kans hierop schatten wij in op nihil.

Financieel overzicht

Verbonden partij (x 1.000)	Bijdrage 2025	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
		1-1-2025	31-12-2025	1-1-2025	31-12-2025
Regio Achterhoek	308	6.095	3.685	17.759	10.463
GGD Noord en Oost Gelderland	887	2.130	2.158	2.405	2.377
VNOG	2.453	17.925	15.667	45.516	66.530
ODA	957	300	300	1.046	1.046
Stadsbank ON	301	1.349	1.465	15.199	7.083

ErfgoedCentrum Achterhoek Liemers	214	106	108	600	439
Stichting Achterhoek Toerisme	73	0	0	1.954	1.488
Totaal	5.193				

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

De gemeentelijke heffingen (belastingen, leges en rechten) zijn, na de algemene uitkering uit het gemeentefonds, de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente. Deze heffingen zijn de enige inkomstenbronnen waarop de gemeenteraad invloed kan uitoefenen. Vooral voor de zuivere belastingen, dit zijn de heffingen waar geen direct aanwijsbare tegenprestatie van de overheid tegenover staat, is er geen maximum bedrag of opbrengst aangegeven. Voor leges en andere betalingen voor overheidsdiensten is bepaald dat geen winst mag worden gemaakt. De opbrengst van de heffing mag in totaliteit niet hoger zijn dan de kosten die de gemeente moet maken om de diensten te verlenen. De opbrengsten van de gemeentelijke heffingen zijn geraamd onder de verschillende producten. Een overzicht van de inkomstenbronnen van de gemeente is in bijlage E terug te vinden.

Beleid

Het (meerjaren)beleid voor de lokale belastingen is opgenomen in de door de gemeenteraad vastgestelde verordeningen. Om een beter overzicht te krijgen in de actuele verordeningen stellen we jaarlijks een nieuwe verordening vast voor iedere belasting cq heffing.

Uitgangspunten voor onze leges, heffingen en tarieven

Voor de leges, heffingen en tarieven hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Voor 2025 stijgt de opbrengst OZB met 5%;
- De rioolheffing is maximaal 100% kostendekkend. Voor 2025 hanteren wij een stijging van 1,2%, oftewel € 3,- per huishouden;
- De hoogte van de afvalstoffenheffing is afhankelijk van het tarief voor één of meerpersoonshuishoudens en het aantal ledigingen per jaar;
- Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten zijn maximaal 100% kostendekkend;
- De overige heffingen stijgen jaarlijks trendmatig met een indexering van 3%, met uitzondering van de reclamebelasting en lijkbezorgingsrechten;
- Leges en rechten zijn maximaal 100% kostendekkend.

Belasting / heffing	Omschrijving
Marktgeden	Heffen we voor innemen standplaatsen op warenmarkt Silvolde, Terborg, Ulft, Gendringen en Varsseveld.
Precariobelasting	Heffen we voor het verlenen van een standplaats op gemeentegrond
Lijkbezorgingsrechten	Heffen we voor gebruik algemene begraafplaatsen Varsseveld en Terborg. Eventuele overschotten of tekorten verrekenen we conform besluit met de reserve.
Leges	Dit zijn diverse gemeentelijke leges (bouwvergunning, uittreksels etc.)
Toeristenbelasting	Belastingheffing van personen die niet in de basisregistratie personen zijn opgenomen, maar die tegen betaling/vergoeding wel verblijf houden door overnachtingen in bijv. hotels, pensions, vakantieonderkomens, mobiele kampeermiddelen.
OZB niet - woningen	Heffen we van zowel eigenaren als gebruikers van niet-woningen.
Woonlasten	Dit zijn de onroerendezaakbelastingen zakelijk recht woningen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing tezamen. De opbrengsten OZB-woningen zijn conform uitgangspunt woonlasten dit jaar gestegen. Voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing hanteren we een kostendekkend tarief.
Reinigingsrechten	Reinigingsrecht voor bedrijven en instellingen die geringe (passend in de normale containers) hoeveelheden afval aanbieden. Deze bedrijven hebben de gemeente verzocht dit afval tijdens normale inzamelingsactiviteiten mee te willen nemen.
Reclamebelasting	Belasting voor openbare aankondigingen in het centrum van Varsseveld, Terborg en Ulft en het bedrijventerrein Akkermansweide in Terborg, Bedrijventerreinen in Varsseveld en bedrijfsterrein de Rieze in Ulft. Wij innen deze belasting in feite als tussenpersoon. De inkomsten verrekenen we met door de gemeente gemaakte kosten. Het restant betalen we rechtstreeks door aan initiatiefnemers. Per saldo is dit dus budgetair neutraal.

Tarieven diverse heffingen	2023	2024	2025
----------------------------	------	------	------

Onroerende-zaakbelastingen			
Eigenaren van woningen, in % van de waarde	0,11952%	0,11512%	*
Gebruikers van niet-woningen, in % van de waarde	0,14343%	0,13429%	*
Eigenaren van niet-woningen, in % van de waarde	0,17100%	0,17470%	*
Afvalstoffenheffing			
Meerpersoonshuishoudens met kleine grijze- of verzamelcontainer	240,00		
Meerpersoonshuishoudens met grote grijze- of verzamelcontainer	343,80		
Eénpersoonshuishoudens met kleine grijze- of verzamelcontainer	180,00		
Eénpersoonshuishoudens met grote grijze- of verzamelcontainer	283,80		
Extra grote grijze container	343,80		
Meerpersoonshuishoudens vast tarief		220,80	219,60
Eénpersoonshuishoudens vast tarief		170,40	189,60
Per lediging grote container rest afval		14,75	14,75
Per lediging kleine container rest afval		8,50	8,50
Per storting ondergrondse container		2,50	2,50
Reinigingsrechten			
Standaard containerset met kleine grijze container	196,00		
Standaard containerset met een grote grijze container	260,00		
Vast tarief		220,80	219,60
Per lediging grote container rest afval		14,75	14,75
Per lediging kleine container rest afval		8,50	8,50
Rioolheffing			
Per aansluiting	241,00	294,00	297,00
Toeristenbelasting			
Per overnachting	1,41	1,45	1,49

* de tarieven voor de OZB zijn nog niet bekend. De oorzaak hiervoor is dat we voor het belastingjaar 2025 nog niet beschikken over de juiste WOZ waarden. De berekening van de OZB tarieven vinden hierdoor pas in het 4e kwartaal plaats.

Woonlasten

Opbrengsten Woonlasten (x1.000)	2023 (werkelijk)	2024 (begroot na wijziging)	2025 (begroot)
Afvalstoffenheffing	3.901	4.295	4.388
Rioolheffing	4.149	4.992	5.043
OZB woningen	6.293	6.461	6.784
Totaal	14.343	15.748	16.215

Ten opzichte van 2024 stijgen de totale woonlasten met 3%, exclusief areaaluitbreiding.

Lokale lastendruk/ontwikkeling van de woonlasten

Om een indruk te hebben wat de “lokale lastendruk” is, berekenen we wat huishoudens aan belasting moeten betalen. Daarbij gaan we uit van de voor huishoudens gebruikelijke heffingen. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) stelt jaarlijks een atlas van de lokale lasten op. De tabel hieronder geeft de berekende belastingdruk voor Oude IJsselstreek in 2025. Het bedrag van de bruto woonlasten is opgebouwd uit de onroerendezaakbelasting, waarbij wordt uitgegaan van de gemiddelde woningwaarde (zowel landelijk als provinciaal als voor Oude IJsselstreek), de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Uitgangspunten voor vergelijking van de belastingdruk oud en nieuw:

- de waarde van een woning is gemiddeld € 323.000 (2023 € 313.000)
- één- en meerpersoonshuishoudens.

De gemiddelde belastingdruk voor een eigenaar/bewoner in 2024 en 2025 ziet er in Oude IJsselstreek dan als volgt uit:

Jaar	Soort huishouden	OZB	Afval	Riool	Totaal
2024*	Eenpersoonshuishouden met kleine grijze container	352	217,15	294	863,15
2024*	Meerpersoonshuishouden met kleine grijze container	352	267,55	294	913,55
2024*	Eenpersoonshuishouden met grote grijze container	352	251,52	294	897,52
2024*	Meerpersoonshuishouden met grote grijze container	352	301,92	294	947,92
2024**	Eenpersoonshuishouden met ondergrondse container	352	212,90	294	858,90
2024**	Meerpersoonshuishouden met ondergrondse container	352	263,30	294	909,30
2025*	Eenpersoonshuishouden met kleine grijze container	369	236,35	297	902,35
2025*	Meerpersoonshuishouden met kleine grijze container	369	266,35	297	932,35
2025*	Eenpersoonshuishouden met grote grijze container	369	269,35	297	935,35
2025*	Meerpersoonshuishouden met grote grijze container	369	299,35	297	965,35
2025**	Eenpersoonshuishouden met ondergrondse container	369	232,10	297	898,10
2025**	Meerpersoonshuishouden met ondergrondse container	369	262,10	297	928,10

Uitgangspunten zijn:

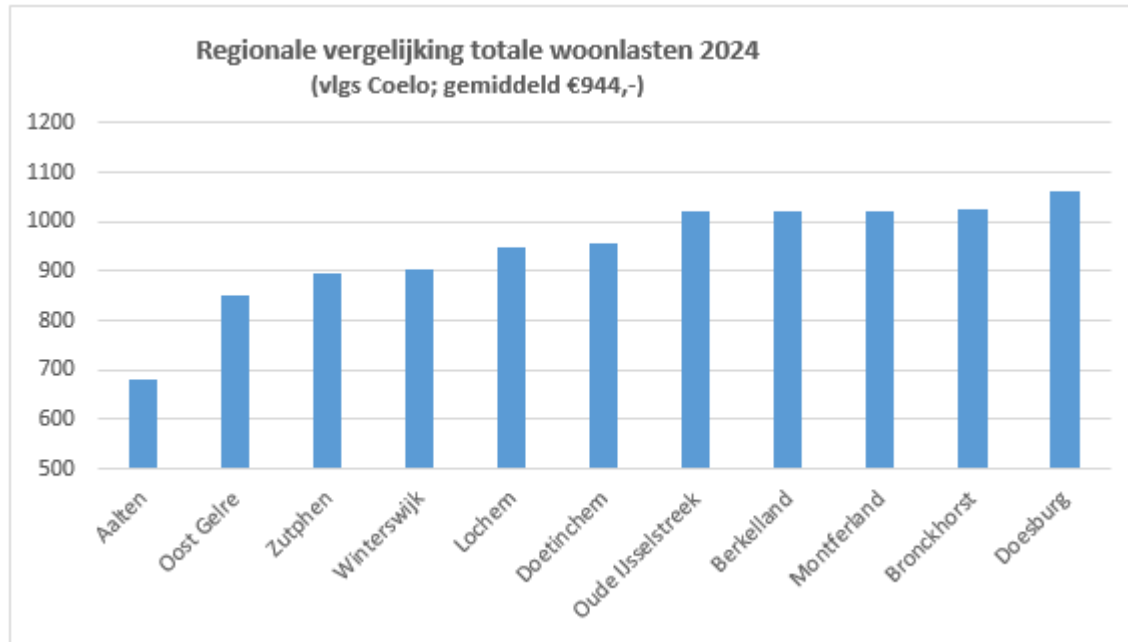
* 5,5 ledigingen per jaar voor de rest (grijze) container

** 17 inworpen afvalzak in de ondergrondse containerbak

De afvalstoffenheffing en de rioolheffing stijgen minimaal; de ozb stijgt ook ten opzichte van 2024, waarmee de totale lastendruk in 2025 gemiddeld stijgt met 3% conform uitgangspunt woonlasten. De afvalstoffenheffing stijgt in 2025 voor huishoudens minimaal. Er is gekozen om incidenteel de opgebouwde reserve voor € 300.000 in te zetten. Positieve resultaten uit het verleden hebben ervoor gezorgd, dat huishoudens minder afvalstoffenheffing voor 2025 betalen. De Afvalstoffenheffing zou echter nog sterker zijn gestegen, als het afval minder goed gescheiden wordt. Minder restafval heeft een positief effect op de afvalbegroting. Binnen de riolering zijn de effecten van het vorig jaar vastgestelde WRP meegenomen.

Regionaal vergelijk Coelo 2024

Uitgaande van gemiddelde waarden van woningen en van een meerpersoonshuishouden liggen de gemiddelde woonlasten in 2024 lagen landelijk op € 994 en regionaal (Achterhoek) op € 944. De lasten in Oude IJsselstreek waren gemiddeld € 1.021. Gemiddeld genomen is de lastendruk in 2024 in de Achterhoek met 5,5% gestegen t.o.v. 2023

Opbrengsten

Opbrengsten belastingen/heffingen (x 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Algemene dekkingsmiddelen			
Woonlasten (OZB eigenaren woningen + afvalstoffenheffing + rioolrechten)	14.343	15.648	16.215
Precariobelasting	8	7	8
Toeristenbelasting	226	165	210
Tariefsgebonden heffingen			
Leges	1.474	1.293	1.371
Lijkbezorgingrechten	115	125	125
Marktgeden	20	20	20
OZB niet-woningen	2.734	2.791	2.932
Reinigingsrechten	38	35	35
Rioolrecht bedrijven	220	262	275
Reclamebelasting	155	150	150
Totaal opbrengsten	19.333	20.496	21.341

Lasten- en batenoverzicht van de kostendeekkende tarieven

Hieronder hebben we inzichtelijk gemaakt, hoe bij de berekening van de tarieven wordt bewerkstelligd, dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. Dit hebben we gedaan voor de tarieven van belastingen die ten hoogste kostendekkend mogen zijn.

Afstoffenheffing + reinigingsrecht		
Kosten Afval	4.331	
Opbrengsten afval excl. heffingen		851
Heffing bij bedrijven (Reinigingsrecht)		35
Netto kosten Afval	3.445	
Overhead + salaris	468	
BTW	425	
Rente	50	
Overige toerekening afval	943	
Totale kosten	4.388	
Opbrengst heffingen		4.388
Dekking		100%

Lijkbezorgingsrechten		
Kosten begraafplaatsen	58	
Opbrengsten begraafplaatsen		1
Netto kosten Begraafplaatsen	57	
Overhead + salaris	180	
Rente	1	
Onttrekking reserve		33
Overige toerekening begraafplaatsen	148	
Totale kosten	205	
Opbrengst heffingen		125
Dekking		61%

Rioolheffing		
Kosten Riolerig	3.328	
Opbrengsten Riolerig excl. heffingen		3
Heffing bij bedrijven		275
Netto kosten Riolerig	3.050	
Overhead + salaris	520	
BTW	475	
Rente	964	
Toevoeging voorziening	34	
Overige toerekening riolerig	1.993	
Totale kosten	5.043	
Opbrengst heffingen		5.043
Dekking		100%

Algemene dienstverlening		
Kosten algemene dienstverlening	430	
Overige opbrengsten		
Netto kosten algemene dienstverlening	430	
Overhead + salaris	480	
Overige toerekening algemene dienstverlening	480	
Totale kosten	910	
Opbrengst heffingen		861
Dekking		95%

Omgevingsvergunning bouwen		
Kosten omgevingsvergunning bouwen	30	
Overige opbrengsten		
Netto kosten Omgevingsvergunning bouwen	30	
Overhead + salaris	646	
Overige toerekening omgevingsvergunning	646	
Totale kosten	676	
Opbrengst heffingen		361
Dekking		53%

Markten		
Kosten markten	21	
Overige opbrengsten		
Netto kosten markten	21	
Overhead + salaris	23	
Overige toerekening markten	23	
Totale kosten	44	
Opbrengst heffingen		20
Dekking		45%

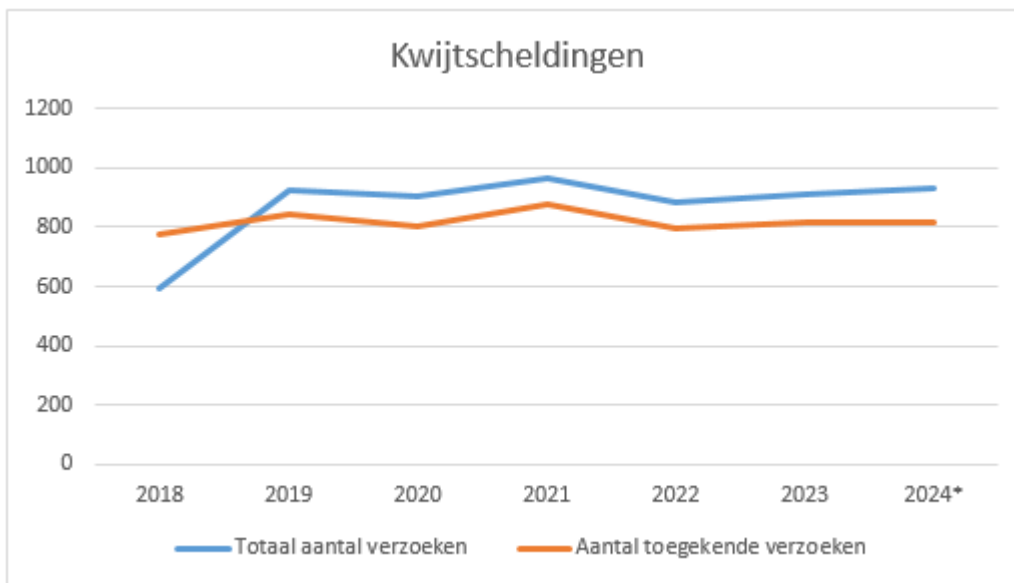
Kwijtschelding

Inwoners met een laag inkomen kunnen kwijtschelding krijgen voor de aanslag van de afvalstoffenheffing en rioolheffing. Bij de beoordeling van het verzoek vindt er een toets plaats naar inkomen en vermogen. De gemeente mag alleen kwijtschelding verlenen als het inkomen niet hoger ligt dan 100% van het bijstandsniveau.

Belastingjaar:	Totaal aantal verzoeken	Aantal toegekende verzoeken	Aantal afgewezen verzoeken	Aantal verzoeken in procenten	Afgeboekt t.g.v. toegekende kwijtschelding
2018	591	774	117	4,81%	320.149

2019	924	843	81	5,03%	322.095
2020	907	804	103	4,80%	302.318
2021	966	881	85	5,08%	352.757
2022	883	794	89	4,64%	352.414
2023	911	820	91	4,74%	383.318
2024*	934	818	116	4,86%	330.109

* De kwijtscheldingsgegevens voor 2024 zijn gebaseerd op basis van de gegevens zoals die op 1 juli 2024 bekend zijn.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf zijn conform de voorschriften in het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties met betrekking tot de kapitaalgoederen van de gemeente opgenomen.

De kapitaalgoederen zijn grofweg als volgt te rubriceren:

Infrastructuur:

- Wegen
- Civiel technische kunstwerken
- Kunstwerken
- Openbare verlichting
- Riolering
- Water

Voorzieningen:

- Openbaar groen
- Speelplaatsen
- Gebouwen

Het onderhoud van kapitaalgoederen legt beslag op een belangrijk deel van de middelen en komt in bijna alle programma's voor. De kapitaalgoederen zijn vaak van groot belang voor het realiseren van de programma's. In deze paragraaf geven we inzicht in het onderhoud en beheer, conform de financiële verordening (art. 212 Gemeentewet). Niet alleen vanuit het financiële belang, maar ook vanuit het belang van de inwoner.

Beleids- en beheerplannen

De beleidsplannen stellen we tenminste eens in de 10 jaar vast, conform de eisen van de provincie. Dit betreft de inrichting van de openbare ruimte en het beoogde onderhoudsniveau voor het openbaar groen, verlichting, straatmeubilair, sportfaciliteiten, water, wegen, riolering, kunstwerken. Eens in de vier jaar evalueren we de beheerplannen en zo nodig stellen we ze bij.

De volgende nota's zijn vastgesteld:

Beleidsstuk/ beheerplan	Planperiode	Inhoud/opmerking
Beleidsnotitie Integraal Beheer Openbare Ruimte	2024 - 2027	Deze beleidsnotitie is een strategisch kader waarin maatschappelijke opgaven en bestuurlijke doelstellingen zijn vertaald naar het beheer van de openbare ruimte, voor alle objecten/kapitaalgoederen. De verwachting is dat deze beleidsnotitie in Q4 2024 wordt vastgesteld.
Wegenbeleid	2019 - 2023	Het nieuwe Wegenbeleidsplan wordt (als een korte beleidsnotitie) een aanvulling op en een actualisatie van het huidige Wegenbeleidsplan.
Beleidsnotitie Openbare verlichting	2022 - 2026	Deze korte beleidsnotitie is een aanvulling op en actualisatie van het beleidsplan openbare verlichting 'Licht op maat 2012-2016. Deze is in de tweede helft van 2022 vastgesteld.
Openbare verlichting Vervangingsplan	2022 - 2026	Het vervangingsplan is een onderdeel van het beleidsplan voor de openbare verlichting. Het vervangingsplan is over 4 jaar verdeeld.
Gemeentelijk rioleringsplan	2024-2028	
Klimaatagenda	2022 - 2026	De Klimaatagenda is in juni 2022 vastgesteld.
Civieltechnische kunstwerken	2023-2027	

Visie Landschap, Natuur en Groene Kernen	2021-2031	
Bomenbeheerplan	2022 - 2032	
Speelruimtebeleid	2022 - 2032	
Bosbeheerplan	2022-2032	
Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP)	2025-2028	Herinspectie MJOP in 2025

Op basis van de vastgestelde plannen is per kapitaalgoed inzicht gegeven in het gemeentelijke beleid, de doelstellingen, de activiteiten die op stapel staan, de daarmee gemoeid zijnde financiële middelen en eventuele ontwikkelingen en risico's. Aan het einde van deze paragraaf bieden we integraal inzicht in de financiën die met het onderhoud van kapitaalgoederen gemoeid zijn.

Wegen

Beleid

Het gemeentelijke beleid is gericht op efficiënt en effectief onderhoud aan de wegen. De uitgangspunten zijn beschreven in het "beleidsplan wegen gemeente Oude IJsselstreek 2019-2023". Het beleidsplan geeft, op basis van het (door de raad) vastgestelde kwaliteitsniveau en het aanwezige areaal, aan wat gemiddeld per jaar nodig is om de kwaliteit van de wegen op peil te houden. In het beleidsplan staat aangegeven dat de wegen in de gemeente Oude IJsselstreek kwaliteitsniveau basis moeten hebben (volgens de richtlijnen van de CROW-systematiek). Één keer per twee jaar worden alle wegen in de gemeente Oude IJsselstreek geïnspecteerd op schades en beoordeeld op kwaliteit. Deze gegevens, samen met de vaste gegevens vanuit het beheerpakket, vormen de basis voor het uit te voeren onderhoud. Vanuit het beheerpakket kan een meerjarenplanning (3 jaar) voor het groot onderhoud aan de wegen worden opgesteld.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
Schoon, heel, veilig Niveau Basis (kwaliteitscijfer 5,5-6,5)	Planmatig onderhoud en groot onderhoud van wegen Rapportage kwaliteitsniveau van de wegen op basis van de wegininspectie	jaarlijks iedere 2 jaar	Bestaand beleid Bestaande budgetten
Subdoelstelling			
Efficiënt en effectief onderhoud aan wegen	Uitvoering van het beleidsplan Wegen 2019-2023 Opstellen en bijhouden meerjarenplanning voor groot onderhoud van wegen Up to date houden meerjarenplanning voor vervangingen (reconstructies van wegen)	jaarlijks jaarlijks jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie Bestaande formatie Bestaande formatie

Kwaliteit

In het huidige beleidsplan staat aangegeven dat de wegen in de gemeente Oude IJsselstreek kwaliteitsniveau Basis moeten hebben. Kwaliteitsniveau Basis is een voldoende (kwaliteitscijfer tussen 5,5 en 6,5).

Om te kunnen bepalen welk kwaliteitsniveau de wegen in onze gemeente hebben, vertaalt een onafhankelijk bureau structureel (per 2 jaar) de inspectiegegevens van de wegen naar een bijbehorend kwaliteitsniveau. De in 2024 uitgevoerde wegininspectie toont aan dat de kwaliteit van de wegen, ten opzichte van 2022 een lichte daling laat zien van kwaliteitsniveau basis naar kwaliteitsniveau laag. Dit is het huidige kwaliteitsniveau van alle (soorten) verharde wegen in onze gemeente. Oorzaak hiervan is het kwaliteitsniveau van de wegen met een asfaltverharding. Deze scoort nog steeds kwaliteitsniveau laag met zelfs een lichte daling ten opzichte van 2022. We gaan daarom de komende jaren, binnen het huidige onderhoudsbudget nog meer aandacht besteden aan de asfaltverhardingen en minder aan de elementenverhardingen.

Financiën

In het beleidsplan Wegen, dat de raad in maart 2019 heeft vastgesteld, staat een aantal uitgangspunten voor de financiële berekening beschreven, zoals:

- Omvang van het huidige areaal;
- Berekening alleen voor verharde wegen;
- In stand houden van de bestaande situatie (dezelfde materialen, dezelfde constructieopbouw, dezelfde wegbreedte, enz.);
- Alleen kosten voor groot onderhoud, geen kosten voor vervanging, geen kosten voor klein onderhoud, geen kosten voor verzorgend onderhoud zoals straatvegen of onkruidbeheersing;
- In stand houden van het huidige areaal op het gewenste kwaliteitsniveau.

Met de hierboven genoemde uitgangspunten, het beheerareaal en de kwaliteitsambitie Basis is in het beleidsplan een berekening gemaakt voor de jaarlijkse onderhoudskosten. Deze kosten worden in het jaar van uitvoering ten laste gebracht van de exploitatie.

De BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) staat niet toe dat de kosten voor vervangingen (reconstructies) worden meegeraamd in het onderhoudsbudget Wegen. Voor reconstructies van wegen en fietspaden is investeringsbudget vereist. Voor nieuwe meerjarenplanning voor de projecten 2024 - 2027 is een jaarlijkse investering van € 1.500.000 per jaar gereserveerd.

Ontwikkelingen

Alle facetten die afgelopen jaren zijn besproken, zijn in het beleidsplan opgenomen. Ieder jaar bekijken we de onderhoudsplanning van de wegen opnieuw en stellen we eventueel bij.

Risico's

De risico's liggen vooral op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid. Hiervoor heeft de gemeente een verzekeringspolis afgesloten.

Civieltechnische kunstwerken en kunst in openbare ruimte

Beleid

De visie van de gemeente op het beheer en onderhoud van de civieltechnische kunstwerken en kunst in de openbare ruimte is kernachtig te verwoorden als "veilig, heel, doelmatig en schoon". Deze visie is uitgewerkt in het beheerplan dat het college in 2023 heeft vastgesteld.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
Schoon, heel, veilig en duurzaam.	Opstellen uitvoeringsplan naar aanleiding van jaarlijks te houden (globale) inspecties.	jaarlijks	Bestaande formatie en budgetten

Kwaliteit

In het beheerplan is opgenomen dat elke vijf jaar het volledige areaal door een gespecialiseerd bedrijf geïnspecteerd wordt. In de tussenliggende jaren voert de eigen dienst inspecties uit. Voor de kunst in de openbare ruimte is ervoor gekozen om de eigen dienst jaarlijks een globale inspectie uit te laten voeren. Het jaarlijks onderhoud (schoonmaken) is hierop afgestemd.

Planning

Aan de hand van de jaarlijks uit te voeren schouw, plannen we de onderhouds- en herstelwerkzaamheden in. Afhankelijk van de resultaten van de uit uitgevoerde inspecties, maken we een meerjaren planning voor het herstellen van de geconstateerde gebreken.

Financieel

Aan de hand van de uitgevoerde inspecties, wordt een meerjarenraming opgesteld, passend in de bestaande formatie en budgetten zoals opgenomen in het vastgestelde beheerplan.

Risico's

De risico's liggen vooral op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid. Hiervoor heeft de gemeente een verzekeringspolis afgesloten.

Openbare verlichting

Beleid

Openbare verlichting draagt bij aan een veilige en leefbare openbare ruimte. Het is daarom een beleidsterrein waarbij het van belang is dat de gemeente zelf een sturende rol vervult bij het definiëren van het beleid en het uitvoeren van het beheer en onderhoud.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
Het openbare leven bij duisternis zo goed mogelijk te laten functioneren en bij te dragen aan een sociaal veilige, verkeersveilige en leefbare omgeving.	Uitvoeren beleidsplan Openbare verlichting 2022-2026	2022 - 2026	Bestaande budgetten en formatie
	Vervanging openbare verlichting (binnen de projecten)	Jaarlijks	Waar mogelijk bestaande budgetten en formatie
	Uitvoeren regulier onderhoud	Jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie
	Afhandelen storingen en klachten		
	Uitvoeren Vervangingsplan 2022-2026	2022 - 2026	Meerjaren investering 2022-2026
Subdoelstelling			
	Het toepassen van innovatieve ontwikkelingen op het gebied van de energieaanpak	Jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie

Kwaliteit

In de periode 2017 t/m 2021 zijn de meeste SOX en SON armaturen vervangen (90%) en waar mogelijk ook masten op leeftijd. In de periode 2022-2026 gaan we door met het vervangen van masten en armaturen. Dit doen we op basis van leeftijd (masten 50 jaar en armaturen 25 jaar). Naast het verminderen van het energieverbruik zorgt dit ook voor een daling van de veiligheidsrisico's en uniformiteit van masten en armaturen waardoor een rustig straatbeeld ontstaat.

Financieel

Voor het nieuwe vervangingsplan is de komende jaren een investering beschikbaar. De jaarlijkse kapitaallasten van deze investering worden uit het reguliere budget gedekt.

Ontwikkelingen

We blijven gebiedsgericht en zo energiezuinig mogelijk verlichten. Verlichte reclame aan lantaarnpalen staan en passen we niet toe. Bij toepassing van displays en LCD-/led-schermen in de openbare ruimte zijn we kritisch om lichthinder te voorkomen. We houden aandacht op sociale veiligheid, leefbaarheid en sfeer. We gaan het buitengebied niet meer verlichten dan nu het geval is.

Ons doel is om de afspraken over openbare verlichting uit het SER-energieakkoord uit 2013 te halen. Dit houdt in dat we in 2030 50% energie hebben bespaard ten opzichte van 2013. Eind 2020 was dit 28%. We investeren hiervoor in de vervanging van armaturen die ouder zijn dan 25 jaar door armaturen met ledverlichting. We gaan de komende jaren ook masten ouder dan 50 jaar vervangen. Hiervoor is tot en met het einde van de looptijd van het beleidsplan Openbare verlichting (2026) gemiddeld € 339.150 per jaar opgenomen.

Circulaire economie en Smart City heeft de komende jaren onze aandacht waarbij we niet voorop lopen maar wel kijken wat passend is voor onze gemeente.

Het dimmen van de openbare verlichting voeren we verder in. Dit scheelt ongeveer 10% energieverbruik op de totale installatie.

Risico's

Ieder jaar testen we masten die 40 jaar of ouder zijn op stabiliteit. Uit deze meting, die vanaf 2013 jaarlijks wordt uitgevoerd, komen masten met een, vanuit inspectiejargon, "code rood" naar boven. Masten met deze code vertonen ernstige gebreken die de stabiliteit van de mast niet waarborgen. Deze masten dienen binnen 6 maanden na de meting vervangen te worden. We gaan door met het vervangen van oude verlichting. We gaan niet sneller vervangen dan op basis van leeftijd. Anders gooien we verlichting weg die nog niet afgeschreven is.

Riolering

Beleid

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet, op 1 januari 2024, is de verplichting voor het opstellen van een Gemeentelijk Rioleringsplan door gemeenten komen te vervallen. Wel blijven gemeenten verplicht invulling te geven aan hun gemeentelijke watertaken en het onderhouden van de benodigde rioolheffing. Gemeente Oude IJsselstreek heeft daarom gekozen een Water- en Rioleringsprogramma (WRP) op te stellen. Dit Water- en rioleringsprogramma (Wrp) beschrijft hoe de gemeente omgaat met de wettelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Ook wordt binnen dit plan geanticipeerd op raakvlakken met vakgebieden zoals Klimaatadaptatie en Landschap en groen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zorgen voor inzameling van stedelijk afvalwater. 2. Zorgen voor transport van stedelijk afvalwater. 3. Zorgen voor inzameling van hemelwater (voor zover niet door de particulier). 4. Zorgen voor verwerking van ingezameld hemelwater. 5. Zorgen dat (voor zover mogelijk) het grondwater de bestemming van een gebied niet structureel belemmert. 	Uitvoeren van het WRP 2024 - 2028	2024 - 2028	Bestaande formatie en budgetten
Subdoelstelling			
Efficiënt en effectief onderhoud aan riolering	Uitvoeren van het WRP 2024 - 2028	jaarlijks	Idem
Voorkomen van "water op straat"	Oplossen knelpunten Uitvoeren van het WRP 2024 - 2028	jaarlijks jaarlijks	p.m. Bestaande formatie en budgetten

Kwaliteit

Door middel van camera-inspecties bepalen we jaarlijks de kwaliteit van een deel van de vrijvervalriolering. Aan de hand van deze inspecties, en inspecties uit het verleden, stellen we met behulp van het rioolbeheersysteem een vervangingsplanning op.

Samen met de vrijvervalriolering maakt de electro-mechanische riolering (drukriolering) het grootste onderdeel uit van het gehele rioolsysteem. Om ook hier inzicht te krijgen in de kwaliteit is nog niet zo lang geleden besloten om dit onderdeel ook periodiek te inspecteren. De eerste inspecties bevestigen de verwachte levensduur van bepaalde onderdelen. Aan de hand van de uitgevoerde inspecties stellen we hier ook een vervangingsplan voor op.

Binnen het WRP is rekening gehouden met de hierboven genoemde vervangingsplannen.

Planning

Het Water en rioleringsprogramma heeft een looptijd van 5 jaar en zal in 2028 worden herzien.

Financieel

Voor de dekking van de kosten van aanleg en beheer van riolering zijn verschillende bronnen. De aanleg van riolering in nieuwe bestemmingsplannen bekostigen we uit de exploitatieopzet van die plannen en verdisconteren we in de verkoopprijs. De kosten van het beheer en de aanleg van riolering, hemel- en grondwatervoorzieningen bij bestaande panden, dekken we uit de rioolheffing. De hoogte van deze heffing herzien we jaarlijks en stellen we vast met behulp van een kostendekkingsplan.

De rioolheffing maakt samen met de afvalstoffenheffing en de onroerendezaakbelasting onderdeel uit van het woonlastenprincipe. Uitgangspunt hiervan is een maximale stijging van 3% woonlasten per jaar. Voor de rioolheffing geldt in principe een kostendekkendheid van 100%.

Om de kosten te kunnen blijven dekken is in deze planperiode een verdere stijging van de riool- en waterzorgheffing noodzakelijk. Prijsstijgingen en planning van uit te voeren werkzaamheden kunnen van invloed zijn op de kosten. Jaarlijks zal beoordeeld worden of de rioolheffing moet worden bijgesteld om kostendekkend te zijn.

Een bufferfonds van minimaal tussen de € 300.000 en € 500.000 is wenselijk om tegenvallers op te kunnen vangen.

Ontwikkeling

Binnen het Water en Rioleringsplan 2024-2028 wordt geanticipeerd op raakvlakken met vakgebieden zoals Klimaatadaptatie en Landschap en groen.

Risico's

Met de jaarlijkse financiële actualisatie om de hoogte van de rioolheffing te bepalen beperken we eventuele risico's tot een aanvaardbaar niveau.

Water

Beleid

Het beleid rondom water is inmiddels opgenomen in de Klimaatagenda, die juni 2022 is vastgesteld door de gemeenteraad.

Financieel

De financiële aspecten van het onderdeel water zijn opgenomen in het verbreed Gemeentelijk Water en Rioleringsprogramma 2024 - 2028.

Groen, natuur en landschap

Beleid

Voor de groenvoorziening hanteren we in de wijken beeldkwaliteit Basis en in centra beeldkwaliteit Hoog. Dit is conform het vastgesteld beeldkwaliteitsplan van 2016. Uit de laatst gehouden schouw (2022) blijkt dat de meeste groenonderdelen nog net scoren op kwaliteitsniveau 'basis', maar wel aan de onderkant.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			

Behoud van groenvoorzieningen op het vastgestelde kwaliteitsniveau voor een aantrekkelijke groene woon- en werkomgeving in Oude IJsselstreek	Uitvoeren planmatig onderhoud	Jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie
Subdoelstelling			
Streven naar de vastgestelde kwaliteit en werken aan een meer biodiversere inrichting en beheer van het openbaar groen.	Uitvoeren planmatig onderhoud en aanpassingen in de werkwijze.	Jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie

Kwaliteit

Door middel van verschillende jaarlijkse inspecties op groenvoorziening en bomen toetsen we of de vastgestelde beeldkwaliteit en veiligheid behaald wordt.

Financieel

De werkzaamheden voeren we uit binnen de huidige budgetten en formatie. We merken in het groen ook de effecten van klimaatverandering en de hiermee gepaard gaande financiële effecten.

Ontwikkeling

De Visie landschap, natuur en groene kernen is de basis. Vanuit deze visie werken we verder aan vergroening. Dit doen we onder andere door meer bomen te planten en de biodiversiteit in de openbare ruimte en bermen te vergroten.

Risico's

Mogelijke risico's liggen vooral op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid. Hiervoor heeft de gemeente een verzekeringspolis afgesloten.

Speelplaatsen

Speelplekken en -toestellen

Gemeente Oude IJsselstreek kent ca 100 speelplekken, verspreid over de kernen.

Beleid

Het vastgestelde Speelruimteplan is de basis. De veiligheid van de speelvoorzieningen wordt gewaarborgd volgens de landelijke WAS (Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen).

Kwaliteit

Uit de inspectieronden is gebleken dat de toestellen voldoen aan het WAS, maar verouderd zijn.

Financieel

Voor het jaar 2023 en verder is er budget voor vervanging van verouderde toestellen en impuls voor bestaande speelplekken beschikbaar.

Ontwikkeling

De komende jaren werken we aan de implementatie van de nieuwe beleidsambities volgens het Speelruimteplan.

Risico's

Door het consequent (laten) uitvoeren van een inspectie van de speeltoestellen voldoet de gemeente aan haar verplichtingen in het kader van de Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen. De risico's ten aanzien van de veiligheid (ongelukken) en aansprakelijkheid (claims) zijn daarmee beheersbaar.

Beheer gebouwen

Beleid

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
Behoud van de gemeentelijke gebouwen op een redelijk conditieniveau	Uitvoering Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP)	Jaarlijks	Bestaande formatie en budgetten
Up-to-date Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP)	Herinspectie NEN2767 en actualiseren Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) gemeentelijke gebouwen	2025	Bestaande formatie en budgetten

Kwaliteit

De gemeentelijke gebouwen worden beoordeeld op basis van de norm NEN 2767. Hierin worden 5 verschillende conditiescores gehanteerd waarbij 1 een uitstekende conditie is en 5 een zeer slechte conditie. Afhankelijk van de groep waarin het gebouw is ingedeeld, dient het aan een minimaal conditieniveau te voldoen. Met de toepassing van deze condities wordt toegezien op de kwaliteit van de gebouwen. De gebouwen moeten op een redelijk niveau worden onderhouden om kapitaalvernietiging tegen te gaan.

Uit de inspecties is gebleken dat een overgroot deel van de gebouwen niveau 3 (redelijke conditie) of beter heeft. Alle onderhoudsniveaus en de daar bijbehorende budgetten zijn hiermee in beeld. Voor de gebouwen die op korte termijn in aanmerking komen voor verkoop/sloop zijn er geen onderhoudsinspecties uitgevoerd. Het onderhoudsniveau kan voor deze gebouwen wat lager liggen.

Financieel

In de reguliere begroting is structureel budget opgenomen voor klein en groot onderhoud van de gemeentelijke gebouwen.

Ontwikkeling

Alle gebouwen die de afgelopen jaren in beheer waren zijn beoordeeld op hun onderhoudstoestand door middel van een NEN 2767 inspectie, welke is uitgevoerd door een externe partij. Uit deze inspectie is een rapportage opgesteld welke inzicht geeft in de onderhoudsstaat van deze gebouwen. Uit deze rapportage is een Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) voortgekomen welke in kaart brengt waar onderhoud op uitgevoerd moet worden. De kosten van zowel het dagelijks als planmatig onderhoud worden opgenomen in de MJOP. Het saldo van al deze ramingen binnen het MJOP geeft het benodigde onderhoudsbudget voor de gemeentelijke gebouwen. Eens per vier jaar wordt er door een externe partij een herinspectie op basis van NEN 2767 uitgevoerd. Tussentijdse mutaties in de MJOP worden bijgehouden en verwerkt in het systeem O-prognose.

Risico's

Het onderhoud van de gemeentelijke objecten loopt via de bestemmingsreserve gemeentelijke objecten. Structureel hogere onttrekkingen dan dotaties zorgen voor uitputting van de reserve.

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Onder grondbeleid verstaan we het gehele instrumentarium dat de gemeente ter beschikking staat om ruimtelijke doelstellingen te realiseren. Het grondbeleid omvat alle strategieën van de gemeente rondom het verwerven, beheren, bewerken en uitgeven van gronden. Grondbeleid is een verzamelnaam van een aantal specifieke beleidsuitingen en kan worden ingezet om doelstellingen van de andere beleidsaspecten binnen de gemeente mede mogelijk te maken. Het grondbeleid heeft grote invloed op en samenhang met de realisatie van de beleidstaken zoals: ruimtelijke ontwikkeling - volkshuisvesting - verkeer en vervoer - zorg en welzijn - cultuur, sport en recreatie - economische structuur. Daarnaast kan het grondbeleid grote financiële gevolgen hebben. Met name de (financiële) risico's zijn van belang voor de financiële positie van de gemeente.

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (afgekort met BBV) staat in artikel 9.2 dat de paragraaf grondbeleid een verplicht onderdeel vormt van de begroting. De paragraaf grondbeleid moet ten minste ingaan op (artikel 16 van het BBV):

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- Een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- De beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondexploitaties.

Nota grondbeleid

Het gemeentelijk grondbeleid is een instrument om ruimtelijke doelstellingen te bereiken op het terrein van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, economische ontwikkeling, openbare ruimte, infrastructuur, recreatie en natuur. Het grondbeleid is geen doel op zich, maar dienstbaar aan de hiervoor benoemde beleidsvelden. De wijze waarop we deze doelstellingen willen bereiken, is vastgelegd in de nota grondbeleid.

Het grondbeleid van de gemeente Oude IJsselstreek is verantwoord in de nota grondbeleid gemeente Oude IJsselstreek 2016. De raad geeft hierin de kaders aan waarbinnen het college en de ambtelijke organisatie het grondbeleid moeten uitvoeren. De gemeente Oude IJsselstreek zet primair in op faciliterend grondbeleid, maar sluit actief grondbeleid niet uit. Zo kan actief grondbeleid een bijdrage leveren aan andere overkoepelende doelstellingen zoals het voorkomen van verpaupering, structurele leegstand of bij de realisatie van sociaal maatschappelijke doelstellingen in de zorg of op het gebied van welzijn.

De huidige nota grondbeleid dateert van 2016. Met de invoering en implementatie van de Omgevingswet op 1 januari 2024 is het aan te bevelen om het grondbeleid door te lichten, zodat het aansluit op de nieuwe wetgeving.

Meerjaren Prognose Grondexploitaties

De lopende grondexploitaties zijn met het opstellen van de jaarrekening over 2023 geactualiseerd van peildatum 1 januari 2023 naar peildatum 1 januari 2024. De financiële consequenties voortvloeiend uit het actualiseren van de grondexploitaties, zijn in de jaarrekening over 2023 verwerkt. In deze paragraaf grondbeleid voor de begroting 2025 - 2028 is de actuele prognose van de te verwachten resultaten op de hiervoor benoemde geactualiseerde grondexploitaties gebaseerd. Naast de paragraaf grondbeleid werken we met een Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG). Het MPG geeft meer gedetailleerd inzicht in de lopende grondexploitaties en moet gezien worden als aanvulling op de paragraaf grondbeleid behorende bij de jaarrekening. De raad heeft op 4 juli 2024 ingestemd met zowel de jaarrekening 2023 als het MPG op peildatum 1 januari 2024. Met het vaststellen van het MPG zijn ook de financiële kaders voor de lopende grondexploitaties bepaald.

Winstneming

In de notitie "Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2023)" van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de aanbeveling opgenomen dat, volgens het realisatiebeginsel, wanneer voldoende zekerheid voor het nemen van winst bestaat, de winst dan ook dient te worden genomen. Binnen gemeente Oude IJsselstreek wordt het tussentijds nemen van winst actief toegepast. Bij het actualiseren van de grondexploitaties ten behoeve van de jaarrekening over 2023 heeft de gemeente (tussentijds) winst genomen.

Beleidsuitgangspunten reserves, voorzieningen en risico's voor grondzaken

De gemeente kent geen reserve voor (nadelige) resultaten van de grondexploitaties. Voor de gronden in exploitatie met verwachte nadelige resultaten wordt voor deze nadelige resultaten een verliesvoorziening getroffen. Risico's worden geïnventariseerd en zijn van invloed op het weerstandsvermogen van de gemeente. Deze zal groot genoeg moeten zijn om de risico's af te dekken wanneer deze zich ook daadwerkelijk voordoen. Daarmee kan worden gesteld dat met verwachte nadelige resultaten en risico's binnen de grondexploitatie in voldoende mate rekening wordt gehouden.

Wijziging in wet- en regelgeving

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is de vennootschapsbelasting voor publieke organisaties ingevoerd. Het heeft tot gevolg dat de gemeentebelasting moet afdragen over de winst die we met "commerciële activiteiten" maken. Onder commerciële activiteiten verstaat de Vpb-wetgeving activiteiten die zowel de gemeente als private partijen kunnen verrichten en waarmee overschotten worden behaald. Binnen de gemeente is een aantal jaren geleden een Quick Scan (berekening) uitgevoerd om te bezien of de gemeente (voor het onderdeel grondexploitaties) in aanmerking komt voor vennootschapsbelasting. Op basis van deze inventarisatie is gebleken dat de gemeente op basis van die informatie niet in aanmerking komt voor de vennootschapsbelasting. De uitkomst van de hiervoor benoemde exercitie is gedeeld met de belastingdienst en zij deelden die conclusie. Voor een groot deel was dit toe te rekenen aan het tekort op de grondexploitatie voor Hutten Noord. Deze grondexploitatie is echter met het opstellen van de jaarrekening 2021 afgesloten. Vandaar dat we in 2022 in overleg met een extern deskundige een verkenning hebben uitgevoerd om te bezien of we te maken krijgen met de vennootschapsbelasting in relatie tot de lopende grondexploitaties. Op basis van deze verkenning is de verwachting dat we voor wat betreft 2022 en 2023 nog niet te maken krijgen met de vennootschapsbelasting aangezien nog geen sprake is van structureel positieve resultaten (welke thans worden voorzien) op de grondexploitaties. De uitkomst van de geactualiseerde grondexploitaties op peildatum 1 januari 2024 zal opnieuw aan de extern deskundige voorgelegd worden om te bezien of we te maken krijgen met de vennootschapsbelasting.

Winstneming

In de notitie "Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2023)" van de commissie BBV is de aanbeveling opgenomen dat, volgens het realisatiebeginsel, wanneer voldoende zekerheid voor winst nemen bestaat, de winst dan ook dient te worden genomen. Dit passen wij ook actief toe bij de grondexploitaties voor de woningbouwlocatie Slawijkseweg in Netterden, het bedrijventerrein De Rieze in Ulft en het bedrijventerrein Hofskamp - Oost II in Varsseveld.

Omgevingswet

De Omgevingswet is per 1 januari 2024 in werking getreden. De Omgevingswet bundelt en moderniseert de wetten voor de leefomgeving. Hierbij gaat het onder meer om wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. De wet voorziet in de integratie van de regels over onteigening, het voorkeursrecht, landinrichting, stedelijke herverkaveling en het kostenverhaal.

De huidige instrumenten van het voorkeursrecht worden vervangen door instrumenten die zo dicht mogelijk blijven bij de oude grondslagen voor vestiging van een voorkeursrecht zoals de omgevingsvisie (de oude structuurvisie) en het omgevingsplan (het bestemmingsplan). In de nieuwe wetgeving voor onteigening wordt een scheiding aangebracht tussen de onteigeningsprocedure en de schadeloosstellingsprocedure. Beide procedures worden afzonderlijk van elkaar doorlopen. Het bestuur dat het aangaat neemt een onteigeningsbeschikking dat door de bestuursrechter moet worden bekrachtigd. De rechtbank spreekt niet langer de onteigening uit. Nadat aan een aantal wettelijke voorwaarden is voldaan wordt een onteigeningsakte ingeschreven.

Overheden zijn verplicht om de kosten te verhalen. Het afsluiten van een overeenkomst tussen de initiatiefnemer van de bouwactiviteit en het bevoegd gezag heeft daarbij de voorkeur. Als het niet mogelijk is een overeenkomst af te sluiten, is de publiekrechtelijke weg verplicht. Dan verhaalt het bevoegd gezag de kosten op basis van de regels in een omgevingsplan, een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit of een projectbesluit. Zolang de kostenverhaalbijdrage niet is betaald, is het verboden om de bouwwerkzaamheden uit te voeren.

De wet biedt twee mogelijkheden van publiekrechtelijk kostenverhaal: kostenverhaal voor integrale gebiedsontwikkeling (concreet eindbeeld en tijdsplanning van de ontwikkeling) en kostenverhaal voor organische ontwikkeling (dan ontbreken een tijdsplanning en een eindbeeld). Kostenverhaal met tijdvak is mogelijk bij een omgevingsplan, omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit of projectbesluit. Kostenverhaal zonder tijdvak kan alleen via het omgevingsplan plaatsvinden. Het exploitatieplan zoals we die vanuit de Wro kennen, verdwijnt en daarvoor in de plaats komt de kostenverhaalsbeschikking.

Didam arrest

De Hoge Raad heeft op 26 november 2021 geoordeeld dat een overheidslichaam dat een onroerende zaak wil verkopen, gelegenheid moet bieden aan (potentiële) gegadigden om mee te dingen naar deze onroerende zaak, indien er meerdere gegadigden zijn voor de aankoop van de desbetreffende onroerende zaak of redelijkerwijs te verwachten is dat er meerdere gegadigden zullen zijn. Dit houdt in dat het overheidslichaam de koper moet selecteren aan de hand van objectieve, toetsbare en redelijke criteria. Deze verplichting vloeit voort uit het gelijkheidsbeginsel, dat in deze context strekt tot het bieden van gelijke kansen. Een overheidslichaam dient dit beginsel in acht te nemen bij een beslissing met wie en onder welke voorwaarden het een overeenkomst sluit tot verkoop van een aan hem toebehorende onroerende zaak. Op dit punt verschilt de positie van een overheidslichaam met die van een private partij. Het gelijkheidsbeginsel brengt ook mee dat het overheidslichaam, teneinde gelijke kansen te creëren, een passende mate van openbaarheid moet verzekeren met betrekking tot (i) de beschikbaarheid van de onroerende zaak, (ii) de selectieprocedure, (iii) het tijdschema en (iv) de toe te passen selectiecriteria. Het overheidslichaam moet hierover tijdig voorafgaand aan de selectieprocedure duidelijkheid scheppen door informatie over deze aspecten bekend te maken en wel op een zodanige wijze dat (potentiële) gegadigden daarvan kennis kunnen nemen. Dit is een verstrekende uitspraak en het betekent in ieder geval dat de gemeente haar werkwijze hierop heeft moeten aanpassen. Inmiddels is het opstellen van de uitgifteprocedure (met daarin o.a. de uitgiftecriteria opgenomen) voor de verkoop van bedrijfskavels opgesteld en zijn de resterende kavels op bedrijventerrein De Rieze en Hofskamp Oost II op de markt gebracht. Daarnaast hebben we conform de vereisten vanuit het Didam arrest kavels voor de bouw van woningen op de markt gebracht (Slawijkseweg in Netterden en Kromkamp in Sinderen).

Toelichting op het exploitatieresultaat van de grondexploitaties

Actualisatie grondexploitaties

Zoals aangegeven in de inleiding van deze paragraaf zijn de lopende grondexploitaties ten behoeve van de jaarrekening over 2023 geactualiseerd naar peildatum 1 januari 2024. Daarmee wordt, conform één van de vereisten die gesteld wordt aan de paragraaf grondbeleid, een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de grondexploitaties afgegeven. Met het actualiseren van de grondexploitaties van peildatum 1 januari 2023 naar peildatum 1 januari 2024 zijn de volgende stappen doorlopen:

- De boekwaarden zijn bijgesteld op basis van gerealiseerde inkomsten en uitgaven in 2023;
- De ramingen van de nog te verwachten uitgaven en inkomsten zijn geactualiseerd;
- De planning en fasering zijn naar aanleiding van de laatste ontwikkelingen geactualiseerd;
- Eventuele gevolgen voortvloeiend uit gewijzigde wet - en regelgeving is verwerkt;
- De parameters rente, kostenstijging en zijn aangepast.

Resultaten van gronden in exploitatie

Het verwachte (eind)resultaat van alle gronden in exploitatie op peildatum 1 januari 2024 hebben we weergegeven in onderstaande tabel. Ten opzichte van de resultaten zoals opgenomen in de paragraaf grondbeleid behorende bij de jaarstukken over 2023 en de MPG 2024 is de op 25 april 2024 door de raad vastgestelde grondexploitatie voor De Tuit toegevoegd aan het overzicht. Op het moment van het opstellen van de jaarstukken (en MPG 2024) was nog geen sprake van een door de raad vastgestelde grondexploitatie voor De Tuit.

Projecten	Boekwaarde per 31.12.2023 (A)	Nog te realiseren (B)			Resultaat op eindwaarde (C = A + B)	Resultaat netto contant	Toelichting
		Uitgaven	Inkomsten	Saldo			

Slawijkseweg	172.584	151.625	355.221	-203.595	-31.011	-29.807	Voordelig
Kromkamp	108.581	73.120	190.905	-117.785	-9.204	-8.847	Voordelig
Kuipje	56.447	93.546	-	93.546	149.993	147.052	Nadelig
De Tuit	1.596.898	28.943.221	28.272.314	670.907	2.267.806	1.788.150	Nadelig
De Rieze V+VI	1.902.075	297.944	2.553.142	-2.255.199	-353.123	-339.411	Voordelig
Hofskamp - Oost II	369.656	135.553	613.600	-478.047	-108.392	-106.266	Voordelig
Het VIP	2.988.993	10.949.285	12.162.391	-1.213.106	1.775.886	1.456.845	Nadelig
Totaal	7.195.234	40.644.294	44.147.573	- 3.503.279	3.691.955	2.907.717	Nadelig

De grondexploitaties voor 't Kuipje in Breedenbroek, De Tuit in Varsseveld en Het VIP in Varsseveld laten een tekort zien en voor het begrote tekort is dan ook conform de vereisten vanuit de Besluit Begroting en Verantwoording een voorziening getroffen.

In het resultaat van de vastgestelde grondexploitatie voor De Tuit is nog geen rekening gehouden met de toegekende Woningbouwimpuls en de provinciale cofinanciering. Op dit moment wordt gekeken hoe de subsidies verwerkt en verantwoord dienen te worden in de grondexploitatie voor De Tuit. Op het moment dat daar duidelijkheid over is, zal dit aan de raad teruggekoppeld worden (en indien aan de orde zal ook de getroffen voorziening naar beneden bijgesteld kunnen worden).

Faciliterend grondbeleid

Hiervoor is een toelichting gegeven op de lopende grondexploitaties van de gemeente. Dan hebben we het over actief grondbeleid: we kopen zelf de in exploitatie te nemen gronden aan, verzorgen de planvorming, maken het plangebied bouw - en woonrijp om vervolgens bouwrijpe grond te verkopen. In dat geval lopen we als gemeente zijnde een financieel risico waarvoor we dan ook separaat een risico - analyse opstellen (uitkomst wordt meegenomen in het bepalen van de benodigde weerstandsvermogen). Daarnaast faciliteren we als gemeente steeds meer ruimtelijke ontwikkelingen. In dat geval ligt het initiatief volledig bij anderen en daarmee ook het financieel risico. Wel zijn we verplicht om kostenverhaal te verzekeren en dat betekent dat we minimaal de ambtelijke kosten moeten verhalen bij de initiatiefnemers. Deze kosten worden voor het overgrote deel begroot met behulp van de plankostenplan. De te betalen exploitatiebijdrage ter dekking van de ambtelijke kosten worden meegenomen in de anterieure overeenkomst. De bijdragen zijn op de balans verantwoord onder overlopende activa dan wel overlopende passiva.

Risico's

Inleiding

Grondexploitaties kenmerken zich (onder meer) door het feit dat in een vroeg stadium kosten worden gemaakt, terwijl de opbrengsten (en dus de dekking van de exploitaties) veelal op een later moment worden geboekt. In dergelijke trajecten doen zich financiële risico's voor (marktontwikkeling, tegenvallende opbrengsten, et cetera). Omdat de risico's binnen de grondexploitaties zich waarschijnlijk nooit gelijktijdig en/ of met een maximale omvang aandienen, kan voor de bepaling van de weerstandscapaciteit niet worden volstaan met een optelling van de afzonderlijke project risico's. Sommige risico's zullen zich nooit voordoen, terwijl andere zich in hun maximale omvang aandienen. Met het actualiseren van de grondexploitaties op peildatum 1 januari 2024 zijn ook de kansen en bedreigingen in beeld gebracht en met behulp van een rekenmodel zijn middels willekeurige scenario's bepaald en gerangschikt van "best case" tot "worse case". Het model levert vervolgens een bandbreedte aan waartussen het financiële resultaat zich waarschijnlijk begeeft. Deze exercitie is per project (lopende grondexploitatie) uitgevoerd en met de uitkomsten is de omvang van de benodigde (vereiste) weerstandscapaciteit specifiek voor de grondexploitaties hierop afgestemd.

Vertrekpunt voor de uitgevoerde risicoberekeningen zijn de geactualiseerde grondexploitaties op peildatum 1 januari 2024. Zoals aangegeven voert het model simulaties uit waarbij een fysiek proces niet één keer maar vele malen wordt gesimuleerd, elke keer met andere startcondities. Het resultaat van deze verzameling simulaties is een verdeling die het hele gebied van mogelijke uitkomsten weergeeft (simulatiresultaten als afwijking ten opzichte van het begrote resultaat). Dit betekent dat in percentages kan worden aangegeven hoe groot de kans is dat het resultaat zich binnen bepaalde waarden bevindt. Voor het bepalen van de vereiste weerstandscapaciteit is dit een belangrijk gegeven. De uitkomst van de risico - analyse per project resulteert in een grafiek waarbij het totaal oppervlak onder de grafiek 100% bedraagt. Voor het bepalen van de vereiste weerstandscapaciteit gaan we uit van een bandbreedte van 80% waarbinnen het resultaat van de grondexploitatie zich beweegt (de uiterste resultaten < 10% en > 90% worden buiten beschouwing gelaten). In de praktijk wordt het resultaat bij het 90e percentiel (de waarde waarbij slechts 10% van de trekkingen in de simulatie een slechter resultaat geeft) als voldoende zeker beschouwd.

Resultaat risico - analyse op peildatum 1 januari 2024

Onderstaande tabel laat een samenvatting van de analyse per complex zien. Behalve het risico (risico ten opzichte van het resultaat) is ook de vereiste weerstandscapaciteit per complex aangeduid indien geen rekening wordt gehouden met verevening met resultaten en risico's van andere complexen. Wel wordt rekening gehouden met het resultaat van het betreffende complex zelf. De optelling van de aldus per complex bepaalde vereiste weerstandscapaciteit, is dus de totaal benodigde risicobuffer wanneer geen rekening wordt gehouden met verevening van positieve en negatieve risico's en resultaten tussen de grondexploitatiecomplexen. Naast risico's op grondexploitaties kent de gemeente meerdere risico's. Het totaal aan geïnventariseerde risico's vormt de benodigde weerstandscapaciteit. Daarnaast wordt de aanwezige weerstandscapaciteit in beeld gebracht. De verhouding tussen de beschikbare capaciteit en de vereiste capaciteit vormt het weerstandsvermogen en dat zegt iets over de mate waarin de gemeente in staat is om eventuele tegenvallers op te vangen.

Omschrijving	Formule	Slawijkseweg	Kromkamp	Kuipje	De Tuit	De Rieze V + VI	Hofskamp Oost II	Het VIP	Totaal	Toelichting
Resultaat grondexploitatie	A	-31.011	- 9.204	149.993	2.267.806	- 353.123	-108.392	1.775.886	3.691.955	Negatief
Resultaat plus voorziening	B	-31.011	- 9.204	-	-	- 353.123	-108.392	-	-501.730	Positief
Minimumresultaat (90% zekerheid)	C	51.375	68.477	154.472	4.675.413	- 136.703	-49.496	2.744.019	7.507.556	Negatief
Risico t.o.v. resultaat	$D = C - A$	82.386	77.681	4.479	2.407.607	216.420	58.896	968.133	3.815.601	Negatief
Netto risico (indien > 0)	$E = D + B$	51.375	68.477	4.479	2.407.607	-	-	968.133	3.500.070	Negatief

Het totaal aan vereiste weerstandscapaciteit in relatie tot de lopende grondexploitaties (inclusief de op 25 april 2024 vastgestelde grondexploitatie voor De Tuit) is begroot op € 3.500.070 op peildatum 1 januari 2024.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente middelen kan vrijmaken om grote tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het beleid direct veranderd moet worden. Hierbij wordt een relatie gelegd tussen de omvang van de financiële risico's en de middelen waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om deze risico's af te dekken (weerstandscapaciteit).

De benodigde omvang van het weerstandsvermogen is afhankelijk van de financiële risico's die de gemeente loopt en de kans dat de risico's daadwerkelijk effectief worden. Hiervan maken wij een inschatting per risicocategorie.

Om de ontwikkeling van onze financiële positie te monitoren en tijdig bij te kunnen sturen, indien nodig, wordt voorgesteld rekening te houden met een ratio beschikbaar/benodigd weerstandsvermogen van minimaal 2. Dat geeft een buffer om bij tegenvallers met langere termijn doorwerking, tijd te hebben om structureel bij te sturen.

Beleid

Het bestaande beleid is vastgelegd in de nota Weerstandsvermogen. Daarnaast geldt de begrotingsdoctrine. Beleidsuitgangspunten:

- Gemeente Oude IJsselstreek gebruikt incidentele weerstandscapaciteit om incidentele tegenvallers te dekken;
- De begroting moet elk jaar structureel sluitend zijn. Structurele tegenvallers moeten opgevangen worden door structurele middelen.
- Het weerstandsvermogen wordt zoveel mogelijk intact gelaten en er wordt terughoudend opgetreden bij beschikking over de algemene reserve. Dit omdat niet alle risico's volledig gekwantificeerd kunnen worden. Om een goed beeld te houden op de risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit worden deze minimaal tweemaal per jaar (bij de programmabegroting en de jaarrekening) geïnventariseerd en beoordeeld;
- De post onvoorzien wordt alleen gebruikt voor éénmalige tegenvallers; deze tegenvallers dienen te voldoen aan de criteria: onvoorzienbaar, onvermijdbaar en onuitstelbaar
- De algemene reserve wordt volledig meegerekend bij de bepaling van de weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd of die niet verzekerd zijn. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten te dekken. De risico's zijn alle voorzienbare risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie.

Weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit geeft de mate aan waarin de gemeente zelf in staat is om niet-begrote kosten te dekken uit structurele middelen, zonder direct het bestaande beleid te moeten aanpassen dan wel bezuinigingen door te voeren. Hierbij kan gedacht worden aan de mogelijkheden die er zijn tot het verhogen van de inkomsten (bijvoorbeeld via belastingverhoging). Bij de incidentele weerstandscapaciteit gaat het om de aanwezigheid van vrij besteedbare middelen die éénmalig kunnen worden ingezet. De bestemmingsreserves en niet-benutte belastingcapaciteit nemen we uit oogpunt van behoedzaamheid niet in de weerstandscapaciteit mee.

Onderstaande tabel bevat het overzicht van de weerstandscapaciteit per begin van het boekjaar 2025.

Weerstandscapaciteit (x € 1.000)	Bedrag
a. Begrotingsruimte (post onvoorzien)	50
b. Algemene reserves	25.153
c. Stille reserves	1.000
Totaal weerstandscapaciteit per 31-12-2025	26.203

Toelichting

A. Begrotingsruimte

Voor de dekking van niet voorziene uitgaven is in de begroting een structureel bedrag van € 50.000 opgenomen.

B. Algemene reserve

Algemene reserve (x 1.000)	Werkelijke stand 31-12-2023	Begrote stand 31-12-2024	Begrote stand 31-12-2025
Algemene reserve	26.718	26.382	25.153

C. Stille reserves

Een stille reserve is het verschil tussen de hogere directe opbrengstwaarde bij verkoop en de boekwaarde van de diverse activa zoals ze op de balans staan. De mogelijke meeropbrengsten bij verkoop kunnen voor andere doelen worden aangewend. Dit geldt alleen voor bezittingen die direct verhandelbaar of verkoopbaar zijn. Bijvoorbeeld panden en objecten, maar ook bos-en landbouwgronden die niet of met een lagere boekwaarde op de balans staan. Bij de berekening van de weerstandscapaciteit wordt rekening gehouden met 50% van het verschil tussen de boekwaarde en de actuele WOZ-waarde. We nemen voor de weerstandscapaciteit het bedrag van € 1.000.000.

Risico's

Door de risico's in beeld te brengen, kunnen we het benodigd weerstandsvermogen bepalen. Voor elk risico wordt beoordeeld of het risico kan worden vermeden, verminderd, overgedragen of geaccepteerd. Daarbij wordt een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet en het bedrag ten hoogste van de maximale risico.

De komende jaren willen we ons risicomanagement verbeteren, als onderdeel van de versterking van de algehele interne beheersing. Dit kan leiden tot aanpassing van de in deze paragraaf genoemde risico's. Voor dit moment hebben we ervoor gekozen om de bestaande risico-inschatting grotendeels in stand te laten en alleen op een beperkt aantal onderdelen aanpassingen te doen. In totaal is het risico voor Oude IJsselstreek berekend op bijna € 13 miljoen.

De belangrijkste risico's voor Oude IJsselstreek (x 1.000) :

Risico's	Mate inschatbaarheid	Beheersing	Financieel gevolg	Risico begr 25	Risico jrek 23	Risico begr 24	Risico jrek 22
a. Aansprakelijkheid/eigendom/bedrijfsvoering							
Schadeclaims	Slecht	Verminderen	400	40	40	40	40
Eigendommen	Slecht	Verminderen	450	45	45	45	45
Personeel/inhuur	Redelijk	Accepteren	1.000	500	500	500	500
ICT	Slecht	Verminderen	4.000	400	400	400	400
Bedrijfsvoering overig	Slecht	Accepteren	1.200	600	600	600	600
b. Financiële risico's							
Bestuursdwang/proceskosten	Slecht	Verminderen	300	150	150	150	150
Rente	Redelijk	Accepteren	1.000	500	2500	1500	250
Algemene uitkering	Slecht	Accepteren	1.500	750	1250	625	625
c. Grondexploitatie							
Zie paragraaf grondbeleid	Redelijk	Accepteren	3.500	3.500	1.092	1.173	1.173
d. Verbonden partijen							
Zie paragraaf verbonden partijen	Goed	Verminderen	5.193	519	519	503	465
e. Sociaal Domein							
Sociaal Domein divers	Slecht	Accepteren	4.500	2.000	2.000	1.000	1.000
f. Garant- en borgstellingen							
Garant- en borgstellingen	Redelijk	Accepteren	187.517	1.876	1.876	1.756	1.753
g. Overige (externe) factoren							
Overige factoren	Slecht	Verminderen	5.000	2.000	2.000	2.000	1.000
Totaal			215.060	12.880	12.972	9.852	8.001

Toelichting categorieën

a. Aansprakelijkheid/ eigendommen /bedrijfsvoering

Dit betreft onder andere aansprakelijkheid voor schadeclaims vanwege onzorgvuldig, onjuist of niet tijdig handelen. Daarnaast hebben we een beperkt risico op het gebied van brand- en stormschade op gemeentelijke gebouwen. Ook hebben we risico's op de eigen percelen ten aanzien van verontreiniging.

Daarnaast lopen we risico op de personeelslasten/ inhuur. Het wordt steeds moeilijker om bepaalde vacatures te vervullen. Er zijn niet/ zeer moeilijk mensen meer te vinden. Dat kan leiden tot hogere personeelslasten, omdat er meer extern moet worden ingehuurd/ingekocht. Op dit moment is de markt dusdanig, dat zelfs dit niet meer altijd lukt, wat ook maakt dat de tarieven zeer sterk zijn gestegen. Dit leidt, naast extra kosten, ook tot een nog hogere druk op de staande organisatie, wat vervolgens tot hoger ziekteverzuim kan leiden.

De risico's ten aanzien van ICT worden de komende jaren steeds groter met betrekking tot bijvoorbeeld hacks, ransomware, DDOS-aanvallen. Natuurlijk zijn er de nodige maatregelen genomen om hackers zoveel mogelijk te weren, en worden medewerkers regelmatig gewaarschuwd om de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen, maar hackers zijn inventief en bedenken telkens nieuwe wegen om de beveiliging te omzeilen. De financiële gevolgen van een hack kunnen groot zijn.

De post bedrijfsvoering overig betreft tot slot een aantal specifieke risico's:

- Personeelslasten/inhuur; gemeente is eigen risicodragers voor de ww.
- Eigen risicodragers wachtgeldverplichtingen bestuurders.
- Gemeente is pensioenverzekeraar van bestuurders.

b. Financiële risico's

• Bestuursdwang en proceskosten, , waaronder toenemende druk op de juridische capaciteit afhandeling verzoeken Wet Open Overheid

• Renterisico: dit is een (sinds begroting 2023) nieuw opgenomen risico. Met name door de situatie in Oekraïne zijn de rentetarieven voor langlopende leningen in 2022 en 2023 in korte tijd zeer sterk gestegen. We rekenden in de meerjarenbegroting met een gemiddeld rentetarief van 2%, terwijl de werkelijke rente toen al ruim boven 3,5% lag. In de begroting 2024 is dit risico daarom fors verhoogd van 250.000 euro naar 1,5 miljoen euro en in de jaarrekening 2023 verder naar 2,5 miljoen euro. In deze begroting is voor 2025 gerekend met een reëel gemiddeld percentage van 1,89%, voor de meerjarenraming gaan we uit van 2,20%, 2,50% en 2,75% voor respectievelijk 2026, 2027 en 2028. Dit is gebaseerd op actuele rentestanden en verwachte herfinancieringen op basis van de investeringsbegroting. Daarmee is het hogere rentepercentage reeds verwerkt in de begroting en meerjarenraming. Volgens de laatste berichten gaat de rente de komende tijd weer dalen, waardoor het resterende risico fors lager is geworden. Daarom is in deze begroting het renterisico neerwaarts bijgesteld naar 0,5 miljoen euro.

• Algemene uitkering: gezien de grilligheid en onvoorspelbaarheid van de uitkeringen vanuit het Rijk, is er een reëel risico dat de hoogte van de algemene uitkering anders wordt dan zoals dit nu op basis van de meicirculaire 2024 in de begroting is verwerkt. Tegelijkertijd kan dit ook een positief effect hebben, want de algemene uitkering zoals nu in de begroting verwerkt, is vanaf 2026 vele malen lager dan daarvoor en de insteek vanuit de VNG is om met het Rijk hierover betere afspraken te maken. Met kabinet Rutte IV is het niet gelukt om uit de impasse te geraken, hoe de gesprekken met kabinet Schoof I verlopen is op moment van opstellen van deze begroting niet bekend. Omdat de grote korting vanaf 2026 en verder al volledig is verwerkt in de meerjarenraming, hebben we het risico wel op een lager bedrag ingeschat.

c. Grondexploitatie

- zie paragraaf "Grondbeleid", het risicobedrag is daar nader uitgewerkt en toegelicht.

d. Verbonden partijen

- Zie paragraaf "Verbonden partijen", het risicobedrag is opgenomen en toegelicht ter hoogte van de begrote bijdrage voor 2025

e. Open-einde regelingen

De uitgaven die gemoeid zijn met open-einde regelingen zijn, zoals de naam al aangeeft, moeilijk te beïnvloeden door de gemeente omdat het beroep op deze regelingen en subsidies niet te maximeren is.

Regelingen en maatregelen Sociaal Domein (Jeugd, WMO):

In het sociaal domein blijft sprake van belangrijke ontwikkelingen die kansen en onzekerheden meebrengen, waaronder:

- In regionaal verband is verblijfszorg jeugd per 1 juli 2022 op een andere manier ingekocht. Onderdeel van deze inkoop is een andere manier van samenwerking met minder aanbieders en een andere bekostigingsvorm. Daarbij hebben we geconstateerd dat het voorschot dat wij jaarlijks overmaken aan de aanbieders veel hoger is dan de daadwerkelijk kosten voor onze gemeente. Het teveel betaalde voorschot ontvangen wij in principe terug maar er gaat veel tijd zitten in de verrekening. Wij hebben er nu voor gekozen de begroting te baseren op de werkelijk te verwachten kosten. Risico daarvan is dat we, door contractuele afspraken, toch verplicht zijn een hoger voorschot te verlenen. Onvoorziene omstandigheden kunnen er in incidentele gevallen voor zorgen dat teveel betaalde voorschotten niet terugbetaald worden, dit risico is klein maar aanwezig. In de begroting is daarnaast rekening gehouden met een indexatie van 3,94% op basis van de OVA. Contractueel is echter geen percentage vastgelegd. De verwachting is dat 20% van de aanbieders een hogere indexatie zal gaan aanvragen die wij niet in alle gevallen kunnen afwijzen.
- De doordecentralisatie van Beschermd Wonen van centrumgemeenten naar alle gemeenten is enkele keren uitgesteld en staat momenteel gepland voor 1 januari 2026. Per dat moment wordt ook een ander bekostigingsmodel vanuit het Rijk ingevoerd, met een ingroeipad. Het financiële effect van dit hele proces is nog niet bekend;
- De invoering van het abonnementstarief in de Wmo (per 1 januari 2019) heeft een aanzuigende werking gehad en we zien de afgelopen jaren een nadrukkelijke stijging in de kosten voor met name huishoudelijke hulp. In hoeverre dit nog verder doorzet de komende jaren is niet bekend. Tegelijkertijd is het de verwachting dat per 2026 wederom een aanpassing komt op het abonnementstarief, waarmee we mogelijk weer terug zouden gaan naar de situatie van voor 2019. Dit gaat wel gepaard met een korting op het gemeentefonds. Of en welk financieel effect dit per saldo voor ons heeft is nog niet bekend.
- Er zijn in de Hervormingsagenda Jeugd afspraken gemaakt over de toekomst van de jeugdzorg en de financiering daarvan. Vanwege de val van het kabinet is op dit moment onduidelijk of en wanneer de Hervormingsagenda daadwerkelijk vorm en inhoud in de praktijk krijgt en welke financiële gevolgen dit heeft.

Regelingen en maatregelen Sociaal Domein (Participatie)

- Uitvoering Participatiewet in eigen beheer: De uitvoering van de participatiewet in eigen beheer per 1 januari 2021 en de oprichting van STOER brengt risico's met zich mee, die voorheen onder primaire verantwoordelijkheid van Laborijn vielen. De hoogte van deze risico's is in grote mate afhankelijk van de manier waarop de nieuwe werkwijze verder wordt doorontwikkeld.
- De gemeente Oude IJsselstreek is al jaren een zgn. nadeelgemeente. Dit houdt in dat de gemeente al jaren minder Buig ontvangt dan dat zij werkelijk nodig heeft om de uitkeringen te betalen. De verwachting is dat dit ook de komende jaren zal zijn. Voor het ontvangen van een vangnetuitkering om dit nadeel deels te compenseren moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Op voorhand is niet zeker of de gemeente hieraan voldoet.

Een aantal van deze voorwaarden zijn deels afhankelijk van politieke keuzes zoals het inzetten van boetes en maatregelen en het actief opleggen en innen terugvorderingen en verhaal. De keuzes die hierin gemaakt worden moeten we zien in het licht van de vastgestelde visie. Werken vanuit de bedoeling is niet louter gericht op handhaving maar zaken in perspectief zetten en integraal afwegen.

- Leerlingenvervoer
- ZIN (Zorg in Natura) - Gezien de uitkomsten in de jaarrekening 2023 is het risicobedrag dit voorjaar verdubbeld t.o.v. wat we eerder inschatten. Dat handhaven we.

f. Garant/borgstellingen

Het overzicht van de borg-/garantstellingen is opgenomen in de jaarstukken 2023.

g. Overige (externe) factoren

- Economische ontwikkelingen, die buiten de invloedssfeer van de gemeente vallen
- Planschade
- Schade ten gevolge van veranderend klimaat en of extreme weersomstandigheden
- Leges
- Hypotheken personeel
- Fluctuatie kosten en opbrengsten Afvalscheiding
- Uitkering gemeentefonds inclusief Btw- compensatiefonds (BCF)
- Vennootschapsbelasting (VPB)
- Omgevingswet
- Algehele maatschappelijke en macro-economische (mondiale) ontwikkelingen
- Gevolgen van overbelasting van het energienetwerk op ruimtelijke ontwikkelingen

Berekening prognose weerstandsvermogen (x 1.000)

De verhouding tussen de aanwezige weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit bepaalt of het weerstandsvermogen voldoende is. Een ratio >2 is uitstekend te noemen.

		beschikbare weerstandscapaciteit (x € 1.000)		26.203		
Weerstandsvermogen	=	$\frac{\text{-----}}{\text{-----}}$	=	$\frac{\text{-----}}{\text{--}}$	=	2,03
		benodigde weerstandscapaciteit (risico's) (x € 1.000)		12.880		

Kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat in deze paragraaf een verplichte basisset van 5 kengetallen wordt opgenomen. Deze kengetallen zijn:

- Netto schuldquote
- Solvabiliteitsratio
- Grondexploitatie
- Structurele exploitatieruimte
- Belastingcapaciteit (woonlasten meerpersoonshuishouden)

Het is van belang deze kengetallen in breder perspectief te zien, aangezien deze op zichzelf staan maar een deel van het totale beeld van de gemeentelijke financiën weergeven.

Kengetallen (x 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025 (stand 31-12)
1a Netto schuldquote	79,6%	109,9%	99,2%

1b Netto schuldquote gecorrigeerd	71,6%	100,6%	90,8%
2 Solvabiliteitsratio	21,0%	15,9%	18,1%
3 Grondexploitatie	2,5%	16,6%	4,3%
4 Structurele exploitatieruimte	-2,0%	0,65%	0,34%
5 Belastingcapaciteit*	88,2%	96,7%	93,4%

* Percentage 2025 is gebaseerd op totale kosten meerpersoonshuishouden met ondergrondse container ten opzichte van het landelijk gemiddelde van € 994 (2024) voor meerpersoonshuishoudens met een koopwoning.

Signaleringswaarden	Waarde Oude IJsselstreek	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	99,2%	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote, gecorrigeerd	90,8%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	18,1%	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	4,3%	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte Begroting	0,34%	Begr en MJR >0%	Begr of MJR >0%	Bgr en MJR <0%
Structurele exploitatieruimte MJR 2028	-4,23%			
Belastingcapaciteit	93,4%	<95%	95-105%	>105%
Weerstandsvermogen	203%	>100%	80-100%	<80%

Financiële positie

Financiële begroting

Toelichting

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor, dat er naast de programmabegroting en de paragrafen ook een “financiële begroting” wordt gemaakt. Hierin wordt inzicht gegeven in:

- de meerjarenraming/ prognose meerjarenperspectief 2025 - 2028
- het overzicht van baten en lasten
- overzicht van incidentele baten en lasten
- de financiële uitgangspunten

Meerjarenraming

In de meerjarenraming wordt de ontwikkeling van het saldo aangegeven vanaf het uitgangspunt in de programmabegroting 2024 en vervolgens de autonome en structurele ontwikkelingen. Immers, we sturen op een structureel meerjarig sluitend resultaat.

NB. Alle positieve bedragen dragen bij aan een positieve ontwikkeling van het begrotingssaldo, negatieve bedragen verslechteren het resultaat.

De toelichting op de autonome ontwikkelingen en beleidsmatige ontwikkelingen 2025 zijn onder de betreffende programma's benoemd.

Meerjarenraming 2025- 2028 (x1000)		2025	2026	2027	2028
Resultaat programmabegroting 2024-2027		849	-6.326	-7.443	-7.443
Autonome ontwikkelingen					
1	Verkeersmaatregelen	-52	-	-	-
1	GR ECAL	-6	-6	-6	-6
1	Boombesluit	-51	-51	-51	-51
1	Onderhoud Zwarte Veen	-13	-13	-13	-13
1	Revitaliseringsfonds Wonen	195	195	195	195
1	Aanpak Energie Armoede	250	-	-	-
1	Afval	-3	-5	-6	-3
1	Wesenthorst	-100	-100	-33	-33
1	Diverse indexaties	-77	-77	-81	-84
2	Jeugdbudgetten	-1.895	-2.150	-2.150	-2.150
2	Jeugdbescherming	-160	-160	-160	-160
2	WMO	-687	-687	-687	-687
2	Veilig thuis	-32	-32	-32	-32
2	Arbeidsparticipatie	-13	-13	-13	-13
2	Wet sociale werkvoorziening	-380	39	-8	401
2	Inkomensregelingen	316	370	370	370
2	Samenkracht en burgerparticipatie	-160	-160	-127	-127
2	Sport en cultuur	-73	-73	-73	-73
2	GGZ	25	25	25	25
2	Volksgesondheid	-63	-70	-70	-70
3	GR Regio Achterhoek	-21	-21	-21	-21
3	Lokaal voedselbeleid	5	5	5	5
3	Tijdelijke onderwijshuisvesting	-100	-100	-100	-100
3	IHP Woelwaters	-	-50	-	-
3	Diverse indexaties	-99	-99	-99	-99
4	GR VNOG	-65	65	7	-57
4	Bodemsanering de Wijssel	-60	-	-	-
4	GR ODA	-54	-54	-54	-54
4	Verkiezingen	88	-	-	-
4	Brandbestrijding	-12	-12	-12	-12
4	Reisdocumenten en rijbewijzen	19	24	30	-41
4	Milieubelastende activiteiten	100	100	100	100
4	Diverse indexaties	-4	-7	-7	-8
5	Verzekeringen	25	25	25	25
5	Huur STOER facilitair	-25	-25	-25	-25
5	VNG Fonds	-25	-25	-25	-25
5	CAO 2024	-735	-735	-735	-735

5	CAO 2025 en premies	-631	-805	-805	-805
5	Peiodieke verhogingen	-329	-329	-329	-329
5	Uitbreiding bomenploeg	-64	-64	-64	-64
5	Ondersteuner Ecologie / Flora en fauna	-77	-77	-77	-77
5	Medewerker tractie natuur en fietspaden	-54	-54	-54	-54
5	College / Raad / Griffie / Directie	-146	-146	-146	-146
5	Arbo	-15	-15	-15	37
5	Samenwerking automatisering	-125	-	-	-
5	ICT	-17	-17	-17	-17
5	Personeel van derden Sociaal domein	-50	-50	-50	-50
5	Diverse indexaties	-3	-3	-3	-3
99	Algemene uitkering	3.739	5.342	6.785	6.877
99	OZB	483	483	483	483
99	Dividend	150	150	150	150
99	Toeristenbelasting	45	45	45	45
div	Kapitaallasten	695	-58	-408	-1.067
Totaal autonome ontwikkelingen		-341	525	1.663	1.422
Subtotaal resultaat autonome ontwikkelingen		508	-5.802	-5.780	-6.021
Beleidsmatige ontwikkelingen					
1	Verkoop Polse Molen	130	-	-	-
2	80 jaar vrijheid	-30	-	-	-
2	Regio Achterhoek	-51	-51	-	-
Totaal beleidsmatige ontwikkelingen		49	-51	0	0
Totaal resultaat 2025-2028		557	-5.853	-5.780	-6.021

* Saldo resultaat wordt voor 2025 toegevoegd aan de algemene reserve en 2026 t/m 2028 wordt onttrokken.

Overzicht van baten en lasten

Bij de afzonderlijke programma's is steeds een overzicht van de baten en lasten opgenomen. In de volgende tabel treft u een totaaloverzicht van alle programma's aan. Volgens het BBV mogen de mutaties in de reserves niet via de programma's lopen, maar moeten afzonderlijk zichtbaar zijn.

Daardoor ontstaan er twee exploitatiesaldo's, te weten een saldo vóór resultaatbepaling en een saldo na resultaatbepaling. Concreet betekent dit dat er eerst een telling wordt gemaakt van de begroting zonder de mutaties in de reserves (= vóór resultaatbepaling). Daarna volgt een telling rekening houdend met stortingen in- en onttrekkingen aan de reserves (= na resultaatbepaling).

Overzicht baten en lasten (x 1.000)	2025	2026	2027	2028
Lasten				
1. De gemeente waar het goed wonen is	43.307	44.725	45.118	45.886
2. De leefbare gemeente	64.358	63.815	63.150	62.730
3. De werkende gemeente	6.654	7.211	7.530	8.299
4. De dienstverlenende gemeente	7.334	7.283	7.464	7.438
Bedrijfsvoering	17.507	17.948	17.375	17.784
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-
Vennootschapsbelasting	3	3	3	3
Onvoorzien	50	50	50	50
Totaal lasten	139.212	141.037	140.691	142.191
Baten				
1. De gemeente waar het goed wonen is	22.819	23.654	24.165	24.622
2. De leefbare gemeente	12.885	12.724	12.108	12.108
3. De werkende gemeente	1.255	1.255	1.255	1.255
4. De dienstverlenende gemeente	1.181	1.324	1.407	1.264
Bedrijfsvoering	682	677	677	677
Algemene dekkingsmiddelen	100.420	95.039	95.504	95.596
Totaal baten	139.243	134.673	135.117	135.522
Totaal saldo van baten en lasten (voor bestemming)	31	6.364-	5.574-	6.669-
Mutaties reserves				
Toevoegingen aan reserves	604	604	604	604
Onttrekkingen aan reserves	1.130	1.116	399	1.252
Totaal mutatie reserves	526	511	206-	648
Totaal saldo lasten	139.816	141.641	141.295	142.795
Totaal saldo baten	140.373	135.788	135.515	136.774
Resultaat na bestemming	557	5.853-	5.780-	6.021-

Overzicht van incidentele baten en lasten

Overzicht van incidentele baten en lasten (x 1.000)	2025	2026	2027	2028
Bestaand beleid				
Lasten				
<i>2 Een leefbare gemeente</i>				
SPUK Leefomgeving	-26	-	-	-
SPUK een tegen eenzaamheid	-21	-	-	-
SPUK coördinatiekosten regionale aanpak preventie	-19	-	-	-
SPUK Mentale gezondheid	-13	-	-	-
SPUK Aanpak overgewicht en obesitas	-46	-	-	-
SPUK OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	-7	-	-	-
SPUK Versterking kennis en adviesfunctie	-7	-	-	-
Volksgezondheid GGD	-19	-	-	-
<i>5 Bedrijfsvoering</i>				
Personeelslasten	-324	-	-	-
<i>Reserve mutaties</i>				
Reserve accommodaties (MJOP)	-588	-588	-588	-588
Reserve onderwijshuisvesting	-17	-17	-17	-17
Baten				
<i>2 Een leefbare gemeente</i>				
SPUK Leefomgeving	26	-	-	-
SPUK een tegen eenzaamheid	21	-	-	-
SPUK coördinatiekosten regionale aanpak preventie	19	-	-	-
SPUK Mentale gezondheid	13	-	-	-
SPUK Aanpak overgewicht en obesitas	46	-	-	-
SPUK OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	7	-	-	-
SPUK Versterking kennis en adviesfunctie	7	-	-	-
<i>Reserve mutaties</i>				
Reserve accommodaties (MJOP)	542	1.063	409	409
Reserve sportaccommodaties	100	100	100	100
Reserve begraafplaatsen	33	33	33	33
Totaal bestaand beleid incidenteel	-273	591	-63	-63
Ontwikkelingen				
Lasten				
<i>1 De gemeente waar het goed wonen is</i>				
De Wesenthorst	-82	-82	-	-
<i>2 Een leefbare gemeente</i>				
80 jaar vrijheid	-30	-	-	-
Volksgezondheid GGD	6	-	-	-
<i>3 De werkende gemeente</i>				
Instandhoudingsonderhoud de Woelwaters		-50	-	-
<i>4 De dienstverlenende gemeente</i>				
Bodemsanering de Wijssel	-60	-	-	-
Baten				
<i>1 De gemeente waar het goed wonen is</i>				
Verkoop grond en groenstroken	60	60	60	60
Verkoop Polse Molen	130	-	-	-

De Wesenthorst	-19	-19	-39	-39
<i>99 Algemene dekkingsmiddelen</i>				
<i>Algemene uitkering</i>	-1.375	-	-	-
<i>Reserve mutaties</i>				
<i>Reserve accommodaties (MJOP)</i>	134	-2	-65	790
<i>Reserve Afval</i>	300	-	-	-
<i>Reserve sportaccommodaties</i>	-	-100	-100	-100
<i>Reserve begraafplaatsen</i>	-	-	-	-1
Totaal ontwikkelingen incidenteel	-936	-193	-144	710
Totaal incidentele baten en lasten	-1.209	398	-207	647

Het BBV schrijft voor dat we het begrotingssaldo tevens presenteren exclusief de bovenvermelde incidentele posten, dat geeft het structurele begrotingssaldo weer.

Voor de provincie vormt dat het toetsingskader en dat laat het volgende beeld zien:

Presentatie van het structureel begrotingssaldo(x 1.000)	2025	2026	2027	2028
Saldo van baten en lasten	31	-6.364	-5.574	-6.669
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	526	511	-206	648
Begrotingssaldo na bestemming	557	-5.853	-5.780	-6.021
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-1.209	398	-207	647
Structureel begrotingssaldo	1.766	-6.251	-5.573	-6.668

Financiële uitgangspunten

Beleidsuitgangspunten

De basis voor het financiële beleid is opgenomen in hoofdstuk “Financien onder controle” in het coalitieprogramma 2022-2026. Centraal staat daarin het behouden van een gezonde financiële positie. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten gedefinieerd:

- De begroting is meerjarig structureel sluitend.
- Trendmatige verhoging van de woonlasten (Onroerendezaakbelasting (Ozb), Rioolrechten en afvalstoffenheffing). Dat betekent een maximale stijging van 3%. De tarieven van de rioolrechten en afvalstoffenheffing zijn kostendekkend.
- De uitvoering van het sociaal domein vindt plaats binnen de beschikbare budgetten. De algemene reserve van het sociaal domein is bestemd voor het sociaal domein (“binnen de hekjes”).
- Overschotten gaan terug naar de algemene reserve.

In de voorliggende begroting wijken we op de volgende punten hiervan af.

- De eerste betreft het meerjarig structureel sluitend zijn van de begroting. Het Rijk heeft eenzijdig de financiering naar de gemeenten zeer ingrijpend verlaagd vanaf 2026. Op landelijk niveau lopen gesprekken tussen VNG en het Rijk voor een oplossing voor deze "ravijnjaren". Met het vorige kabinet Rutte IV is niet tot een oplossing gekomen, het is op moment van schrijven onduidelijk hoe de gesprekken hierover met het kabinet Schoof I verlopen. De VNG adviseerde eerder aan gemeenten om de jaren 2026 en verder niet structureel sluitend op te stellen. Deze uitzonderlijke omstandigheden maken dat wij om die reden bewust afwijken van de eerder gekozen lijn en de meerjarenraming niet structureel sluitend hebben. De begroting voor 2025 is dat wel.
- Hekjes in het sociaal domein: in het voorjaar van 2023 hebben we de raad geïnformeerd over de moeilijkheden om vast te blijven houden aan de hekjes en in de begroting 2024 heeft de raad reeds ingestemd met een andere systematiek, waarbij nog wel een aparte bestemmingsreserve sociaal domein in stand blijft. Die laatste lijn trekken we door. Daarom is deze begroting opgesteld zonder rekening te houden met de "hekjes" in het sociaal domein.

De aanpassingen in deze begroting ten opzichte van de vorige begroting, zijn specifiek toegelicht in het hoofdstuk "Wat mag het kosten".

In de Voorjaarsnota zijn twee investeringen taakstellend opgevoerd; het knelpunt N18 en de verduurzaming van het Isala (Alimende) college. Om de kapitaallasten van ruim 121.000 euro vanaf 2026 te kunnen dekken is gezocht naar financieringsmiddelen. Hiervoor hebben wij een aantal keuzes gemaakt, waarbij we in een aantal gevallen afwijken van staand beleid (zie ook de tweede Berap 2024). Het betreft de volgende budgetten:

- Voor de plaatsing van kunst in de openbare ruimte (te weten Schabracq meubilair) is dekking beschikbaar uit een bijdrage van Tennet, waardoor een bedrag van 150.000 euro vrijvalt aan investeringsruimte.
- Het budget voor speelruimte in 2025 wordt eenmalig verlaagd met 90.000 euro. We zetten hierbij vooral in op de vervanging van speeltoestellen en niet op het toevoegen van extra groen.
- Het lokaal energiefonds verlagen wij van 500.000 naar 250.000 waardoor minder toekomstige initiatieven gehonoreerd kunnen worden. Daarnaast sluiten wij hierbij aan bij de bijdragen die regionaal worden ingebracht.
- Het project rond de beveiliging van een spoorwegovergang is afgerond. Het resterende budget van 200.000 euro is vrij beschikbaar.
- Vanuit afgelopen jaren is nog voldoende investeringsruimte beschikbaar voor het project Oude IJsselzone, waardoor het jaarlijkse investeringsbedrag van 100.000 euro voor het jaar 2025 kan komen te vervallen.
- Het budget voor tractiemiddelen verlagen we gedurende 2 jaar met 95.000 euro. Vervanging van materieel wordt doorgeschoven.
- De inzet van een maai-zuigmachine gaan we uitbesteden, waarmee het geplande investeringsbedrag van 400.000 euro vervalt. De kosten worden gedekt binnen de exploitatie. Dit heeft geen gevolgen voor ons beleid.

Financiële sturing op basis van integrale besluitvorming

Om een integraal afgewogen beleidsontwikkeling te garanderen is het belangrijk om zowel bestuurlijk als ambtelijk een zelf opgelegde discipline te handhaven.

Het gaat dan om twee dingen:

- Een gelijkmatige, voorspelbare financiële ontwikkeling omdat onzekerheid op dit punt tot bestuurlijke onrust leidt en direct de bestuurlijke aandacht afleidt van waar het werkelijk inhoudelijk om gaat.
- Beperking van tussentijdse beleidswijziging vooral met significante financiële impact. Het risico wordt dan groot dat tot verkeerde/onnodige beleidswijzigingen wordt besloten.

Dat stelt ons als bestuur ook voor de nodige uitdagingen. Enerzijds dat we accepteren dat:

- 100% controle niet mogelijk is
- Inschattingen verkeerd kunnen zijn

Anderzijds dat we vóóraf spelregels afspreken, vastgesteld in de begrotingsdoctrine.

Tussentijds bijsturen van inhoudelijk beleid zonder financiële consequenties is altijd mogelijk. Tussentijdse voorstellen met financiële consequenties, die per definitie dus niet integraal kunnen worden afgewogen met andere beleidsontwikkelingen, moeten zoveel mogelijk worden vermeden.

Op basis van deze discipline moet tussentijdse besluitvorming over ontwikkelingen met financiële en/of capaciteitsgevolgen voldoen aan twee O's: Onvermijdelijk en Onuitstelbaar. Alle andere voorstellen met structurele financiële en of capaciteitsgevolgen worden opgespaard tot de volgende begroting zodat een meerjarige integrale afweging mogelijk blijft.

Begrotingsdoctrine

In de programmabegroting 2022 is op grond van de financiële verordening de volgende begrotingsdoctrine vastgelegd voor de jaren 2022-2027:

1. De begroting is elk jaar structureel sluitend.
2. Overschotten terug naar algemene reserve.
3. Verwachte tekorten of overschotten binnen programma oplossen. Gedurende het jaar wordt een verwacht begrotingsoverschot of - tekort niet tussen programma's gecompenseerd om te voorkomen dat er onnodig en/of verkeerd wordt bijgestuurd op strategisch belangrijke onderwerpen.
4. Tussentijdse voorstellen (zoals eerder bij de P&C cyclus inhoudelijk toegelicht) kunnen alleen op basis van de twee O's (onuitstelbaar en onvermijdelijk).
5. De reserves moeten minstens voldoende zijn om een weerstandsratio van 2 te behouden die in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt vastgesteld.
6. Investerings op basis van meerjarenraming.

Zoals we bij de beleidsuitgangspunten hierboven al hebben aangegeven, wijken we, gezien de uitzonderlijke omstandigheden en conform eerder advies van de VNG, in deze begroting bewust af van het eerste punt "de begroting is elk jaar structureel sluitend". In plaats daarvan is de begroting 2025 structureel sluitend, De jaarschijven daarna zijn dat niet.

Technische uitgangspunten

De begroting is op de volgende punten als volgt doorgerekend:

- **Loonontwikkeling**
De CAO gemeenteamtensaren loopt eind maart 2025 af. Vooruitlopend op een nieuwe CAO hanteren wij voor 2025 de aanname dat de salarissen per 1 april 2025 met 2,5% stijgen. T.a.v. de premies (waaronder pensioenen) gaan we uit van de informatie als bekend ten tijde van opstellen van de begroting.
- **Prijsontwikkeling**
De budgetten en subsidies zijn bijgesteld naar het daadwerkelijk verwachte prijsniveau 2025. Er wordt geen generieke prijscompensatie toegepast.

- **Geen meerjarige loon- en prijscompensatie**
Voor de begrotingsjaren 2026-2028 gaan we uit van het prijsniveau 2025. Er is dus zowel voor de inkomsten als de uitgaven geen rekening gehouden met verdere loon- en prijsstijging. Er worden tegen constante prijzen geraamd.
- **Renteontwikkeling**
Voor de berekening van de kapitaallasten over 2025 (renteomslag) is uitgegaan van 1,89 %. Bij het opmaken van de jaarrekening wordt de renteomslag opnieuw berekend en tot de werkelijke omvang doorbelast aan de producten. In de meerjarenraming 2026-2028 is deze keer gerekend met een oplopende renteomslag per begrotingsjaar, op basis van de huidige rentetarieven. Zie ook de toelichting op het saldo financieringsmiddelen bij het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen
- **Rijksuitkeringen**
De meicirculaire 2024 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken is bepalend voor de op te nemen raming in de begroting 2025-2028. Taakmutaties worden waar mogelijk specifiek toegerekend aan het betreffende programma.
- **Belastingen en tarieven**
Voor de rioolheffing en afvalstoffenheffing (voor beide netto na kwijtschelding) gaan we uit van maximaal 100% kostendeckendheid. De tarieven die gezamenlijk de woonlasten bepalen (riool, afval, OZB) bepalen we zodanig dat deze samen gemiddeld als woonlasten 3% stijgen. Doordat er bij het vastrecht afvalstoffenheffing een meer uniforme lijn gekozen wordt, kan dit percentage voor een éénpersoons- en meerpersoonshuishouden verschillen. De paragraaf Lokale Heffingen geeft een verdere toelichting op de belastingen en leges.

Geprognotiseerde balans

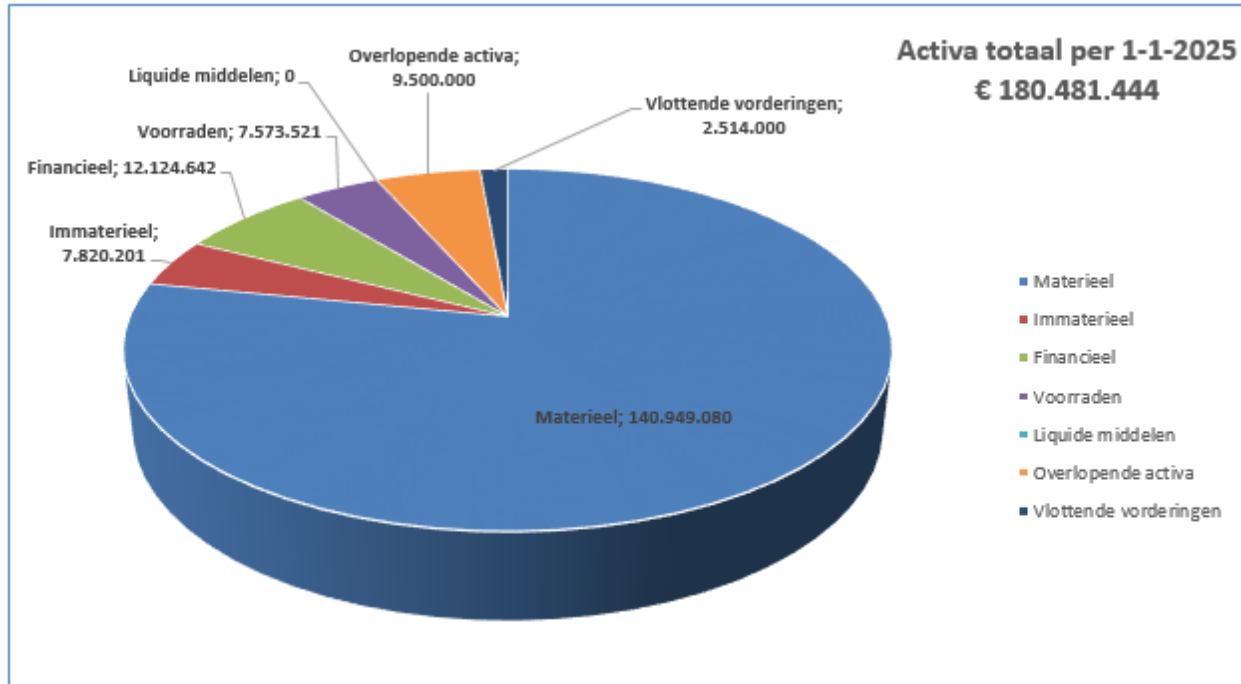
BALANS

ACTIVA	31-12-2025	31-12-2024
Vaste activa		
Immaterieel		
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	€	€
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	€ 5.811.002	€ 6.097.427
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	€ 1.722.774	€ 1.722.774
Subtotaal immaterieel	€ 7.533.776	€ 7.820.201
Materieel		
Investerings met economisch nut:		
- gronden uitgegeven in erfpacht	€ 12.256	€ 12.256
- Investerings economisch nut, dekking via diverse heffingen:	€ 55.409.252	€ 52.978.005
- overige investeringen met economisch nut	€ 60.975.220	€ 56.386.361
Investerings met maatschappelijk nut < 2017	€ 16.903.920	€ 19.055.267
Investerings met maatschappelijk nut vanaf 2017	€ 18.766.554	€ 12.517.191
Subtotaal materieel	€ 152.067.202	€ 140.949.080
Financieel		
Kapitaalverstrekkingen aan:		
1. Deelnemingen	€ 274.955	€ 274.955
2. Gemeenschappelijke regelingen	€	€
3. Overige verbonden partijen	€ 3.750	€ 3.750
Leningen aan:		
1. Openbare lichamen als bedoeld in art. 1 ond. A. wet Fido	€	€
2. Woningbouwcorporaties	€	€
3. Deelnemingen	€ 2.565.016	€ 2.565.016
4. Overige verbonden partijen	€	€
Overige langlopende leningen	€ 9.178.094	€ 9.280.921
Uitzettingen in 's Rijks schatkist > 1 jaar	€	€
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier > 1 jaar	€	€
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar	€	€
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	€	€
Subtotaal financieel	€ 12.021.815	€ 12.124.642
Totaal vaste activa	€ 171.622.793	€ 160.893.922
Viottende activa		
Voorraden		
Grond- en hulpstoffen gespecificeerd naar:		
Onderhanden werk, Het VIP (Varsseveld Industrie Park)	0	€ 0
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	€ 5.982.273	€ 7.573.521
Subtotaal voorraden	€ 5.982.273	€ 7.573.521
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	€ 109.000	€ 109.000
Verstekte kasgeldleningen aan Openbare lichamen	€ 0	€ 0
Overige verstekte kasgeldleningen	€ 0	€ 0
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	€ 0	€ 0
Rekening-courant verhoudingen met het Rijk	€ 0	€ 0
Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen	€ 0	€ 0
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier < 1 jaar	€ 0	€ 0
Overige vorderingen	€ 2.405.000	€ 2.405.000
Overige uitzettingen	€ 0	€ 0
Subtotaal uitzettingen	€ 2.514.000	€ 2.514.000
Liquide middelen		
Kas- banksaldi	€ 40.484	€ 0
Overlopende activa	€ 9.500.000	€ 9.500.000
Totaal viottende activa	€ 18.036.757	€ 19.587.521
Totaal generaal	€ 189.659.550	€ 180.481.444

BALANS

PASSIVA	31-12-2025	31-12-2024
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserves	€ 25.153.547	€ 24.696.637
Bestemmingsreserves	€ 9.243.397	€ 9.669.402
Resultaat jaarrekening	€ 0	€ 0
Subtotaal eigen vermogen	€ 34.396.944	€ 34.366.039
Voorzieningen		
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	€ 4.559.038	€ 4.944.528
Onderhoudsregalisatievoorzieningen	€	€
Door derden beklemde middelen met specifieke aanwendingsrichting	€ 523.285	€ 489.566
Subtotaal voorzieningen	€ 5.082.323	€ 5.434.094
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
Obligatieleningen	€ 0	€ 0
Onderhandse leningen van:		
1. Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	€ 0	€ 0
2. Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€ 128.178.733	€ 118.957.755
3. Binnenlandse bedrijven	€ 0	€ 0
4. Openbare lichamen als bedoeld in art.1 ond. A wet Fido	€ 0	€ 0
5. Overige binnenlandse sectoren	€ 0	€ 0
6. Buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige	€	€
Waarborgsommen	€ 1.550	€ 1.550
Subtotaal vaste schulden	€ 128.180.283	€ 118.959.305
Totaal vaste passiva	€ 167.659.550	€ 158.759.439
Viottende passiva		
Netto-vlottende schulden met rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Kasgeld	€ 6.000.000	€ 5.000.000
Banksaldi	0	722.006
Overige schulden	€ 3.500.000	€ 3.500.000
Subtotaal netto-vlottende schulden	€ 9.500.000	€ 9.222.006
Overlopende passiva	€ 12.500.000	€ 12.500.000
Totaal viottende passiva	€ 22.000.000	€ 21.722.006
Totaal generaal	€ 189.659.550	€ 180.481.444
Gewaarborgde geldleningen	€ 187.500.000	€ 187.500.000

Toelichting op de balans activa

De activa bestaan uit vaste en vlottende activa.

Vaste activa bestaan uit de bezittingen van de gemeente die zij langdurig gebruikt voor haar bedrijfsvoering. Deze bestaan uit de (im)materiële vaste activa en financiële vaste activa. De vlottende activa zijn bezittingen met een looptijd korter dan 1 jaar en bestaan uit de voorraden, vlottende vorderingen, liquide middelen en overlopende activa.

a. (Im)materiële vaste activa

Dit betreft voornamelijk materiele vaste activa die bestaan uit investeringen met economisch of maatschappelijk nut.

- In erfpacht gegeven gronden worden gewaardeerd tegen uitgifteprijs
- Investerings met economisch nut zijn gewaardeerd ten verkrijging- of vervaardigingsprijs.
- Investerings met maatschappelijk nut zijn gewaardeerd ten verkrijging- of vervaardigingsprijs. Reserves en specifieke investeringsbijdragen mogen in mindering worden gebracht. Op het saldo wordt afgeschreven, waarbij vervroegd afschrijven is toegestaan.
- Activa met een verkrijgprijs minder dan € 10.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen.
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden.
- De afschrijvingstermijnen zijn te vinden onder bijlage I.

Immateriële vaste activa (IVA) betreft vaste activa die niet stoffelijk van aard zijn en tevens niet onder de financiële vaste activa worden begrepen. Dit betreft voornamelijk kosten van onderzoek en ontwikkelingen (afschrijvingstermijn maximaal 5 jaar).

b. Financiële vaste activa

Financiële vaste activa (FVA) betreffen:

- Verstrekte langlopende geldleningen met een maatschappelijke bestemming.
- Verstrekte hypotheekleningen aan eigen personeel (sinds 2009 niet meer toegestaan).
- Aandelen in gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen en effecten.

c. Voorraden

De voorraden bestaan vanaf 2016 uit bouwgronden in exploitatie. De niet in exploitatie genomen bouwgronden (Nieg) zijn per 1 januari 2016 komen te vervallen. De gronden die voorheen onder deze categorie vielen, zijn nu opgenomen op de balans onder de materiële vaste activa, mits er geen korte termijn ontwikkeling is te verwachten.

d. Vlottende vorderingen (uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar)

Dit betreft vorderingen op openbare lichamen, debiteuren, crediteuren en uitzettingen in de schatkist. De uitzettingen in de schatkist worden per kwartaal vastgesteld.

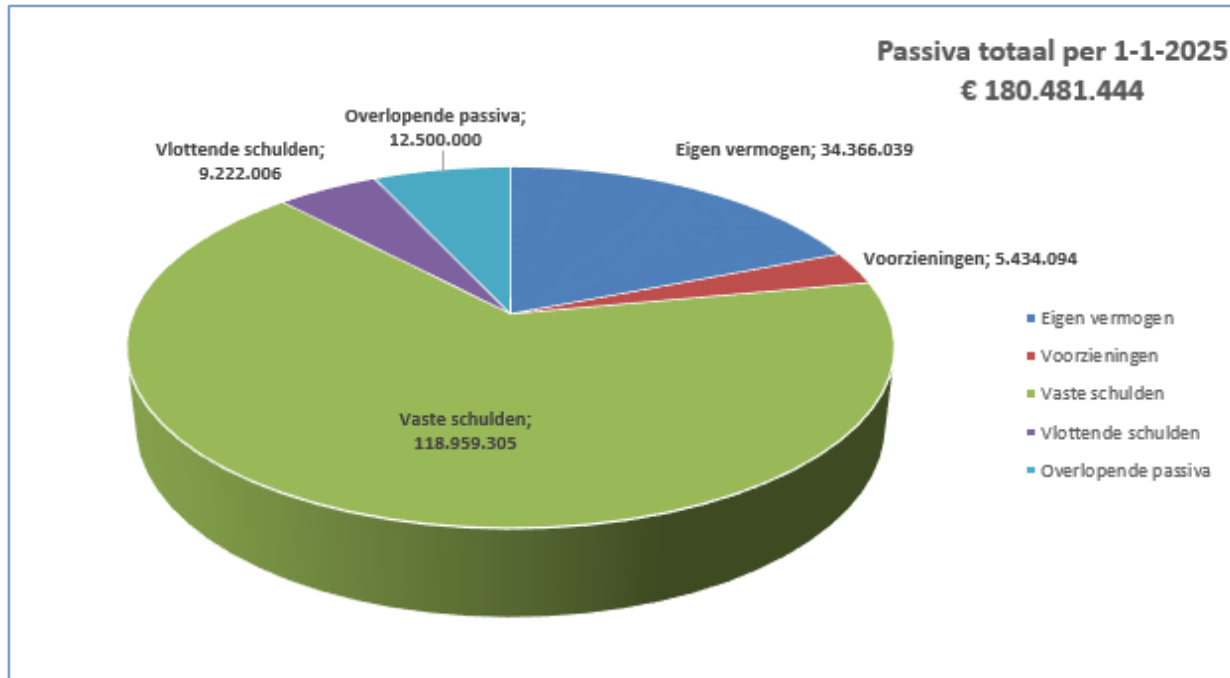
e. Liquide middelen

Dit betreft onze banksaldi bij de banken (BNG en Rabobank) en interne kas (balie burgerzaken).

f. Overlopende activa

Hieronder worden gerekend de nog te ontvangen bedragen, vooruitbetaalde bedragen en de overige overlopende activa.

Toelichting op de balans passiva

De passiva bestaan uit vaste en vlottende passiva.

Vaste passiva zijn het lang vermogen waarmee de bezittingen zijn gefinancierd, bestaande uit het eigen vermogen (algemene reserve en bestemmingsreserves) en het vreemd vermogen (voorzieningen en vaste schulden).

Vlottende passiva bestaan uit de kortlopende vorderingen, namelijk de netto vlottende schulden en overlopende passiva.

a. Eigen vermogen: algemene reserve en bestemmingsreserves

De algemene reserve is bedoeld om mogelijke risico's en fluctuaties in de exploitatie op te kunnen vangen. Het is een vermogensbestanddeel dat bedrijfseconomisch gezien vrij opneembaar is. De bestemmingsreserves zijn door de raad vastgesteld. Hier zijn specifieke bestemmingen aan gegeven.

b. Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor kosten die al voorzien worden, maar waarvan de kosten in de komende jaren komen, dan wel per jaar sterk fluctueren (egalisatie).

c. Vaste schulden

Dit zijn de schulden met een looptijd van één jaar of langer. De langlopende leningen.

d. Vlottende schulden

De vlottende schulden zijn schulden met een looptijd korter dan een jaar. Bijvoorbeeld de saldi bij diverse banken en kasgeldleningen.

e. Overlopende passiva

Hieronder worden bijvoorbeeld gerekend de nog te betalen bedragen, van derden verkregen middelen en vooruit ontvangen bedragen.

Geprognostiseerde meerjaren balans

MEERJAREN BALANS

ACTIVA	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Vaste activa			
Immaterieel			
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	€	€	€
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	€ 5.524.631	€ 5.248.310	€ 4.982.532
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	€ 1.722.774	€ 1.722.774	€ 1.722.774
Subtotaal immaterieel	€ 7.247.405	€ 6.971.084	€ 6.705.306
Materieel			
Investerings met economisch nut:			
- gronden uitgegeven in erfpacht	€ 12.256	€ 12.256	€ 12.256
- Investerings economisch nut, dekking via diverse heffingen:	€ 56.092.832	€ 56.645.942	€ 57.041.619
- overige investeringen met economisch nut	€ 63.395.048	€ 68.031.047	€ 65.476.719
Investerings met maatschappelijk nut < 2017	€ 14.817.070	€ 12.781.576	€ 11.057.078
Investerings met maatschappelijk nut vanaf 2017	€ 23.418.706	€ 25.633.383	€ 25.783.998
Subtotaal materieel	€ 157.735.912	€ 163.104.204	€ 159.371.670
Financieel			
Kapitaalverstrekkingen aan:			
1. Deelnemingen	€ 274.955	€ 274.955	€ 274.955
2. Gemeenschappelijke regelingen	€	€	€
3. Overige verbonden partijen	€ 3.750	€ 3.750	€ 3.750
Leningen aan:			
1. Openbare lichamen als bedoeld in art. 1 ond. A. wet Fido	€	€	€
2. Woningbouwcorporaties	€	€	€
3. Deelnemingen	€ 2.565.016	€ 2.565.016	€ 2.565.016
4. Overige verbonden partijen	€	€	€
Overige langlopende leningen	€ 9.057.434	€ 8.936.774	€ 8.816.114
Uitzettingen in 's Rijks schatkist > 1 jaar	€	€	€
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier > 1 jaar	€	€	€
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar	€	€	€
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	€	€	€
Subtotaal financieel	€ 11.901.155	€ 11.780.495	€ 11.659.835
Totaal vaste activa	€ 176.884.471	€ 181.855.784	€ 177.736.812
Vlottende activa			
Voorraden			
Grond- en hulpstoffen gespecificeerd naar:			
Onderhanden werk, Het VIP (Varsseveld Industrie Park)	€ 0	€ 0	€ 0
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	€ 5.940.578	€ 1.641.244	€ 4.547.454
Subtotaal voorraden	€ 5.940.578	€ 1.641.244	€ 4.547.454
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar			
Vorderingen op openbare lichamen	€ 109.000	€ 109.000	€ 109.000
Verstrekte kasgeldleningen aan Openbare lichamen	€ 0	€ 0	€ 0
Overige verstrekte kasgeldleningen	€ 0	€ 0	€ 0
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	€ 0	€ 0	€ 0
Rekening-courant verhoudingen met het Rijk	€ 0	€ 0	€ 0
Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen	€ 0	€ 0	€ 0
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier < 1 jaar	€ 0	€ 0	€ 0
Overige vorderingen	€ 2.405.000	€ 2.405.000	€ 2.405.000
Overige uitzettingen	€ 0	€ 0	€ 0
Subtotaal uitzettingen	€ 2.514.000	€ 2.514.000	€ 2.514.000
Liquide middelen			
Kas- banksaldi	€ 0	€ 0	€ 0
Overlopende activa	€ 9.500.000	€ 9.500.000	€ 9.500.000
Totaal vlottende activa	€ 17.954.578	€ 13.655.244	€ 16.561.454
Totaal generaal	€ 194.839.050	€ 195.511.028	€ 194.298.267

MEERJAREN BALANS

PASSIVA	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Vaste passiva			
Eigen vermogen			
Algemene reserves	€ 19.300.708 €	13.521.096 €	7.499.641
Bestemmingsreserves	€ 8.731.971 €	8.937.232 €	8.289.661
Resultaat jaarrekening	€ 0 €	0 €	0
Subtotaal eigen vermogen	€ 28.032.679 €	22.458.328 €	15.789.302
Voorzieningen			
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	€ 4.368.705 €	4.278.730 €	4.251.741
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	€	€	€
Door derden beklemde middelen met specifieke aanwendingsrichting	€ 508.589 €	497.509 €	497.816
Subtotaal voorzieningen	€ 4.877.294 €	4.776.239 €	4.749.557
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer			
Obligatieleningen	€ 0 €	0 €	0
Onderhandse leningen van:			
1. Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	€ 0 €	0 €	0
2. Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€ 137.149.710 €	146.670.687 €	147.441.665
3. Binnenlandse bedrijven	€ 0 €	0 €	0
4. Openbare lichamen als bedoeld in art.1 ond. A wet Fido	€ 0 €	0 €	0
5. Overige binnenlandse sectoren	€ 0 €	0 €	0
6. Buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige	€ 0 €	0 €	0
Waarborgsommen	€ 1.550 €	1.550 €	1.550
Subtotaal vaste schulden	€ 137.151.260 €	146.672.237 €	147.443.215
Totaal vaste passiva	€ 170.061.233 €	173.906.804 €	167.982.074
Vlottende passiva			
Netto-vlottende schulden met rentetypische looptijd korter dan één jaar			
Kasgeld	€ 8.500.000 €	5.500.000 €	10.000.000
Banksaldi	277.817	104.225	316.193
Overige schulden	€ 3.500.000 €	3.500.000 €	3.500.000
Subtotaal netto-vlottende schulden	€ 12.277.817 €	9.104.225 €	13.816.193
Overlopende passiva	€ 12.500.000 €	12.500.000 €	12.500.000
Totaal vlottende passiva	€ 24.777.817 €	21.604.225 €	26.316.193
Totaal generaal	€ 194.839.050 €	195.511.028 €	194.298.267
Gewaarborgde geldleningen	€ 187.500.000 €	187.500.000 €	187.500.000

Bijlagen

Bijlage A: Kerngegevens

Kerngegevens per 1 januari 2024	Werkelijk 2023	Raming 2024	Raming 2025
Sociaal:			
Bijstandsontvangers:	615	605	610
Leerlingen in het voortgezet onderwijs:	1.872	1.934	1.883
Inwoners:			
Totaal	39.613	39.665	39.500
< 18 jaar	6.604	6.645	6.510
> 18 jaar	33.009	33.020	32.990
Fysiek:			
Oppervlaktes(ha):			
Oppervlakte	13.593	13.595	13.595
waarvan - openbaar groen, zonder bermen	1.388	1.388	1.388
binnenwater	202	200	200
Aantal m2 gazon:	811.639	811.639	811.639
Aantal bomen:	37.234	38.250	38.500
Aantal lichtpunten:	7.863	8.129	8.160
Wegen, fiets- en voetpaden:			
Aantal m2 wegen met een asfaltverharding	1.478.277	1.450.806	1.439.800
Aantal m2 wegen met een elementverharding	563.946	627.524	638.524
Aantal m ² parkeren met asfaltverharding	6.742	8.088	8.088
Aantal m ² parkeren met elementverharding	220.452	198.107	198.107
Aantal m ² trottoir/voetpad met asfaltverharding	5.210	7.997	7.997
Aantal m ² trottoir/voetpad elementverharding	433.074	405.308	405.308
Aantal m ² fietspad met asfaltverharding	100.120	107.959	107.959
Aantal m ² fietspad met elementverharding	18.824	16.615	16.615
Aantal m ² semi-verharde paden + zandwegen	118.610	193.807	193.807
Kunstwerken:			
Aantal betonnen bruggen	31	31	31
Aantal houten bruggen	13	13	13
Aantal stalen bruggen	3	3	3
Aantal m1 stalen damwand	900	900	900
Aantal m1 aanlegsteiger	12	12	12
Fonteinen, waterelementen en vijvers (stuks)	5	5	5
Aantal m1 duikers	nvt	8.781	8.781
Kunst in de openbare ruimte:			
Reguliere kunst (stuks)	35	48	48
Herdenkingsmonumenten (stuks)	13	32	32
Riolering:			
Aantal km riolering -gemengd	140	144	142
Aantal km riolering -vuilwater	29	106	108
Aantal km riolering -hemelwater	40	67	69
Aantal vuilwateroverstorten	46	20	20
Aantal verbeterd gescheiden overstorten	13	13	13
Aantal bergbezinkbassins	19	19	19
Aantal rioolgemaal	37	42	42
Aantal km persleiding (gemalen)	21	21	21
Aantal pompunits buitengebied	987	1.010	1.010
Aantal km persleiding (pompunits)	177	294	294
Aantal IBA's	16	16	16

Aantal straatkolken	15.000	16.800	16.800
Aantal rioolaansluitingen	17.500	17.880	18.000
Aantal woonruimten:	17.651	17.592	17.640
Aantal kernen:	11	11	11
Waarvan groter dan 500 adressen	3	3	3

Bijlage B: Investeringslijst (investerings 2025-2028)

INVESTERINGEN 2025-2028 2025 2026 2027 2028

Investering x1.000						Toelichting
Pgr	Investering					
1	Vervanging voertuigen buitendienst	295	200	200	295	Vanuit programmabegroting 2019-2022; wordt periodiek bijgesteld. Taakstellend is voor 2026 en 2027 het krediet bijgesteld naar 200.000 euro doordat er minder vervangingen gepland staan.
5	Bouwkundige aanpassingen Gemeentehuis	25	25	25		Vanuit VJN 2023. Interventies om hybride samenwerken beter te faciliteren.
1	Infrastructuur (wegen) en fietspaden	600	600	600	600	Wegreconstructies en fietspaden.
1	Aanvulling Infrastructuur (wegen) en fietspaden	900	900	900	900	Vanuit VJN 2024. Deze aanvullende investering moet het niveau van de wegen en fietspaden naar het gewenste kwaliteitsniveau brengen.
1	Openbare verlichting	339	339			Afkomstig uit het vastgestelde plan openbare verlichting 2022-2026 voor vervanging van masten en armaturen.
1	Civiele technische kunstwerken (bruggen)	239				Vanuit VJN 2024. Uit inspecties is gebleken dat een drietal bruggen waarschijnlijk eerder vervangen moet worden dan in 2027. Het gaat hierbij om de volgende bruggen: Wegabrug in Ulft, Zuiderkruisbrug in Ulft en Vijverpadbrug in Gendringen.
1	Fietsverbinding Megchelen-Landfort	600				Vanuit VJN 2024. De visie LPOIJ is in februari 2022 door de raad vastgesteld. Daarbij zijn afspraken vastgelegd dat uit een woningbouw ontwikkeling een bijdrage wordt geleverd aan de realisatie van het fietspad Gendringen-Megchelen.
1	Oude IJsselzone		100	100	100	Conform VJN 2022 en Begroting 2021: Taakstellend voor 2025 niets opgenomen. Hier waren nog geen verplichtingen aan gekoppeld. De visie LPOIJ is in februari 2022 door de raad vastgesteld. Voor de uitvoering van onderdelen uit de visie is een meerjarig voorbereidingskrediet noodzakelijk en daarnaast ook budget voor concrete uitvoeringsmaatregelen en -projecten. De omvang hiervan is afhankelijk van de keuzes die worden gemaakt in welke maatregelen en projecten worden opgepakt.
1	Speelruimteplan	100	190	90	90	Vanuit VJN 2023. Taakstellend voor 2025 100.000 opgenomen. We zetten hierbij vooral in op de vervanging van speeltoestellen en niet op het toevoegen van extra groen. Onder deze investering ligt het speelruimteplan 'Samen naar buiten in Oude IJsselstreek'.
1	Vervanging ondergrondse containers	83	83	89	83	Vanuit VJN 2024. Dit betreft de vervanging van de bestaande 112 ondergrondse containers, gemiddeld zo'n 10 ondergrondse containers per jaar. Glascontainers zijn als eerste gepland, omdat de levensduur van dit type container korter is dan voor de overige typen. Dekking van de kapitaallasten vindt plaats via de afvalstoffenheffing.
1	Projecten verkeersveiligheid (SPV subsidie)	75	100	81		Vanuit VJN 2025. We hebben in 2022 een aantal locaties en wegvakken geselecteerd die verkeersonveilig zijn. Voor de aanpak van deze locaties was subsidie beschikbaar vanuit een Rijksprogramma (Strategisch Programma Verkeersveiligheid). De aanvraag is gehonoreerd en de gelden zijn uitgekeerd en beschikbaar tot en met 2027. We kunnen deze projecten uitvoeren door een 50% cofinanciering. De SPV subsidie ter hoogte van 256.000 is al ontvangen moet terug als we niet investeren.
1	Knelpunt N18	400				Taakstellende investering vanuit VJN 2025. Betreft co-financiering voor het realiseren van een VRI op het kruispunt N18-Lichtenvoordseweg. In 2023 is door RWS aangegeven dat er vanuit het coalitieakkoord een budget ter grootte van 1.5 miljoen ter beschikking is gesteld voor het veiliger maken van het kruispunt N18- Lichtenvoordseweg. Voorwaarde is dat de gemeente zelf ca. 400.000 co-financiert en bereid is de uitvoering op zich te nemen. Dit budget mag alleen voor het veiliger maken van het betreffende kruispunt worden gemaakt en moet voor eind 2025 besteed en afgerekend zijn. Concreet betekent dit voorbereidingen treffen in 2024 en uitvoering van de werkzaamheden in 2025.
3	KP Verduurzaming Isala	1.000				Taakstellende investering vanuit VJN 2025. Het gebouw Isala van Almende is bouwfysisch verouderd en voldoet niet meer aan de huidige technische eisen, waardoor sprake is van een ongezonde leeromgeving voor deze leerlingen. Almende is via de SUVIS regeling gestart met de voorbereiding van de aanpassing van de installaties. Om te komen tot een integrale verduurzaming van dit gebouw (en daarom ook levensduurverlengend) is er aanvullend krediet nodig voor de noodzakelijke aanpassingen van het gebouw op dat gebied. Hoewel de planvorming nog niet volledig is afgerond, is de verwachting dat het noodzakelijke budget niet boven de 2 miljoen euro komt. De gemeente zal hiervan de helft financieren.

3	IKC Silvolde	3.639	6.757			De totale kosten voor de uitbreiding en aanpassing van het IKC Silvolde bedragen 10.916.000. Er is reeds beschikbaar gesteld in de voorgaande programmabegrotingen 520.000 euro het resterende bedrag van 10.396.000 is opgevoerd voor 2025 en 2026. De opgenomen budgetten zijn gebaseerd op de actuele marktprijzen en betreft de stichtingskosten van het IKC (onderwijs) en gymlokaal inclusief de kosten van sloop en tijdelijke huisvesting. Hierbij worden de investeringskosten van de kinderopvang van 1,6 miljoen euro gedekt door huurinkomsten. Kosten voor de aanpassing van de verkeerssituatie etc. zijn nog niet inzichtelijk en dus nog niet meegenomen.
3	Stimuleringsfonds toekomstbestendige bedrijventerreinen	300	300	300		Vanuit VJN 2024. I.v.m. de oprichting van een stimuleringsfonds voor ondernemers op bedrijventerrein IJsselweide is een groter investeringsbudget noodzakelijk. Het fonds heeft als doel de ondernemers te stimuleren om investering te doen op private terreinen voor duurzaamheid en beeldkwaliteit.
3	Revitalisering bedrijventerreinen Hofskamp Zuid Varsseveld		1.200	1.200		Vanuit VJN 2024. Vanaf 2024 starten we met de planvorming en participatie voor Hofskamp Zuid, hetgeen zal leiden tot investeringen in 2026 en 2027.
Totaal investeringen*		8.595	10.794	3.585	2.068	

Riolering* x1.000		2025	2026	2027	2028	Toelichting
Pgr Investering						
1	Aanpassingen aan mechanische riolering	489	489	489	489	Conform nieuwe gemeentelijke Water en RioleringsPlan (WRP) 2024-2027
1	Reconstructies wegen nav wegininspecties/rioolvervangng	250	250	250	250	Conform nieuwe gemeentelijke Water en RioleringsPlan (WRP) 2024-2027
1	Riolering vervanging vrijvervalriolering	2.004	2.004	2.004	2.004	Conform nieuwe gemeentelijke Water en RioleringsPlan (WRP) 2024-2027
Totaal investeringen*		2.743	2.743	2.743	2.743	

* De hieruit voortvloeiende kapitaallasten zijn verwerkt in de begroting.

* Bovenstaande investeringslijst is exclusief restantkredieten die per 31 december 2024 nog open staan.

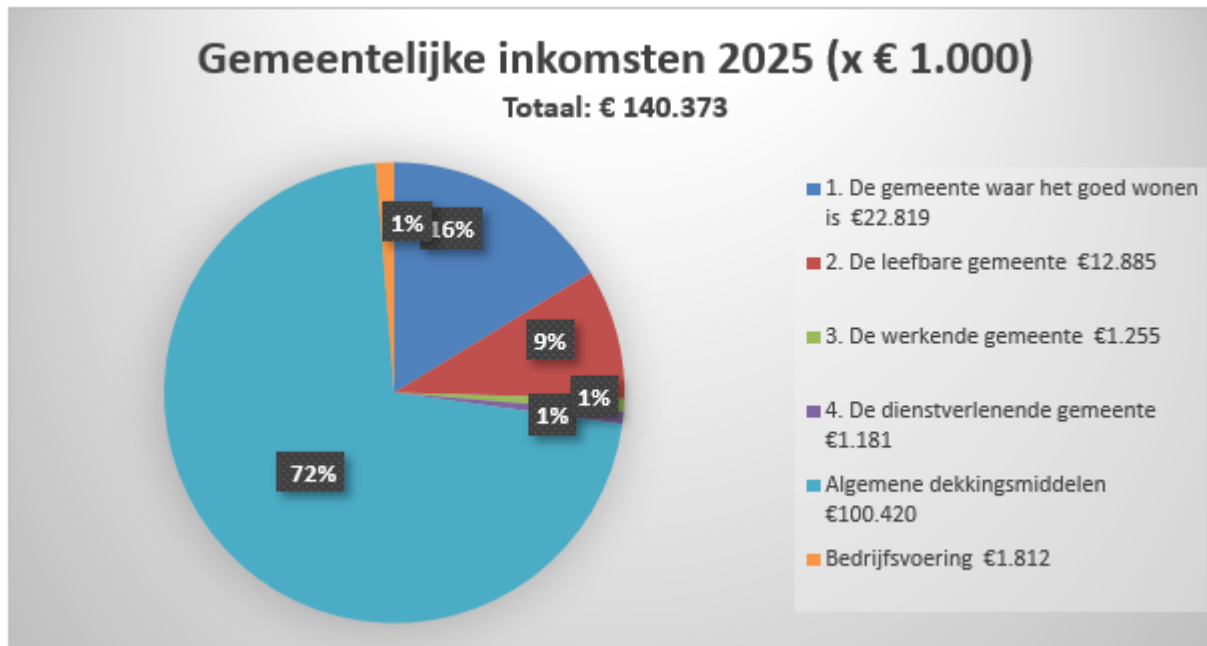
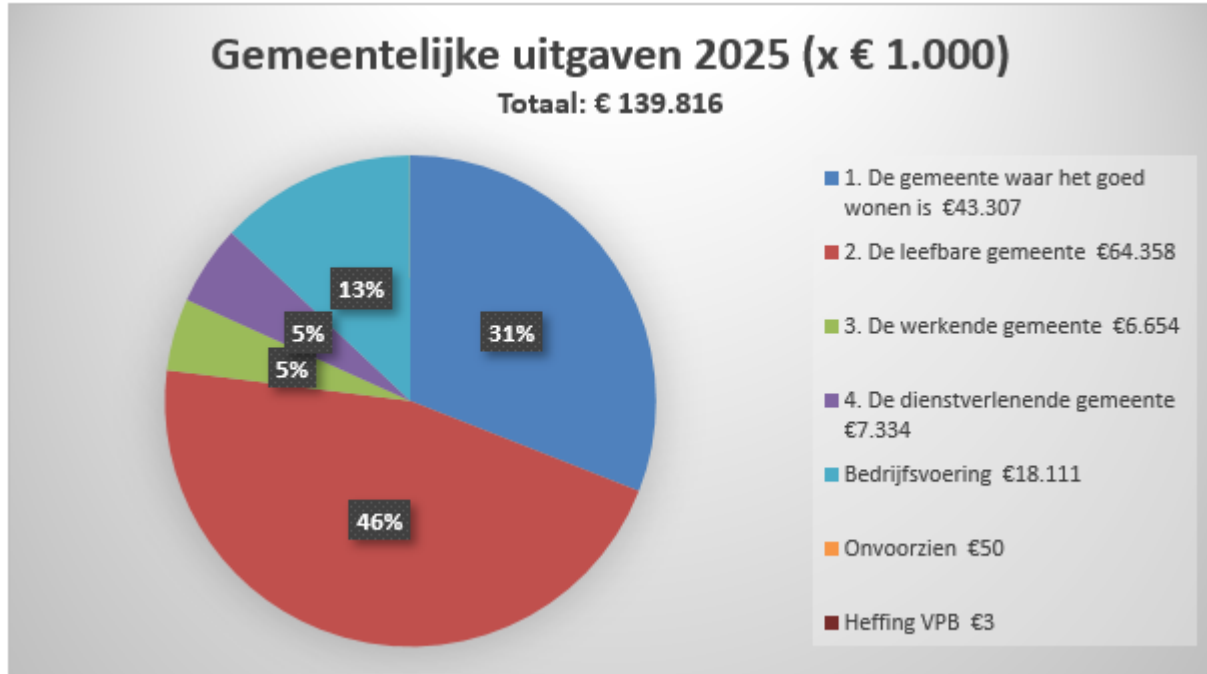
Bijlage C: Reserves en voorzieningen 2025-2028

Omschrijving	Saldo 31-12-2024	perc. rente	mutaties in 2025 toevoegingen	mutaties in 2025 onttrekkingen	Saldo 31-12-2025	perc. rente	mutaties in 2026 toevoegingen	mutaties in 2026 onttrekkingen	Saldo 31-12-2026
Reserves									
<i>A. Algemene reserve</i>									
Algemene reserve *	24.696.637	0%	556.910	100.000	25.153.547	0%		5.852.839	19.300.708
<i>B. Overige bestemmingsreserves</i>									
Reserve Begraafrechten *	167.810	0%		33.386	134.424	0%		33.375	101.049
Reserve Gemeentelijke objecten *	1.575.071	0%	587.602	675.664	1.487.009	0%	587.602	1.061.096	1.013.515
Reserve Sociaal Domein	2.843.174	0%		-	2.843.174	0%			2.843.174
Reserve Huisvesting onderwijsgebouwen *	235.464	0%	16.643		252.107	0%	16.643		268.750
Reserve Klimaatmiddelen	203.764	0%			203.764	0%			203.764
Reserve Omgevingswet	1.025.691	0%			1.025.691	0%			1.025.691
Reserve Toekomstbestendigheid verenigingen	182.943	0%			182.943	0%			182.943
Reserve Afval *	687.084	0%		300.000	387.084	0%			387.084
Reserve Visie Vitaal Platteland	30.000	0%			30.000	0%			30.000
Reserve Organisatie ontwikkeling	378.240	0%			378.240	0%			378.240
Reserve Recreatie en Toerisme	149.470	0%			149.470	0%			149.470
Reserve Onderzoek Waterstofmogelijkheden	64.375	0%			64.375	0%			64.375
Reserve Groot onderhoud wegen	144.317	0%			144.317	0%			144.317
Reserve Doorontwikkeling DRU-IP	45.000	0%			45.000	0%			45.000
Reserve Vitale erven (WATEA)	38.000	0%			38.000	0%			38.000
Reserve Wet goed verhuurderschap	36.000	0%			36.000	0%			36.000
Reserve Integraal toekomstbeeld Varsseveld	40.000	0%			40.000	0%			40.000
Reserve Oekraïne aankoop pand *	848.000	0%		21.200	826.800	0%		21.200	805.600
Reserve Vluchtelingen	618.000	0%			618.000	0%			618.000
Reserve Asiel	95.000	0%			95.000	0%			95.000
Reserve IZA gelden	262.000	0%			262.000	0%			262.000
<i>Totaal overige bestemmingsreserves</i>	<i>9.669.402</i>	<i>-</i>	<i>604.245</i>	<i>1.030.250</i>	<i>9.243.397</i>	<i>-</i>	<i>604.245</i>	<i>1.115.671</i>	<i>8.731.971</i>
* Werkelijk geraamde mutaties in de meerjarenbegroting									
Totaal reserves	34.366.039		1.161.155	1.130.250	34.396.944		604.245	6.968.510	28.032.679
Omschrijving	31-12-2024	perc. rente	mutaties in 2025 toevoegingen	mutaties in 2025 onttrekkingen	31-12-2025	perc. rente	mutaties in 2026 toevoegingen	mutaties in 2026 onttrekkingen	31-12-2026
Voorzieningen									
<i>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>									
Voorziening wachtgeldverplichting vm personeel	201.784	0%		168.095	33.689	0%		33.689	0
Voorziening pensioenverplichting vm wethouders	3.979.880	0%	177.765	177.765	3.979.880	0%	177.765	177.765	3.979.880
Voorziening wachtgeldverplichting vm bestuur	270.668	0%		81.748	188.920	0%		80.966	107.954
Voorziening Verlof sparen	271.862	0%			271.862	0%			271.862
Voorziening RVU regeling	220.335	0%		135.647	84.688	0%		75.678	9.010
Totaal	4.944.528		177.765	563.255	4.559.038		177.765	368.098	4.368.705
<i>Door derden beklemde middelen</i>									
Bufferfonds riolering	489.566	0%	5.318.000	5.284.281	523.285	0%	5.580.000	5.594.696	508.589
Totaal voorzieningen	5.434.094		5.495.765	5.847.536	5.082.323		5.757.765	5.962.794	4.877.294

Omschrijving	Saldo 31-12-2026	perc. rente	mutaties in 2027 toevoegingen	mutaties in 2027 onttrekkingen	Saldo 31-12-2027	perc. rente	mutaties in 2028 toevoegingen	mutaties in 2028 onttrekkingen	Saldo 31-12-2028
Reserves									
<i>A. Algemene reserve</i>									
Algemene reserve *	19.300.708	0%		5.779.612	13.521.096	0%		6.021.455	7.499.641
<i>B. Overige bestemmingsreserves</i>									
Reserve Begraafrechten *	101.049	0%		33.353	67.696	0%		31.782	35.914
Reserve Gemeentelijke objecten *	1.013.515	0%	587.602	344.431	1.256.686	0%	587.602	1.198.834	645.454
Reserve Sociaal Domein	2.843.174	0%			2.843.174	0%			2.843.174
Reserve Huisvesting onderwijsgebouwen *	268.750	0%	16.643		285.393	0%	16.643		302.036
Reserve Klimaatmiddelen	203.764	0%			203.764	0%			203.764
Reserve Omgevingswet	1.025.691	0%			1.025.691	0%			1.025.691
Reserve Toekomstbestendigheid verenigingen	182.943	0%			182.943	0%			182.943
Reserve Afval *	387.084	0%			387.084	0%			387.084
Reserve Visie Vitaal Platteland	30.000	0%			30.000	0%			30.000
Reserve Organisatie ontwikkeling	378.240	0%			378.240	0%			378.240
Reserve Recreatie en Toerisme	149.470	0%			149.470	0%			149.470
Reserve Onderzoek Waterstofmogelijkheden	64.375	0%			64.375	0%			64.375
Reserve Groot onderhoud wegen	144.317	0%			144.317	0%			144.317
Reserve Doorontwikkeling DRU-IP	45.000	0%			45.000	0%			45.000
Reserve Vitale erven (WATEA)	38.000	0%			38.000	0%			38.000
Reserve Wet goed verhuurderschap	36.000	0%			36.000	0%			36.000
Reserve Integraal toekomstbeeld Varsseveld	40.000	0%			40.000	0%			40.000
Reserve Oekraïne aankoop pand *	805.600	0%		21.200	784.400	0%		21.200	763.200
Reserve Vluchtelingen	618.000	0%			618.000	0%			618.000
Reserve Asiel	95.000	0%			95.000	0%			95.000
Reserve IZA gelden	262.000	0%			262.000	0%			262.000
<i>Totaal overige bestemmingsreserves</i>	<i>8.731.971</i>	<i>-</i>	<i>604.245</i>	<i>398.984</i>	<i>8.937.232</i>	<i>-</i>	<i>604.245</i>	<i>1.251.816</i>	<i>8.289.661</i>
* Werkelijk geraamde mutaties in de meerjarenbegroting									
Totaal reserves	28.032.679		604.245	6.178.596	22.458.328		604.245	7.273.271	15.789.302

Omschrijving	31-12-2026	perc. rente	mutaties in 2027 toevoegingen	mutaties in 2027 onttrekkingen	31-12-2027	perc. rente	mutaties in 2028 toevoegingen	mutaties in 2028 onttrekkingen	31-12-2028
Voorzieningen									
<i>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>									
Voorziening wachtgeldverplichting vm personeel	0	0%		-	0	0%		-	0
Voorziening pensioenverplichting vm wethouders	3.979.880	0%	177.765	177.765	3.979.880	0%	177.765	177.765	3.979.880
Voorziening wachtgeldverplichting vm bestuur	107.954	0%		80.966	26.988	0%		26.989	0
Voorziening Verlof sparen	271.862				271.862				271.862
Voorziening RVU regeling	9.010	0%		9.010	0	0%			0
Totaal	4.368.705		177.765	267.741	4.278.730		177.765	204.754	4.251.741
<i>Door derden beklemde middelen</i>									
Bufferfonds riolering	508.589	0%	5.843.000	5.854.080	497.509	0%	6.073.000	6.072.693	497.816
Totaal voorzieningen	4.877.294		6.020.765	6.121.821	4.776.239		6.250.765	6.277.447	4.749.557

Bijlage D: Overzicht in beeld

Bijlage E: Staat van personeelslasten

Staat van personeelslasten (x 1.000)	2025 fte	2025	2026	2027	2028
Gemeenteraad		484	484	484	484
College	6	796	796	796	796
Griffie	4	350	350	350	350
Directie	1	159	159	159	159
	11	1.789	1.789	1.789	1.789
Management	9	878	889	891	891
Bedrijfsvoering	78	6.939	6.725	6.725	6.725
BUOR	82	5.656	5.657	5.657	5.657
Concernstaf	16	1.535	1.501	1.501	1.501
Fysieke ontwikkeling	42	3.518	3.474	3.474	3.474
Publiekszaken, economie & maatschappij	46	3.547	3.501	3.490	3.490
Sociaal Domein	82	6.702	6.702	6.701	6.701
CAO 2025		521	695	695	695
	355	29.296	29.144	29.134	29.134
Nieuwe vacatures in programmabegroting	3	195	195	195	195
	358	29.491	29.339	29.329	29.329
Verv. Personeel bij ziekte		250	250	250	250
Verv. Personeel OR		30	30	30	30
Verkoop / aankoop verlof		13	13	13	13
Opleidingen		350	350	350	350
Flexibele schil		190	190	190	190
Overwerk buitendienst		30	30	30	30
		863	863	863	863
	369	32.143	31.991	31.981	31.981

	2025	2026	2027	2028
Salaris 2025	27.600	27.274	27.264	27.264
Cao 2024 bijgesteld	829	829	829	829
Cao 2025	521	695	695	695
Premies	111	111	111	111
Periodieken	235	235	235	235
	29.296	29.144	29.134	29.134
Vacatures	195	195	195	195
	29.491	29.339	29.329	29.329

Bijlage F: Indicatoren

Wij nemen conform de richtlijnen uit het BBV een uniforme basisset beleidsindicatoren op in onze begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen.

Sport, cultuur en recreatie

Niet-sporters

47,9%
Oude IJsselstreek

46,4%
Nederland

Meldere Bronnen | 2022

Sociaal domein

Banen per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

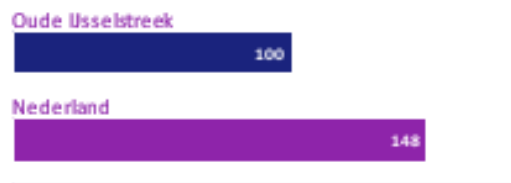
806,0
Oude IJsselstreek

836,6
Nederland

Meldere Bronnen | 2022

Volksgezondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval kg per inwoner

CSO | 2022

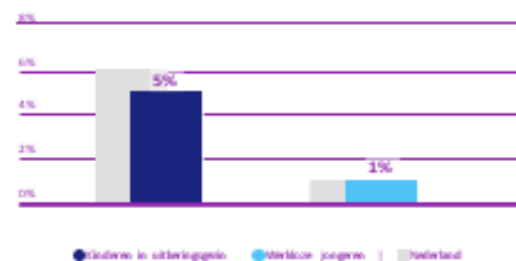
Jongeren met een delict voor de rechter

0%
Oude IJsselstreek

1%
Nederland

CSO | 2022

Achterstand onder jeugd Oude IJsselstreek

● Kinderen in achtergrond ● Jeugd delict ■ Welfare

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

56,0%
Oude IJsselstreek

41,3%
Nederland

beraming | 2022

Netto arbeidsparticipatie

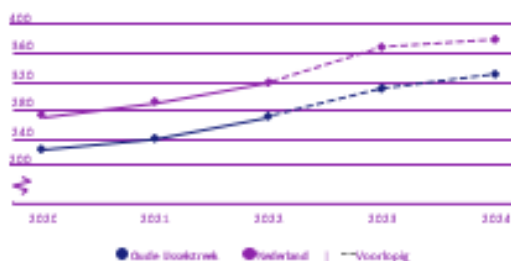
72,0%
Oude IJsselstreek

73,1%
Nederland

CSO | 2022

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde x €1.000

CSO | 2020 - 2024

Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners

CSO | 2022

Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen

7,5
Oude IJsselstreek

9,1
Nederland

BAQ/MF | 2022

Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

370,3
Oude IJsselstreek

191,5
Nederland

CSO | 2022

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/>

Bijlage G: Overzicht geraamde baten en lasten taakvelden

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000)	2024		2025		2026		2027		2028	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Programma 1										
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.535	1.274	1.720	1.381	1.683	1.251	1.378	1.231	1.842	1.231
2.1 Verkeer en vervoer	7.771	159	8.118	159	8.746	159	8.765	159	8.781	159
2.2 Parkeren	371	-	402	-	401	-	400	-	345	-
2.5 Openbaar vervoer	149	-	168	-	168	-	168	-	168	-
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.872	3.897	2.646	2.638	2.668	2.660	2.668	2.660	2.668	2.660
5.2 Sportaccommodaties	3.776	1.259	3.729	1.259	3.749	1.359	3.843	1.359	3.810	1.359
5.4 Musea	213	-	214	-	214	-	214	-	214	-
5.5 Cultureel erfgoed	155	11	124	11	110	11	127	11	122	11
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	6.717	37	6.909	37	6.868	37	6.885	37	6.843	37
7.2 Riolering	10.016	10.491	9.924	10.399	10.496	10.971	11.019	11.494	11.467	11.942
7.3 Afval	4.494	5.069	4.950	5.274	4.962	5.584	4.972	5.593	4.977	5.601
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.030	23	1.067	27	1.062	27	1.061	27	1.014	27
8.2 Grondexploitatie(niet-bedrijventerreinen)	584	499	533	499	539	460	544	460	549	460
8.3 Wonen en bouwen	3.512	1.414	2.802	1.135	3.058	1.135	3.075	1.135	3.086	1.135
Totaal Programma 1	44.197	24.133	43.307	22.819	44.725	23.654	45.118	24.165	45.886	24.622
Programma 2										
5.1 Sportbeleid en activering	920	269	969	269	953	253	700	-	700	-
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.512	358	2.498	271	2.477	271	2.464	271	2.452	271
5.6 Media	1.132	-	1.162	-	1.162	-	1.111	-	1.111	-
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.735	333	3.945	363	3.858	276	3.696	146	3.697	146
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	2.202	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-	-	94	-	94	-	94	-	94	-
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-	-	2.113	-	2.113	-	2.113	-	2.113	-
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.3 Inkomensregelingen	15.153	10.316	15.474	10.953	15.474	10.953	15.474	10.953	15.474	10.953
6.4 WSW en beschut werk	5.374	60	5.751	40	5.330	40	5.378	40	4.969	40
6.5 Arbeidsparticipatie	1.969	85	2.222	-	2.294	-	2.294	-	2.294	-
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.188	382	-	-	-	-	-	-	-	-
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-	-	1.763	447	1.763	447	1.763	447	1.763	447
6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	6.264	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.71b Begeleiding (WMO)	2.685	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.71c Dagbesteding (WMO)	665	-	-	-	-	-	-	-	-	-

6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	581	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	-	-	5.910	-	5.910	-	5.910	-	5.910	-
6.712 Begeleiding (WMO)	-	-	2.785	-	2.785	-	2.785	-	2.785	-
6.713 Dagbesteding (WMO)	-	-	802	-	802	-	802	-	802	-
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-	-	50	-	50	-	50	-	50	-
6.72a Jeugdhulp begeleiding	898	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.72b Jeugdhulp behandeling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	889	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	4.355	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.73a Pleegzorg	540	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.73b Gezinsgericht	1.808	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	1.553	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	798	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.74c Gesloten plaatsing	80	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.751 Jeugdhulp ambuland lokaal	-	-	6.855	-	6.855	-	6.855	-	6.855	-
6.752 Jeugdhulp ambuland regionaal	-	-	2.675	-	2.675	-	2.675	-	2.675	-
6.753 Jeugdhulp ambuland landelijk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	-	-	2.679	-	2.679	-	2.679	-	2.679	-
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.791 PGB WMO	-	-	577	-	577	-	577	-	577	-
6.792 PGB Jeugd	-	-	55	-	55	-	55	-	55	-
6.81a Beschermd wonen	464	250	-	-	-	-	-	-	-	-
6.811 Beschermd wonen (WMO)	-	-	523	250	523	250	523	250	523	250
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-	-	25	-	25	-	25	-	25	-
6.82a Jeugdbescherming	1.595	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.821 Jeugdbescherming	-	-	1.959	-	1.959	-	1.959	-	1.959	-
6.82b Jeugdreclassering	115	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.822 Jeugdreclassering	-	-	80	-	80	-	80	-	80	-
6.91 Coördinatie en beleid WMO	-	-	1.413	-	1.413	-	1.413	-	1.413	-
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	-	-	517	-	517	-	517	-	517	-
7.1 Volksgezondheid	1.369	291	1.461	291	1.391	233	1.157	-	1.157	-
Totaal Programma 2	59.893	12.344	64.358	12.885	63.815	12.724	63.150	12.108	62.730	12.108
Programma 3										
3.1 Economische ontwikkeling	1.182	-	1.292	-	1.301	-	1.309	-	1.316	-

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	202	22	219	22	286	22	471	22	576	22
3.4 Economische promotie	477	150	501	150	501	150	501	150	501	150
4.1 Openbaar basisonderwijs	389	-	433	-	433	-	433	-	433	-
4.2 Onderwijshuisvesting	1.174	17	1.273	74	1.534	74	1.603	74	1.880	74
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.819	932	2.935	1.010	3.156	1.010	3.213	1.010	3.593	1.010
Totaal Programma 3	6.243	1.121	6.654	1.256	7.211	1.256	7.530	1.256	8.299	1.256
Programma 4										
0.2 Burgerzaken	1.707	802	1.742	862	1.893	1.005	1.928	1.088	1.856	945
0.61 OZB woningen	355	50	378	50	302	50	302	50	302	50
0.62 OZB niet-woningen	161		182		182		182		182	
0.64 Belastingen overig	-	8	-	8	-	8	-	8	-	8
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.683	10	2.812	10	2.754	10	2.900	10	2.947	10
1.2 Openbare orde en brandweer	381	18	408	23	408	23	406	23	408	23
7.4 Milieubeheer	1.326	2	1.545	102	1.478	102	1.478	102	1.478	102
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	267	126	267	126	267	126	267	126	266	126
Totaal Programma 4	6.881	1.016	7.334	1.181	7.283	1.324	7.464	1.407	7.438	1.264
Bedrijfsvoering / Overhead / Algemene dekkingsmiddelen										
0.1 Bestuur	2.685	-	2.856	-	2.883	-	2.858	-	2.858	-
0.4 Overhead	14.396	337	14.413	280	14.818	280	14.282	280	14.693	280
0.5 Treasury	287	814	80	959	90	953	77	953	76	953
0.61 OZB woningen		6.441		6.784		6.784		6.784		6.784
0.62 OZB niet-woningen		2.792		2.932		2.932		2.932		2.932
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-	85.060	-	89.509	-	84.127	-	84.593	-	84.684
0.8 Overige baten en lasten	(102)	287	207	345	207	345	207	345	207	345
0.9 Vennootschapsbelasting(VpB)	3	-	3	-	3	-	3	-	3	-
0.10 Mutaties reserves	845	735	1.161	1.130	604	6.969	604	6.179	604	7.273
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		84		84		84		84		84
3.4 Economische promotie		165		210		210		210		210
Totaal Bedrijfsvoering / Overhead / Algemene dekkingsmiddelen	18.115	96.715	18.721	102.232	18.606	102.683	18.032	102.359	18.442	103.545
Saldo van baten en lasten	135.329	135.329	140.373	140.373	141.641	141.641	141.295	141.295	142.795	142.795

Bijlage H: Verdeling taakvelden over de programma's

Prg	Programma	Tkvlid	Omschrijving taakveld		
1	De gemeente waar het goed wonen is	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden		
		2.1	Verkeer en vervoer		
		2.2	Parkeren		
		2.5	Openbaar vervoer		
		3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur		
		5.2	Sportaccommodaties		
		5.4	Musea		
		5.5	Cultureel erfgoed		
		5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie		
		7.2	Riolering		
		7.3	Afval		
		8.1	Ruimte en leefomgeving		
		8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)		
		8.3	Wonen en bouwen		
		2	Een leefbare gemeente(sociaal domein)	5.1	Sportbeleid en activering
				5.3	Cultuur-presentatie,productie en participatie
				5.6	Media
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie				
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO				
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd				
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal				
6.3	Inkomensregelingen				
6.4	WSW en beschut werk				
6.5	Arbeidsparticipatie				
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)				
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)				
6.712	Begeleiding (WMO)				
6.713	Dagbesteding (WMO)				
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)				
6.791	PGB WMO				
6.91	Coördinatie en beleid WMO				
6.751	Jeugdhulp ambulante lokaal				
6.752	Jeugdhulp ambulante regionaal				
6.753	Jeugdhulp ambulante landelijk				
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal				
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal				
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk				
6.792	PGB Jeugd				
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd				
6.811	Beschermd wonen (WMO)				
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)				
6.821	Jeugdbescherming				
6.822	Jeugdreclassering				
7.1	Volksgezondheid				
3	De werkende gemeente			3.1	Economische ontwikkeling
				3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
		3.4	Economische promotie		
		4.1	Openbaar basisonderwijs		
		4.2	Onderhuisvesting		
		4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken		
4	De dienstverlenende gemeente	0.2	Burgerzaken		
		0.61	OZB woningen		
		0.62	OZB niet woningen		
		0.64	Belastingen overig		
		1.1	Crisisbeheersing en brandweer		
		1.2	Openbare orde en veiligheid		
		7.4	Milieubeheer		

Bijlage I: Afschrijvingstabel

Investerings met een economisch nut		termijn
Duurzame bedrijfsmiddelen		
<ul style="list-style-type: none"> • ICT hard en software 		3
<ul style="list-style-type: none"> • ICT telecommunicatieapparatuur en infrastructuur 		5
<ul style="list-style-type: none"> • Kantoorinrichting en meubilair 		10
<ul style="list-style-type: none"> • Kantoormachines 		5
<ul style="list-style-type: none"> • Gereedschappen, instrumenten en kleine werktuigen 		5
Riolering (op basis van gemiddelde levensduur conform gemeentelijke rioleringsplan 2012-2023)		
<ul style="list-style-type: none"> • Riolering, bergbezinkbassins en IBA's (individuele behandeling afvalwater) 		40
<ul style="list-style-type: none"> • Herbestrating na rioleringswerken, waarbij het een afzonderlijke en dus geen gemengde investering betreft 		20
Terreinen en gronden		
<ul style="list-style-type: none"> • Verwerving gronden 		NIET
Tractiemiddelen (op basis van gemiddelde economische levensduur tractiemiddelen)		
<ul style="list-style-type: none"> • Tractoren, vrachtwagens, bestelauto's, pick-up, zoutstrooiers en overige machines en werktuigen 		8
Afvalinzameling		
<ul style="list-style-type: none"> • Ondergrondse containers 		20
<ul style="list-style-type: none"> • Plastic inzamelingcontainers (mini) 		15
Gebouwen en (sport) accommodaties		
<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwbouw, bouwkundige aanpassingen en uitbreidingen 		40
<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwbouw van tijdelijke gebouwen (niet woning) 		10
<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwbouw van tijdelijke gebouwen (wooneenheden) 		20
<ul style="list-style-type: none"> • Renovatie en restauratie 		20
<ul style="list-style-type: none"> • Technische installaties 		15
<ul style="list-style-type: none"> • Hekwerken en terreinafrastering 		10
<ul style="list-style-type: none"> • Slopen van (tijdelijke) gebouwen 		1
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut		Termijn
Openbaar groen		
<ul style="list-style-type: none"> • Duurzame recreatieve voorzieningen (uitkijktoren, rondvaartboot) 		20
<ul style="list-style-type: none"> • Herstructurering buitengebied en bossen 		20
<ul style="list-style-type: none"> • Plantsoenen, parken en groenstroken, aanleg en renovatie 		15
<ul style="list-style-type: none"> • Plantsoenen, parken en groenstroken, meubilair 		10
Speelplaatsen		
<ul style="list-style-type: none"> • Aanleg en speelvoorzieningen 		15
Openbaar ruimte		
<ul style="list-style-type: none"> • Herstructurering omgeving naar aanleiding van (centrum) plannen 		25
<ul style="list-style-type: none"> • Bodemsanering 		1
Sportparken en terreinen		
<ul style="list-style-type: none"> • Atletiekbanen 		15
<ul style="list-style-type: none"> • Sportvelden (gras) aanleg en renovatie 		20
<ul style="list-style-type: none"> • Sportveld (kunstgras) aanleg en renovatie 		20
Verkeer		
<ul style="list-style-type: none"> • Wegen, straten, pleinen en parkeerplaatsen, aanleg en renovatie 		20
<ul style="list-style-type: none"> • Recreatieve fietspaden en zandwegen, aanleg en renovatie 		15
<ul style="list-style-type: none"> • Verkeersinstallaties, straatmeubilair en overige fysieke maatregelen 		15
<ul style="list-style-type: none"> • Bewegwijzering en verkeersborden 		10
<ul style="list-style-type: none"> • Openbare verlichting (gemiddelde economische levensduur diverse elementen) 		25
Immateriële activa		termijn
<ul style="list-style-type: none"> • Kosten van onderzoek, planvorming en ontwikkeling 		5
<ul style="list-style-type: none"> • Bijdragen in activa van derden: deze schrijven we af als ware het ons eigen actief. 		div.

SDG's

De SDG's in de begroting

In de begroting benoemen we onze bestuurlijke doelen voor 2025 en de kosten die daarbij horen. We maken een afweging over welke acties we uitvoeren gebaseerd op effectiviteit en efficiëntie. Daarbij vragen we ons telkens af of de acties die we doen bijdragen aan het maatschappelijke effect dat we willen bereiken.

We maken onze bestuurlijke speerpunten concreet door deze te verwoorden in een duidelijk doel. We richten ons hierbij op de vraag: waarom doen we de dingen die we doen? Daarnaast kijken we naar de acties die we uitvoeren om dit doel te behalen en binnen welke termijn we dit doel willen behalen. Tot slot besteden we aandacht aan de monitoring van onze doelen. Centraal hierbij staat de vraag: hoe weten (en meten) we of we ons doel bereiken?

Via de SDG's krijgen we inzichtelijk waar het zwaartepunt van onze inzet ligt en kunnen we hierop sturen. We kijken daarbij niet alleen naar de primaire SDG waar een doel op bijdraagt. We kijken ook naar secundaire SDG's waar het doel effect op heeft. Dit kan positief zijn, maar ook negatief. Kunnen we bijvoorbeeld bij de bouw van een woonwijk bijdragen aan gezondheid door voldoende groen, of aan duurzame energie door zonnepanelen te stimuleren? Aan de andere kant houdt het ons scherp op potentiële negatieve effecten van het beleid. Wat doet de bouw van een woonwijk bijvoorbeeld met de biodiversiteit?

In de tabel hieronder vindt u de doelen terug waar u later in de begroting meer over zult lezen, onderverdeeld naar type SDG. Elk van deze doelen draagt primair bij aan één van de SDG's, maar heeft ook effect op de andere SDG's. De nummers corresponderen met de nummering van de doelen in de verschillende programma's.

Type SDG		Biosfeer
Naam SDG	Primair doel	Secundair doel
		1.4 Een vitaal buitengebied 1.5 Klimaatadaptieve groene kernen 3.2 Ondersteunen van de agrarische sector 3.3 Faciliteren van de opvang van vluchtelingen
		1.5 Klimaatadaptieve groene kernen 1.6 Minder energie verbruiken, meer duurzame energie opwekken

		<p>1.5 Klimaatadaptieve groene kernen</p>
	<p>1.4 Een vitaal buitengebied</p>	<p>1.5 Klimaatadaptieve groene kernen 3.2 Ondersteunen van de agrarische sector 3.4 Versterken van onderscheidend toeristisch recreatief aanbod</p>
<p>Type SDG's</p>		<p>Maatschappij</p>
<p>Naam SDG</p>	<p>Primair doel</p>	<p>Secundair doel</p>
	<p>2.4 Groter bereik minimabeleid</p>	<p>1.6 Minder energie verbruiken, meer duurzame energie opwekken 2.1 Inwoners ervaren een positieve gezondheid 2.3 Wonen doe je thuis 2.5 Participeren voor iedereen 3.7 Versterken van onderwijskansen voor jeugdigen</p>
	<p>3.2 Ondersteunen van de agrarische sector</p>	<p>1.4 Een vitaal buitengebied 2.1 Inwoners ervaren een positieve gezondheid 2.4 Groter bereik minimabeleid 3.4 Versterken van onderscheidend toeristisch recreatief aanbod</p>

 <p>3 GOEDE GEZONDHEID EN WELZIJN</p>	<p>2.1 Inwoners ervaren een positieve gezondheid 2.3 Wonen doe je thuis 3.5 Versterken van kunst en cultuur in de samenleving 3.6 Faciliteren van sport en sportaccommodaties</p>	<p>1.3 Een thuis voor iedereen 1.5 Klimaatadaptieve groene kernen 2.2 Integrale aanpak Zorg en Veiligheid 3.3 Faciliteren van de opvang van vluchtelingen 3.4 Versterken van onderscheidend toeristisch recreatief aanbod 3.7 Versterken van onderwijskansen voor jeugdigen 3.8 Faciliteren van passende en toekomstgerichte onderwijshuisvesting 5.5. Een toekomstbestendig en toegankelijk gemeentehuis</p>
 <p>4 KWALITEITS-ONDERWIJS</p>	<p>3.7 Versterken van onderwijskansen voor jeugdigen 3.8 Faciliteren van passende en toekomstgerichte onderwijshuisvesting</p>	<p>2.4 Groter bereik minimabeleid 2.5 Participeren voor iedereen 3.3 Faciliteren van de opvang van vluchtelingen</p>
 <p>5 GENDER-GELIJKHEID</p>		<p>2.5 Participeren voor iedereen 3.3 Faciliteren van de opvang van vluchtelingen 3.8 Faciliteren van passende en toekomstgerichte onderwijshuisvesting</p>
 <p>7 BETAALBARE EN DUURZAME ENERGIE</p>	<p>1.6 Minder energie verbruiken, meer duurzame energie opwekken</p>	

	<p>1.3 Een thuis voor iedereen 1.5 Klimaatadaptieve groene kernen 3.9 Versterken van het DRU IndustriePark 5.5. Een toekomstbestendig en toegankelijk gemeentehuis</p>	<p>1.1 Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid 1.2 Een afvalvrije gemeente 1.4 Een vitaal buitengebied 1.6 Minder energie verbruiken, meer duurzame energie opwekken 2.1 Inwoners ervaren een positieve gezondheid 3.4 Versterken van onderscheidend toeristisch recreatief aanbod 3.8 Faciliteren van passende en toekomstgerichte onderwijshuisvesting</p>
	<p>2.2 Integrale aanpak Zorg en Veiligheid 4.1 Versterken van bereikbaarheid en persoonlijke dienstverlening 4.2 Aanpak ondermijning 5.2. Vergroten (cyber-)bewustzijn en weerbaarheid van inwoners, organisatie en de gemeente 5.3. Een betrouwbare gemeente 5.4. Versterken interne beheersing 5.5. Datagedreven werken om beter onderbouwd keuzes te maken 5.6. Publiceren Woo informatie</p>	<p>2.1 Inwoners ervaren een positieve gezondheid 2.3 Wonen doe je thuis 3.10 Samenwerken met Duitsland</p>

Type SDG's		Economie
Naam SDG	Primair doel	Secundair doel

	<p>3.1 Faciliteren van duurzame economische ontwikkeling 3.4 Versterken van onderscheidend toeristisch recreatief aanbod 3.10 Samenwerken met Duitsland</p>	<p>1.6 Minder energie verbruiken, meer duurzame energie opwekken 2.5 Participeren voor iedereen 3.2 Ondersteunen van de agrarische sector 3.3 Faciliteren van de opvang van vluchtelingen 3.8 Faciliteren van passende en toekomstgerichte onderwijshuisvesting 3.9 Versterken van het DRU IndustriePark</p>
	<p>1.1 Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid</p>	<p>3.1 Faciliteren van duurzame economische ontwikkeling 3.5 Versterken van kunst en cultuur in de samenleving 5.5. Een toekomstbestendig en toegankelijk gemeentehuis</p>
	<p>2.5 Participeren voor iedereen 3.3 Faciliteren van de opvang van vluchtelingen 5.1. Wij zijn een inclusieve werkgever</p>	<p>2.1 Inwoners ervaren een positieve gezondheid 2.3 Wonen doe je thuis 2.4 Groter bereik minimabeleid 3.5 Versterken van kunst en cultuur in de samenleving 3.6 Faciliteren van sport en sportaccommodaties 3.7 Versterken van onderwijskansen voor jeugdigen 5.5. Een toekomstbestendig en toegankelijk gemeentehuis</p>

	<p>1.2 Een afvalvrije gemeente</p>	<p>1.4 Een vitaal buitengebied 1.6 Minder energie verbruiken, meer duurzame energie opwekken 3.2 Ondersteunen van de agrarische sector 3.4 Versterken van onderscheidend toeristisch recreatief aanbod 5.5. Een toekomstbestendig en toegankelijk gemeentehuis</p>
---	------------------------------------	--

Type SDG	alles overstijgend	
SDG doel	Primair doel	Secundair doel
	<p>3.11 Regionale samenwerking</p>	<p>2.1 Inwoners ervaren een positieve gezondheid 2.2 Integrale aanpak Zorg en Veiligheid 3.3 Faciliteren van de opvang van vluchtelingen 3.6 Faciliteren van sport en sportaccommodaties 3.10 Samenwerken met Duitsland 5.2. Vergroten (cyber-)bewustzijn en weerbaarheid van inwoners, organisatie en de gemeente</p>

